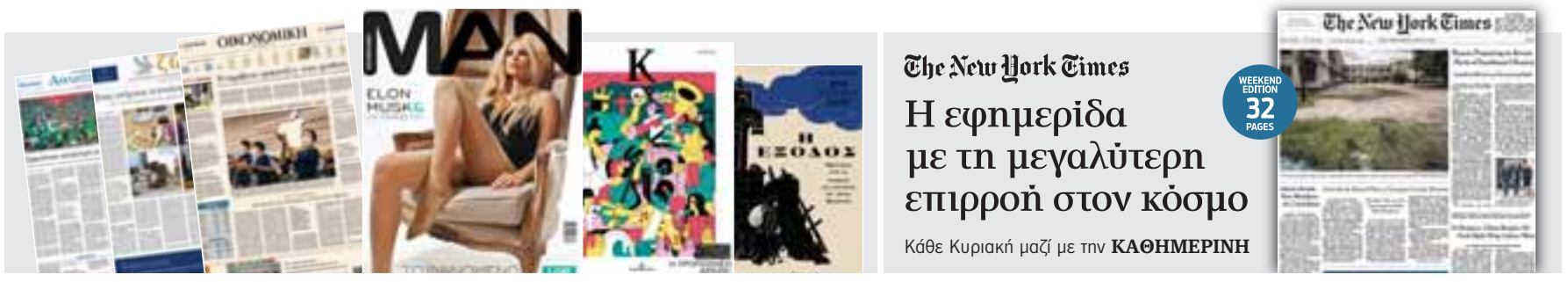

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 29 Μαΐου 2022 • Ετος 14ο • Αρ. φύλλου 716* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Η ενέργεια μπορεί να ξεκλειδώσει το Κυπριακό

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου μιλάει στην «Κ»

Δεν γίνεται να πηγαίνουμε σε εκλογές με κριτήρια εικόνας και όχι ουσίας.

«Το χαρτί της ενέργειας μπορεί να ξεκλειδώσει τη στασιμότητα και να οδηγήσει σε άνοιγμα της ελπίδας για ουσιαστικές διαπραγματεύσεις του Κυπριακού» λέει στην «Κ» ο Αβέρωφ Νεοφύτου. Διερωτάται πώς γίνεται ο κ. Χριστοδουλίδης να είναι τελικά δύναμη που διασπά το κόμμα στο οποίο λέει ότι ανήκει. «Πώς είναι δυνατόν να πολεμά την παράταξή του και από την άλλη να βγαίνει παραπονούμενος;» αναφέρει. Ξεκαθαρίζει πως για τον ΔΗΣΥ δεν υπάρχει plan b, καθώς «από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα έχει τον υποψήφιό του». Στέλνει μηνύματα σε όσους ενδιαφέρονται να διεκδικήσουν την προεδρία του κόμματος, σημειώνοντας πως η επόμενη μέρα στον ΔΗΣΥ θα είναι θεσμική. **Σελ. 7**

Η «Κ» επισκέφθηκε το κέντρο CYENS και συνάντησε τον manager του Thinker Makerspace, Μάριο Κωνσταντινίδη. «Ένας χώρος που δραστηριοποιείται στην έρευνα και τη δημιουργία δεν δύναται πλέον να στοχεύει μόνο προς την οικονομική ανάπτυξη, αλλά και προς μια βιωσιμότητα, αποσυνδεδεμένη από την εκτενή εκμετάλλευση πόρων» τονίζει ο Μάριος Κωνσταντινίδης. **Ζωή, σελ. 1**

Στη στενωπό των συμπληγάδων το Βαρώσι

Πώς Ερντογάν - Τατάρ δυναμιτίζουν τα ΜΟΕ

Δύσκολη καθίσταται η αποστολή διάσωσης της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου, καθώς η τουρκική πλευρά υλοποιεί βαθμηδόν τους σχεδιασμούς της, ενώ ο διεθνής παράγοντας υποβαθμίζει το νέο σκηνικό στην παραλία του Βαρωσιού. Ο Ιωάννης Κασουλίδης έθεσε το ζήτημα ενώπιον του Κόλιν Στιούαρτ, επιχειρώντας να του εξηγήσει ότι η τοποθέτηση ομπρελών και ξαπλώστρων στην παραλία Αμμοχώστου δημιουργούν αίσθηση «μονιμότητας και κανονικότητας». Ο κ. Στιούαρτ διαμήνυσε προς τη Λευκωσία ότι το θέμα «θα περιληφθεί σε προσεχή έκθεση». Ξένοι διπλωματικοί κύκλοι επεσήμαναν προς τη Λευκωσία ότι η νέα τουρκική κίνηση περιλαμβάνεται στην πιλοτική περιοχή του 3,5% και ότι «δεν υπάρχει προέκταση» της παραλίας, αλλά «εμβάθυνσή» της για 40 περίπου μέτρα. **Σελ. 4**

Ανάλυση: Οι εξελίξεις με φόντο τον πόλεμο στην Ουκρανία επαναφέρουν τη συζήτηση για την ένταξη της Κύπρου στο ΝΑΤΟ. **Σελ. 9**

ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ

Νέο πρωτόκολλο με την Τουρκία

Το πρωτόκολλο συνεργασίας των Κατεχομένων με την Τουρκία έχει φέρει μεγάλες αντιδράσεις στην τ/κ κοινότητα. Τέσσερις Τ/κ και ο Νίκος Μούδουρος μιλάνε στην «Κ» για τους κινδύνους που ελλοχεύουν. **Σελ. 6**

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Πίσω από τις δηλώσεις της Ούρσουλα

Η Κύπρος εντάσσεται στους σχεδιασμούς διαφοροποίησης των ενεργειακών πηγών της Ε.Ε., κυρίως λόγω των συζητήσεων με την Energean για δημιουργία πλωτής αποβάθρας υγροποίησης ισραηλινού φυσικού αερίου στο Βασιλικό. **Σελ. 8**

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Πώς το ’23 κρίνει το μέλλον του

Σχεδόν βέβαιη είναι η σύμπλευση ΔΗΚΟ-Χριστοδουλίδη, ωστόσο ο προεκλογικός δεν θα είναι περίπατος για τον Ν. Παπαδόπουλο. Η εσωστρέφεια κτυπά κόκκινο και η θέση του στον χώρο δοκιμάζεται. **Σελ. 10**

Στη μέγγενη της ακρίβειας οι μισθοί των εργαζομένων

Ηλεκτροσόκ στα τιμολόγια ρεύματος, με τα 2 ευρώ φλερτάρει η βενζίνη, αυξήσεις σε ψωμί, ζυμαρικά κ.ά.

Την ώρα που οι τιμές βασικών αγαθών ακολουθούν ανοδική πορεία, οι μισθοί μένουν οι ίδιοι με αποτέλεσμα να μειώνεται η αγοραστική δύναμη των εργαζομένων. Εκτιμάται ότι το ηλεκτροσόκ στους λογαριασμούς του ηλεκτρικού ρεύματος θα συνεχισθεί έως το τέλος του 2022, ενώ την ίδια ώρα εκφράζονται φόβοι ότι οι λιανικές τιμές των καυσίμων θα φθάσουν τα 2 ευρώ το λίτρο. Η τιμή για το αλεύρι έχει αυξηθεί κατά 14%, για το ψωμί 6% και για τα ζυμαρικά 12%. Δεν τίθεται θέμα ελλείψεων σιτηρών και ζωοτροφών αλλά κρίση στο κόστος των αγαθών, υπογραμμίζει ο υπουργός Γεωργίας, Κώστας Καδής. **Οικονομική, σελ. 4-5**

«Εκρηξη» Ερντογάν ετοιμότητα Αθήνας

Οι επόμενες κινήσεις στο Αιγαίο

Πού αποδίδει η Αθήνα την «έκρηξη» του Ταγίπ Ερντογάν και ποιες είναι οι πιθανές επόμενες κινήσεις στο Αιγαίο. Δύο Τούρκοι αναλυτές μιλούν για τη νέα ένταση που προκαλεί ο Τούρκος πρόεδρος. **Σελ. 16, 17**

Η αύξηση επιτοκίων βλάπτει δανειολήπτες

Και χαροποιεί τις τράπεζες

Θετικά για τις τράπεζες θα λειτουργήσει η αύξηση των επιτοκίων καθότι αναμένεται να ενισχύσει την κερδοφορία τους. Ωστόσο, θα επιβαρύνει το κόστος δανεισμού ιδιωτών και επιχειρήσεων. **Οικονομική, σελ. 3**

Παρά τη σφαγή κωφεύουν οι Ρεπουμπλικανοί

Η άγρια δολοφονία 19 μικρών μαθητών και δύο δασκάλων σε δημοτικό σχολείο του Τέξας την Τρίτη 24 Μαΐου δεν φαίνεται να έχει κινητοποιήσει τους συντηρητικούς κύκλους. Οι Ρεπουμπλικανοί κωφεύουν στις εκκλήσεις για αυστηροποίηση της αγοράς όπλων. **Σελ. 21**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Διπλωματία με σοβαρή ατζέντα

Το Κυπριακό διανύει μία ιδιότυπη κατάσταση, ενώ δεν υπάρχουν σημάδια αναβίωσης μιας κάποιας μορφής συζητήσεων που ενδεχομένως να οδηγούσαν σε επανέναρξη συνομιλιών, οι υποψήφιοι πρόεδροι της Δημοκρατίας το επαναφέρουν συχνά πυκνά στον δημόσιο λόγο τους και αυτό είναι κάτι φυσικό, αφού είναι ένα από τα θέματα που σίγουρα θα πρέπει να υπάρχει στην προεκλογική ατζέντα των υποψηφίων και είναι ένα από τα ζητήματα που απασχολεί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο την κοινωνία μας. Ωστόσο, ενώ οι εξελίξεις τρέχουν ερήμην του ε/κ πολιτικού σκηνικού (βλ. περαιτέρω άνοιγμα των Βαρωσίων, υπογραφή νέου Πρωτοκόλλου Συνεργασίας Κατεχομένων - Τουρκίας) στον δημόσιο προεκλογικό λόγο των υποψηφίων μας απουσιάζουν συγκεκριμένες προτάσεις για άρση του αδιεξόδου και την αποτροπή νέων τετελεσμένων. Η πολιτική αβελτηρία και το ροκάνισμα χρόνου δεν είναι επιλογές.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ

Τα βλέμματα πάνω στο γυναικείο σώμα

Η Νάγια Τ. Καρακώστα μιλάει στην «Κ» για τη διαδραστική της περφόρμανς «τι θωρείς;» στο πλαίσιο του Φεστιβάλ On Bodies της Στέγης Χορού Λευκωσίας. Η ηθοποιός λέει πως κάθε σώμα είναι ένας Τόπος εγγραφής και καλεί τους θεατές να το ανακαλύψουν μαζί. **Ζωή, σελ. 5**

ΘΕΑΤΡΟ

Ο χρόνος και ο άλλος που δεν γνωρίζουμε

Η Ελένη Αναστασίου σκηνοθετεί την παράσταση «Βιομαγεία» της Μαριάννας Κάλμπαρη. Η σκηνοθέτρια λέει στην «Κ» πως πλέον δεν μοιραζόμαστε εμπειρίες αλλά πληροφορίες, σημειώνοντας: «η ευκολία αυτή ακρωτηριάζει άλλες δυνατότητές μας». **Ζωή, σελ. 3**

ΙΣΤΟΡΙΑ

100 χρόνια από την καταστροφή της Σμύρνης

«100 χρόνια μετά: Σκέψεις για τη Μικρά Ασία» ήταν ο τίτλος της εκδήλωσης, στη βρετανική πρεσβεία στην Αθήνα, με κεντρικό ομιλητή τον διπλωμάτη και ιστορικό σερ Μάικλ Λιουέλιν Σμιθ, πρώην πρέσβης του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ελλάδα, ο οποίος έχει γράψει μεταξύ άλλων τον πρώτο τόμο μιας βιογραφίας του Βενιζέλου. **Ζωή, σελ. 11**

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Ένοχες απολαύσεις

Η Ακριβή Διαμαντή Πλουσίου, ακολουθώντας την προτροπή του Μητσοτάκη για ολιστική ζωή, έκλεισε απενοχοποιημένα τραπέζι στο Dinner του Heston Blumenthal.

Το γεγονός ότι το καρέ ασχολήθηκε τόσο πολύ με ένα δεκαπεντάχρονο που θέλει να αποδείξει στον Χόκινγκ πως υπάρχει Θεός, θα πρέπει μάλλον να αποδοθεί στη γενικότερη παραπολιτική ξηρασία. «Πώς λέγεται το παιδί θαύμα;» ενδιαφέρθηκε να μάθει η Ευγενία η Καλαμαρού. «Ουίλιαμ Βασίλειος Μαΐλλης». «Εξαιρετικό όνομα για διεθνή καριέρα» υπερθεμάτισε η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, συμπληρώνοντας αινιγματικά: «Ότι υπάρχει Θεός βεβαίως, το απέδειξε πρώτη η γριά θαύμα».

Όλος ο Άγιος Ανδρέας γνωρίζει φυσικά ποια είναι η γριά θαύμα. Αφενός επειδή η Ακριβή Διαμαντή Πλουσίου αποτελεί ένα ζωντανό θαύμα της σύγχρονης κοσμετολογίας κι αφετέρου επειδή κατά τα παλαιολιθικά χρόνια απέδειξε πως υπάρχει Θεός με ένα καταιγισμό ποκεριζέ από χέρι. Το θαύμα είχε συγκλονίσει τους θαμώνες του Πολύδροσου στην Κακοπετριά, την αυγή της δεκαετίας του '80, καθότι κατάφερε να ρεφάρει χιλιάδες λίρες, τη χασούρα ολόκληρης της θερινής σεζόν, σε ένα μόνο βράδυ.

Η Ακριβή Διαμαντή Πλουσίου, η οποία παραμένει αδιανόητα πλούσια και εξίσου λαμπερή παρά τα 95 της χρόνια, επικοινώνησε με την Ιουλία για να μοιραστεί τα χαρμόσυνα νέα. Αιτία της χαράς της ήταν η προτροπή του Κυριάκου Μητσοτάκη προς τους νέους να μην κοιτάνε μόνο τα χρήματα αλλά να δουν τη ζωή πιο... ολιστικά. «Επιτέλους ένας λογικός άνθρωπος, Ιουλία μου! Ας ζήσουν αυτοί ολιστικά, για να χαρούμε και εμείς τα λεφτά μας. Από το 2013 ζούμε σε συνθήκες ημιπαρανομίας!».

Μεταξύ μας, δεν πέρασε και λίγα η Ακριβή μετά το οικονομικό κραχ του 2013. «Πού να κρυφτώ η πλουσία Πλουσίου;» ολοφυρόταν πάνω από τα αφόρητα Chanel, καθότι ουδείς διανοείτο εκείνα τα χρόνια να είναι ή πολύ περισσότερο να δείχνει πλούσιος. Στις γιάφκες του Αγίου Ανδρέα μαζεύονταν οι γριές φορτωμένες τα διαμαντικά και θρηνούσαν τα χαμένα χλιδάτα μεγαλεία. «Κατάντησε η πολυτέλεια ποινικό αδίκημα» είχε πει τότε μια πυργοδέσποινα της Γλάδστωνος αποτυπώνοντας κατ' αυτόν τον σπαρακτικό τρόπο το δράμα της μεγαλοαστικής Λευκωσίας.

Μπορώ να παραθέσω πολλές πικάντικες ιστορίες από εκείνα τα πέτρινα χρόνια. Η συγκλονιστικότερη όμως στιγμή, σύμφωνα πάντα με τις αφηγήσεις της Ιουλίας Παλαιολόγου Ουίλσον, ήταν στο πάρτι για τα 90χρονα της Πλουσίου. Που βγήκε η Ακριβή με πανάκριβο Dior total, μαύρο κι άραχλο, του τύπου «είμαι τόσο πλούσια και τόσο απλή». Μια άλλη, ήταν όταν έκανε κράτηση στο Dinner του Λονδίνου κι εμφανίστηκε με τα γυαλιά ηλίου και το μεταξωτό μαντήλι σαν την Ισιδώρα Ντάνκαν πριν από το μοιραίο.

«Ας ζήσει ο λαουτζίκος ολιστικά, ό,τι κι αν σημαίνει αυτό, Ιουλία μου, για ν' απολαύσουμε επιτέλους απενοχοποιημένα κι εμείς τις τριπλοτηγανισμένες πατάτες και τον ανανά στο ροτισερί του Heston Blumenthal» θριαμβολόγησε η Ακριβή. Πάντως, για να δώσουμε και μια υποτυπώδη πληροφόρηση ως στήλη, τα περί ολιστικής ποιότητας ζωής του Έλληνα πρωθυπουργού προκάλεσαν τσουνάμι αντιδράσεων. Αγαπημένη λεπτομέρεια: Ενώ ο μεγαλόψυχος Κυριάκος καλούσε τον λαό του να ζήσει ολιστικά, με τον πληθωρισμό να κτυπάει ρεκόρ 28ετίας, πήγε με το πρωθυπουργικό αεροσκάφος στη Βοστώνη για να δουν μαζί με τη Μαρέβα το final four του NBA. Ζωάρα!

Τα εδέσματα του λονδρέζικου Dinner δεν είναι η μόνη ένοχη απόλαυση που πρόσφερε στον εαυτό της η Ακριβή Διαμαντή Πλουσίου και ο κύκλος της. Η παραπομπή του Ανδρέα Μαυρογιάννη στο ποίημα του Καβάφη «Ηγεμών εκ Δυτικής Λιβύης», για να περιγράψει τον Νίκο Χριστοδουλίδη, θεωρήθηκε ιδιαιτέρως πνευματώδης και αρκούντως νόστιμη για τα γούστα της αστικής Λευκωσίας. «Μήτε βαθύς στες σκέψεις ήταν, μήτε τίποτε. Ένας τυχαίος, αστείος άνθρωπος» επανέλαβε περιχαρής η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. «Πρόσεχε μόνο να μη σε πιάσει στο στόμα του ο Νίκος Κατσουρίδης» σχολίασε ειρωνικά η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον.

«Άρχισαν τα όργανα του... κόσμιου λόγου στην προεκλογική για τις προεδρικές του 2023. Σήμερα υποψήφιος χαρακτηρίζει άλλον υποψήφιο «τυχαίο κ αστείο άνθρωπο», υπουργός χαρακτηρίζει υποψήφιο ως «κενό περιεχομένου». Στο ίδιο... ευγενές άθλημα και δημοσιογραφικά σχόλια. Τρικυμία» έγραψε ο άνθρωπος που κάποτε κινούσε τα νήματα του πολιτικού παρασκηνίου. «Το να παραδίδει ο Κατσουρίδης ηθικοπλαστικά μαθήματα με ξεπερνά» σχολίασε η Ιουλία, αλλά δεν το συνέχισε «καθώς στοιχειώδης ευγένεια επιβάλλει να μην πυροβολούμε τα πολιτικά άλογα, όταν γεράσουν».

Η αριστερή παρένθεση έκλεισε γρήγορα και το καρέ επέστρεψε στα του πολιτικού του οίκου. Συγκεκριμένα, στην επίθεση που δέχτηκε ο Αβέρωφ από διαμαρτυρόμενο πατατοπαραγωγό, ο οποίος δήλωσε ότι κάλεσε τον υποψήφιο να επισκεφθεί τις φυτείες για να καταλάβει το μέγεθος του προβλήματος και εκείνος τους προέτρεψε να τις αντικαταστήσουν με τερατσιές και αβοκάντο! «Τύπου Μαρία Αντουανέτα: Αφού δεν έχουν ψωμί, ας φάνε παντεσπάνι» σχολίασε πικρόχολα ο αριστερός δάκτυλος. Προτού δε προλάβει ν' αντιδράσει η δεξιά κομπανία, η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού έδωσε τη χαριστική βολή με μια τελευταία ένοχη απόλαυση. Την παρωδία της διαφήμισης του Τζορζ Κλούνεϊ, την οποία υπογράφει «Ο Φούλλης της Καρκιάς μας», από τα κορυφαία parody account στο κυπριακό Twitter. Απλώς υπέροχο!

Τη λήξη των εργασιών του καρέ κήρυξε η Ιουλία, με μια τελευταία πινελιά βγαλμένη από την αληθινή ζωή. Λόγια μεγάλων ανδρών, από αυθεντικό διάλογο στην Κυπριακή Βουλή. Απολαύστε υπεύθυνα: Ανδρέας Θεμιστοκλέους: «Άκου ρε Δήμαρχε...». Φαίδωνας Φαίδωνος: «Το ρε να το αποσύρεις. Ρε να λέεις εις το χωρκόν σου. Εννά μου πεις εμένα ρε. Εγώ δεν είπα κανενού ρε. Εντάξει;».

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πρίν στην «Κ»
29.5.1932

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ: Εις το Πολιτικόν Γραφείον συνήλθε χθες την 6ην μ.μ. εις τρίωρον συνεδρίασιν το υπουργικόν συμβούλιον. Εν αρχή, ο πρωθυπουργός κ. Παπαναστασίου κατέστησεν ενημέρους τους συναδέλφους του [φωτ.] της πρωινής συνομιλίας του με τον κ. Βενιζέλον, ανακοινώσας ότι ο αρχηγός των φιλελευθέρων ευρέθη σύμφωνος όπως η νέα Κυβέρνησις μη εμφανισθή εις την Βουλήν την Δευτέραν διά να λάβη τον χρόνον να κατατοπισθή επί της καταστάσεως και καθορίση εν πλήρει επιγνώσει των παρουσιαζομένων αναγκών νομοθετικής μερίμνης τας ολιγοημέρους εργασίας των Βουλών. Προσέθεσεν ότι ο κ. Βενιζέλος τού επανέλαβε την διαβεβαίωσιν ότι το κόμμα των φιλελευθέρων θα παράσχη την κοινοβουλευτικήν υποστήριξίν του προς την Κυβέρνησιν και ότι συνεφώνησε προς την άποψιν ότι το Σύνταγμα δεν αποκλείει να δοθή η ψήφος εμπιστοσύνης ουχί δι' ονομαστικής ψηφοφορίας, αλλά δι' ανατάσεως.

ΔΥΣΧΕΡΕΙΑΙ: [...] ο πρωθυπουργός κ. Μουσάνωφ, ομιλών περί των ελληνοβουλγαρικών σχέσεων, εξήρε την επιθυμίαν της Βουλγαρίας όπως διατηρή φιλικάς σχέσεις μετά της Ελλάδος. Ετόνισεν όμως ότι υφίστανται δυσχέρειαι διά τον διακανονισμόν των εκκρεμών ζητημάτων μεταξύ των δύο χωρών. «Αι δυσχέρεια –είπε– προέρχονται κυρίως αφ' ης η Βουλγαρία ήρχισε να καταβάλλη το μεγαλύτερον μέρος των εις αυτήν επιβληθεισών επανορθώσεων εις την Ελλάδα, ήτις εν τοσούτω αντιδρά εις τον διακανονισμόν του ζητήματος των επανορθώσεων και αξιοί όπως αι επανορθώσεις αι καταβαλλόμεναι υπό της Βουλγαρίας συμψηφισθούν με τας υποχρεώσεις της Ελλάδος τας απορρεούσας εκ της συμφωνίας Καφαντάρη - Μολλώφ».
ΩΚΕΑΝΟΠΟΡΟΙ: Το διεθνές συνέδριον των «ωκεανοπόρων» ήρχισε τας εργασίας του εις το Καπιτώλιον την παρελθούσαν Κυριακήν μετά μεγάλης πομπής, επί παρουσία του πρωθυπουργού της Ιταλίας κ. Μουσολίνι. Κυριώτεροι σκοποί του συνεδρίου είνε η θέσπισις κανόνων διά τας υπερωκεανείους πτήσεις και η προπαρασκευή της αποκαταστάσεως τακτικής υπερατλαντικής εναερίου συγκοινωνίας.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΠΙΣΩ / *Γράφει* **Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στην ιδέα. Διασπάται λέει το κόμμα του γιατρού. Γιατί πότε ήταν ένα; Θα ρίξουν τα μαλλιά τους πίσω.

2 Στην αγαπούλα. «Έξαλλοι» οι τυροκόμοι και το λόμπι της αγελάδας για το ΠΟΠ στο χαλούμι. Πάνε λέει στον Healthy και του θυμίζουν τις εισφορές τους στο κόμμα επί εποχής του. Ο δε Healthy αγαπούλας, ο οποίος θέλει από τον Μάρτιο να πηγαίνει χωρίς έγνοιες για οφτό στην Αθηναίου, πιέζει τους υπουργούς του να κάνουν την κωλοτούμπα του αιώνα. Την Κυριακίδου την ρώτησε κανείς;

3 Στη μάντρα. Ενώ όταν πηγαίνουν στο παιδί της μάντρας δεν μπορούν να το «παίξουν». Γιατί όταν γεννηθείς σε μάντρα από αίγες στην Αρκάκα, οι αγελάδες της Αθηναίου είναι κάτι σαν την σχέση του ΑΚΕΛ με το ΝΑΤΟ.

4 Στις κακές λέξεις. Μα προσέξατε πως υπάρχει συζήτηση στη δημόσια σφαίρα για την ένταξή μας στο ΝΑΤΟ, και η Γραμματεία του ΑΚΕΛ δεν απείλησε ακόμη πως θα αυτοκτονήσει στην πλατεία Ελευθερίας; Ω καιροί, ω ήθη!

5 Στην αγάπη. Θα ήθελα πάντως να ρωτήσω τον Sir Kas, είμαστε και ακόμη μέλος των Αδέσμευτων;

«Απόδοτε τα Καίσαρος Καίσαρι και τα του Θεού τω Θεώ».

Ή καλύτερα, υπάρχουν ακόμη οι αδέσμευτοι; ΖΗ.

6 Στα προνόμια. Επειδή δεν πρέπει να ξεχνάμε, αν θέλετε να βρίσετε κάποιον για την ακρίβεια, Αμφίπολης 1, Λευκωσία. Αυτοί εισάγουν ακόμη μαζούτ. Εμείς πληρώνουμε. Και πληρώνουμε επιπλέον 300 εκατ. πρόστιμα στην Ε.Ε. για ρύπανση.

7 Αγαπούλα πρόεδρε, προλαβαίνεις να καθαρίσεις τον στάβλο της ΑΗΚ. Αν δεν θέλεις να λερωθείς βάλε ένα λυκόσκυλο σου. Ξέρεις εσύ ποιον.

8 Στα δεδομένα. Χρηματιζόταν λέει για να δίνει απαλλακτικά της εθνικής φρουράς. Σιγά το πράγμα. Το ότι ήταν συνταξιούχος γιατρός της Ε.Φ. (με σύνταξη) και ήταν και στο ΓεΣΥ και έπαιρνε άλλες 10.000 τον μήνα δεν σας πείραξε; Κάτω τα χέρια από το ΓεΣΥ.

9 Στους αφανείς. Και επειδή δεν πρέπει να λέμε μόνο τα κακά, μαθαίνω πως νέος αέρας πνέει στο ΥΠΟΙΚ και ειδικά στον Φόρο Εισοδήματος. Ο νέος επικεφαλής έχει αυξήσει τις εισπράξεις στα ταμεία έτσι ώστε ο πολύ σκληρός – για να – πεθάνει, Πετρίδης τρίβει τα χέρια του, και όλα αυτά σε δύσκολους καιρούς.

10 Στη συτζιά. Μπήκε λέει στη μέση ο Αβέρωφ και μάζεψε την ΕΤΥΚ που ήθελε να κάνει απεργία. Όλα καλά μέχρι εδώ. Έλα όμως που αντί να ακούσει ένα ευχαριστώ ο άνθρωπος του την έπεσαν «επειδή είναι διαπλεκόμενος με τις τράπεζες». Θυμίζω πως με όλα του τα κακά (που δεν είναι λίγα) ο Φούλης είναι αυτός που μας έβγαλε από τη μαυρίλα το 2013, όταν ο Αγαπούλας είχε κρυφτεί για έξι μήνες κάτω από το γραφείο του μετά την επιστροφή από τις Βρυξέλλες.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Καλό για σένα, καλό για όλους:

Στηρίζουμε έμπρακτα

στον δρόμο για ένα καλύτερο αύριο.

ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΕΝΑ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΑΥΡΙΟ

Προσφέρουμε 45.500€

στον Κυπριακό Ερυθρό Σταυρό

και στηρίζουμε το έργο του, για να συνεχίσει να στέκεται δίπλα σε συνανθρώπους μας που το έχουν πραγματικά ανάγκη
Υλοποιώντας και αναβαθμίζοντας Παγκύπρια τις ενέργειες των ομάδων Πρώτων Βοηθειών

***Αριθμός Άδειας Εράνου : Ν.Π. 46/2021**

*We donate 45.500€ to Cyprus Red Cross to the implementation and upgrading of Pancyprian actions of First Aid teams.

CYPRUS RED CROSS SOCIETY · ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ·

LIDL Κύπρος

Ο ειδικός αντιπρόσωπος του γ.γ. ΟΗΕ διαμήνυσε προς τη Λευκωσία ότι «θα παρακολουθούμε το ζήτημα» και ότι «θα περιληφθεί σε προσεχή έκθεση», κάτι που καθιστά σαφές ότι δεν υπάρχει η παραμικρή διάθεση, προκειμένου να επιδιωχθεί η αναστροφή των τουρκικών έκνομων ενεργειών.

Συμπληγάδες για Βαρώσι

Ερντογάν και Τατάρ δυναμιτίζουν τα προεδρικά ΜΟΕ. Ανοχή Κόλιν Στιούαρτ και Κομισιόν

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Δύσκολη έως απίθανη καθίσταται η αποστολή διάσωσης της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου, καθώς η Άγκυρα και το ψευδοκράτος υλοποιούν βαθμηδόν τους σχεδιασμούς τους, ενώ ο διεθνής παράγοντας και δη τα Ηνωμένα Έθνη και η Κομισιόν νίπτουν τας χείρας τους, υποβαθμίζοντας εν πολλοίς το νέο σκηνικό που έστησε ο Ερντογάν στην παραλία του Βαρωσιού. Την ίδια ώρα, ο Ταγίπ Ερντογάν, με τον αέρα του «μεσολαβητή» στο Ουκρανικό και του «κλειδοκράτορα» της προσπάθειας διεύρυνσης του ΝΑΤΟ (για ένταξη της Σουηδίας και της Φινλανδίας), ετοιμάζει «θερμό καλοκαίρι», με νέο κύκλο έκνομων ενεργειών στην κυπριακή ΑΟΖ, για τις οποίες έχει ήδη προϊδεάσει τον ΟΗΕ, δίνοντας μεταξύ άλλων και συντεταγμένες στα δυτικά του γεωγραφικού μήκους «32° 16'18 "Ε». Και επικαλείται δήθεν «νόμιμα δικαιώματα», σε θαλάσσια περιοχή πλησίον του Ακάμα και όχι μόνον.

Όπως πληροφορείται η «Κ», αναφορικά με την περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου, ο Ερσίν Τατάρ –κατόπιν συνεννόησης με την Άγκυρα– προχώρησε στη νέα κίνηση για επέκταση του ανοίγματος του παραλιακού μετώπου, ενώ ανέμενε την επιστολή του Προέδρου Αναστασιάδη για Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης αναφορικά με την επιστροφή του Βαρωσιού, στον ΟΗΕ. Σύμφωνα δε με την ανάγνωση της Λευκωσίας, όπως αυτή μεταφέρθηκε και προς τα Ηνωμένα Έθνη, η τουρκική πλευρά επιχειρεί να δημιουργήσει τετελεσμένα στην περίκλειστη Αμμόχωστο, ενώ την ίδια ώρα καθιστά σαφές ότι η οποιαδήποτε συμφωνία, σε οποιονδήποτε επίπεδο, ακόμη και για ενδεχόμενα ΜΟΕ, θα πρέπει να συνομολογηθεί τυπικά από «δύο κυρίαρχες οντότητες», θέτοντας εκ προοιμίου θέμα αναγνώρισης της παράνομης οντότητας του ψευδοκράτους.

Το πλέον εκνευριστικά προβληματικό για τη Λευκωσία είναι ωστόσο η στάση του διεθνούς παράγοντα επί των νέων τουρκικών μεθοδεύσεων στο Βαρώσι. Πληροφορίες της «Κ», αναφέρουν ότι ο ΥΠΕΞ Ιωάννης Κασουλίδης έθεσε το ζήτημα ενώπιον του ειδικού αντιπροσώπου του ΟΗΕ, Κόλιν Στιούαρτ, επιχειρώντας να του εξηγήσει ότι η τοποθέτηση ομπρελών και ξαπλωστρών στην παραλία Αμμοχώστου δημιουργεί αίσθηση «μονιμότητας και κανονικότητας», με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Παράλληλα, ο ΥΠΕΞ υπογράμμισε προς τον κ. Στιούαρτ την εμπρηστική συμπεριφορά της τουρκικής πλευράς, η οποία ενώ ανέμενε την επιστολή Αναστασιάδη για ΜΟΕ σε σχέση με το Βαρώσι, προκατέλαβε τις εξελίξεις τοποθετώντας ξαπλώστρες και ομπρέλες στην παραλία της περίκλειστης πόλης. Όπως πληροφορούμαστε, ο κ. Κασουλίδης επεσήμανε ακόμη προς τον ειδικό αντιπρόσωπο του γ.γ. ΟΗΕ ότι η Λευκωσία έχει επιδείξει καλή θέληση, εγκρίνοντας προσφάτως –όπως είχαμε δημοσιεύσει–τη διακίνηση και το εμπόριο έξι τουρκοκυπριακών επεξεργασμένων μη ζωικών προϊόντων, προς τις ελεύθερες περιοχές, μέσω της Πράσινης Γραμμής. Κάτι πάντως που όπως αποδεικνύεται εκ του αποτελέσματος δεν διαφοροποίησε την προκλητικά άτεγκτη στάση της τουρκικής πλευράς.

Δυστυχώς, πάντως για τη Λευκωσία, η απάντηση του Κόλιν Στιούαρτ παραπέμπει σε υποβάθμιση του ζητήματος της περίκλειστης Αμμοχώστου. Ο ειδικός αντιπρόσωπος του γ.γ. ΟΗΕ, διαμήνυσε προς τη Λευκωσία ότι «θα παρακολουθούμε το ζήτημα» και ότι «θα περιληφθεί σε προσεχή έκθεση», κάτι που καθιστά σαφές ότι δεν υπάρχει η παραμικρή διάθεση, προκειμένου να επιδιωχθεί η αναστροφή των τουρκικών έκνομων ενεργειών.

Άλλωστε, και επί της ουσίας, ο κ. Κόλιν Στιούαρτ είχε εισηγηθεί προς τον ΥΠΕΞ Ιωάννη Κασουλίδη πριν από μερικούς μήνες (μέσα Μαρτίου), όπως η Λευκωσία ανάψει πράσινο φως στη λειτουργία και συνεπώς στη νομιμοποίηση του «αεροδρομίου» Τύμπου, ως επίσης και του λιμανιού της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου. Και σε αντάλλαγμα, όπως εισηγήθηκε ο κ. Στιούαρτ, «ίσως» οι Τουρκοκύπριοι μπορέσουν να ξανακοιτάξουν το ζήτημα της διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας. Με την εισήγησή του, ο κ. Στιούαρτ «κατάπιε» ουσιαστικά το ζήτημα της επιστροφής της περίκλειστης Αμμοχώστου και μαζί και τις προτάσεις του προέδρου Αναστασιάδη. Κάτι που σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ» είχε οδηγήσει τον ΥΠΕΞ να του απαντήσει ότι «δεν είμαστε ανόητοι να πέσουμε σε μια τέτοια παγίδα». Σημειώνεται ότι πανομοιότυπες θέσεις διατύπωσε προς τη Λευκωσία και ο εκπρόσωπος του Φόρεϊν όφις Ajay Sharma, ο οποίος φέρεται να είναι και ο «υποβολέας» των θέσεων Στιούαρτ.

Την εικόνα της συμπεριφοράς των Ηνωμένων Εθνών αναδεικνύει και ένα ακόμη γεγονός, το οποίο πέρασε εν πολλοίς απαρατήρητο. Το γραφείο της ΟΥΝΦΙΚΥΠ στην Κύπρο αισθάνθηκε την ανάγκη να εκδώσει γραπτή ανακοίνωση για τους πυροβολισμούς που δέχθηκε όχημα της ειρηνευτικής δύναμης στη γραμμή αντιπαράταξης. Ωστόσο, για το ζήτημα των νέων τουρκικών προκλήσεων στο Βαρώσι, το γραφείο της ΟΥΝΦΙΚΥΠ δεν αισθάνθηκε ανάλογη ανάγκη, καθώς αρκέστηκε σε μια προφορική δήλωση στο ΚΥΠΕ, η οποία βεβαίως δεν έχει την ίδια βαρύτητα με μια γραπτή ανακοίνωση, όπως αυτήν που εκδόθηκε για το διπλοκάμπινο περιπολικό όχημα της ειρηνευτικής δύναμης...

Παρόμοια στάση τηρεί και η Κομισιόν, η οποία οχυρώνεται πίσω από το πάγιο κοινοτικό λεκτικό, περί των ψηφισμάτων του ΟΗΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε μια ιδιαιτέρως χλιαρή αντίδραση, πλάσαρε φραστικές υποδείξεις, οι οποίες ωστόσο κινούνται στη λογική της εσωτερικής κατανάλωσης και δεν είναι βεβαίως ικανές να διαταράξουν την ψυχρή υλοποίηση των τουρκικών κινήσεων στο Βαρώσι. Εκπρόσωπος της Κομισιόν ανέφερε ότι πυξίδα για την Ε.Ε. παραμένουν τα ψηφίσματα του Σ.Α. ΟΗΕ, σημειώνοντας ότι «κανένα βήμα δεν πρέπει να γίνεται σε σχέση με το Βαρώσι, που να μη συνάδει με τα ψηφίσματα αυτά». Όταν, ωστόσο, κλήθηκε να πει ποιες ενέργειες θα μπορούσε να εκδηλώσει η Ε.Ε. προς τη διασφάλιση της θέσης που εξέφρασε, ο εκπρόσωπος της Κομισιόν, είπε ότι δεν μπορεί να προσθέσει τίποτα περισσότερο, καθιστώντας σαφές ότι οι Βρυξέλλες εξαντλούν την παρέμβασή τους σε φραστικές επισημάνσεις.

Την ίδια ώρα, ξένοι διπλωματικοί κύκλοι, επιδιώκοντας να υποβαθμίσουν ακόμη περισσότερο το ζήτημα της παραλίας της Αμμοχώστου, επεσήμαναν προς τη Λευκωσία ότι η νέα τουρκική κίνηση περιλαμβάνεται στην πιλοτική περιοχή του 3,5% που άνοιξε πέρυσι και ότι «δεν υπάρχει προέκταση» της παραλίας, αλλά «εμβάθυνσή» της για 40 περίπου μέτρα. Άρα, σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, δεν υπάρχει κάποιο ιδιαίτερο ζήτημα που να απαιτεί δράση για την περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου...

Ο Ιωάννης Κασουλίδης έθεσε το ζήτημα ενώπιον του ειδικού αντιπροσώπου του ΟΗΕ, Κόλιν Στιούαρτ, επιχειρώντας να του εξηγήσει ότι η τοποθέτηση ομπρελών και ξαπλωστρών στην παραλία Αμμοχώστου, δημιουργεί αίσθηση «μονιμότητας και κανονικότητας».

Πολλαπλάσιο κόστος για Κύπρο

Άλλο ένα πακέτο ευφάνταστων ιδεών βάζει στο τραπέζι των «27» η Κομισιόν της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, προτείνοντας στο πλαίσιο του RePowerEU και την αύξηση των ενεργειακών στόχων που προβλέπονται. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω προτάσεις, εισηγούνται, μεταξύ άλλων, την επιτάχυνση απεξάρτησης από τη Ρωσία, ως επίσης και απανθρακοποίηση του ενεργειακού τομέα. Ωστόσο, οι νέες ιδέες της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν δεν είναι εύκολο να χρηματοδοτηθούν από τα κράτη-μέλη, καθώς σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», θα υπερδιπλασιάσουν το κόστος των αρχικών στόχων που είχαν τεθεί για τα κράτη της ηπειρωτικής Ευρώπης. Τα πράγματα είναι πολύ χειρότερα για την Κύπρο, ως επίσης και για τη Μάλτα, καθώς πρόκειται για νησιωτικά κράτη, απομακρυσμένα από την υπόλοιπη επικράτεια της Ε.Ε. Οι ίδιες πληροφορίες της «Κ», αναφέρουν ότι το κόστος της επιτάχυνσης των στόχων που έχουν τεθεί, με βάση τις προτάσεις της κ. φον ντερ Λάιεν, είναι «υπερπολλαπλάσιο» για την Κύπρο (και για τη Μάλτα), κάτι που δεν περνά απαρατήρητο και συνεπώς εκτιμάται ότι θα εγερθεί από τον Πρόεδρο Αναστασιάδη στη Σύνοδο Κορυφής.

Επιστολές του Προέδρου Αναστασιάδη προς Γκουτέρες - Ούρσουλα

Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι ο Πρόεδρος Αναστασιάδης προσανατολίζεται να αποστείλει επιστολές προς τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες και προς την Πρόεδρο της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εμφανίζεται ενοχλημένος από την αρνητική υποδοχή της οποίας τυγχάνει η επιστολή-πρόταση του για ΜΟΕ, ως επίσης και για τον νέο κύκλο έκνομων τουρκικών ενεργειών στην παραλία της περίκλειστης Αμμοχώστου. Υπό το φως λοιπόν αυτών των δεδομένων, ως επίσης και ενόψει της ενημέρωσης στην οποία αναμένεται να προβεί στη διήμερη Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε, η οποία αρχίζει αύριο στις Βρυξέλλες, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας φέρεται να αισθάνεται έντονα την ανάγκη να ενημερώσει και γραπτώς τους Αντόνιο Γκουτέρες και την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν για όλο το φάσμα των εξελίξεων, προσβλέποντας στη στήριξή τους για διάσωση του Βαρωσιού.

Σημειώνεται ότι όπως έχει δημοσιεύσει η «Κ», στην επιστολή-πρόταση του για ΜΟΕ, προς τον Ερσίν Τατάρ (αντίγραφο έλαβε όπως πληροφορούμαστε και ο Κόλιν Στιούαρτ), ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας επικεντρώνεται σε πέντε άξονες, στο επίκεντρο των οποίων βρίσκεται το ζήτημα της επιστροφής της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου:

1) Να τεθεί υπό τη διοίκηση του ΟΗΕ η περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία επιστροφής των κατοίκων.

2) Το κλειστό λιμάνι της περίκλειστης πόλης να τεθεί υπό την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό την προϋπόθεση να εφαρμοστεί χωρίς διακρίσεις το Πρωτόκολλο της Άγκυρας για τα κυπριακά πλοία. Δηλαδή, να ανοίξουν οι τουρκικοί λιμένες προς την Κυπριακή Δημοκρατία.

3) Να λειτουργήσει το αεροδρόμιο Τύμπου υπό τη διοίκηση του ΟΗΕ, με βάση το διεθνές δίκαιο, με ένα FIR και στη βάση της Σύμβασης του Σικάγου και του ICAO.

4) Να γίνει καταπιστευματικός λογαριασμός (escrow account) για τους υδρογονάνθρακες νοουμένου ότι η Τουρκία θα αναγνωρίσει την κυπριακή ΑΟΖ.

5) Η προεδρική πρόταση επικαλείται και συνεπώς επιστρατεύει το κοινό ανακοινωθέν Αναστασιάδη - Έρογλου στις 11 Φεβρουαρίου 2014 που σημειώνει ότι η λύση του Κυπριακού θα βασίζεται σε διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία, με πολιτική ισότητα, όπως καθορίζεται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας και τις Συμφωνίες Υψηλού Επιπέδου. Το κοινό ανακοινωθέν αναφέρει ακόμη ότι «η ενωμένη κυπριακή ομοσπονδία θα αποτελείται από δύο συνιστώντα κράτη με ίσο καθεστώς».

Ξένοι διπλωματικοί κύκλοι επεσήμαναν προς τη Λευκωσία ότι η νέα τουρκική κίνηση περιλαμβάνεται στην πιλοτική περιοχή του 3,5% που άνοιξε πέρυσι.

Η τουρκική επιστολή αντανακλά ευθεία προειδοποίηση, αν όχι απειλή, για ένα θερμό καλοκαίρι στην Ανατολική Μεσόγειο.

Θερμό καλοκαίρι και στην ΑΟΖ

Έτοιμος για νέες έκνομες ενέργειες στην ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας, επιστρατεύοντας τέταρτο γεωτρύπανο, εμφανίζεται ο Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος στο πλαίσιο της πρόσφατης επιστολής που απηύθυνε στον ΟΗΕ, καλεί την ελληνοκυπριακή πλευρά να αναστείλει ερευνητικές και γεωτρητικές δραστηριότητες, προειδοποιώντας ότι σε αντίθετη περίπτωση, θα πράξει ανάλογα. Στην επιστολή, την οποία υπογράφει ο Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Τουρκίας στον ΟΗΕ Φεριντούν Σινιρλιόγλου, υπογραμμίζεται χαρακτηριστικά ότι «εάν η ελληνοκυπριακή πλευρά εμμείνει στις μονομερείς δραστηριότητές της για τους υδρογονάνθρακες, τότε η Τουρκία και η 'Τουρκική Δημοκρατία Βορείου Κύπρου', θα διεξάγουν ταυτόχρονα αντίστοιχες δραστηριότητες, προκειμένου να διασφαλίσουν τα κυριαρχικά τους δικαιώματα και συμφέροντα στην Ανατολική Μεσόγειο». Η τουρκική επιστολή αντανακλά ευθεία προειδοποίηση, αν όχι απειλή, για ένα θερμό καλοκαίρι στην Ανατολική Μεσόγειο, κάτι που θα πρέπει να συνυπολογιστεί παράλληλα με την κλιμάκωση της τουρκικής επιθετικότητας και ρητορικής στο Αιγαίο.

Σημειώνεται ότι η τουρκική επιστολή παραθέτει και συντεταγμένες στα δυτικά του γεωγραφικού μήκους «32° 16'18 "Ε», προτάσσοντας δήθεν «νόμιμα δικαιώματα», σε ένα σημείο που υπολογίζεται πλησίον του Ακάμα. Αποδίδει μάλιστα ευθύνη στη Λευκωσία, υποστηρίζοντας ότι το σημείο εκείνο οριοθετήθηκε στη συμφωνία Κύπρου - Αιγύπτου και παραβιάζει τα «κυριαρχικά δικαιώματα» της Τουρκίας και των Τουρκοκυπρίων. Οι εν λόγω συντεταγμένες κοινοποιούνται και προς την Ε.Ε. από το 2011, γεγονός που αναδεικνύει την ανοχή της Ε.Ε., αλλά και την αδράνεια των κυπριακών κυβερνήσεων. Η Άγκυρα ισχυρίζεται ακόμη ότι οι συμφωνίες οριοθέτησης με τον Λίβανο και το Ισραήλ παραβιάζουν τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων, καθώς έγιναν χωρίς τη σύμφωνή τους γνώμη.

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε μια νεο εποχή.
Το Wi-Fi έφτασε!

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νεο στόλο μας
και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα
αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi,
για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη
τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε
το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

aegeanair.com

Νέο πρωτόκολλο... πολιτικής ασφυξίας

Πλήττεται η τ/κ ταυτότητα με τη «Συμφωνία Οικονομικής και Δημοσιονομικής Συνεργασίας» μεταξύ Κατεχομένων και Τουρκίας

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Δημοσιεύτηκε στην επίσημη εφημερίδα της Τουρκίας το «οικονομικό πρωτόκολλο», όπως έγραψε η εφημερίδα «Vatan» στις 25 Μαΐου, σύμφωνα με την επισκόπηση του τουρκοκυπριακού Τύπου που διενεργεί το Γ.Τ.Π. Στο δημοσίευμα αναφέρεται πως η συμφωνία Οικονομικής και Δημοσιονομικής Συνεργασίας 2022 μεταξύ της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Τουρκίας και της «Κυβέρνησης της Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου» υπεγράφη ανάμεσα στην Τουρκία και την λεγόμενη κυβέρνηση στα κατεχόμενα στις 14 Απριλίου. Το εν λόγω πρωτόκολλο έχει δημιουργήσει έντονες αντιδράσεις στην τ/κ κοινότητα, η οποία αντικρίζει την υπογραφή του με πολύ μεγάλη δυσπιστία, θεωρώντας πως το θέμα έχει περισσότερο πολιτικές παρά οικονομικές διαστάσεις, με την τ/κ ταυτότητα να τίθεται σε άμεσο κίνδυνο. Στην «Κ» μίλησαν για το θέμα ο Σενέρ Ελτσίλ, τέως πρόεδρος της συντεχνίας των Τουρκοκυπρίων δασκάλων (KTOS), η δημοσιογράφος της εφημερίδας «Kibris Postasi» Canan Onurer, ο ακτιβιστής και πολιτικός αναλυτής Κεμάλ Μπαϊκαλί, η Μινέ Ατλί, ο δικηγόρος και πρόεδρος του τ/κ Κοινοτικού Κόμματος Δημοκρατίας, και ο Νίκος Μούδουρος, λέκτορας στο Τμήμα Τουρκικών και Μεσανατολικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Σχετικά με τους κινδύνους που απορρέουν από το Πρωτόκολλο Οικονομικής Συνεργασίας που συνήψε η «κυβέρνηση» των Κατεχομένων με την Τουρκική Δημοκρατία, ο Σενέρ Ελτσίλ είναι κατηγορηματικός και λέει πως πρόκειται για μία εντελώς παράνομη πράξη και ότι αυτή η συμφωνία επιβλήθηκε από την Τουρκία στις τ/κ αρχές, οι οποίες λειτουργούν ως μαριονέτες της Τουρκίας. Όπως αναφέρει ο κ. Ελτσίλ, το εν λόγω πρωτόκολλο ουσιαστικά στόχο έχει να εκφοβίσει όλες τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και να περιορίσει τα δικαιώματά τους: «Πλήττονται η ελευθερία του λόγου και της έκφρασης. Όλα τα αντιπολιτευόμενα μέσα θα φιμωθούν», τονίζει ο κ. Ελτσίλ, συμπληρώνοντας με έμφαση: «Δεν είναι οικονομικό το θέμα με αυτό το πρωτόκολλο είναι καθαρά πολιτικό» αφού όπως λέει πέρα από τον περιορισμό των δικαιωμάτων, κινδυνεύει και η ίδια η τ/κ κοινότητα και ο χαρακτήρας της. «Ενισχύεται η θρησκευτική εκπαίδευση, έρχονται Τούρκοι δάσκαλοι στα σχολεία μας, το Γραφείο Θρησκευτικών Υποθέσεων γίνεται ολοένα και πιο ενεργό...» λέει ο κ. Ελτσίλ, θέλοντας να καταδείξει τους κινδύνους, που ελλοχεύουν από το εν λόγω πρωτόκολλο.

Από την πλευρά του, ο Κεμάλ Μπαϊκαλί λέει πως αυτή δεν είναι η πρώτη φορά που υπογράφεται πρωτόκολλο μεταξύ πλευρών. «Πολλά τέτοια πρωτόκολλα έχουν υπογραφεί τις τελευταίες δύο δεκαετίες, με στόχο κυρίως την αναμόρφωση των οικονομικών και γραφειοκρατικών δομών». Ο κ. Μπαϊκαλί θεωρεί πως το πρόβλημα με την υπογραφή τέτοιων πρωτοκόλλων είναι πως τα τ/κ «υπουργικά συμβούλια», που σχηματίζονται κυρίως από λαϊκίστικα δεξιά κόμματα, αποτυγχάνουν να επιτύχουν τους στόχους που θέτουν τα πρωτόκολλα, λόγω της πολύ ισχυρής εργατικής αντίστασης, με τους δεξιούς ηγέτες του UBP να δίνουν υποσχέσεις που δεν μπορούν να τηρήσουν. «Αυτό, με τη σειρά του, δίνει περισσότερο χώρο στην Τουρκία να αναμειχθεί στις τουρκοκυπριακές υποθέσεις». Ο κ. Μπαϊκαλί σημειώνει επίσης πως το παρόν πρωτόκολλο διαφέρει από τα προηγούμενα, αφού οι στόχοι του δεν είναι μόνο οικονομικοί και διοικητικοί, αλλά περιλαμβάνει και μέτρα που στοχεύουν στον περιορισμό της ισχύος των εργατικών συνδικάτων, αναδιαμόρφωση του τρόπου θρησκευτικής διδασκαλίας,

Κεμάλ Μπαϊκαλί: «Αν χάσουμε τους Τουρκοκύπριους στο βορρά, θα είναι θέμα χρόνου για τους Ελληνοκύπριους να αντιμετωπίσουν σκληρά σύνορα με την Τουρκία περνώντας από το μικρό νησί της Κύπρου».

αλλά και τις υπηκοότητες της «ΤΔΒΚ». «Αυτό ανοίγει διάπλατα τις πόρτες για πλήρη και μη αναστρέψιμη διάβρωση των τουρκοκυπριακών θεσμών και της τ/κ ταυτότητας συνολικά» τονίζει ο κ. Μπαϊκαλί. Όσο για το αν το ζήτημα γίνεται περισσότερο πολιτικό παρά οικονομικό, ο Τ/κ ακτιβιστής λέει πως η οικονομία και η πολιτική δεν μπορούν ποτέ να διαχωριστούν. «Το κύριο πρόβλημα είναι ότι το διεφθαρμένο πολιτικό σύστημα στερείται νομιμότητας στα μάτια των ψηφοφόρων. Και η συνεχής παρέμβαση της Τουρκίας στις εσωτερικές υποθέσεις των Τουρκοκυπρίων κάνει τα πράγματα ακόμα χειρότερα», προσθέτοντας πως η παρέμβαση γίνεται εντονότερη εξαιτίας της απουσίας ουσιαστικής διαδικασίας λύσης, καθιστώντας τους ψηφοφόρους πιο ευάλωτους έναντι της Τουρκίας. Για παράδειγμα, ειδικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι Τουρκοκύπριοι ένιωθαν ακόμη πιο ευάλωτοι, αφού δεν υπήρχε πουθενά να πάνε για βοήθεια παρά μόνο στην Τουρκία».

«Δεν είναι οικονομικό το θέμα με αυτό το πρωτόκολλο, είναι καθαρά πολιτικό, αφού πέρα από τον περιορισμό των δικαιωμάτων, κινδυνεύει και η ίδια η τ/κ κοινότητα και ο χαρακτήρας της», λέει ο Σενέρ Ελτσίλ, τέως πρόεδρος της συντεχνίας των Τουρκοκυπρίων δασκάλων.

Κοινή η μοίρα μας

Στο ερώτημά μας αν υπάρχει κάτι που μπορεί να κάνει η τ/κ κοινότητα για να προστατεύσει τα δικαιώματά της τόσο ο κ. Ελτσίλ όσο και ο κ. Μπαϊκαλί λένε πως οι Τουρκοκύπριοι κάνουν ό,τι μπορούν για να προστατεύσουν τα δικαιώματα και την ταυτότητά τους. Ο κ. Μπαϊκαλί αναφέρει συγκεκριμένα: «Το γεγονός ότι ο κ. Ακιντζί έλαβε σχεδόν τις μισές ψήφους και έχασε μόνο με ένα κλάσμα ψήφων τη στιγμή που η Τουρκία κινητοποίησε όλες της τις δυνάμεις εναντίον του είναι μία ακόμη απόδειξη. Αλλά χωρίς διαδικασία λύσης, χωρίς η Ε.Ε. και η Κυπριακή Δημοκρατία να τους πλησιάσουν, να τους δείξουν ότι ενδιαφέρονται να χτίσουν ένα κοινό μέλλον μαζί τους, μπορεί να υπάρξει μόνο ένα όριο στο τι μπορούν να κάνουν οι προοδευτικές δυνάμεις της κοινωνίας. Αν χάσουμε τους Τουρκοκύπριους στο βορρά, θα είναι θέμα χρόνου για τους Ελληνοκύπριους να αντιμετωπίσουν σκληρά σύνορα με την Τουρκία περνώντας από το μικρό νησί της Κύπρου». Ο Σενέρ Ελτσίλ με τη σειρά του λέει πως οι προοδευτικές δυνάμεις των Τ/κ οργανώνονται όσο μπορούν και αγωνίζονται, λέγοντας πως ζητάνε διεθνοποίηση του Κυπριακού και υποστήριξη από τον διεθνή παράγοντα: «Έχουμε απομείνει 130.000 Τ/κ, με τους καλύτερους υπολογισμούς, οι έποικοι είναι πολλοί περισσότεροι πια, γι' αυτό θα πρέπει να δράσουμε από κοινού Ε/κ και Τ/κ, η μοίρα μας είναι κοινή!».

Σχέση υπακοής

Από την πλευρά της η δημοσιογράφος της εφημερίδας «Kibris Postasi» Τσανάν Ονουρέρ λέει πως πρέπει να διαχωρίσουμε το πρωτόκολλο Τουρκίας – «ΤΔΒΚ» από οποιοδήποτε άλλο πρωτόκολλο έχει υπογραφεί από δύο πλευρές. «Η σχέση μεταξύ Τουρκίας και ΤΔΒΚ είναι θεμελιωδώς προβληματική, ωστόσο τα τελευταία 10 χρόνια εξελίχθηκε σε μια "σχέση υπακοής", επομένως εξετάζουμε τα πρωτόκολλα από αυτήν την οπτική γωνία. Η ανάλυση του πρωτοκόλλου σημείο προς σημείο θα μας απέτρεπε από το να δούμε τη μεγάλη εικόνα. Ο κύριος στόχος των πρωτοκόλλων είναι περισσότερο η εφαρμογή των πολιτικών της Άγκυρας στην ΤΔΒΚ και μετά ο συντονισμός μεταξύ των δύο κρατών». Η κα Ονουρέρ θεωρεί πως οι Τ/κ θα πρέπει να απορρίψουν τα αναγκαστικά πακέτα (πρωτόκολλα) από την Τουρκία. «Οι Τουρκοκύπριοι θα πρέπει να απορρίψουν τα πακέτα της Άγκυρας και των ντόπιων συνεργατών για να απαλλαγούν από σχέσεις υποτέλειας με την Τουρκία» και τονίζει πως αυτή η προβληματική σχέση δεν είναι μόνο πρόβλημα των Τουρκοκυπρίων αλλά είναι κοινό πρόβλημα για τους λαούς της Τουρκίας, της Ελλάδας και των Ελληνοκυπρίων. «Επομένως, κύριος στόχος των πρωτοκόλλων είναι περισσότερο η εφαρμογή των πολιτικών της Άγκυρας στην ΤΔΒΚ και μετά ο συντονισμός μεταξύ των δύο κρατών». Η κα Ονουρέρ θεωρεί πως οι Τ/κ θα πρέπει να απορρίψουν τα αναγκαστικά πακέτα (πρωτόκολλα) από την Τουρκία. «Οι Τουρκοκύπριοι θα πρέπει να απορρίψουν τα πακέτα της Άγκυρας και των ντόπιων συνεργατών για να απαλλαγούν από σχέσεις υποτέλειας με την Τουρκία» και τονίζει πως αυτή η προβληματική σχέση δεν είναι μόνο πρόβλημα των Τουρκοκυπρίων αλλά είναι κοινό πρόβλημα για τους λαούς της Τουρκίας, της Ελλάδας και των Ελληνοκυπρίων. «Επομένως, ο κοινός αγώνας για υγιείς οικονομικές και πολιτικές σχέσεις πρέπει να δοθεί από κοινού».

Μινέ Ατλί: «Το πρωτόκολλο προσάρτησης δεν στοχεύει μόνο την πολιτική ταυτότητα των Τουρκοκυπρίων, με την αφομοίωση τους με τους Τούρκους υπηκόους αλλά στοχεύει επίσης σε κάθε αξία των Τ/κ».

Η Μινέ Ατλί, δικηγόρος και πρόεδρος του τ/κ Κοινοτικού Κόμματος Δημοκρατίας, ερωτώμενη σχετικά με την υπογραφή του Πρωτοκόλλου είπε στην «Κ» χαρακτηριστικά: «Ονομάζεται οικονομικό πρωτόκολλο και δεν έχει καμία σχέση με την οικονομία, είναι εντελώς πολιτικό και στόχος είναι να εξαλειφθεί πλήρως η τουρκοκυπριακή ταυτότητα. Το πρωτόκολλο προσάρτησης δεν στοχεύει μόνο την πολιτική ταυτότητα των Τουρκοκυπρίων, με την αφομοίωση τους με τους Τούρκους υπηκόους αλλά στοχεύει επίσης σε κάθε αξία των Τ/κ. Για παράδειγμα, οι Τουρκοκύπριοι είναι μία κοσμική κοινωνία και τώρα τα θρησκευτικά θα διδάσκονται σε επίπεδο κράτους». Η κα Ατλί τονίζει και εκείνη με τη σειρά της πως το Πρωτόκολλο περιορίζει την ελευθερία της έκφρασης, φέρνει περιορισμούς στο δικαίωμα διαμαρτυρίας, με την τ/κ διοίκηση να έχει αρχίσει ήδη να επιχειρεί να εφαρμόσει το πρωτόκολλο νομοθετώντας σχέδια Νόμου που στοχεύουν στην ελευθερία του λόγου. «Εγώ ως αρχηγός κόμματος έχω διωχθεί για εξύβριση του προέδρου, επειδή τον χαρακτήρισα άτιμο και προδότη». Σχετικά με τη δικαστική περιπέτεια της κα Ατλί μάς είπε πως το δικαστήριο την άφησε ελεύθερη με εγγύηση και υπογραφή εγγυητικού εγγράφου για τις 50.000 τουρκικές λίρες για να διασφαλιστεί ότι θα παρουσιαστεί στη δίκη. «Αυτό που δεν ξέρουν είναι ότι, δεν το βάζω στα πόδια, δεν πάω πουθενά. Οι Τουρκοκύπριοι θα αντισταθούν όσο μπορούν». Ερωτώμενη η κα Ατλί τι μπορούν να κάνουν οι Τ/κ ανέφερε πως καλέσαμε για αλληλεγγύη τους Ελληνοκύπριους και ολόκληρη τη διεθνή κοινότητα, και επειδή η προοπτική λύσης δεν είναι πραγματική για τους Τ/κ, τότε ο κόσμος θα σταματήσει να αντιστέκεται και θα είναι υποτελής στην Τουρκία, τονίζοντας πως: «Αν η ελληνοκυπριακή κοινότητα πιστεύει ότι η Τουρκία θα σταματήσει να προσαρτά τη βόρεια Κύπρο κάνει λάθος, εάν ο Ερντογάν κερδίσει τις εκλογές και οι Τουρκοκύπριοι δεν είναι σε θέση να δείξουν την απαραίτητη αντίδραση με την πεποίθηση ότι υπάρχει εναλλακτική, η Τουρκία δεν θα σταματήσει. Δείτε τι κάνει η Ρωσία στην Ουκρανία, δεν υπάρχει τίποτα που να εμποδίζει την Τουρκία να κάνει το ίδιο σε ολόκληρη την Κύπρο. Ο Ερντογάν και η κυβέρνησή του είναι πεινασμένοι και άπληστοι για εξουσία και έλεγχο».

Η δημογραφική δομή θα επηρεάσει τους προσανατολισμούς για προσάρτηση

«Αυτό που συμβαίνει τα τελευταία χρόνια στις σχέσεις Άγκυρας - Κατεχομένων, μέσα από την αποσπασματική εφαρμογή προγραμμάτων όπως το πρωτόκολλο, είναι μια «ντε φάκτο προσάρτηση», λέει στην «Κ» ο Νίκος Μούδουρος, λέκτορας στο Τμήμα Τουρκικών και Μεσανατολικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

–Τι αλλάζει, αν αλλάζει κάτι, στην τ/κ κοινότητα με την υπογραφή του νέου πρωτοκόλλου συνεργασίας των Κατεχομένων με την Τουρκία; Ποιοι κίνδυνοι σοβούν;

–Εκείνο το οποίο αλλάζει είναι οι ρυθμοί και το βάθος της έντασης με την οποία κορυφώνεται μια προηγούμενη διαδικασία. Αυτή της μεταφοράς εξουσίας από την τ/κ κοινότητα στην Τουρκία και της αντίστοιχης «εισαγωγής» δομών του τουρκικού κράτους στην Κύπρο. Το πρωτόκολλο οικονομικής και δημοσιονομικής συνεργασίας για το 2022 επιβεβαιώνει όλα τα προηγούμενα νέα στοιχεία στον τρόπο με τον οποίο η κυβέρνηση Ερντογάν διεκδικεί να κυβερνήσει τις κατεχόμενες περιοχές. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκεται η ολοκληρωτική περιθωριοποίηση της τ/κ κοινότητας ως πολιτικού δρώντα και ως πολιτικού υποκειμένου. Αυτή η εξέλιξη μελλοντικά μπορεί να αλλάξει δραματικά τις ισορροπίες ισχύος στα Κατεχόμενα και να ανοίξει τον δρόμο για την πολιτική ισχυροποίηση παραγόντων εντελώς ξένων προς την κυπριακή ταυτότητα της κοινότητας.

–Πιστεύετε ότι βρισκόμαστε ενώπιον μιας σταδιακής προσάρτησης της βόρειας κατεχόμενης Κύπρου από την Τουρκία; Θα μπορούσε ο Τούρκος πρόεδρος να προχωρήσει σε τέτοιο βήμα, έχοντας και το Ουκρανικό ως μπούσουλα;

–Το ζήτημα της προσάρτησης ως πράξη στο διεθνές δίκαιο είναι ένα κεφάλαιο εξαιρετικής σημασίας. Εξαρτάται την ίδια στιγμή από διεθνείς συγκυρίες, από τη θέση της Τουρκίας σε αυτές, αλλά και από την εσωτερική κατάσταση στην κοινωνία των Κατεχομένων. Εκείνο όμως που συμβαίνει τα τελευταία χρόνια στις σχέσεις Άγκυρας - Κατεχομένων, μέσα από την αποσπασματική εφαρμογή προγραμμάτων όπως το πρωτόκολλο, είναι μια «ντε φάκτο προσάρτηση». Η καθημερινή ενσωμάτωση όλων των σφαιρών της κοινωνικής ζωής των Τουρκοκυπρίων στον «πολιτικό κορμό» της Τουρκίας ενδυναμώνεται και συνεπώς οι οργανωμένες δυνάμεις των Τουρκοκυπρίων που αντιδρούν, πλέον έχουν μεγαλύτερες πιέσεις. Ένα από τα βασικά στοιχεία που θα επηρεάσει μελλοντικά τους όποιους προσανατολισμούς για προσάρτηση –εκτός από τη διεθνή κατάσταση– είναι και η δημογραφική δομή των Κατεχομένων. Αυτό είναι ένα ακόμα κρίσιμο ζήτημα που διατηρεί ψηλά σε προτεραιότητα το πρωτόκολλο του 2022.

–Σαφώς και η λύση του Κυπριακού είναι ο μόνος ουσιαστικός δρόμος αποσόβησης της μόνιμης διαίρεσης, ως τότε όμως μπορεί να γίνει κάτι άλλο από την τ/κ κοινότητα ή τον διεθνή παράγοντα;

–Η επέκταση της οικονομικής και πολιτιστικής συνεργασίας των δύο κοινοτήτων, μπορεί να προσφέρει μια βάση δημιουργίας ρηγμάτων, αφού θα συγκρούεται με τη δυναμική αφομοίωσης των Τουρκοκυπρίων από την Τουρκία. Τέτοιες συνεργασίες μπορούν να ανοίξουν πεδία νέων πολιτικών προγραμμάτων και διεκδικήσεων εντός της τ/κ κοινότητας γύρω από την ιδέα της επανένωσης. Γιατί σε κρίσιμες συγκυρίες όπως τη σημερινή, η τουρκοκυπριακή αντιπολίτευση μπορεί να έχει μέσα από τις συνεργασίες μια επιπλέον πλατφόρμα ανάδειξης της «πρακτικής απόδειξης» των πλεονεκτημάτων από την ένταξη στη διεθνή νομιμότητα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥ ΣΤΗΝ «Κ»

Ο ΔΗΣΥ δεν έχει plan b

Αβέρωφ Νεοφύτου:«Δεν γίνεται να πηγαίνουμε σε εκλογές απολιτίκ, με κριτήρια εικόνας και όχι ουσίας»

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Το χαρτί της ενέργειας μπορεί να ξεκλειδώσει τη στασιμότητα και να οδηγήσει σε άνοιγμα της ελπίδας για ουσιαστικές διαπραγματεύσεις του Κυπριακού. Η Κύπρος ανήκει στην Ευρώπη και το ευρωπαϊκό σύστημα ασφάλειας είναι η μεγαλύτερη εγγύηση για την επανένωσή της», λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ και υποψήφιος Πρόεδρος της Δημοκρατίας Αβέρωφ Νεοφύτου. Διερωτάται αν η «δύναμη που ενώνει» του Νίκου Χριστοδουλίδη γίνεται δύναμη που διασπά το κόμμα στο οποίο λέει ότι ανήκει, εξηγώντας πως δεν πρέπει να αγνοούνται τα κόμματα, γιατί αυτό είναι της μόδας. Έτσι θα κάνει η αντιπολίτευση την αλλαγή; Με στελέχη της κυβέρνησης του ΔΗΣΥ που προσυπογράφουν τις πολιτικές του;

–Γιατί μπήκατε στον προεκλογικό αγώνα τόσο νωρίς, ήταν θέμα στρατηγικής;

–Όχι, δεν υπήρξε καμία στρατηγική. Στο ίδιο περίπου χρονικό πλαίσιο έγινε η εξαγγελία του Γλαύκου Κληρίδη το 1992 και του Νίκου Αναστασιάδη το 2012, όταν ήταν για πρώτη φορά υποψήφιος. Στην επανεκλογή ήταν διαφορετικά τα πράγματα.

–Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι σημαντικότερες από τις πολιτικές σας προτάσεις;

–Για να έχεις όραμα για τον τόπο πρέπει πρώτα να διασφαλίσεις ότι έχεις τόπο, ότι έχεις πατρίδα. Για εμάς το κορυφαίο είναι η επίλυση του κυπριακού προβλήματος. Μόνο μέσω της επίλυσης και της διασφάλισης των Ελληνοκυπρίων μπορούμε να βλέπουμε με αισιοδοξία το μέλλον. Η συλλογική ασφάλεια είναι πολύτιμη, όπως και η οικονομική σταθερότητα. Διαφορετικά χτίζεις στην άμμο.

–Αν στο Κραν Μοντανά γίνονταν διαφορετικοί χειρισμοί από ελληνοκυπριακής πλευράς, τα δεδομένα στο Κυπριακό θα άλλαζαν προς το καλύτερο;

–Κατ' αρχάς είναι λάθος κάποιοι να ισχυρίζονται ότι έφυγε η δική μας πλευρά. Ο γ.γ. έκλεισε το Κραν Μοντανά με την ευχή σε Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους για καλή τύχη. Δεν ήμουν στο δείπνο, υπήρξαν δημοσιεύσεις πρακτικών, ο καθένας μπορεί να βγάλει τα δικά του συμπεράσματα. Θέλω να τονίσω όμως ότι και εγώ να είμαι Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν θα δεχθώ συνέχιση τουρκικών εγγυήσεων και παραμονή κατοχικών στρατευμάτων. Είμαι έτοιμος να συζητήσω λειτουργική λύση του Κυπριακού στο πλαίσιο της ΔΔΟ με πολιτική ισότητα χωρίς ξένους εγγυητές. Η Κύπρος ανήκει στην Ευρώπη και το ευρωπαϊκό σύστημα ασφάλειας είναι η μεγαλύτερη εγγύηση για την επανένωσή της.

–Και η σημερινή στασιμότητα;

–Είναι γνωστή διαχρονικά η απαράδεκτη θέση Ερντογάν. Οι κινήσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας και του νυν υπουργού Εξωτερικών να βάλουν στο τραπέζι ΜΟΕ δείχνει στη διεθνή κοινότητα ότι εμείς θέλουμε να σπάσει το αδιέξοδο και να επανέλθουμε σε διαπραγματεύσεις. Εμείς πρέπει να συνεχίσουμε την προσπάθεια με δύο νέα στοιχεία. Στοιχεία που αξιοποιούνται από την κυβέρνηση, αλλά πρέπει να το κάνουμε ακόμα πιο έντονα τώρα που το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στην Ουκρανία. Το πρώτο είναι ότι η παγκόσμια κοινή γνώμη ευαισθητοποιείται για το απαράδεκτο της παρέμβασης στην εδαφική ακεραιότητα ενός κράτους. Ευαισθητοποιείται για κάτι που το ζήσαμε το '74 και δυστυχώς το ξέχασαν. Το δεύτερο είναι η ενεργειακή ασφάλεια. Η κοινωνία πληρώνει βαρύ τίμημα και

> *Θεωρώ ότι η κατάσταση στα Βαρώσια είναι αναστρέψιμη αν στα μέσα του '23 ξεκινήσει ένας ουσιαστικός διάλογος για το Κυπριακό.*

ακρίβεια εξαιτίας της ενέργειας. Το χαρτί της ενέργειας μπορεί να ξεκλειδώσει τη στασιμότητα και να οδηγήσει σε άνοιγμα της ελπίδας για ουσιαστικές διαπραγματεύσεις του Κυπριακού.

–Πώς μπορεί να γίνει αυτό;

–Πριν από τις εκλογές του 2023 η Τουρκία δεν πρόκειται να αλλάξει τη στάση της. Το χαρτί, όμως, της ενέργειας, μέσα από μια συνολική διευθέτηση του ζητήματος χωρίς να υπάρχει οποιαδήποτε αμφισβήτηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί προς όφελος της ευρύτερης Ανατολικής Μεσογείου. Η επίλυση του Κυπριακού μπορεί να ανοίξει δρόμους.

–Εσείς γνωρίζατε ότι έγινε κουβέντα, όπως δήλωσε ο κ. Μαυρογιάννης, για τον σχεδιασμό δύο ΑΟΖ;

–Δεν είχα ποτέ τέτοια ενημέρωση. Αν γνώριζα θα σας το έλεγα. Το ερώτημα είναι ο κ. Μαυρογιάννης τώρα το θυμήθηκε, που είναι υποψήφιος του ΑΚΕΛ; Γιατί δεν μας το είπε την ώρα που συζητήθηκε; Αυτά δεν μπορώ να τα δεχθώ. Αν διαφωνείς σε κάτι να το πεις στην ώρα του.

–Για τα όσα παρακολουθούμε να εξελίσσονται στην Αμμόχωστο τα τελευταία τρία χρόνια, μήπως δεν ενεργήσαμε άμεσα και ορθά;

–Ο καθένας κάνει τις εκτιμήσεις, τις τοποθετήσεις του αλλά και την αυτοκριτική του με βάση τα πεπραγμένα. Δεν είμαι εγώ αυτός που εκτίμησε ότι οι κινήσεις της Τουρκίας στα Βαρώσια θα είναι πυροτέχνημα. Ούτε αυτός που δήλωνε ότι η Τουρκία δεν θα βρει τρυπάνι, ούτε ότι θα υπάρξουν κυρώσεις που θα πονέσουν την Τουρκία. Στην πολιτική πρέπει να κάνεις σωστές διαγνώσεις και εκτιμήσεις για να μπορείς να εφαρμόσεις την πολιτική σου ή να αποτρέψεις εις βάρος σου κινήσεις. Εν πάση περιπτώσει θεωρώ ότι η κατάσταση στα Βαρώσια είναι αναστρέψιμη αν στα μέσα του 2023 ξεκινήσει ένας ουσιαστικός διάλογος για το Κυπριακό.

Η επιτυχής διαχείριση δύο κρίσεων από το 2013 μέχρι σήμερα έγινε από την κυβέρνηση Νίκου Αναστασιάδη, με κορμό και πρωταγωνιστή τον ΔΗΣΥ, λέει στην «Κ» ο πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Καταγράφω γεγονότα

–Επειδή αναφέρεστε σε δηλώσεις του τέως υπουργού Εξωτερικών πώς κρίνετε την υποψηφιότητά του;

–Είναι δημοκρατικό δικαίωμα του καθενός να θέσει υποψηφιότητα. Αυτό που ταπεινά καταγράφω είναι ότι αποφάσισε να είναι απέναντι από την παράταξη και τους ανθρώπους που τον ανέδειξαν. Πώς μπορεί να ενεργεί με τρόπο διασπαστικό προς τον ΔΗΣΥ; Πώς η «δύναμη που ενώνει» γίνεται δύναμη που διασπά το κόμμα στο οποίο λέει ότι ανήκει; Γιατί χωρίς την παράταξη ούτε εγώ θα ήμουν εδώ ούτε κανείς άλλος. Αλήθεια πόσο ηθικό είναι να κατεβαίνεις απέναντι από το κόμμα σου και την ίδια ώρα να λες παραμένω σε αυτό; Είσαι εννέα χρόνια στέλεχος της κυβέρνησης Νίκου Αναστασιάδη και του ΔΗΣΥ. Δεν διαφωνείς ποτέ σε κανένα θέμα. Και ξαφνικά διακηρύσσεις ότι είσαι ανεξάρτητος. Πώς είναι δυνατόν να λες «πρέπει να αφήσουμε τα κόμματα», αλλά επιδιώκεις να στηρίζεσαι από κόμματα της αντιπολίτευσης; Πώς είναι δυνατόν να πολεμά την παράταξή του και από την άλλη να βγαίνει παραπονούμενος; Δεν έχω καμία διάθεση κριτικής ή όξυνσης του πολιτικού κλίματος. Απλώς καταγράφω γεγονότα.

–Ως πρόεδρος του κόμματος στο οποίο ανήκει ο κ. Χριστοδουλίδης, σας προσέγγισε πριν από την εξαγγελία;

–Είχαμε αρκετές επαφές όχι μόνο κατ' ιδίαν αλλά και με άλλους συνεργάτες. Υπήρξαν πολλές προσπάθειες από πλευράς του Προέδρου Αναστασιάδη για την ενότητα του κόμματος και τον ευχαριστώ γι' αυτό. Προσέκρουαν όμως όλες στην άρνηση του κ. Χριστοδουλίδη.

–Τι περιείχαν ακριβώς αυτές οι προσπάθειες;

–Προτάσεις που θα κρατούσαν και τον χώρο ενωμένο και δεν θα υπήρχε και οποιοσδήποτε αποκλεισμός.

–Γιατί δεν τον διαγράφετε από τον ΔΗΣΥ;

–Μα ο ίδιος πήρε τις αποφάσεις του και διάλεξε τη δική του πορεία.

–Δεν επιδιώξατε συνεργασίες με άλλα κόμματα, όπως π.χ. το ΔΗΚΟ, με το οποίο έχετε συνεργαστεί στο παρελθόν;

–Βεβαίως και συνεργαστήκαμε αλλά με μια προϋπόθεση: πρωταγωνιστής να είναι ο ΔΗΣΥ. Στα συν του Δημοκρατικού Συναγερμού είναι πως ποτέ δεν αρνηθήκαμε τον διάλογο. Όλα αυτά τα χρόνια επιδιώκουμε τη συναίνεση για τη σταθερή πορεία του τόπου. Η επιτυχής διαχείριση δύο κρίσεων από το 2013 μέχρι σήμερα έγινε από την κυβέρνηση Νίκου Αναστασιάδη, με κορμό και πρωταγωνιστή τον ΔΗΣΥ. Η μεγάλη επιτυχία ένταξης της Κύπρου στην Ευρώπη έγινε από τον Γλαύκο Κληρίδη με κορμό και πρωταγωνιστή τον ΔΗΣΥ. Με πολλή σεμνότητα το λέω αλλά αυτοί είναι οι δημοκρατικοί κανόνες. Ας μην αγνοούμε τα κόμματα, γιατί σήμερα αυτό είναι της μόδας. Ναι, δώσαμε δικαιώματα γι' αυτή την απαξίωση και οφείλουμε κάνουμε την αυτοκριτική μας, όχι μόνο ο ΔΗΣΥ αλλά το σύνολο του πολιτικού συστήματος. Να ζητήσουμε συγγνώμη για τα λάθη μας και να αλλάξουμε. Να προσέξουμε όμως. Άλλο το συναίσθημα και άλλο η λογική. Διερωτηθήκαμε πώς θα λειτουργήσει η δημοκρατία χωρίς κόμματα; Πώς θα κυβερνήσει κάποιος χωρίς τη Βουλή και τα κόμματα;

–Τα κόμματα της αντιπολίτευσης δεν αρκούνται στη συγγνώμη, δηλώνουν πως πρέπει να γίνει αλλαγή διακυβέρνησης.

–Τα κόμματα της αντιπολίτευσης κατηγορούν την κυβέρνηση ότι έθαψε το Κυπριακό, ότι είναι η πιο διεφθαρμένη κυβέρνηση που πέρασε ποτέ από τον τόπο και επιτακτικά ζητούν να γίνει αλλαγή. Και, τελικά, ποιες ακριβώς είναι οι προτάσεις τους; Το ΑΚΕΛ, που λέει ότι θάψαμε το Κυπριακό θα έχει υποψήφιό του τον διαπραγματευτή του Νίκου Αναστασιάδη. Το ΔΗΚΟ, που κάνει λόγο για την πιο διεφθαρμένη κυβέρνηση που είχε ποτέ ο τόπος και η οποία έφερε το Κυπριακό στο μεγαλύτερο αδιέξοδο προσανατολίζεται να στηρίξει κορυφαίο στέλεχος της κυβέρνησης, που έβαλε την υπογραφή του σε όλες τις αποφάσεις, τον πρώην υπουργό Εξωτερικών που ήταν στη διαπραγματευτική ομάδα με κύριο χαρτοφυλάκιο το Κυπριακό. Έτσι θα κάνει η αντιπολίτευση την αλλαγή; Με στελέχη της κυβέρνησης του ΔΗΣΥ που προσυπογράφουν τις πολιτικές του; Γιατί ούτε ο κ. Μαυρογιάννης ούτε ο κ. Χριστοδουλίδης διαχώρι-

> *Η μεγάλη επιτυχία ένταξης της Κύπρου στην Ευρώπη έγινε από τον Γλαύκο Κληρίδη με κορμό και πρωταγωνιστή τον ΔΗΣΥ.*

σαν τη θέση τους για οποιοδήποτε ζήτημα. Δεν γίνεται να πηγαίνουμε σε εκλογές που κρίνουν το μέλλον της χώρας χωρίς πολιτικές επιλογές, «απολιτίκ», με κριτήρια εικόνας και όχι ουσίας. Ας κατέβουμε στο πολιτικό γήπεδο. Να πούμε τις απόψεις και το σχέδιό μας. Τις προτάσεις μας για λύσεις στα θέματα που απασχολούν τον πολίτη και να ανοίξουμε τα χαρτιά μας στο εθνικό θέμα. Να δούμε πού είναι οι συγκλίσεις και πού είναι οι αποκλίσεις. Το ερώτημα που τίθεται είναι γιατί, σε μια επικίνδυνη εποχή αβεβαιότητας, κάποιοι επιδιώκουν την εσωτερική αστάθεια και την αναταραχή.

–Πιστεύετε ότι πληρώνετε το τίμημα σε σχέση με τους χειρισμούς στο θέμα των διαβατηρίων;

–Έγιναν λάθη όσον αφορά την εποπτεία και τον έλεγχο. Δεν αποποιούμαστε καμία ευθύνη. Όπως μιλώ για τα καλά της κυβέρνησης, αναλαμβάνω το προσωπικό και το κομματικό κόστος για τυχόν λάθη ή παραλείψεις, είτε της κυβέρνησης είτε του κόμματος. Δεν κρύβομαι. Σας θυμίζω όμως ότι η απόφαση πάρθηκε με τη στήριξη όλων των πολιτικών κομμάτων. Και όταν η κυβέρνηση αποφάσισε να κλείσει το πρόγραμμα ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ έλεγαν να συνεχιστεί. Και μην ξεχνάτε ότι την προώθηση του προγράμματος ανέλαβε τότε ο CIPA και ο πολιτικός προϊστάμενος ήταν ο τότε ΥΠΕΞ. Από εκεί και πέρα, είμαστε εδώ για να διορθώνουμε πράγματα.

Από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα ο ΔΗΣΥ έχει υποψήφιο

–Σας προβληματίζουν τα ποσοστά των δημοσκοπήσεων και οι απώλειες που καταγράφει ο ΔΗΣΥ;

–Εμείς καταγράφουμε ότι, δημοσκόπηση με δημοσκόπηση, ο υποψήφιος του ΔΗΣΥ αυξάνει τα ποσοστά του. Οι δημοσκοπήσεις είναι χρήσιμα εργαλεία για να τα αναλύουμε, να τα αξιολογούμε και να αναπροσαρμοζόμαστε. Η κάλπη όμως καθορίζει το αποτέλεσμα. Όπως έλεγε και ο Γλαύκος Κληρίδης «εν η ττενέκκα». Δεν θα αντικαταστήσουμε τις εκλογές με τις δημοσκοπήσεις, ούτε τους πολίτες με τους δημοσκόπους.

–Υπάρχει το ενδεχόμενο όπως φημολογείται να εγκαταλείψετε την κούρσα των προεδρικών εκλογών;

> *Δεν θα αντικαταστήσουμε τις εκλογές με τις δημοσκοπήσεις, ούτε τους πολίτες με τους δημοσκόπους.*

–Φημολογείται από όσους το εύχονται. Ο ΔΗΣΥ δεν έχει plan B΄. Από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα έχει τον υποψήφιό του.

Η επόμενη μέρα θα είναι θεσμική. Στο επόμενο εκλογικό συνέδριο όποιος θέλει, δημοκρατία έχουμε, μπορεί να διεκδικήσει την προεδρία. Κάθε πράγμα στην ώρα του.

–Και σε σχέση με την επόμενη μέρα στο κόμμα; Κάποιοι εκδήλωσαν ήδη ενδιαφέρον για την προεδρία του ΔΗΣΥ;

–Κατ' αρχάς δεν τίθεται τέτοιο θέμα. Εξάλλου, ο ΔΗΣΥ δεν είναι ο Αβέρωφ. Αυτή είναι η διαφορά μιας παράταξης από ένα άτομο. Ο ΔΗΣΥ είναι η νεολαία του, η Πρωτοπορία, η ΓΟΔΗΣΥ, οι πρεσβύτεροι, ο Παναγροτικός, τα κομματικά στελέχη. Είναι οι βουλευτές, οι ευρωβουλευτές. Είναι η παρουσία μας στις Βρυξέλλες και τη μεγάλη μας πολιτική οικογένεια το ΕΡΡ. Είναι τα μέλη της κυβέρνησης, είναι οι δήμαρχοι, οι κοινοτάρχες, τα μέλη των Δημοτικών Συμβουλίων, τα ιστιτούτα, οι αξίες του, οι θέσεις και το πρόγραμμά του, είναι αυτός ο πολιτικός οργανισμός που εγγυάται τη σταθερότητα της χώρας. Η επόμενη μέρα θα είναι θεσμική. Στο επόμενο εκλογικό συνέδριο όποιος θέλει, δημοκρατία έχουμε, μπορεί να διεκδικήσει την προεδρία. Κάθε πράγμα στην ώρα του.

–Υπάρχουν άνθρωποι που σας στεναχώρησαν με τις επιλογές και τη στάση τους απέναντι σας;

–Αν δεν υπήρχαν άνθρωποι που με στεναχωρούσαν δεν θα είχα γύρω μου και ανθρώπους που δίνουν και την ψυχή τους για εμένα και την παράταξή μας.

Πώς το ’23 κρίνει το μέλλον του Νικόλα

Τα σενάρια υποψηφίων και οι δυσκολίες τις οποίες θα αντιμετωπίσει ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ την επομένη των εκλογών

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Κάνοντας κάποιος μία βόλτα έξω από τα γραφεία του ΔΗΚΟ θα δει ένα μεγάλο προεκλογικό πανό με το σύνθημα «αλλαγή» να κρέμεται απ’ έξω. «Αλλαγή» ήταν το προεκλογικό σύνθημα του ΔΗΚΟ, θεωρώντας τις εκλογές εκείνες την απαρχή για την «αλλαγή της πιο διεφθαρμένης κυβέρνησης». Το σύνθημα ξέφτισε την ίδια νύχτα των εκλογών, αν λάβει κανείς υπόψη τα ποσοστά που έλαβε η αντιπολίτευση. Όμως παρά το ότι από τις βουλευτικές εκλογές έχει περάσει ένας χρόνος το πανό δεν αφαιρέθηκε είτε εξαιτίας της γενικότερης ηττοπάθειας που επικρατεί εντός του κόμματος είτε γιατί επικρατούν κάποια ψήγματα ελπίδας στελεχών ότι κάπως, κάποτε θα μπορέσει να επέλθει η αλλαγή.

Το πόσο εύκολο είναι να επέλθει αυτή η αλλαγή είναι βεβαίως κάτι που συζητείται έντονα στους κύκλους του χώρου. Και σε κάποιους προκαλεί μειδίαμα, αν κρίνει κανείς, πώς ξεκίνησε η πολιτική Νικόλα Παπαδόπουλου και πώς κατέληξε, δεδομένου ότι οι επιλογές του περιστρέφονται γύρω από πρόσωπα που εκφράζουν τη συνέχιση Αναστασιάδη. Η στήριξη στον Νίκο Χριστοδουλίδη και τα υπόλοιπα σενάρια που βρίσκονται ενώπιον του κόμματος σίγουρα δεν αποτελούν την αλλαγή που υπόσχονταν

Τα μηνύματα συναγερμικών στους ΔΗΚΟϊκούς, με στόχο τη συνεργασία του ΔΗΚΟ με τον Αβέρωφ Νεοφύτου και όχι με τον Νίκο Χριστοδουλίδη, εξακολουθούν να αποστέλλονται.

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος αντιλήφθηκε με βίαιο τρόπο πως με τα σημερινά ποσοστά του δεν έχει την επιλογή να καθορίζει το παιχνίδι, αλλά μάλλον ν’ ακολουθεί άλλους.

κάποτε και σίγουρα η κάθε απόφαση δεν θα είναι όσο εύκολη ανέμενε ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος. Πέραν της αναίρεσης του αφηγήματος των τελευταίων ετών, έχει να αντιμετωπίσει ένα κόμμα που βρίσκεται εδώ και καιρό στην εσωστρέφεια και σίγουρα τον εμφανή κίνδυνο υποβάθμισής του στην κομματική σκακιέρα την επομένη των εκλογών.

Οι συναντήσεις του Νικόλα

Όσο όμως κι αν το ΔΗΚΟ επιμένει πως δεν έχει λάβει τις τελικές αποφάσεις, περισσότερο ως δεδομένη θεωρείται η συμπόρευση του ΔΗΚΟ, με τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Ήδη ο Νικόλας Παπαδόπουλος μίλησε με στελέχη που αντιδρούν, περνώντας ευσχήμως το μήνυμα πως δεν έχουν άλλη επιλογή εδώ που έφτασαν. Αυτό φέρεται να έχει μεταφέρει και σε επαφές του με άλλους πολιτικούς αρχηγούς. Δεν ήταν μία απόφαση εύκολη για τον Νικόλα Παπαδόπουλο για μία σειρά λόγων:

• **Αναιρούσε** το μέχρι σήμερα αντιπολιτευτικό του αφήγημα περί της πιο διεφθαρμένης κυβέρνησης η στήριξη ενός μέλους του Υπουργικού Συμβουλίου του Νίκου Χριστοδουλίδη.

• **Εκλεινε** τον δρόμο στην όποια προσωπική του φιλοδοξία για το 2028, δεδομένου ότι αν ο Νίκος Χριστοδουλίδης εκλεγεί δεν θα είναι πρόεδρος μιας θητείας.

• **Ενίσχυε** τον κίνδυνο να αλώσει τον χώρο του Κέντρου, αν λάβει κανείς υπόψη πως τα κόμματα του χώρου φυλλοροούν και ψάχνουν για σωσίβιο, κλείνοντας έτσι το σενάριο να ηγηθεί του χώρου.

• **Προκαλούσε** επιπλέον ζητήματα σ’ ένα ΔΗΚΟ που το κυριεύει η εσωστρέφεια δεδομένου ότι στελέχη είχαν ήδη δώσει διαπιστευτήρια στον Νίκο Χριστοδουλίδη, προκαταβάλλοντας για πολλούς τις τελικές αποφάσεις.

Με συνταγή Καρογιάν

Για τους παραπάνω λόγους, ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν ήταν ένθερμος στην ιδέα σύμπλευσης με τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Το ενδεχόμενο στήριξής του βεβαίως θα έλυνε δύο προβλήματα: αφενός θα έκρυβε πίσω από την υψηλή δημοτικότητά του τα χαμηλά ποσοστά του κόμματος και αφετέρου θα έλυνε την εσωκομματική γκρίνια, μπροστά στην προσδοκία ανάληψης της εξουσίας. Αυτό σε συνδυασμό με τις έντονες πιέσεις από στελέχη κεντρώου χώρου και εντός του κόμματος. Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ ξεκαθάρισε στον Νίκο Χριστοδουλίδη πως το πάνω χέρι στις όποιες συζητήσεις και κατ’ επέκταση τις διευθετήσεις για θέσεις και ρόλους ΔΗΚΟϊκών στελεχών θα τις έχει ο ίδιος. Με λίγα λόγια η συζήτηση θα γίνεται μόνο μεταξύ των δύο πολιτικών ανδρών και όχι με ΔΗΚΟϊκά στελέχη που ήδη προσέτρεξαν να φανούν χρήσιμοι στον τέως υπουργό Εξωτερικών. Αυτό βεβαίως ήταν κάτι που ήθελε και ο ίδιος ο Νίκος Χριστοδουλίδης. Ο λόγος είναι ξεκάθαρος: δεν θέλει να εντυπωθεί στα μάτια των πολιτών ως ο υποψήφιος του ενδιάμεσου χώρου και κατ’ επέκταση δεν θέλει να έχει την κατάληξή τους. Έχει μάλιστα ξεκαθαρίσει πως δεν θέλει να εκπροσωπείται από στελέχη των κομμάτων που ενδεχομένως να τον στηρίξουν τελικά, αλλά από μία ομάδα τεχνοκρατών σε κάθε τομέα. Πρόσωπα τα οποία δεν έχουν κομματικό χρώμα. Όσο όμως κι αν ο Νίκος Χριστοδουλίδης διαμήνυσε πως δεν θα ιδρύσει κόμμα, προκαλώντας ανακούφιση στον Νικόλα Παπαδόπουλο, υπάρχουν σημεία που προκάλεσαν ήδη αντιδράσεις εντός του ΔΗΚΟ.

• **Ο Νίκος** Χριστοδουλίδης έχει ξεκαθαρίσει πως θα διορίσει τους καλύτερους, ακόμη κι αν αυτοί δεν τον έχουν ψηφίσει –ανοίγοντας τη βεντάλια της ονοματολογίας για το Υπουργικό Συμβούλιο πέραν του ΔΗΚΟ.

• **Επαναλαμβάνει** την πίστη του στον Νίκο Αναστασιάδη και τη συναγερμική του ταυτότητα.

• **Εχει** πρόσφατα αναφέρει πως η κυβέρνηση Αναστασιάδη δεν είναι διεφθαρμένη.

Τα δύο τελευταία έχουν εγείρει ζητήματα εντός του ΔΗΚΟ, καθώς πολλά στελέχη ακόμα και βουλευτές που έβλεπαν θετικά την υποψηφιότητά του, όπως ο Ζαχαρίας Κουλίας άρχισαν να δυσφορούν. Κάποιοι νιώθουν ότι το κόμμα θα αυτοαναιρείται μέρα με τη μέρα. Όχι μόνο γιατί μέχρι πριν από έναν χρόνο καταψήφιζαν «τον προϋπολογισμό της πιο διεφθαρμένης κυβέρνησης», αλλά γιατί αναιρείται και το κύριο πολιτικό σύνθημα που είχε μέχρι σήμερα, αυτό της αλλαγής. Μαζί με αυτό, κάποια στελέχη άρχισαν να αντιδρούν για το γεγονός ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης δεν έχει ακόμα καταθέσει θέσεις και άλλοι για τη στάση που τήρησε γύρω από το Κυπριακό. Όταν δηλαδή ξεκαθάρισε την πίστη του στη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία και την εναντίωσή του στην παραμονή του στάτους κβο.

Μετά την εξαγγελία εκδηλώνονται οι αντιδράσεις. Παράδειγμα η περίπτωση του βουλευτή Λάρνακας Χρίστου Ορφανίδη, ο οποίος σε αναρτήσεις του θεωρεί τους Νίκο Χριστοδουλίδη και Αβέρωφ Νεοφύτου την όψη του ίδιου νομίσματος. Αυτό που λέγεται εντός των ΔΗΚΟϊκών κύκλων είναι ότι τα 2/3 του Εκτελεστικού Γραφείου ήθελαν να συνεχίσει η συζήτηση συνεργασίας μεταξύ ΑΚΕΛ - ΔΗΚΟ, ωστόσο η κίνηση Παντελίδη να παρουσιάσει στη συνεδρία το λεκτικό του ναυαγίου με το ΑΚΕΛ προτού ψηφίσει το σώμα, σε συνδυασμό με το κλείσιμο του Νικόλα Παπαδόπουλου που μιλούσε για λήξη των συζητήσεων με το ΑΚΕΛ, έκλεισε και απότομα την όποια περαιτέρω διεργασία με το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Δύο επιλογές για τον ΔΗΣΥ

Όλη αυτή πάντως η διαβούλευση του ΔΗΚΟ με τον Νίκο Χριστοδουλίδη έχει προκαλέσει σοβαρή ανησυχία στην Πινδάρου. Αν και το κόμμα επιχειρεί να παρουσιάσει τον Νίκο Χριστοδουλίδη ως τον υποψήφιο του ΔΗΚΟ, ούτως ώστε να συσπειρώσει το κόμμα, αντιλαμβάνονται πως η στήριξή του από ένα κόμμα ενισχύει σοβαρά τη δυναμική του. Δεν θα λάβει συνεπώς μόνο τον μισό ΔΗΣΥ, όπως δείχνουν οι δημοσκοπήσεις, αλλά θα κερδίσει μαζί του τουλάχιστον ένα κόμμα, αποκτώντας οργανωτικό κόκαλο. Σε αυτό το πλαίσιο δύο είναι οι επιλογές που βλέπουν ως επωφελείς στον ΔΗΣΥ:

• **Σύμπλευση** του ΔΗΚΟ με Αβέρωφ Νεοφύτου.

• **Αυτόνομη** κάθοδος Νικόλα Παπαδόπουλου, με στόχο να μειώσει τη δυναμική Χριστοδουλίδη.

Ήδη, μέχρι και την εβδομάδα που πέρασε, στελέχη του ΔΗΣΥ επιχειρούσαν να πείσουν ΔΗΚΟϊκά στελέχη πως προς το συμφέρον του ΔΗΚΟ είναι να συμπλεύσει με τον ΔΗΣΥ και όχι με τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Συνεπώς, παρά τις δημόσιες τοποθετήσεις, ο Αβέρωφ Νεοφύτου δεν θα είχε κανένα απολύτως πρόβλημα να συμπλεύσει με το Δημοκρατικό Κόμμα ο ίδιος. Και η αλήθεια είναι πως προσωπικά ο Νικόλας Παπαδόπουλος θα μπορούσε να επωφεληθεί από μία τέτοια συνεργασία, καθώς ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει διαμηνύσει στον περίγυρό του πως είναι έτοιμος να του δώσει γη και ύδωρ. Αν και κάτι τέτοιο δεν επιβεβαιώνεται από τις δύο πλευρές, στο παρασκήνιο ακουγόταν εντόνως και το σενάριο να ζητήσει από την Αννίτα Δημητρίου να αποσυρθεί από τη θέση της προέδρου της Βουλής και να δώσει τη θέση στον ΔΗΚΟϊκό πρόεδρο, στο σενάριο βεβαίως που εκλεγεί. Αυτό όπως λέγεται θα γίνει με το επιχείρημα ότι ο ΔΗΣΥ δεν μπορεί να κατέχει και την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία. Είναι βεβαίως έτοιμος να του δώσει πληθώρα θέσεων στο Υπουργικό Συμβούλιο. Μία τέτοια σύμπλευση εντείνει τις ανησυχίες εντός ΔΗΚΟ, πως θα καταστήσει τον Νικόλα Παπαδόπουλο πλήρως αναξιόπιστο και υποχείριο της ανάγκης του να βρεθεί στην εξουσία. Θα είναι επωφελές βραχυπρόθεσμα, όπως λένε, αλλά καταστροφικό μακροπρόθεσμα και για τον ίδιο προσωπικά και για το κόμμα.

Οι Νικόλας Παπαδόπουλος και Νίκος Χριστοδουλίδης έχουν αναπτύξει μία δική τους σχέση, με επαφές των δύο στις οικίες τους.

Άλλωστε, στο ΔΗΚΟ εκτιμούν πως η ΔΗΚΟϊκή βάση δεν πρόκειται να ακολουθήσει μία τέτοια κατεύθυνση, καθώς ο συναγερμικός πρόεδρος αποτελεί κόκκινο πανί για το κόμμα. Κόκκινο πανί, δεδομένου ότι ο ίδιος ο Αβέρωφ Νεοφύτου δεν διευκόλυνε με τη στάση του την όποια σύγκλιση των δύο κομμάτων. Όχι μόνο εξαιτίας του παρασκηνίου κατά την εκλογή του προέδρου της Βουλής, απομονώνοντας το ΔΗΚΟ, αλλά και εξαιτίας μικρότερων ζητημάτων. Ένα εξ αυτών ήταν η κίνησή του να αμφισβητήσει την έδρα του ΔΗΚΟ στη Λευκωσία που κατέχει ο στενός συνεργάτης του Νικόλα Παπαδόπουλου.

Η κατάσταση βεβαίως μπορεί να διαμορφωθεί, αν ισχύσει το ενδεχόμενο απόσυρσης του Αβέρωφ Νεοφύτου –δεδομένου ότι τα ποσοστά θα μείνουν χαμηλά στις δημοσκοπήσεις– και εξεύρεσης κοινού υποψηφίου. Ήδη στο παρασκήνιο ακούστηκε πως ο Μάριος Καρογιάν έβαλε στο τραπέζι τους Κωνσταντίνο Ιωάννου, Λουκά Φουρλά και Κωνσταντίνο Γιωρκάτζη ως κοινή υποψηφιότητα όλων των κομμάτων πλην του ΑΚΕΛ. Μία πρόταση που θεωρούν ανέκδοτο στο ΔΗΚΟ και έχουν φροντίσει να κλείσουν συνοπτικά.

Αυτόνομη κάθοδος

Αυτό βεβαίως που δεν θα πρέπει να υποτιμάται είναι το σενάριο της αυτόνομης καθόδου του κόμματος. Είναι αρκετά τα στελέχη –ακόμη και από το περιβάλλον του Νικόλα Παπαδόπουλου όπως ο Γιώργος Σολωμού– που θεωρούν πως η πιο αξιοπρεπής κίνηση θα ήταν να κατέλθει ως υποψήφιος ο Νικόλας Παπαδόπουλος. Αυτή η θέση αναμένεται να εκφραστεί από στελέχη στην επόμενη συνεδρία του Εκτελεστικού Γραφείου και της Κεντρικής Επιτροπής. Με αυτό τον τρόπο θα κέρδιζε σίγουρα τα κόμματα του Κέντρου, θα αφομοίωνε τις διαρροές προς τον Γιώργο Κολοκασίδη και γιατί όχι, αν περνούσε στον β΄ γύρο θα μπορούσε να κερδίσει τη στήριξη ενός μεγάλου κόμματος –αναλόγως του ποιος μένει εκτός. Κάτι τέτοιο ωστόσο φοβίζει ιδιαίτερα τον ΔΗΚΟϊκό πρόεδρο. Άλλωστε και την περίοδο που συζητούσε με το ΑΚΕΛ δεν φαινόταν ιδιαίτερα θερμός για να κατέλθει στη μάχη. Αντιλαμβάνεται πως χάνει ακόμα μία ζωή στην πίστα του προεκλογικού και μειώνει σοβαρά τις πιθανότητες εκλογής του στο μέλλον. Ιδιαίτερα αν δεν περάσει στον β΄ γύρο. Όπως λέγεται μία τέτοια πρόταση ευνοεί μόνο τον συναγερμικό πρόεδρο, καθώς θα μειώσει τη δυναμική Χριστοδουλίδη και θα διασφαλίσει πως ο ίδιος περνά σίγουρα στον β΄ γύρο.

Γιατί είναι δύσκολη η ένταξη στο ΝΑΤΟ

Για την Κυπριακή Δημοκρατία προκύπτουν ζητήματα πέραν της πολιτικής βούλησης και της επιλογής εξωτερικού προσανατολισμού

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ο πόλεμος στην Ουκρανία επανέφερε το ΝΑΤΟ στον πυρήνα του Ευρωατλαντισμού, ως παρόχου ασφάλειας στην Ευρώπη μεταπολεμικά αλλά και μετά την κατάρρευση του Ψυχρού Πολέμου. Στην Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη μετά από πολλές δεκαετίες, καθώς ο πόλεμος στην Ουκρανία αγγίζει τις 100 ημέρες, έχουν αναπτυχθεί άνω των 100.000 νατοϊκών στρατευμάτων, ενώ η συζήτηση για την ένταξη της Σουηδίας (για χρόνια ουδέτερης χώρας) και της Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ άνοιξε μια συζήτηση για την επέκταση της Συμμαχίας, η οποία αναπόφευκτα έθεσε, εκ νέου, και τη συζήτηση για την Κύπρο. Πέραν των επιταχύνσεων σε ολόκληρο το διεθνές σύστημα που σημείωσε και σημειώνει ο πόλεμος στην Ουκρανία, τις σχέσεις Δύσης – Ρωσίας, αλλά και την ίδια τη θέση της Κυπριακής Δημοκρατίας, ενός μικρού και ημικατεχόμενου κράτους της Ε.Ε. –εκτός Συμμαχίας– στην περιοχή η συζήτηση για την ένταξη της Κύπρου στο ΝΑΤΟ και τον εξωτερικό της προσανατολισμό αποκτούσε, διαχρονικά, τρεις διαστάσεις:

• Μία τεχνική/πολιτική που εδράζονταν πάντα στη διαδικασία εισόδου της Κύπρου, μετά το 1974, στις δομές διεθνών οργανισμών. Που πέραν των τεχνικών πτυχών (ως προς τα κριτήρια, την ενσωμάτωση και την ολοκλήρωση) συνδέονταν άρρηκτα με την πτυχή της πολιτικής και διπλωματικής προετοιμασίας και της υιοθέτησης εκείνου του πλέγματος εργαλείων που θα καθιστούσαν κάτι τέτοιο αποτελεσματικό. Η μετά το 2004 είσοδος της Κύπρου στην Ε.Ε. ανέδειξε λάθη, παραλείψεις και αποτελεί ακόμη μια «δυναμική» διαδικασία.

• Μία εξωτερική/πολιτική που στην περίπτωση της Κύπρου συνδέεται άρρηκτα με την Τουρκία, το ζήτημα της κατοχής αλλά και τον ρόλο της Κ.Δ. σε ένα ταχέως αναδυόμενο γεωπολιτικό υποσύστημα, όπως η Ανατολική Μεσόγειος και τέλος

• Η εσωτερική διάσταση που στην περίπτωση της Κύπρου αποκτά ιστορικά και σύγχρονα ιδεολογικά χαρακτηριστικά λόγω της ύπαρξης του ΑΚΕΛ, της κατεύθυνσης της Κ.Δ. μετά το 1960 (σύνδεση με το κίνημα των Αδεσμεύτων) και τα γεγονότα της περιόδου ’60-’74 με αποκορύφωμα το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή.

Υπό αυτό το τρίπτυχο η συζήτηση για την Κύπρο και το ΝΑΤΟ επανέρχεται ανά καιρούς, στην τρέχουσα συγκυρία ίσως πιο έντονα χωρίς ωστόσο να γίνεται, και απαραίτητα, στις σωστές της διαστάσεις. Και ως προς το συμπέρασμα πως η είσοδος της Κύπρου στη Συμμαχία παραμένει, για σειρά λόγων, μια δύσκολη εξίσωση.

Η Τουρκία, με προβληματικές σχέσεις από το 2016 με τις ΗΠΑ, μπορεί μεν να τηρεί ισορροπίες στο Ουκρανικό, ωστόσο στην περίπτωση του ΝΑΤΟ παραμένει ένα σημαντικό γεωπολιτικό μέγεθος.

Εκτός απροόπτου τους επόμενους μήνες Σουηδία και Φινλανδία θα γίνουν το 31 και 32 μέλος αντίστοιχα, μέλη της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας (ΝΑΤΟ).

Δεν αρκεί η βούληση

Το ΝΑΤΟ μετά από οκτώ γύρους διεύρυνσης παραμένει βασικός δρων ασφάλειας διεθνώς. Είναι η μεγαλύτερη στρατιωτική συμμαχία στον κόσμο.

Ωστόσο, ως οργανισμός δεν είναι ακριβώς η Ε.Ε. ή ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου. Συνεπώς, τα κριτήρια ένταξης σε αυτό, η «αίτηση» για να συμμετάσχει κάποιος και η διαδικασία αποδοχής στους κόλπους της δεν έχει ακριβώς αυστηρές δικλίδες (π.χ. δημοσιονομικά κριτήρια), «εξέταση» και βέτο (όσο κι αν το βέτο της Τουρκίας κάνει τίτλους στα ΜΜΕ). Είναι μια δυναμική διαδικασία από την οποία για την Κύπρο προκύπτουν δύο βασικά χαρακτηριστικά:

1) η πολιτική βούληση και η ισχυρή διπλωματική προεργασία ως απαραίτητες προϋποθέσεις και

2) το τεχνικό κομμάτι, δεδομένου ότι η Εθνική Φρουρά λόγω ιδιαιτεροτήτων (νόμος 1964/2011/2018, πλειοψηφία σοβιετικών και ρωσικών συστημάτων όπως τα άρματα μάχης και η ΑΑ άμυνα, αμερικανικό εμπάργκο) θα χρειαστεί ένα εύλογο χρονικό διάστημα (3-5 ετών) προκειμένου να μπορεί, και πρακτικά, να μετατραπεί σε ένα κράτος οι αμυντικές χωρητικότητες του οποίου θα ικανοποιούν τη Συμμαχία.

Συνεπώς, απέναντι στην «πολιτική ανοικτής πόρτας» (open door policy) του ΝΑΤΟ των 30 κρατών για την Κύπρο προκύπτουν ζητήματα πέραν της πολιτικής βούλησης και της επιλογής εξωτερικού προσανατολισμού.

Περί Τουρκίας

Η περίπτωση της Τουρκίας απασχολούσε και απασχολεί το κεφάλαιο «Κύπρος και ΝΑΤΟ», όχι μόνο λόγω της ντε φάκτο κατοχής, αλλά και του μπλοκαρίσματος της προσπάθειας σε περίπτωση που η Λευκωσία επιχειρήσει το βήμα. Η πρόσφατη συζήτηση για την ένταξη της Σουηδίας και της Φινλανδίας και τον τρόπο που αντέδρασε η Τουρκία δημιούργησε, ωστόσο, προβληματικές προσλήψεις στην κυπριακή κοινή γνώμη, επαναλαμβάνοντας τα κλισέ περί «επιτήδειου ουδέτερου» και «ανατολίτικου παζαριού».

Η Τουρκία, με προβληματικές σχέσεις από το 2016 με τις ΗΠΑ, μπορεί μεν να τηρεί ισορροπίες στο Ουκρανικό, ωστόσο, στην περίπτωση του ΝΑΤΟ, παραμένει ένα σημαντικό γεωπολιτικό μέγεθος (δεύτερος στρατός στις τάξεις του) αλλά και ένας δρων στην περιοχή που τόσο η εμπειρία του 1945-1991 όσο και η αντίστοιχη, μεταψυχροπολεμικά, κατέδειξε πως αποτελεί προτεραιότητα για τη Δύση προκειμένου να μην την απωλέσει. Το ζήτημα που εγείρει η Άγκυρα σε σχέση με το PKK στο κομμάτι της ενταξιακής πορείας του ΝΑΤΟ, Σουηδίας και Φινλανδίας, ωστόσο, έχει βάση και η μέχρι στιγμής διαδικασία δείχνει πως η Τουρκία επιδίδεται σε ένα bargain –υψηλού ρίσκου– αλλά και μεγάλης απόδοσης που ίσως τελικά στο συγκείμενο της τρέχουσας διεθνοπολιτικής συγκυρίας να έχει και υψηλή απόδοση, χωρίς ουσιαστικά να παρεμποδίσει την είσοδο των δύο κρατών στη Συμμαχία (που στα μέσα του καλοκαιριού μπορεί να γίνουν πλήρη-μέλη του ΝΑΤΟ).

Στην περίπτωση της Κύπρου, η ένταξη στο ΝΑΤΟ είναι διαφορετική. Περνάει αναπόφευκτα μέσα από τις πτυχές του Κυπριακού (διαστάσεις ασφάλειας και εγγυήσεων), το ζήτημα της αποαναγνώρισης της Κ.Δ. από την Άγκυρα, έχει πιο άμεσο αποτύπωμα λόγω της ευκολίας με την οποία η Τουρκία θα τορπίλιζε τη διαδικασία και προϋποθέτει μια πιο sophisticated προσέγγιση εργαλειοποίησης ως προς την ίδια τη διαδικασία, δεδομένου ότι η Τουρκία παραμένει, και τυπικά, κράτος υπό ένταξη στην Ε.Ε.

Επιπλέον, η εμπειρία της εισόδου της Κύπρου στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2004, του σημαντικότερου κατά γενική ομολογία επιτεύγματος από το 1960, κατέδειξε πως τίποτα δεν είναι ακατόρθωτο και πως η Τουρκία ως εμπόδιο (σ.σ. με την πάγια πρακτική της για χρόνια περί casus belli σε είσοδο της Κ.Δ. στην Ε.Ε. χωρίς λύση του Κυπριακού) δεν είναι ανυπέρβλητος παράγοντας. Το ίδιο φυσικά ισχύει για τη Ρωσία που ο ρόλος της στο Κυπριακό λόγω του Συμβουλίου Ασφάλειας του ΟΗΕ παραμένει καθοριστικός ενώ, διαχρονικά, η στρατηγική της επιδίωξη στην περιοχή ήταν η συντήρηση της ενδονατοϊκής σύγκρουσης στα νότια πτέρυγά του μεταξύ Αθήνας και Άγκυρας λόγω των επιπλοκών που το Κυπριακό δημιουργούσε και δημιουργεί.

Η ένταξη της Κ.Δ. στο ΝΑΤΟ σκοντάφτει σχεδόν πάντα σε μια ιδεολογική συζήτηση, η οποία δεν γίνεται με σύγχρονους όρους λόγω των (σεβαστών σε κάθε περίπτωση) ενστάσεων του ΑΚΕΛ.

Η ιδεολογική συζήτηση και το Κυπριακό

Όταν το 2013 ο Νίκος Αναστασιάδης διαφήμιζε στον προεκλογικό του την είσοδο της Κύπρου στον οργανισμό «Συνεταιρισμός για την Ειρήνη» (PfP) ο στόχος έμοιαζε φιλόδοξος, αλλά ελπιδοφόρος ωστόσο στην πορεία αποδείχθηκε μάλλον ακόμη ένα προεκλογικό… bullet παρά μια πραγματική προσπάθεια για ολοκλήρωση στις ατλαντικές δομές –σε ένα πρόγραμμα μάλιστα προθάλαμο του ΝΑΤΟ για κράτη με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σαν αυτά της Κύπρου.

Η «εύκολη» πρόσβαση στο ότι η Τουρκία αντιδρά δούλεψε προκειμένου να θάψει την προοπτική και το είδαμε και στην πρόσφατη συνέντευξη του υποψηφίου κ. Νίκου Χριστοδουλίδη ο οποίος, μάλλον αβίαστα, δήλωσε πως «αν δεν υπήρχε η Τουρκία, η Κύπρος θα ήταν στο ΝΑΤΟ τα τελευταία χρόνια», θέση που δεν ανταποκρίνεται ακριβώς στην πραγματικότητα. Η ένταξη της Κ.Δ. στο ΝΑΤΟ σκοντάφτει σχεδόν πάντα σε μια ιδεολογική συζήτηση, η οποία δεν γίνεται με σύγχρονους όρους λόγω των (σεβαστών σε κάθε περίπτωση) ενστάσεων του ΑΚΕΛ. Ωστόσο, όπως και στην τρέχουσα συγκυρία που το θέμα του ΝΑΤΟ επανήλθε στον δημόσιο διάλογο, το ζήτημα τυγχάνει μάλλον προεκλογικής και με ιδεολογικούς όρους μικροπολιτικής εκμετάλλευσης για σκοπούς αντιπαράθεσης/πόλωσης και συσπείρωσης παρά μετατρέπεται σε ένα υγιές και στρατηγικά δομημένο debate για το αν η Κύπρος θα επωφεληθεί ή όχι από την ένταξη στους κόλπους του ΝΑΤΟ. Η πρώτη διάσταση αφορά φυσικά στο ποια εναλλακτική προκρίνεται έναντι της απόρριψης του ΝΑΤΟ και η δεύτερη στα όρια της κατανόησης πως η παροχή ασφάλειας (security provision) έχει πάντα προϋποθέσεις ιδίως σε μια συγκυρία που ο ευρωατλαντισμός επιστρέφει και η Ε.Ε. αδυνατεί να αυτονομηθεί στρατηγικά. Τέλος, το Κυπριακό παραμένει βασική προϋπόθεση της εξίσωσης δεδομένου ότι και οι τρεις εγγυήτριες δυνάμεις είναι εκ των ιδρυτικών ή αρχαιότερων μελών του ΝΑΤΟ, το κεφάλαιο «Ασφάλεια και Εγγυήσεις» θεωρείται από το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων στην Κύπρο ως «απαράδεκτο» και πως το ΝΑΤΟ έχει τεθεί, ιστορικά, ως λύση στο εν λόγω ζήτημα (βλέπε δύο σχέδια λύσης Άτσεσον). Επιπλέον, το ερώτημα «ναι, αλλά τι ασφάλεια παρέχει στην Κύπρο το ΝΑΤΟ, η Τουρκία και η Ελλάδα συγκρούονται εντός του» που κατά καιρούς τίθεται δεν είναι πραγματιστικό αλλά μάλλον ιδεοληπτικά δοσμένο: Κανένα κράτος μέλος του ΝΑΤΟ δεν έχει δεχθεί ποτέ επίθεση από εξωτερικό δρώντα στην ιστορία ύπαρξής του από το 1949, ενώ η ιστορία των ελληνοτουρκικών συγκρούσεων στη νότια πτέρυγα του ΝΑΤΟ μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας προέκυψε, στον 20ό αιώνα, λόγω του Κυπριακού και της αναζωπύρωσής του μετά το 1963.

Καταληκτικά τόσο οι διεθνείς εξελίξεις λόγω Ουκρανίας όσο και το πώς θα διαμορφωθεί το Κυπριακό στα επόμενα χρόνια θα διαφοροποιήσουν και τη συζήτηση περί ΝΑΤΟ και Κύπρου στο εσωτερικό. Κι αυτή τη φορά ίσως κλείνοντας και ένα κεφάλαιο εσωτερικών διαστάσεων που για χρόνια απασχόλησε τον διάλογο, χωρίς ωστόσο να προσφέρει απαντήσεις σε κανένα κρίσιμο ερώτημα για τον προσανατολισμό ασφάλειας της Κύπρου.

ΑΡΘΡΟ / *Της* **ΞΕΝΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Η ευρωπαϊκή ενεργειακή κρίση και η ενότητα της Ευρώπης

Εγκαταστάσεις υγροποιημένου φυσικού αερίου θα δημιουργηθούν και θα τεθούν σύντομα σε λειτουργία σε Κύπρο, Ελλάδα και Πολωνία, δήλωσε η Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από το Οικονομικό Φόρουμ στο Νταβός, χαρακτηρίζοντάς τις υποδομές αυτές ως το νέο ενεργειακό πυρήνα της Ευρώπης.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει κλυδωνίσει την Ευρώπη από κάθε άποψη η οποία αναζητεί άμεσες και γρήγορες εναλλακτικές λύσεις, καθώς ο χειμώνας πλησιάζει και προβλέπεται βαρύς αλλά και ιδιαίτερα δύσκολος. Ενεργειακά και ενώ η πράσινη μετάβαση και η αντικατάσταση αερίου και πετρελαίου με πράσινες μορφές ενέργειας επιταχύνεται, η αξιοποίηση άμεσα όλων των εναλλακτικών οδών κρίνεται ως απαραίτητη.

Η Κύπρος με τη γεωγραφική της θέση είναι κρίσιμης σημασίας για να δώσει μία διέξοδο στην επαπειλούμενη απειλή να μείνει η Ευρώπη δίχως ικανοποιητική ενέργεια.

Αποτελεί όμως αυτό και μία ευκαιρία για να ενισχύσει τη γεωπολιτική της σημασία, καθώς και για να καταστεί κομβικής σημασίας χώρα για τις ευρωμεσογειακές σχέσεις. Η εξεύρεση γρήγορης και αποτελεσματικής λύσης είναι καταλύτης για να διαφυλαχθεί η ενότητα της Ευρώπης. Στο Συμβούλιο Υπουργών Ενέργειας ομόφωνα αποφάσισαν να απορρίψουν τον εκβιασμό και να πληρώσουν με ευρώ αντί με ρούβλια που απαιτούσε η Μόσχα. Πίσω από τα πλείστα πολιτικά ρεπορτάζ, όμως, διαφαίνεται ότι αυτή η κοινή γραμμή πλεύσης ίσως και να μη συνεχίσει να παραμένει ως τέτοια, εφόσον ήδη ακούγονται φωνές από ορισμένες χώρες για παραβίασή τους. Τον χορό σέρνει φυσικά η φιλορωσική κυβέρνηση της Ουγγαρίας, αλλά όσο σφίγγει το ζωνάρι και οι Ευρωπαίοι δυσανασχετούν από την αλματώδη αύξηση των τιμών και του κόστους ενέργειας ολοένα και περισσότερες φωνές αναζητούν μία επαμφοτερίζουσα στάση στο Ουκρανικό.

Το μεγάλο στοίχημα απεξάρτησης της Ευρώπης από περίπου το 40% της συνολικής κατανάλωσης αερίου από τη Ρωσία μετατρέπεται έτσι σε ένα από τα μεγαλύτερα πολιτικά ζητήματα που έχει κληθεί στην ιστορία της να διαχειριστεί. Η συλλογική συμμόρφωση στις κοινές αποφάσεις και κυρώσεις εναντίον της Ρωσίας μπορούν να αποτελέσουν μία πρώτης τάξεως ευκαιρία για μία νέα Ευρώπη.

Για μία νέα διάσταση στην αλληλεγγύη, για εμβάθυνση των πολιτικών σχέσεων μεταξύ μελών και κυρίως για ανάδειξη της ενωμένης Ευρώπης ως μία πραγματική υπερδύναμη στο νέο διαμορφούμενο πολιτικό σκηνικό παγκόσμια. Τυχόν αδυναμία της από την άλλη θα αναδείξει όλες τις παθογένειές και πολιτικές της αδυναμίες.

Το υγροποιημένο φυσικό αέριο, δηλαδή, το αέριο που μετατρέπεται σε υγρή κατάσταση και μεταφέρεται με ειδικά δεξαμενόπλοια, αποτελεί ίσως μία ουσιαστική επιλογή για την Ευρώπη ώστε να μειώσει βραχυπρόθεσμα την εξάρτησή της από τις ρωσικές πηγές. Βεβαίως από την ιδέα μέχρι την πράξη παρεμβάλλονται πολλές αντικειμενικές και άλλες δυσκολίες, αλλά ο παράγοντας χρόνου και το διακύβευμα πίσω από αυτή την πρόκληση δεν αφήνει άλλο περιθώριο για σκέψη και ανάλυση. Είτε που οι κυβερνήσεις και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προχωρήσουν με αποφασιστικότητα και σύμπνοια στην υλοποίηση κάθε δυνατής λύσης αναλαμβάνοντας και το κόστος, είτε, που υπάρχει ο σοβαρός κίνδυνος η Ευρώπη να καρατομηθεί και να επικρατήσει το «ο σώζων εαυτόν σωθήτω», πράγμα δοκιμασμένο και μονίμως… αποτυχημένο.

Οι επόμενοι μερικοί μήνες θα είναι –εκτιμώ– οι πλέον κρίσιμοι για την ενότητα της Ε.Ε. με ορατό το ενδεχόμενο αυτό που έκτισε η μεταπολεμική συνεργασία για τον άνθρακα και χάλυβα το 1951, να διαλυθεί κάτω από την πολεμική κρίση για το ρωσικό πετρέλαιο και φυσικό αέριο του 2022.

Η κα Ξένια Κωνσταντίνου είναι μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου ΔΗΣΥ και γραμματέας Πολιτικού Εκσυγχρονισμού.

Λευκωσία και Ούρσουλα εν αναμονή για LNG

Η πρόεδρος της Κομισιόν από το Φόρουμ του Νταβός βάζει την Κύπρο στο κάδρο της προμήθειας υγροποιημένου φυσικού αερίου

Η δήλωση της Προέδρου της Κομισιόν μπορεί να ακουγόταν εντυπωσιακή, όμως όπως και στην περίπτωση του EastMed, και ευρύτερα όσον αφορά τις ενεργειακές ελπίδες της Κυπριακής Δημοκρατίας, δεν προκαταβάλλουν απαραίτητα ραγδαίες εξελίξεις.

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες, **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Στην ομιλία της στο Νταβός την Τρίτη η Πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, μπροστά σε ένα κοινό επιχειρηματιών και πολιτικών αρχηγών, φάνηκε να βάζει την Κύπρο στο κάδρο της προμήθειας υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) για την Ευρωπαϊκή Ένωση, προαναγγέλλοντας πως «σύντομα» τερματικά LNG θα λειτουργούν σε Ελλάδα, Κύπρο και Πολωνία.

Η αναφορά της κ. Φον ντερ Λάιεν στην Κύπρο, η πρώτη μάλλον αναφορά που γίνεται για τη χώρα μας από το βήμα του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ μετά τη συμμετοχή Αναστασιάδη και Ακιντζί το 2016, έφερε ξανά στην επικαιρότητα το ανανεωμένο ενδιαφέρον της Λευκωσίας για τις προοπτικές του LNG, μετά από χρόνια στασιμότητας στο θέμα του αγωγού EastMed.

Η δήλωση της Προέδρου της Κομισιόν μπορεί να ακουγόταν εντυπωσιακή, όμως, όπως και στην περίπτωση του EastMed, και ευρύτερα όσον αφορά τις ενεργειακές ελπίδες της Κυπριακής Δημοκρατίας, δεν προκαταβάλλουν απαραίτητα ραγδαίες εξελίξεις, αν και αποτελούν ενθαρρυντικές ενδείξεις. Σύμφωνα με την πληροφόρηση της «Κ», η Κύπρος εντάσσεται στους σχεδιασμούς διαφοροποίησης των ενεργειακών πηγών της Ε.Ε., κυρίως λόγω των συζητήσεων που γίνονται αυτή την περίοδο με την Energean για το ενδεχόμενο δημιουργίας πλωτής αποβάθρας υγροποίησης ισραηλινού φυσικού αερίου στον Βασιλικό, χωρίς να αποκλείεται ένταξη και κυπριακού φυσικού αερίου, εάν και εφόσον οι νέες έρευνες καρποφορήσουν. Οι συζητήσεις αυτές δεν έχουν ολοκληρωθεί, με την κυπριακή πλευρά να βρίσκεται σε αναμονή για την πρόταση της εταιρείας.

Εν τω μεταξύ, την περασμένη εβδομάδα η Επίτροπος Ενέργειας Κάντρι Σίμσον είχε σημειώσει σε συνέντευξή της στην «Κ» πως αναμένει ότι «στην Κύπρο θα ξεκινήσει τη λειτουργία της του χρόνου η πλωτή αποβάθρα αποθήκευσης και επαναεριοποίησης στο Βασιλικό», η οποία θα έχει δυνητικά χωρητικότητα 2 bcm τον χρόνο. Η συγκεκριμένη δήλωση αφορούσε τους σχεδιασμούς για κατασκευή ξεχωριστού τερματικού επαναεριοποίησης φυσικού αερίου (που θα εισάγεται με πλοία στην Κύπρο) το οποίο θα μπορούσε να υλοποιηθεί γρηγορότερα από την πλατφόρμα υγροποίησης, και έχει στόχο να εξυπηρετήσει τις ενεργειακές ανάγκες της ίδιας της χώρας.

> *Η πρόταση που η Λευκωσία αναμένει από την Energean αφορά τη δημιουργία πλωτής μονάδας στο Βασιλικό, όπου θα φτάνει μέσω αγωγού φυσικό αέριο από τα θαλάσσια οικόπεδα του Ισραήλ.*

Γι' αυτό σημείωσε πως το έργο «θα συμβάλει στο τέλος της ενεργειακής απομόνωσης της Κύπρου και θα επιτρέψει στη χώρα να απομακρυνθεί από τη χρήση του ρυπογόνου πετρελαίου».

Δημιουργικός συμψηφισμός

Ο στόχος της ομιλίας της κ. Φον ντερ Λάιεν την Τρίτη δεν ήταν να αναπτερώσει τις ελπίδες της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά να δώσει στο κοινό του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ την εικόνα μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαφοροποιεί γρήγορα και επιτυχώς τις πηγές προμήθειας φυσικού αερίου, διασφαλίζοντας τη μελλοντική ανάπτυξή της και τη δυναμική της στον τομέα των ενεργειακών επενδύσεων. Εξηγώντας πώς η Ευρώπη επιχειρεί να φέρει περισσότερο υγροποιημένο φυσικό αέριο (LNG) από χώρες πέραν της Ρωσίας, η κ. Φον ντερ Λάιεν αναφέρθηκε στις συμφωνίες με τις ΗΠΑ και χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής και πρόσθεσε πως «νέα τερματικά LNG θα λειτουργήσουν σύντομα στην Ελλάδα, την Κύπρο και την Πολωνία, καθώς και νέες διασυνδέσεις».

Η αναφορά της κ. Φον ντερ Λάιεν ήταν δημιουργικός συμψηφισμός των διαδικασιών που βρίσκονται σε εξέλιξη, δηλαδή την πλωτή μονάδα αποθήκευσης και αεριοποίησης (FSRU) Αλεξανδρούπολης στην Ελλάδα και αντίστοιχες υποδομές στην Πολωνία, σε συνδυασμό με τους σχεδιασμούς για μεταφορά φυσικού αερίου μέσω Κύπρου στην Ε.Ε., οι οποίοι ωστόσο δεν έχουν ωριμάσει στον ίδιο βαθμό με τους σχεδιασμούς για εισαγωγή φυσικού αερίου για κατανάλωση στην Κύπρο. Η κ. Φον ντερ Λάιεν εστίασε επίσης στον στόχο δημιουργίας νέων διασυνδέσεων (όπου η Κύπρος φιλοδοξεί να παίξει ρόλο μέσω του EuroAsia Interconnector για μεταφορά ηλεκτρισμού), υπενθυμίζοντας πως «οι υποδομές διασύνδεσης μέσω αγωγών θα αποτελέσουν τον πυρήνα των μελλοντικών διαδρόμων υδρογόνου», του καύσιμου στο οποίο επενδύει σημαντικά η Ε.Ε. για την πράσινη μετάβαση.

Ισραηλινό το LNG

Η πρόταση που η Λευκωσία αναμένει από την Energean ώστε να την αξιολογήσει αφορά τη δημιουργία πλωτής μονάδας στο Βασιλικό, όπου θα φτάνει μέσω αγωγού φυσικό αέριο από τα θαλάσσια οικόπεδα του Ισραήλ (αλλά μελλοντικά και κυπριακό φυσικό αέριο), θα υγροποιείται, και στη συνέχεια θα μπορεί να εξάγεται στην υπόλοιπη Ε.Ε. με ειδικά σκάφη. Όσον αφορά την κάλυψη των αναγκών της Κύπρου, όπως έχει ανακοινωθεί στο παρελθόν, προωθείται η κατασκευή ξεχωριστού τερματικού επαναεριοποίησης υγροποιημένου φυσικού αερίου –και πάλι στο Βασιλικό– το οποίο εκτός απροόπτου και παρά τις καθυστερήσεις αναμένεται να είναι έτοιμο σε ένα περίπου χρόνο. Την ίδια στιγμή η κυπριακή κυβέρνηση παρακολουθεί στενά τις γεωτρήσεις που έχουν ξεκινήσει από την ENI-Total και που προγραμματίζονται από τη Chevron, σύμφωνα με δηλώσεις της υπουργού Ενέργειας Νατάσας Πηλείδου στο ΡΙΚ την περασμένη εβδομάδα. Ωστόσο, αν αυτές οι νέες γεωτρήσεις θα συμβάλουν στο να στραφεί η προσοχή της Ε.Ε. περισσότερο στην Ανατολική Μεσόγειο θα εξαρτηθεί από τα αποτελέσματά τους, την ευρύτερη εικόνα σε σχέση με τα κοιτάσματα και άλλων χωρών στην περιοχή, πιθανές περιφερειακές συνέργειες και φυσικά από την περιφερειακή πολιτική κατάσταση.

Εν αναμονή για EuroAsia

Το καλοκαίρι αναμένεται ακόμα να ολοκληρωθεί η διαπραγμάτευση με την Κομισιόν για τα πρακτικά ζητήματα της έναρξης της κατασκευής του EuroAsia Interconnector για ηλεκτρική διασύνδεση Ισραήλ, Κύπρου και Ελλάδας, ειδικότερα για το τμήμα Κύπρου - Ελλάδας, το οποίο χρηματοδοτεί η ΕΕ με 657 εκατομμύρια ευρώ και η Κυπριακή Δημοκρατία μέσω του Σχεδίου Ανάκαμψης με 100 εκατομμύρια ευρώ. Ο στόχος είναι η κατασκευή του καλωδίου να ξεκινήσει το φθινόπωρο. Τέλος, στο τέλος του χρόνου αναμένεται να κατατεθεί η περιβόητη μελέτη βιωσιμότητας για τον αγωγό EastMed, μελέτη που συγχρηματοδοτείται από την Ε.Ε. Τα αποτελέσματα είναι αυτά που θα κρίνουν κατά πόσο το έργο απευθείας μεταφοράς φυσικού αερίου από την Ανατολική Μεσόγειο σε Ελλάδα είναι βιώσιμο, καθώς και το πώς μπορεί να αξιοποιηθεί μελλοντικά για την μεταφορά υδρογόνου.

Αρραγείς οι σχέσεις Κύπρου-Ελλάδας

Πυλώνες ενεργειακής ασφάλειας της Ευρώπης οι δύο χώρες τονίζει το στέλεχος της Νέας Δημοκρατίας Παύλος Μαρινάκης

Συνέντευξη στον **ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ**

Η ομιλία του πρωθυπουργού της Ελλάδας Κυριάκου Μητσοτάκη στο Κογκρέσο αποτελεί την αδιάψευστη απόδειξη για τη στήριξη που προσφέρει η Ελλάδα στην Κύπρο, αναφέρει ο Παύλος Μαρινάκης, γραμματέας της Πολιτικής Επιτροπής της Νέας Δημοκρατίας. Στη συνέντευξή του στην «Κ» το στέλεχος του κυβερνώντος κόμματος αναφέρεται στη στάση των δύο χωρών απέναντι στην εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, τονίζοντας πως η Ελλάδα θα υπερασπιστεί την εθνική της κυριαρχία απέναντι στο αναθεωρητισμό που εκπέμπει η Τουρκία.

–Οι σχέσεις Κύπρου - Ελλάδας, διαχρονικά είναι πολύ καλές. Επί διακυβέρνησης Νέας Δημοκρατίας ενισχύθηκαν περισσότερο;

–Τα κράτη της Ελλάδας και της Κύπρου είναι ένα ενιαίο έθνος και μοιράζονται μια κοινή κουλτούρα, κοινές επιδιώξεις και αγώνες. Οι σχέσεις μας τώρα περισσότερο από ποτέ είναι πιο αρραγείς και πιο ενισχυμένες, κάτι που απέδειξε η ομιλία του Έλληνα Πρωθυπουργού και προέδρου της Νέας Δημοκρατίας Κυριάκου Μητσοτάκη στο Κογκρέσο ως εκπροσώπου ολόκληρου του ελληνισμού. Μίλησε ξεκάθαρα και ανοιχτά χωρίς περιστροφές, γνωρίζοντας την επιδοκιμασία σύσσωμου του σώματος του Κογκρέσου, για ζητήματα που κανείς άλλος δεν είχε τολμήσει να θίξει τόσο ξεκάθαρα.

–Με το Κυπριακό να παραμένει άλυτο σε τι βαθμό επιδρά στην επίλυση των προβλημάτων Ελλάδας - Τουρκίας;

–Η «πληγή της Κύπρου πρέπει να κλείσει. Και αυτό τόνισε και ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης. Οι κινήσεις της Τουρκίας πολλές φορές δυναμιτίζουν το κλίμα ωστόσο και η Ελλάδα και η Κύπρος λειτουργούν με απόλυτο σεβασμό απέναντι στους κανόνες Διεθνούς Δικαίου. Η Ελλάδα θα συνεχίσει να υπερασπίζεται σθεναρά την εθνική της κυριαρχία. Οι δίαυλοι επικοινωνίας θα παραμείνουν ανοιχτοί στο πλαίσιο της γειτονίας των δύο κρατών, ωστόσο η κυβέρνηση θα σταθεί στο ύψος των περιστάσεων όπως έκανε άλλωστε και όταν η Τουρκία προσπάθησε να εργαλειοποιήσει το ζήτημα του μεταναστευτικού στέλνοντας δεκάδες χιλιάδες ανθρώπους στα σύνορα της χώρα μας.

> *Οι κινήσεις της Τουρκίας πολλές φορές δυναμιτίζουν το κλίμα, ωστόσο, και η Ελλάδα και η Κύπρος λειτουργούν με απόλυτο σεβασμό απέναντι στους κανόνες Διεθνούς Δικαίου. Η Ελλάδα θα συνεχίσει να υπερασπίζεται σθεναρά την εθνική της κυριαρχία.*

–Με αφορμή την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και τις κυρώσεις που ακολούθησαν η Κύπρος και η Ελλάδα τι ρόλο μπορούν να διαδραματίσουν στον ενεργειακό εφοδιασμό της Ευρώπης;

–Η Ελλάδα και η Κύπρος έχουν κάνει στρατηγικές κινήσεις και συνεργασίες προκειμένου να διασφαλίσουν την ενεργειακή επάρκειά τους. Όπως έγινε κατανοητό και από την τριμερή Ελλάδας – Κύπρου - Ισραήλ στην Ιερουσαλήμ θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην περαιτέρω ανάπτυξη συνεργασιών στην Ανατολική Μεσόγειο και την προώθηση εμβληματικών έργων που θα ενισχύσουν την ενεργειακή ασφάλεια και θα συμβάλουν στη διαφοροποίηση πηγών και διαύλων προμήθειας ενέργειας, όπως το έργο EuroAsia Interconnector για την ηλεκτρική διασύνδεση Ελλάδας - Κύπρου - Ισραήλ και τον αγωγό φυσικού αερίου EastMed.

Σε τροχιά επίλυσης βρίσκονται συνταξιοδοτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν Έλληνες υπήκοοι που ζουν και εργάζονται εκτός Ελλάδας, τονίζει ο Παύλος Μαρινάκης, γραμματέας της Πολιτικής Επιτροπής της Νέας Δημοκρατίας, στην «Κ».

–Πώς γίνεται από τη μία το ελληνικό κράτος να καλεί Έλληνες του εξωτερικού να μεταφέρουν τη φορολογική τους έδρα στην Ελλάδα και από την άλλη να μη δίνει ΑΜΚΑ, π.χ., σε όσους δεν έχουν για σκοπούς συναλλαγών με το ελληνικό δημόσιο;

–Η Ελλάδα αλλάζει μέρα με τη μέρα. Δίνει κίνητρα και ευκαιρίες στους πολίτες και στους επιχειρηματίες να αναπτύξουν τη δραστηριότητά τους στη χώρα, μειώνοντας μέσα σε αλλεπάλληλες κρίσεις 50 φόρους, 20 από τους οποίους οριζόντια για όλους τους πολίτες. Το ελληνικό κράτος δεν καλεί απλώς τους απόδημους Έλληνες να μεταφέρουν τη φορολογική τους έδρα στην Ελλάδα. Δίνει κίνητρα για να μπορέσουν να μεταφέρουν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες στη χώρα και διευκολύνει τις συναλλαγές τους με το Δημόσιο. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους, μάλιστα, έχει επεκτείνει κατά πολύ τις συνδιαλλαγές των απόδημων Ελλήνων με το κράτος, καθώς έχουν δεκαπλασιαστεί οι υπηρεσίες που μπορούν να γίνουν ηλεκτρονικά, είτε μέσω προξενείων είτε μέσω των Υπουργείων.

–Εκλογές στην Ελλάδα πότε θα γίνουν;

–Εκλογές στην Ελλάδα θα γίνουν στο τέλος της τετραετίας και αυτό το έχει ξεκαθαρίσει σε όλους τους τόνους ο πρωθυπουργός μας Κυριάκος Μητσοτάκης. Η ελληνική κυβέρνηση δεν εργάζεται με ορίζοντα τις επόμενες εκλογές αλλά με ορίζοντα τις επόμενες γενιές. Αντιμετωπίζοντας αλλεπάλληλες κρίσεις κατάφερε και καταφέρνει να εφαρμόζει αποτελεσματικά και με συνέπεια το προεκλογικό της πρόγραμμα. Θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε και ως κόμμα και ως κυβέρνηση με αυτό το στόχο και είμαι βέβαιος πως οι πολίτες θα μας εμπιστευθούν και θα καταφέρουμε να έχουμε ξανά μια ισχυρή αυτοδυναμία.

–Στην Κύπρο διαμένει και εργάζεται ένας μεγάλος αριθμός Ελλήνων υπηκόων. Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αφορούν συνταξιοδοτικά ζητήματα. Μπορούν να επιλυθούν;

–Αναφέρεστε στο θέμα των συντάξεων το οποίο ήταν το πιο σημαντικό ζήτημα όχι μόνο για όσους διαβιούν στην Κύπρο αλλά και ευρύτερα στο εξωτερικό. Αναφέρομαι σε όσους είχαν εργαστεί για μέρος της εργάσιμης ζωής τους στην Ελλάδα. Στο σημείο αυτό να πω ότι ένας εργαζόμενος μπορεί να έχει εργαστεί σε παραπάνω από ένα κράτος μέλος της Ε.Ε. και έχει δικαίωμα να μεταφέρει τις ασφαλιστικές εισφορές του ανάλογα. Γνωρίζετε ότι για χρόνια –εντός Ελλάδας– υπήρξε τεράστιο ζήτημα με τις «λιμνάζουσες» συντάξεις, αντιλαμβάνεστε τις προεκτάσεις που είχε αυτό για την κατηγορία συνταξιούχων που ανέφερα πιο πάνω. Γνωρίζουμε ότι η επικοινωνία σε θεσμικό επίπεδο έπαιρνε ακόμη περισσότερο χρόνο. Η κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη έκανε, όπως καλά γνωρίζετε, μια ιστορική υπέρβαση με την ψήφιση του σχετικού νόμου ο οποίος επιταχύνει τη διευθέτηση των συνταξιοδοτικών ζητημάτων και αυτό –επαγωγικά– έχει ευεργετικά αποτελέσματα στην κατηγορία συνταξιούχων που προανέφερα. Ήδη ο ρυθμός επιταχύνεται και πολύ σύντομα προβλήματα σαν αυτό που περιγράψατε, θα αποτελούν παρελθόν.

Η επιστροφή στη βάση μετά από δύο χρόνια

Πίσω στη Νεχρού

Μεταφέρθηκε την περασμένη Πέμπτη η συνεδρία της Ολομέλειας της Βουλής από το Συνεδριακό Κέντρο στην οδό Νεχρού, όπου στεγάζεται η Βουλή των Αντιπροσώπων, ενώ από τη Δευτέρα μετακινούνται και οι Επιτροπές. Αξίζει να σημειωθεί πως η Βουλή μετακινήθηκε στο Συνεδριακό Κέντρο μετά την έξαρση της πανδημίας το 2020. Όλο αυτό στοιχίζει εβδομαδιαίως στο κράτος 5.000 ευρώ.

Ποιος αποφασίζει;

Στην ΕΔΕΚ φαίνεται πως παίζουν με τα νεύρα μας. Η Ομάδα Πρωτοβουλίας του κινήματος, μετά από ενστάσεις, δικαστικές διαμάχες, διαγραφές και αποχωρήσεις μελών από το κόμμα, έχοντας και τη στήριξη των δύο βουλευτών, Ευσταθίου και Μυριάνθους, ζητάει να προκηρυχθεί εκ νέου Συνέδριο, το συντομότερο δυνατό στη βάση ενός κοινά αποδεκτού μητρώου. Αυτό βέβαια εναπόκειται στην καλή θέληση του Μαρίνου Σιζόπουλου με τον οποίο όμως δεν λένε ούτε καλημέρα. Δεν υπάρχει άλλη πρόταση, δεν συζητούν εναλλακτικά σενάρια και δεν έχουν απάντηση στο ερώτημα της επόμενης μέρας στο κίνημα, αν ο Σιζόπουλος δεν επιδείξει μεγαλοψυχία. Γιατί μπορεί άλλοι να είναι οι δικηγόροι αλλά ο δερματολόγος δεν άφησε τίποτα στην τύχη, κινήθηκε βάσει νόμου και δεν τους αφήνει κανένα περιθώριο. Μάλιστα, για να δείξει πόσο αγαπά το κόμμα του, όσο... του έμεινε βασικά, κάλεσε όσους πραγματικά πιστεύουν στη διαφάνεια, τις δημοκρατικές διαδικασίες και την προοπτική της ΕΔΕΚ να προσέλθουν και να καταθέσουν τις απόψεις τους στα συλλογικά όργανα του κόμματος, στο πλαίσιο ενός εποικοδομητικού και συναινετικού διαλόγου, με στόχο την επίλυση των όποιων προβλημάτων έχουν κατά την εκτίμησή τους προκύψει. Θα υπάρξουν νέα επεισόδια στο σίριαλ της ΕΔΕΚ απ' ό,τι φαίνεται, αυτό που δεν ξέρουμε είναι αν έμειναν τηλεθεατές για να τα δουν...

Εντός ή εκτός

Τελεσίγραφο μέχρι το τέλος του χρόνου αναμένεται να δώσει ο ΟΑΥ σε γιατρούς νοσηλευτηρίων που βρίσκονται εντός ΓεΣΥ αλλά οι ίδιοι όχι, είτε να μπουν στο σύστημα είτε να βρουν άλλη στέγη για να προσφέρουν ενδονοσοκομειακή φροντίδα στους ασθενείς τους. Παρόμοια τακτική αναμένεται να ακολουθηθεί και για τα ΤΑΕΠ των νοσηλευτηρίων που έχουν ήδη συμβληθεί με τον ΟΑΥ. Είτε θα ενταχθούν τα συγκεκριμένα τμήματα είτε θα κλείσουν. Βέβαια όλα αυτά, αν και συζητήθηκαν σε σύσκεψη στο Προεδρικό, θα γίνουν πράξη μόνο αν υπάρξει η γραπτή επιβεβαίωση του Μιχάλη Χατζηπαντέλα ότι και η Πολιτεία κινείται προς την ίδια κατεύθυνση. Και όχι σ' εκείνη προς την κάλπη...

Ο Στέφανος Στεφάνου πήρε τη λαχτάρα του προ εβδομάδων, όταν έβλεπε να ακυρώνεται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ο Ανδρέας Μαυρογιάννης. Την Πέμπτη στη Βουλή τον είδαμε να επανακτά το χαμόγελό του. Ο λόγος δεν ήταν άλλος από την νίκη της ΟΜΟΝΟΙΑΣ. Οι βουλευτές του ΑΚΕΛ έδωσαν μάλιστα και κεραστικό με το λογότυπο της ομάδας στους υπόλοιπους συναδέλφους.

Διαδικασία σε εξέλιξη

Στο ΔΗΚΟ τηρούν κατά γράμμα τη διαδικασία ενόψει εκλογών, λες και δεν έχουν λάβει την απόφαση και συνεχίζουν τις συναντήσεις με υποψηφίους για τις προεδρικές του '23. Αυτή την εβδομάδα η αρχή θα γίνει με τον Μάριο Ηλιάδη. Στα μέσα Ιουνίου υπολογίζεται η συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής οπότε και θα ανακοινωθεί και η τελική απόφαση του κόμματος μιας και στις 5 Ιουνίου έχει προγραμματιστεί η Παγκύπρια Συνδιάσκεψη του ΑΚΕΛ, που θα επικυρώσει το πολιτικό πλαίσιο υποστήριξης του Αντρέα Μαυρογιάννη, ενώ ακολουθεί τριήμερο αργίας. Επίσημη συνάντηση Νικόλα Παπαδόπουλου και Νίκου Χριστοδουλίδη πάντως δεν έχει ακόμα προγραμματιστεί. Ωστόσο, πρωτοκλασάτα στελέχη του ΔΗΚΟ επιμένουν ότι και στο κόμμα ακολουθείται το ρεύμα των δημοσκοπήσεων που σχεδόν όλες βγάζουν πρόεδρο τον τέως ΥΠΕΞ.

Το tweet Αβέρωφ

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου δεν έχει πει ακόμα την τελευταία του λέξη. Θέλησε να μπει στο παιχνίδι και να στείλει το δικό του μήνυμα προς πάσα κατεύθυνση. Λίγο μετά που ο υπουργός Μεταφορών διαμήνυε προς τους εργαζομένους, μέλη της ΕΤΥΚ πως θα ακύρωνε τη συνάντηση που είχε μαζί τους μετά τα απεργιακά μέτρα που εξήγγειλαν ήρθε η παρέμβαση του προέδρου του ΔΗΣΥ και ξαφνικά όλα... άλλαξαν. Η ηγεσία της Ελληνικής ευχαρίστησε τον κ. Νεοφύτου για την ουσιαστική παρέμβασή του για τη διατήρηση της εργασιακής ειρήνης και μετά ο υπουργός χαιρέτησε την αναστολή των μέτρων και κάλεσε τις δύο πλευρές στο γραφείο του. Κίνηση-ματ από Αβέρωφ ή απλώς αξιοποίηση της επικαιρότητας για προεκλογικό όφελος;

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Χρήστος Στυλιανίδης

Ο Χρήστος Στυλιανίδης πήρε την εβδομάδα που πέρασε από τον Γερμανό υπουργό Εσωτερικών της Βαυαρίας το μετάλλιο του κρατιδίου της Βαυαρίας «Αστέρας της Ασφάλειας». Ο λόγος της βράβευσής του αλλά και της ευγνωμοσύνης ήταν ότι βοήθησε τους πολίτες της Βαυαρίας με το πρόγραμμα RescEU.

Comeback (;) Χαμπιαούρη

Σε αναβρασμό βρίσκονται το τελευταίο διάστημα οι εκπαιδευτικοί, καθώς ο τέως υπουργός Παιδείας Κώστας Χαμπιαούρης φλερτάρει με νέο διορισμό στον χώρο της εκπαίδευσης. Αυτή τη φορά, στην Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας. Η κίνηση αυτή θεωρείται πως θα ανοίξει νέο μέτωπο μεταξύ κυβέρνησης και εκπαιδευτικών, καθώς οι μνήμες των μεγάλων εκείνων κινητοποιήσεων το καλοκαίρι του 2018 εξαιτίας των άγαρμπων κινήσεων του τότε υπουργού είναι ακόμη νωπές.

Κατάσταση υπό έλεγχο

Κάποιες φορές πρέπει να δίδονται τα εύσημα στην Κεντρική Τράπεζα και τον διοικητή Κωνσταντίνο Ηροδότου, καθώς χειρίστηκαν ακόμα ένα σημαντικό ζήτημα με επιτυχία. Το γεγονός ότι με απόφαση του Λιβάνου κλείνουν τα εναπομείναντα επτά υποκαταστήματα των λιβανέζικων τραπεζών στην Κύπρο με τάξη και συντεταγμένα καταδεικνύει ότι η κυπριακή εποπτική αρχή έδρασε έγκαιρα.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Της κουκουβάγιας τα μωρά Ι

Πάλι λάβρος ο δήμαρχος Πάφου κ. Φαίδων Φαίδωνος για τα επεισόδια στον χώρο φιλοξενίας ασυνόδευτων στην Πάφο. Επεισόδια με αφορμή το ποδόσφαιρο, όπως λένε οι πληροφορίες. Και ξαφνικά γίνεται χαμός, διότι οι νεαροί ασυνόδευτοι μετανάστες πλακώθηκαν και εμείς είμαστε άμαθοι από τέτοια, τα δικά μας τα ανήλικα δεν τα κάνουν αυτά, ούτε στην Κακοπετριά, ούτε στα γήπεδα, ούτε πουθενά, Παναγίες πάνε, Παναγίες έρχονται, αλλά πριν από μερικές ημέρες παραλίγο να κάψουμε ζωντανό ένα νεαρό που πήγαινε τον σκύλο του βόλτα... Οι λαμπρατζιές έγιναν άθλημα... οι προ covid εκδρομές στην Κακοπετριά ήταν πονοκέφαλος για γονείς, σχολεία, και τον Αστυνομικό Σταθμό της περιοχής. Αλλά αυτά είναι δικά μας παιδιά, δικαιούνται... και άφησε τα μωρά... Σαφώς και δεν πρέπει να συμβαίνουν τέτοια άγρια περιστατικά, αλλά αυτό είναι το δέντρο, δεν είναι το δάσος. Το ζήτημα είναι πολύ πιο σύνθετο απ' ό,τι φαίνεται και οι κραυγές δεν βοηθούν!

- - - - - - - - -

Της κουκουβάγιας τα μωρά ΙΙ

Σαφώς και το πρόβλημα είναι σοβαρό, αλλά έχει καθίσει να σκεφτεί κανείς ότι το πρόβλημα είναι πολύπλευρο; Φτάνει πια με το παραμύθι των επιδομάτων και του ελκυστικού «μεταναστευτικού» προορισμού. Η Πολιτεία, ομού με τις κατά τόπους αρχές, θα πρέπει να συνεργάζονται στενά για να δουν πώς να αμβλύνονται τα προβλήματα. Δεν είναι πάντα επωφελές να πετάνε οι Δήμοι την μπάλα στην Πολιτεία. Επίσης, κάποια στιγμή θα πρέπει να δούμε και τα πάσης φύσεως κυκλώματα εκμετάλλευσης, θα πρέπει να δούμε αν υπάρχουν αντικρουόμενα συμφέροντα... Να δούμε πώς λειτουργούν η Υπηρεσία Ασύλου, οι ΜΚΟ, δικηγόροι και ιδιοκτήτες υποστατικών, που ξαφνικά θυμήθηκαν πού είναι το μέλι... να δούμε και ποιος είναι ανήλικος και φυσικά τι κάνει η Πολιτεία, οργανωμένα, με στόχευση, με βούληση για να βρεθεί μια άκρη... Ενδιαφέρον ανάγνωσμα: «Defending the Undefendable» του Walter Block.

Οι λαμπρατζιές έγιναν άθλημα, αλλά εμείς έχουμε παραδόσεις, οι οποίες πρέπει να τηρούνται! Όλα κι όλα!

- - - - - - - - -

Γκέτο, γκέτο είσαι εδώ;

Και έχουμε και την αρχή της απογκετοποίησης και της Λευκωσίας... από την τριάδα της ανάπτυξης Νουρή-Γιωρκάτζη-Πετρίδη, για μια Λευκωσία άλλη. Και αναρωτιέμαι αν ξέρουμε ακριβώς τι σημαίνει γκέτο... Γκέτο σημαίνει μπαίνεις μετά φόβου Θεού, αναφωνώντας, ό,τι πάθω να μην το βαρεθώ! Και τη Λευκωσία την Παλιά γκέτο δεν τη λες... Είναι σημαντικό να ληφθούν σοβαρά μέτρα αειφόρου ανάπτυξης της παλιάς πόλης, με σχέδιο αστικής ανάπτυξης και όχι να ονειρευόμαστε να κάνουμε τις πόλεις μας αμερικάνικα προάστεια. Πάντως, δεν μπορώ να φανταστώ την παλιά πόλη γεμάτη φοιτητικές εστίες... και καφέ και φωτοτυπάδικα. Δεν το έχω δει σε καμία παλιά πόλη. Αλλά επειδή δεν είμαι και ο Γκιούλιβερ όρκο δεν παίρνω... Πάντως, ως φοιτητής, για αρκετά χρόνια..., δεν καταλάβαινα τις ανάγκες των μόνιμων κατοίκων... βέβαια οι φοιτητές οι δικοί μας θα είναι από τους άλλους, τους καλούς, Σχολή-Σπίτι-Σχολή και μέσα-μέσα σε κανένα σουαρέ για τσάι! Ξανά ενδιαφέρον ανάγνωσμα: «Defending the Undefendable» του Walter Block.

- - - - - - - - -

Λόγια 47 χρόνια!

Σιγά-σιγά το Βαρώσι χάνεται, αλλά εμείς ακόμα βλέπουμε ευκαιρίες και κάνουμε σκέψεις για το πώς μπορεί να αρθεί η δυσχερέστατη κατάσταση που διαμορφώνεται εδώ και χρόνια. Εμείς βέβαια πετάμε χαρταετό ή όπως λένε στη Γερμανία ψιχαλίζει. Και τώρα ένα είναι το ερώτημα στο δικό μου το μυαλό... ποιος μας φυλάει από τους φύλακες; Δύσκολη η απάντηση. Τα διαχρονικά λάθη, τα συμφέροντα, η βολή και οι δένδρα κουφά άνδρες πολιτικοί μας έφεραν την Κύπρο στη δεινότατη θέση σε σχέση με το Κυπριακό. Είναι λοιπόν αναγκαίο να αρχίσουμε και εμείς ως πολίτες να ανησυχούμε περισσότερο για το τι αύριο θέλουμε για το νησί αυτό, διότι «έρρει τα κάλα... [...]. Απορίομες τι χρη δραν», και μιας και πιάσαμε τα ποιητικά, διαβάστε Κυριάκο Χαραλαμπίδη.

- - - - - - - - -

Ενώ εμείς σκεφτόμαστε...

Και ενώ εμείς δεν ξέρουμε τι να κάνουμε και στα Κατεχόμενα η τουρκική κυβέρνηση υπογράφει Πρωτόκολλα Συνεργασίας, τα οποία ουσιαστικά μοιάζουν με συμβόλαια υποτέλειας. Η τ/κ κοινότητα ολοένα νιώθει τον κλοιό να σφίγγει, η κυβέρνηση Ερντογάν καταφέρνει, παρ' όλες τις κατά καιρούς δυσκολίες, να παίζει ουσιαστικά εν ου παικτοίς, να κάνει και μάνα και να ελέγχει το παιχνίδι... Τα λόγια τα μεγάλα και οι υποσχέσεις δεν αρκούν πια, διότι η διχοτόμηση είναι προ των πυλών, και ο τουρκικός αναθεωρητισμός και όσοι τον υπηρετούν δεν μοιάζουν στον Αννίβα. Και καλό θα είναι να μην περιμένουμε έναν οποιοδήποτε σημερινό Κωνσταντίνο να οραματιστεί ένα «Εν τούτω νίκα» και οι επίδοξοι Κωνσταντίνοι να καταλάβουν πως η ιστορία δεν είναι γαϊδάρα για να γυρνάει στον αφέντη της... Τιμωρεί, αν μη τι άλλο, λοιπόν, ας σκεφτούν την υστεροφημία τους.

Οφείλουμε πολιτική ωριμότητα

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Είναι πλέον φαεινότερον ότι υποψήφιοι και εν δυνάμει υποψήφιοι δεν πρόκειται να κρατήσουν το επίπεδο της προεκλογικής στο ύψος που ευελπιστεί ο κάθε σκεπτόμενος πολίτης. Ακόμα κι αν επιστρατεύονται ποιητές και φιλόσοφοι προκειμένου μέχρι και το «ξεκατίνιασμα» να αποκτήσει διανοουμενίστικο περιτύλιγμα, το αποτέλεσμα παραμένει το ίδιο: Επίπεδο δάπεδο. Και είμαστε ακόμα στην αρχή. Ουαί και αλίμονο τι θα επακολουθήσει. Χτυπήματα κάτω από τη μέση, επιθέσεις, απαξίωση αντιπάλων και λασπολογία. Προφανώς οι πολιτικοί μας, και δη οι κομματάρχες, δεν θέλουν να αντιληφθούν πως κούρασαν τον κόσμο αυτές οι μέθοδοι που ανασύρουν από τα συρτάρια τους και οι οποίες γι' αυτό ακριβώς δεν θα πρόκειται να επιφέρουν το ποθητό γι' αυτούς αποτέλεσμα.

Τι μας απομένει σ' αυτή την περίπτωση; Να κρατήσουμε εμείς το επίπεδο εκεί και όπου πρέπει να κρατηθεί, εξαναγκάζοντάς τους να φύγουν από τη βολή τους. Διότι όλη αυτή η προεκλογική ασυναρτησία επιθέσεων και αντιφάσεων ενέχει ένα σοβαρό κίνδυνο: να πέσουμε στην παγίδα τους και να περιορίσουμε την κρίση μας στο τι δεν θέλουμε και όχι στο τι οφείλουμε να απαιτήσουμε (και δη σ' αυτές τις κρίσιμες συνθήκες).

Κοντολογίς για να αλλάξει το σαθρό κατεστημένο και για να αποκτήσει νόημα η απαξίωσή μας στην πολιτική και στην κομματοκρατία οφείλουμε να δείξουμε ότι εμείς έχουμε αλλάξει. Και ο τρόπος να το δείξουμε είναι να αποδείξουμε πως πλέον απαιτούμε καθαρή γλώσσα και καθαρές θέσεις.

Ούτε συνωμοσίες, ούτε θεωρίες, ούτε ευσεβοποθισμούς, ούτε διχαστικά αφηγήματα, ούτε αντιφατικές συμπεριφορές αλλά καθαρές θέσεις και καθαρή γλώσσα. Οφείλουμε να ανεβάσουμε εμείς τον πήχη, διότι προφανώς η ευθύνη βαραίνει τους δικούς μας ώμους δεδομένου ότι οι πολιτικοί μας συνεχίζουν να βολεύονται στις παλαιοκομματικές τους κόντρες και στην ανταλλαγή τοξικότητας, ανίκανοι να κατανοήσουν πως αυτές οι μέθοδοι γκρεμίζουν τις γέφυρες επικοινωνίας με την πραγματικότητα. Με άλλα λόγια είναι επιτέλους καιρός να θέσουμε τα σωστά ερωτήματα και να απαιτούμε ξεκάθαρες απαντήσεις. Ψάχνοντας κάτω από τις λέξεις και ερμηνεύοντας τις επιθέσεις και αντιπαραθέσεις με βάση ποιας νοοτροπίας είναι παράγωγα. Βρισκόμαστε ενώπιον πολύ σοβαρών θεμάτων και κυρίως σε ό,τι αφορά στο Κυπριακό.

Και αν δεν το συνειδητοποιήσουμε, είμαστε άξιοι της μοίρας μας. Άρα δεν αρκεί να μας προτάσσουν όλοι τους τη ΔΔΟ και να ξεμπερδεύουν μ' αυτή την τοποθέτηση. Οφείλουν να εξηγήσουν πώς θα κινηθούν για να ξαναβάλουν το Κυπριακό στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων κάτω από αυτές τις εξαιρετικά δυσοίωνες εξελίξεις. Όπως οφείλουν να μας εξηγήσουν γιατί ξαφνικά το Κυπριακό το θέτουν σε δεύτερη μοίρα, προτάσσοντας πολύ βολικά τα της διαφθοράς ή της ακρίβειας, ενώ είναι προφανές για όποιον έχει επαφή με την πραγματικότητα ότι βρισκόμαστε στην πιο κρίσιμη φάση του εθνικού μας προβλήματος με αμετάκλητες συνέπειες.

Και γι' αυτό δεν δικαιούμαστε να μην το προτάσσουμε ως πρωτεύον, απλά και μόνο επειδή βολεύει μερικά κόμματα να ξεγλιστρήσουν από το να εξηγήσουν ή να υπερασπιστούν τις επιλογές τους για τις προεδρικές. Δεν αρκεί επίσης να μας λένε πως θα επέλθει αλλαγή με ικανά άτομα που θα επιφέρουν την αξιοκρατία αλλά οφείλουν να μας τα παρουσιάσουν εγκαίρως αυτά τα άτομα για να τα θέσουν υπό την κρίση μας ώστε να διαφανεί ότι δεν πρόκειται για θεωρίες.

Και τέλος δεν επαρκούν τα χτυπήματα κάτω από τη μέση και η αθέμιτη στοχοποίηση των αντιπάλων, για να αποδείξουν πως οι ίδιοι έχουν καθαρά χέρια και άρα αποτελούν την επιλογή που θα πάρει τη χώρα εκεί που της αρμόζει και όχι εκεί που την έχουν καταντήσει. Με απλά λόγια τώρα είναι η ώρα να επιδείξουμε την πολιτική ωριμότητα που απαιτεί η κρίσιμη εποχή που διανύουμε, αποδεικνύοντας πως εμείς οι ίδιοι έχουμε αλλάξει. Και πως πλέον διαθέτουμε καθαρό βλέμμα και καθαρή κρίση. Και κυρίως επίγνωση του καθήκοντός μας που δεν είναι άλλο από το να θέσουμε τα κρίσιμα ερωτήματα και να απαιτήσουμε ξεκάθαρες απαντήσεις.

elenixenou11@gmail.com

EPA/YONHAP

Τελειόφοιτοι του Τεχνικού Λυκείου Samil περιμένουν στην ουρά για να ψηφίσουν για πρώτη φορά σε εκλογικό τμήμα στο Suwon της Νότιας Κορέας, 27 Μαΐου 2022, την πρώτη ημέρα διήμερης πρόωρης ψηφοφορίας για τις τοπικές εκλογές της 1ης Ιουνίου και τις ειδικές κοινοβουλευτικές εκλογές.

Πώς βλέπουν οι ΗΠΑ την Ελλάδα

Του **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΕΛΛΙΣ**

Η Ελλάδα έχει επιστρέψει. Για τους γνωρίζοντες, είναι σαφής η αλλαγή εικόνας και κλίματος στα κέντρα εξουσίας και στους παράγοντες επιρροής της Ουάσιγκτον. Η χώρα προβάλλει σήμερα ως αξιόπιστος εταίρος και αποτελεσματικός σύμμαχος σε μια εύφλεκτη περιοχή, ο οποίος δεν ζητάει μόνο, αλλά και προσφέρει. Που δεν είναι μέρος των προβλημάτων όπως στο παρελθόν, αλλά και των λύσεων.

Αυτή είναι η αίσθηση που επικρατεί μεταξύ κυβερνητικών αξιωματούχων, αλλά και στους διαδρόμους του Κογκρέσου, όπου, ως απόρροια και της μεθοδικής δουλειάς της ελληνικής πρεσβείας αλλά και συγκεκριμένων Ελληνοαμερικανών, πολλοί νομοθέτες και οι στενοί συνεργάτες τους –συχνά πιο σημαντικό καθώς αυτοί προετοιμάζουν τις θέσεις, τα ψηφίσματα, τα νομοσχέδια– έχουν διαμορφώσει μια πολύ θετική εικόνα για τη γεωπολιτική αξία και τον περιφερειακό ρόλο της Ελλάδας.

Game changers θεωρούνται η συμφωνία των Πρεσπών, που αποκατέστησε τον πρωταγωνιστικό ρόλο της χώρας στα Βαλκάνια, και η τεράστια αναβάθμιση της Αλεξανδρούπολης το τελευταίο διάστημα, που αποτελεί μια νέα γεωστρατηγική πύλη εισόδου για δυνάμεις, αλλά και πηγές ενέργειας προς τα Βαλκάνια και την Ευρώπη γενικότερα. Και αυτό σε μια ιστορική συγκυρία που βρίσκεται σε εξέλιξη ο πόλεμος στην Ουκρανία. Η υλοποίηση της ειλημμένης απόφασης για απεξάρτηση από το ρωσικό αέριο περνάει και από την Ελλάδα. Στερεότυπα και δεδομένα ανατρέπονται και η χώρα μας βρίσκεται –αξιακά, διπλωματικά και γεωγραφικά– στο επίκεντρο των αλλαγών. Οι Αμερικανοί επιδιώκουν σταθερότητα, συνέπεια και προβλεψιμότητα. Είναι εξαιρετικά σημαντικό για μια σοβαρή χώρα, πόσο μάλλον την υπερδύναμη, να χαράζει μακροπρόθεσμα σχέδια.

Στην Ουάσιγκτον, όπως και σε όλες τις μεγάλες πρωτεύουσες, το βλέμμα δεν είναι στραμμένο μόνο στις κυβερνήσεις, αλλά και σε άλλες πολιτικές δυνάμεις που θα μπορούσαν να ξαναβρεθούν σε θέσεις εξουσίας. Και εδώ θεωρούν πως παρά την αντιπαράθεση στο εσωτερικό, τα δύο μεγαλύτερα κόμματα της αντιπολίτευσης, ακόμη και αν δεν ταυτίζονται πλήρως, κινούνται στην ίδια γραμμή. Και αυτή η αποτίμηση διευκολύνει τη χάραξη μακροπρόθεσμων σχεδιασμών σήμερα. Το επιβεβαιώνει η αναβάθμιση της Σούδας. Υπό αυτό το πρίσμα θα προχωρήσει και η διαδικασία για την προμήθεια των F-35.

Η συνεργασία με το Ισραήλ αποτελεί άλλη μία σημαντική παράμετρο που έχει αλλάξει την εικόνα της Ελλάδας. Και εδώ αποτιμάται το στοιχείο της συνέχειας: από τον Παπανδρέου και τον Σαμαρά μέχρι τον Τσίπρα και τον Μητσοτάκη, η Ελλάδα τα τελευταία 12 χρόνια αποδεικνύει στην πράξη ότι έχει κάνει μια μακροπρόθεσμη, ιδεολογικά αποφορτισμένη, στρατηγική επιλογή.

Πολύ σημαντική παράμετρος είναι ο ρόλος της ελληνοαμερικανικής κοινότητας. Αρκετοί αμφισβητούν τον βαθμό στον οποίο ανταποκρίνεται απολύτως στην πραγματικότητα. Ωστόσο, λαμβάνεται υπόψη.

Επίσης, είναι σαφές ότι, έστω κι αργοπορημένα, η Αθήνα αρχίζει να αντιλαμβάνεται την αυτονομία του Κογκρέσου, την ισχύ και επιρροή της Βουλής και της Γερουσίας στην υιοθέτηση πολιτικών και στην υπερψήφιση νόμων. Στο πλαίσιο αυτό είναι εξαιρετικά θετικό ότι η νέα εικόνα της Ελλάδας δεν έχει κομματικό πρόσημο στις ΗΠΑ. Αποτελεί κοινή διαπίστωση Δημοκρατικών και Ρεπουμπλικανών. Ενδεχόμενη αλλαγή στην κοινοβουλευτική πλειοψηφία στο ένα ή και στα δύο νομοθετικά σώματα δεν «απειλεί» την εδραιωμένη στρατηγική σχέση των δύο χωρών.

Μια τελευταία παρατήρηση. Είναι λάθος να βλέπει κανείς την αναβάθμιση της Ελλάδας ως τη μία όψη ενός νομίσματος, όπου η άλλη είναι η υποβάθμιση της Τουρκίας. Αυτό δεν ισχύει. Υπάρχουν τριβές μεταξύ Ουάσιγκτον και Αγκυρας λόγω των S-400, όπως και για τις ενστάσεις στην ένταξη της Φινλανδίας και της Σουηδίας στο ΝΑΤΟ, αλλά η διαμορφωθείσα εδώ και δεκαετίες στρατηγική αποτίμηση στη γραφειοκρατία του Στέιτ Ντιπάρτμεντ και του Πενταγώνου –όλο και λιγότερο στα think tanks– παραμένει ότι η Τουρκία διαδραματίζει κομβικό ρόλο στην περιοχή και σε κάθε περίπτωση «δεν πρέπει να χαθεί». Οπως έλεγε πρόσφατα κορυφαίος Αμερικανός διπλωμάτης, «θέλουμε την Τουρκία προσδεδεμένη στη Δύση. Κανείς δεν θέλει, ούτε εσείς ούτε εμείς, να εξελιχθεί σε ένα νέο Πακιστάν».

15 θλιβερά λεπτά δημοσιότητας

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Πρέπει να μιλήσουμε για τον Λάρη. Πρώτον, επειδή κέρδισε επάξια τα 15 λεπτά δημοσιότητας που του αναλογούν ακόμα κι αν αυτό συμβαίνει για τους εντελώς λάθος λόγους. Και δεύτερον, επειδή αποτελεί ύψιστη υποκρισία να αποφεύγουμε την ονοματολογία, όταν ο εν λόγω κύριος ρίχνει λάσπη στον ανεμιστήρα.

Ο δικηγόρος, που στο συλλογικό υποσυνείδητο είναι καταγεγραμμένος ως «ο γιος της Βραχίμη», τοποθετήθηκε δημόσια για το θέμα που προέκυψε με την αναγραφή των ονομάτων των γονέων στις ταυτότητες. Στην ανάρτησή του επιτέθηκε με αήθη τρόπο κατά της Σάβιας Ορφανίδου, η οποία ως μονογονιός τάχθηκε κατά της αναγραφής των ονομάτων. Αν και γνωρίζω την άποψη που υποστηρίζει ότι δεν πρέπει να ανακυκλώνουμε το σκουπιδαριό, γιατί θα πνιγούμε από την μπόχα του, επιλέγω να αναδημοσιεύσω ένα απόσπασμα από την επίμαχη ανάρτηση: «Η Σάβια ήταν δημόσια υπάλληλος. Και ενώ ήταν δημόσια υπάλληλος, δεν είχε χρόνο να βρει άντρα να κάνουν μαζί παιδί (είχε και υποχρεώσεις ως πολιτευτής -ή πολιτεύτρια- είπε). Έτσι αποφάσισε να κάνει παιδί με δότη έτσι ώστε το παιδί της να μεγαλώσει χωρίς πατέρα και μας χρέωσε και τη δαπάνη γιατί φταίμε εμείς που δεν είχε χρόνο να βρει άντρα να κάνουν μαζί ένα παιδί ενώ με ένα καλό κυβερνητικό μισθό, χωρίς παιδιά και υποχρεώσεις, δεν είχε λεφτά να πληρώσει η ίδια την εξωσωματική».

Δεν θα σταθώ στην ουσία των όσων λέει. Η κιτρινίλα της ανάρτησης όμως έχει ενδιαφέρον εάν εκλάβουμε τον Λάρη ως «σύμπτωμα» της εποχής μας. Ο ίδιος βεβαίως δεν αφορά κανένα και τα σχόλιά του για τα ΜΜΕ που ευθύνονται για «τη μείωση του IQ του κυπριακού πληθυσμού κατά 5 τουλάχιστον μονάδες» (sic) είναι ανάξια λόγου. Αυτό που εκπροσωπεί όμως, τον μέσο παντελονάτο Κυπραίο, κάθε άλλο παρά αμελητέο είναι.

Η Σάβια Ορφανίδου, μια γυναίκα που επέλεξε να αποκτήσει παιδί με δότη σπέρματος, δέχτηκε λάσπη από τους ομοίους του Λάρη στα κοινωνικά δίκτυα. Η χυδαιότητα των σχολίων γι' αυτήν και το παιδί της ήταν το καμπανάκι για να θυμηθούμε την «άλλη Κύπρο» που κυκλοφορεί εκεί έξω και πολύ βολικά θέλουμε να προσπερνούμε. Ένας κόσμος βαθιά συντηρητικός, με επιθετικά αντανακλαστικά απέναντι σε οτιδήποτε εκφεύγει της νόρμας. Ομοφοβικοί, ξενόφοβοι, φουστανελάδες, εθνικιστές, ρατσιστές, μια οπισθοδρομική κομπανία που κραδαίνει τα σύμβολα του «πατρίς – θρησκεία – οικογένεια». Οι άνθρωποι αυτοί όχι μόνο ανήκουν και στα δύο φύλα αλλά βρίσκονται παντού, σε όλο το φάσμα της κοινωνικής διαστρωμάτωσης. Ο Λάρης, για παράδειγμα, εκτός από γνωστός δικηγόρος και γιος της μαμάς του, διδάσκει σε φοιτητές του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Το γεγονός ότι ο Πρύτανης Τάσος Χριστοφίδης εξέφρασε τον αποτροπιασμό του είναι παρήγορο, πλην όμως δεν κατευνάζει τις ανησυχίες για το ότι ένας τόσο χαμηλού επιπέδου άνθρωπος έχει θέση στην ανώτερη βαθμίδα της εκπαίδευσης.

Πρέπει λοιπόν να μιλάμε για τον Λάρη, ακόμη κι αν με αυτό τον τρόπο φωτίζουμε τα 15 θλιβερά λεπτά δημοσιότητας που του αναλογούν. Γιατί μόνο έτσι θα αναπτύξουμε αντιστάσεις ως κοινωνία. Προσωπικά αυτή τη λογική ενστερνίζομαι, είτε μιλάμε για τα μπουμπούκια των κοινωνικών δικτύων, είτε για τα άνθη του κακού της πολιτικής. Διδακτικό παράδειγμα: Το κυπριακό παράρτημα της εγκληματικής οργάνωσης Χρυσή Αυγή θα συνεχίσει να απλώνει τα πλοκάμια του μέσα στην κοινωνία όσο τους αφήνουμε στην ησυχία τους. Αν όμως εκτεθούν στα φώτα της δημοσιότητας (όχι διά του ξεπλύματος αλλά της αντιπαράθεσης) τότε υπάρχει ελπίδα οι δημοκρατικοί πολίτες να ξυπνήσουν ώστε να μην πέσουν στην παγίδα.

Μια που φτάσαμε στους μαυροπουκαμισάδες, όμως, θα ήταν άδικο πιστεύω να μη μοιραστεί τη δόξα του Λάρη ο λαλίστατος βουλευτής, πρώην ΔΗΣΥ, τέως ΕΛΑΜ και νυν ανεξάρτητος, Ανδρέας Θεμιστοκλέους: «Ρε δεν αντέχω τόση πρόοδο! (…) Δεν κατανοούν αυτοί οι θαρραλέοι υπέρμαχοι της προόδου ότι αυτό δεν είναι τίποτε άλλο παρά πολτοποίηση και ισοπέδωση προς τα κάτω! Και δεν προβληματίζονται ότι όλοι οι υπόλοιποι πολίτες δεν φταίνε σε τίποτε αν κάποιοι άλλοι πολίτες δεν ξέρουν την μάνα ή τον τζύρη τους». Όχι, δεν είναι γραφικό. Είναι επικίνδυνο.

stavros.christodoulou@gmail.com

Οι ανικανότητες του γ.γ. του ΝΑΤΟ, η Τουρκία και οι ΗΠΑ

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Ο γενικός γραμματέας του ΝΑΤΟ Γενς Στόλτενμπεργκ επιδίδεται σε ένα ανεπανάληπτο χάιδεμα των αφτιών του Ταγίπ Ερντογάν, στηρίζοντας το ανατολίτικο παζάρι ανταλλαγμάτων της Άγκυρας, προκειμένου να εξασφαλίσει τη συναίνεσή της στις αιτήσεις ένταξης της Φινλανδίας και της Σουηδίας, στη Βορειοατλαντική Συμμαχία. Μιλώντας στο παγκόσμιο φόρουμ στο Νταβός, ο επικεφαλής του ΝΑΤΟ έδειξε να κατανοεί τις περί τρομοκρατίας ανησυχίες που εγείρει η Τουρκία, στο ζήτημα ένταξης της Φινλανδίας και της Σουηδίας. Λειτουργώντας ως συνήγορος της Άγκυρας, ο κ. Στόλτενμπεργκ ανέφερε χαρακτηριστικά: «Πρέπει να παραδεχτούμε ότι η Τουρκία είναι ένας σημαντικός σύμμαχος. Η Τουρκία είναι η χώρα που έχει υποφέρει περισσότερο από τρομοκρατικές επιθέσεις, πολύ περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη συμμαχική χώρα του ΝΑΤΟ». Ο γ.γ. της Συμμαχίας ζήτησε να γίνουν κατανοητά τα ζητήματα που θέτει η Άγκυρα, σημειώνοντας ότι «η Τουρκία είναι σημαντική για όλους τους συμμάχους. Γι' αυτό εργαζόμαστε σκληρά σε αυτό». Δεν παρέλειψε να εξηγήσει ότι «… στον ρωσο-ουκρανικό πόλεμο που συνεχίζεται από τις 24 Φεβρουαρίου, όταν κοιτάξεις τη Μαύρη Θάλασσα, αντιλαμβάνεσαι περισσότερο τη σημασία της Τουρκίας». Από τις δηλώσεις αυτές εγείρονται δύο ζητήματα. Αφενός, ποια είναι τα περί τρομοκρατίας αιτήματα της Τουρκίας, τα οποία κατανοεί ο κ. Στολτενμπεργκ; Και αφετέρου, ποιο είναι το εκτόπισμα των δηλώσεών του; Αποτελούν δηλαδή προπομπό ικανοποίησης των τουρκικών αιτημάτων; Ας τα δούμε:

• Τα αιτήματα της Άγκυρας είναι πολυεπίπεδα. Στο ζήτημα της τρομοκρατίας, στο οποίο επικεντρώνεται ο κ. Στόλτενμπεργκ, ο Ταγίπ Ερντογάν ζητάει από τη Φινλανδία και τη Σουηδία την έκδοση στην Τουρκία ανθρώπων που συνδέονται με «την τρομοκρατία», περιλαμβανομένων και προσώπων που σχετίζονται με το PKK και την οργάνωση του Φετουλάχ Γκιουλέν, FETO. Η Άγκυρα αξιώνει επίσης από τη Στοκχόλμη και το Ελσίνκι να προεξοφλήσουν ότι θα παγώνουν τραπεζικούς λογαριασμούς, κατ' εντολή της Τουρκίας, όταν «κριθεί» ότι σχετίζονται με τρομοκρατικές οργανώσεις. Και ότι θα εκδίδουν στην Τουρκία πρόσωπα που σχετίζονται με την τρομοκρατία και δεν θα προβαίνουν σε κινήσεις «εναντίον της εθνικής ασφάλειας της Τουρκίας», με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει για τα κυριαρχικά δικαιώματα των δύο χωρών. Πέραν τούτων των μαξιμαλιστικών αιτημάτων, υπάρχουν κι άλλα αιτήματα που εγείρει η Τουρκία, τόσο προς τις ΗΠΑ (συμπαραγωγή F-35 και αγορά F-16), ως επίσης και προς την Ε.Ε. (αναβάθμιση Τελωνειακής Ένωσης, μόνιμη στήριξη στο προσφυγικό, ελευθεροποίηση θεωρήσεων διαβατηρίων κ.λπ).

• Το δεύτερο που ίσως έχει περισσότερη σημασία είναι το εκτόπισμα των τοποθετήσεων του κ. Στόλτενμπεργκ. Όπως λένε «κακές γλώσσες» στις Βρυξέλλες, ο γ.γ. της Συμμαχίας τοποθετήθηκε σε πλήρη συνεννόηση με τις ΗΠΑ. Και συνεπώς οι αναφορές περί κατανόησης των θέσεων της Άγκυρας και των ανταλλαγμάτων από τη Φινλανδία και τη Σουηδία, με πρόσχημα την αναχαίτιση της τρομοκρατίας, εξασφαλίζουν όχι μόνο την κατανόηση της «βιτρίνας», δηλαδή του κ. Στόλτενμπεργκ, αλλά και της Ουάσιγκτον που βρίσκεται πίσω του και τον χειραγωγεί. Και συνεπώς τα ανταλλάγματα που επιδιώκει ο Ερντογάν ή έστω κάποια από αυτά, θα επιδιωχθεί να ικανοποιηθούν…

Σε κάθε περίπτωση, εάν ο κ. Στόλτενμπεργκ δεν ήταν «εύπλαστος» στα χέρια των ΗΠΑ δεν θα βρισκόταν στη θέση του γ.γ. του ΝΑΤΟ. Δεν είναι εξάλλου μυστικό ότι ο κ. Στόλτενμπεργκ απέτυχε στην ίδια του τη χώρα, τη Νορβηγία, ως πρωθυπουργός, να διαχειριστεί την τρομοκρατική επίθεση που εκδηλώθηκε, στις 22 Ιουλίου 2011. Όταν ο εθνικοσοσιαλιστής τρομοκράτης Άντερς Μπέρινγκ Μπρέιβικ πυροδότησε εκρηκτικό μηχανισμό στο κτήριο που στεγαζόταν το πρωθυπουργικό γραφείο, σκοτώνοντας οκτώ πρόσωπα. Ο τρομοκράτης, ενεργώντας μόνος, προκάλεσε συνθήκες αντιπερισπασμού, οδηγώντας τις δυνάμεις ασφαλείας της Νορβηγίας γύρω από τα κυβερνητικά κτήρια, ενώ ο ίδιος ανενόχλητος, βρισκόταν μια ώρα αργότερα στο νορβηγικό νησάκι Ούτεγια, σκοτώνοντας 69 παιδιά που συμμετείχαν στην ετήσια κατασκήνωση του κυβερνώντος Εργατικού Κόμματος. Η έκθεση γεγονότων για τα διαδραματισθέντα καίει κυριολεκτικά την τότε κυβέρνηση Στόλτενμπεργκ. Ο ίδιος, δήλωσε μετά τη δημοσίευση της έκθεσης ότι είχε την τελική ευθύνη για την ετοιμότητα της χώρας, μια ευθύνη που, όπως είπε, «λαμβάνω σοβαρά υπόψη». Όχι όμως τόσο σοβαρά, ώστε να παραιτηθεί…

Αυτή λοιπόν η πολιτική προσωπικότητα που τα έκανε θάλασσα σε μια τρομοκρατική επίθεση, ενός ατόμου στη Νορβηγία, κρατάει τώρα, φαινομενικά τουλάχιστον, τα νιάτα του ΝΑΤΟ και μοιράζει και συμβουλές, στηρίζοντας τα περί τρομοκρατίας αιτήματα της Τουρκίας και του Ερντογάν. Και εμείς τώρα πρέπει να πιστέψουμε ότι έχει την ικανότητα να διαμορφώνει δική του άποψη;

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Το διπλωματικό «τρίγωνο των Βερμούδων»

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Πώς το λέει το τραγούδι, «ο έρωτας γεννήθηκε για δύο»; Θα μπορούσε να ισχύει για τις ελληνοαμερικανικές σχέσεις. Μόνο που πάντα, μα πάντα, εμπλέκεται και ένας τρίτος σε αυτήν τη σχέση. Οχι τώρα. Εδώ και περίπου 65 χρόνια. Κανείς Αμερικανός αξιωματούχος, ακόμη και πρόεδρος, δεν το θέλει απαραιτήτως. Το τρίγωνο Ελλάδα - ΗΠΑ - Τουρκία είναι εκεί. Στην αμερικανική θεσμική μνήμη έχει αποκτήσει τη φήμη διπλωματικού «τριγώνου των Βερμούδων», γιατί τόσο το Κυπριακό όσο και οι ελληνοτουρκικές σχέσεις έχουν περάσει σαν θέματα που δεν λύνονται. Κάθε έμπειρος διπλωμάτης θέλει να τα αποφύγει. Ενας βετεράνος αξιωματούχος που τα χειριζόταν για πολλά χρόνια τα φοβόταν τόσο, που όταν ένας Ελληνας ή Τούρκος δημοσιογράφος τού έθετε κάποια σχετική ερώτηση εκείνος απαντούσε: «Δεν πρόκειται να μπω στο Αιγαίο ή στην Ανατολική Μεσόγειο παρά μόνον με το μαγιό μου».

Στην αμερικανική θεσμική μνήμη, τόσο το Κυπριακό όσο και οι ελληνοτουρκικές σχέσεις έχουν περάσει σαν θέματα που δεν λύνονται.

Εμείς οι Ελληνες αντιμετωπίζουμε τις σχέσεις με τις ΗΠΑ μέσα από το πρίσμα των σχέσεων με την Τουρκία. Θεωρούμε, και λογικά, ότι σε κάθε διαπραγμάτευση με τις ΗΠΑ τα ανταλλάγματα που εξασφαλίζει η χώρα μας έχουν να κάνουν με την προστασία της απέναντι στην Τουρκία. Αυτό δεν αλλάζει, είναι βαθιά χαραγμένο στο συλλογικό υποσυνείδητο. Γενιές διπλωματών, από τον Μπίτσιο και τον Θεοδωρόπουλο έως τους σημερινούς χειριστές των φακέλων, επιδιώκουν τη σύνδεση των ελληνοαμερικανικών σχέσεων με τις αμερικανοτουρκικές.

Το «τρίγωνο» κρύβει, όμως, και πολύ πάθος και ένταση. Η απόσταση ανάμεσα στην ευφορία και την καταστροφή ή την αίσθηση της απογοήτευσης, ακόμη και της «προδοσίας», μπορεί να είναι μερικές ημέρες ή εβδομάδες. Ενα σημαντικό μέρος της κοινής γνώμης παραμένει καχύποπτο απέναντι στις ΗΠΑ και στις προθέσεις τους έναντι της Αγκυρας. Μία «στραβή» υπό τη μορφή της αδιαφορίας ή μιας λανθασμένης δήλωσης μπορεί να βάλει φωτιά στο πολιτικό σκηνικό. Οι μεγάλες προσδοκίες εύκολα γίνονται μεγάλες παγίδες. Χωρίς καμία αμφιβολία, η πραγματική στιγμή της αλήθειας για τις ελληνοαμερικανικές σχέσεις θα έλθει αν και όποτε φτάσει σε κάποιο κρεσέντο η ένταση με την Τουρκία.

Στην Ουάσιγκτον είναι πολλά και ισχυρά τα κέντρα εξουσίας που συνεχίζουν να υποστηρίζουν ότι η αμερικανική κυβέρνηση δεν πρέπει να κάνει ή να λέει κάτι που μπορεί να αποξενώσει την Τουρκία. Φάνηκε, άλλωστε, αυτό όταν σημαίνοντες αξιωματούχοι στο Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας και στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ έδιναν μάχη για να υποβαθμίσουν την επίσκεψη του πρωθυπουργού. Το βασικό τους επιχείρημα είναι ότι «οι ΗΠΑ δεν πρέπει να χάσουν την Τουρκία». Είναι εντυπωσιακό πώς πιστεύουν ακόμη ότι την «έχουν», αλλά και το πώς αγνοούν πόσο εύκολα μπορούν να «χάσουν» την Ελλάδα.

Η περιφερειακή αταξία

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Πλησίστιοι πορευόμαστε προς νέα κλιμάκωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, σε μια εποχή μοναδικής αστάθειας, μετά την απόφαση του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν να ανατρέψει τον παγκόσμιο συσχετισμό δυνάμεων εξουθενώνοντας στρατιωτικώς τη Ρωσία, προσβλέποντας σε καθεστωτική αλλαγή και απομάκρυνση του Ρώσου ομολόγου του από την εξουσία, καθώς και στην ανάσχεση της οικονομικής και στρατιωτικής μεγεθύνσεως της Κίνας.

Το θέμα όμως δεν είναι η μεγάλη σκακιέρα, όπου διαμορφώνεται η νέα παγκόσμια τάξη, αλλά η αταξία στο περιφερειακό επίπεδο, όπου ανήκουν η Ελλάδα και η Τουρκία – δύο άνισες πολιτικές οντότητες από άποψη γεωγραφικής εκτάσεως, πληθυσμιακής, στρατιωτικής και οικονομικής ισχύος, αλλά κυρίως με διαφορετική ιστορική διαδρομή.

Ενώπιον αυτής της μείζονος προκλήσεως μιας ριζοσπαστικής ανατροπής σε επίπεδο παγκόσμιο, ο Ελληνας πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης υιοθέτησε ανεπιφύλακτα την αμερικανική πολιτική έναντι της Ρωσίας, και για τον λόγο αυτόν ελέγχεται από την αξιωματική αντιπολίτευση και από τα άλλα μικρότερα κόμματα.

Αλλά δεν καινοτόμησε ο κ. Μητσοτάκης. Το δόγμα περί της απολύτου υπαγωγής της Ελλάδος στην αμερικανική ομπρέλα ασφαλείας διαμορφώθηκε –μετά τον οικτρό ανταρτοπόλεμο– από τον στρατάρχη Αλέξανδρο Παπάγο, την άνοδο του οποίου στην εξουσία προώθησε η Ουάσιγκτον παρά τις αντιρρήσεις του Βασιλέως Παύλου.

Η στάση όμως του κ. Μητσοτάκη υπαγορεύθηκε και από λόγους ιστορικούς. Ο αγώνας της ανεξαρτησίας των Ελλήνων πριν από 200 χρόνια ήταν δίχως αμφιβολία επικός και συνεπήρε τους λαούς της Ευρώπης και τελικώς τις κυβερνήσεις των Μεγάλων Δυνάμεων της εποχής εκείνης.

Η δημιουργία, όμως, του Βασιλείου της Ελλάδος ήταν ένα επεισόδιο της ευρωπαϊκής διπλωματίας. Τη δε ασφάλεια του νέου κράτους εγγυήθηκαν οι «τρεις προστάτιδες δυνάμεις» – Αγγλία, Ρωσία και Γαλλία. Η ένταξη της χώρας μας στο ΝΑΤΟ τη διασφάλισε από την απειλή της ΕΣΣΔ και των συμμάχων της. Η δε προσχώρηση της Ελλάδος στην Ε.Ε. αποτελούσε περαιτέρω διασφάλιση. Καταφύγιο ασφαλείας αναζητεί μονίμως η Ελλάς.

Αλλα ισχύουν πάντως, στην Τουρκία. Και εάν ο σημερινός της πρόεδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν διακρίνεται σε κάτι από τους προηγούμενους πολιτικούς είναι ότι συνένωσε σε μία ενότητα δύο αντίθετες ιστορικές ροπές αυτής της χώρας – την οθωμανική και την κεμαλική. Ή αυτό τουλάχιστον επιχειρεί.

Η προσπάθεια του κ. Ερντογάν να αναδείξει την Τουρκία σε περιφερειακή δύναμη είχε κάποια συγκεκριμένα αποτελέσματα. Εκτός από την έντονη παρουσία της στην Ουκρανία, σήμερα η Τουρκία είναι η μόνη χώρα του ΝΑΤΟ στρατιωτικώς παρούσα στη Συρία και τη Λιβύη, και λειτουργεί ως ανάχωμα στην επέκταση της ρωσικής επιρροής. Κάποιοι υποστηρίζουν μάλιστα ότι η Τουρκία συγκροτεί την «καταδρομική» δύναμη της Δύσεως.

Η συμβολή της Ελλάδος στη μετωπική αντιπαράθεση της Δύσεως με τη Ρωσία βεβαίως και εκτιμάται από την Ουάσιγκτον. Αλλά και ο κ. Ερντογάν δεν είναι ο παρίας και ταραχοποιός του ΝΑΤΟ. Εξ ου και οι προτροπές των ΗΠΑ για ειρηνική επίλυση των διαφορών, η κλιμακούμενη ένταση και ό,τι τελικώς προκύψει. Κάποια πράγματα φαίνεται πως δεν αλλάζουν ποτέ.

Μια εναλλακτική Ευρώπη

Του **ΑΓΓΕΛΟΥ ΧΑΝΙΩΤΗ***

Σύμφωνα με ένα ανέκδοτο γνωστό σε διάφορες παραλλαγές, κάποιοι συζητούν τι θα είχε αλλάξει στην ιστορία του κόσμου αν το 1963, αντί για τον Κένεντι, είχε δολοφονηθεί ο Χρουστσόφ. Ενας γνωστός πολιτικός δίνει την αποστομωτική απάντηση: «Μόνον ένα πράγμα είναι βέβαιο: ο Ωνάσης δεν θα είχε παντρευτεί τη χήρα του». Η «εναλλακτική ιστορία» (alternate history) είναι πηγή συναρπαστικών μυθιστορημάτων, όπως το «Dominion» του Κ. Σάνσομ (2012), σύμφωνα με το οποίο, τον Μάιο του 1940, πρωθυπουργός γίνεται ο Λόρδος Χάλιφαξ και όχι ο Τσώρτσιλ, και η Μεγάλη Βρετανία συνθηκολογεί. Η εναλλακτική ιστορία μάς επιτρέπει να καταλάβουμε καλύτερα τις αιτίες για τις οποίες τα πράγματα εξελίχθηκαν όπως εξελίχθηκαν. Αλλά μπορεί και να μας εμπνεύσει να φανταστούμε για το μέλλον κάτι που δεν ήταν εφικτό στο παρελθόν.

Το 1991 ο Γέλτσιν έθεσε στο τραπέζι την προοπτική η Ρωσική Ομοσπονδία να γίνει μέλος του ΝΑΤΟ· την πρόταση επανέλαβε ο Πούτιν το 2000, υπό τον όρο ότι η χώρα του δεν θα περίμενε στην ουρά. Το ερώτημα μιας εναλλακτικής ιστορίας είναι τι θα είχε γίνει αν ο Γέλτσιν, αντί να απευθυνθεί στο ΝΑΤΟ και στον «ηγέτη του δυτικού κόσμου», είχε ενεργήσει σαν Ευρωπαίος. Τι θα είχε γίνει αν είχε απευθυνθεί στον Μιτεράν, στον Κολ και στον Μέιτζορ προτείνοντας τη δημιουργία μιας συμμαχίας από ευρωπαϊκές χώρες και για τα ευρωπαϊκά συμφέροντα; Ποιες θα ήταν οι επιπτώσεις για τη Μέση Ανατολή, το προσφυγικό, την ανάπτυξη της Κίνας; Μια τέτοια προοπτική ήταν εξωπραγματική τη δεκαετία του ’90. Οι τότε ηγέτες ήταν δέσμιοι του παρελθόντος. Οι προσλαμβάνουσες παραστάσεις τους είχαν σφραγιστεί από τον Ψυχρό Πόλεμο. Στη Δύση επικρατούσε ευφορία από την κατάρρευση των σοσιαλιστικών συστημάτων.

Είναι ανεπιθύμητο και ανέφικτο στο μέλλον αυτό που ήταν εξωπραγματικό πριν από 30 χρόνια; Ο πόλεμος στην Ουκρανία έδωσε το φιλί της ζωής στο ΝΑΤΟ και έκανε πάλι τις ΗΠΑ εγγυητή της ασφάλειας των ευρωπαϊκών χωρών. Ομως, το προεδρικό σύστημα στις ΗΠΑ δεν εγγυάται συνέχεια στην εξωτερική πολιτική. Η απόσυρση των ΗΠΑ από διεθνείς υποχρεώσεις είναι πεποίθηση πολλών στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα, άσχετα αν οι εξελίξεις τούς προσγειώνουν στην πραγματικότητα. Ο νεότερος Μπους ως υποψήφιος πρόεδρος δεν μπορούσε να δείξει στον χάρτη πού είναι το Αφγανιστάν· δύο χρόνια αργότερα διεξήγαγε πόλεμο εκεί. Η εχθρότητα του Τραμπ προς τους Ευρωπαίους συμμάχους είναι δεδομένη.

Την 21η Απριλίου είπε ξεκάθαρα ότι ως πρόεδρος δεν θα εκπληρώσει την υποχρέωση των ΗΠΑ να υπερασπιστούν τους συμμάχους τους αν εκείνοι δεν αυξήσουν δραματικά τις αμυντικές δαπάνες τους. Η πιθανή επάνοδος των Ρεπουμπλικανών στην εξουσία με το σύνθημα «Πρώτα η Αμερική» θα έχει σημαντικές συνέπειες και για το ΝΑΤΟ και για την Ευρώπη. Αλλά και υπό τον Μπάιντεν οι ΗΠΑ υπέγραψαν αμυντική συνεργασία με τη Μεγάλη Βρετανία και την Αυστραλία τον Σεπτέμβριο του 2021, χωρίς διαβουλεύσεις με τους Ευρωπαίους εταίρους. Οι ΗΠΑ κοίταξαν το συμφέρον τους· οι Ευρωπαίοι διστάζουν να οραματισθούν μια εναλλακτική Ευρώπη.

Κατά τη διάρκεια ενός πολέμου, αλλαγές συμμαχιών δεν γίνονται. Προετοιμάζονται όμως από ηγέτες που σκέφτονται μακροπρόθεσμα. Ο πόλεμος στην Ουκρανία θα είναι μάλλον μακροχρόνιος και η εξασθένηση της Ρωσίας σταδιακή και όχι ραγδαία. Ραγδαία φαίνεται ότι είναι η έξοδος μελών της επιστημονικής και πνευματικής ελίτ. Οταν οι ΗΠΑ εξετάζουν την ταχεία χορήγηση βίζας σε Ρώσους με ανώτερα πτυχία για να αποδυναμώσουν τη Ρωσία, οι Ευρωπαίοι μένουν αδρανείς. Τα «μυαλά» που φεύγουν σήμερα θα μπορούσαν, επιστρέφοντας στη Ρωσία μετά την πτώση του καθεστώτος Πούτιν, να γίνουν μια δύναμη αλλαγής προς την κατεύθυνση ενός ευρωπαϊκού, όχι βορειοατλαντικού, συμφώνου.

Ο ίδιος ο Πούτιν είχε δηλώσει σε συνέντευξή του στον Ντέιβιντ Φροστ το 2000: «Η Ρωσία είναι κομμάτι του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Δεν μπορώ να φανταστώ τη χώρα μου σε απομόνωση από την Ευρώπη». Μια εναλλακτική Ευρώπη δεν είναι ουτοπία.

* Ο κ. Αγγελος Χανιώτης είναι καθηγητής Αρχαίας Ιστορίας και Κλασικών Σπουδών στο Ινστιτούτο Προηγμένων Μελετών του Πρίνστον, αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Συνάρτηση επιβίωσης η γλώσσα

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Τα επονομαζόμενα «Ελγίνεια μάρμαρα», έργα γλυπτικής της «κλασικής» Ελλάδας (τουλάχιστον 253 ακέραια έργα και θραύσματα), τεχνουργημένα στο μάρμαρο, εκλάπησαν από την Ακρόπολη των Αθηνών στην πρώτη δεκαετία του 19ου αιώνα. Την κλοπή οργάνωσε και πραγματοποίησε ο Βρετανός κόμης και διπλωμάτης Θωμάς Ελγίνος (Thomas Elgin).

Εύγλωττα κατεξοχήν τα «φυλακισμένα μνήματα».

Η αναίσχυντη κλοπή είχε (και συνεχίζει να έχει, διακόσια είκοσι χρόνια τώρα) μια «τετράγωνη λογική»: την πεποίθηση των «ευγενών Βρετανών» ότι οι μεταγενέστεροι της κλασικής Ελλάδας ελληνώνυμοι και ελληνόφωνοι πληθυσμοί δεν έχουν τις προϋποθέσεις καλλιέργειας για να κατανοήσουν και εκτιμήσουν τα έργα της Τέχνης των προγόνων τους. Τις προϋποθέσεις αυτές πληρούν τα πρωτόγονα στίφη των γερμανικών (αγγλοσαξονικών) φύλων, που κατέκλυσαν, στους λεγόμενους «μέσους αιώνες», τα εδάφη της άλλοτε Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Εβδομήντα περίπου χρόνια από τότε που οι «ευγενείς Βρετανοί», εραστές κοσμοκρατορίας, οδηγούσαν στην αγχόνη εφήβους, κυπριωτόπουλα, που ζητούσαν μόνο την ελευθερία και την τιμή να είναι Ελληνες, από τότε έως σήμερα ο πολιτισμός (τρόπος και νόημα του βίου), σε κάθε περιοχή της γης, έχει αλλάξει ριζικά περιεχόμενο. Ο Ιστορικός Υλισμός, η απόλυτη προτεραιότητα της πλησμονής και της ηδονής, είναι η αυτονόητη προτεραιότητα του ατομικού βίου σε κάθε μήκος και πλάτος του πλανήτη.

Γι’ αυτό και οι Βρετανοί δεν δυσκολεύονται καθόλου να επιβιώνουν ιστορικά, στιγματισμένοι με την ιδιότητα του κλεπταποδόχου, να φιγουράρουν επιδεικνύοντας τα προϊόντα του αμοραλισμού τους, όπως επιδείκνυουν και τα «φυλακισμένα μνήματα» των παιδιών που οδηγήθηκαν στην αγχόνη τραγουδώντας το «χαίρε, ω χαίρε λευτεριά». Η Ελλάδα είχε εξαφανιστεί από τον παγκόσμιο χάρτη για τέσσερις ολόκληρους αιώνες –χρόνο άνετο για την απόσβεση κάθε ζωντανού ίχνους της πρότασης πολιτισμού που η λέξη ελληνικότητα κομίζει.

Ελεύθερη, σε ελάχιστο τμήμα της πατρώας γης, από τον πρωτογονισμό των Τούρκων, είχε η Ελλάδα την επισφαλή ή αφελή (παρακμιακή) επιπολαιότητα να εμπιστευθεί τους επικινδυνωδέστερους αντιπάλους της, σαν προστάτες και πρότυπά της. Το μοιραίο «ανήκομεν εις την Δύσιν» ήταν ο δραματικότερος και εφιαλτικότερος σε συνέπειες παραλογισμός στην ιστορία δύο χιλιάδων χρόνων του Ελληνισμού. Δεν ξέρουμε πια πού να κρύψουμε τα «φυλακισμένα μνήματα» των Καραολή και Δημητρίου, Ευαγόρα Παλληκαρίδη, Γρηγόρη Αυξεντίου, Κυριάκου Μάτση – να τα φυλάξουμε, σαν ζωντανή μνήμη, από την ντροπιαστική επαρχιωτίλα του νατοϊκού «ανεξάρτητου κράτους» μιας Κύπρου ανήκεστα ρεζιλεμένης από την πανίσχυρη και επιδεικτική τουρκική «εισβολή και κατοχή».

Το ρεζίλεμα γεννιέται και εκτρέφεται από το «εθνικό» Κέντρο. Σκεφθείτε τα ελληνικά σχολειά, παραδομένα, χωρίς μάχη, στη μεθοδική αγραμματοσύνη και στην ντροπή μιας φανερά εμπορεύσιμης διαστροφικής «ελευθεριότητας», τραγικά ανέραστης – σκεφθείτε τον ανθρωπολογικό τύπο τον διαπλασμένο από μια «παιδεία» που βεβαιώνει τον έρωτα σαν δικαίωμα στη διαστροφή, όχι σαν έκπληξη αυθυπέρβασης και μέθη αυτοπροσφοράς.

Διαβάζουμε στον Μακρυγιάννη: «Είχα δύο αγάλματα περίφημα, μια γυναίκα κι ένα βασιλόπουλο, ατόφια –φαίνονταν οι φλέβες τους, τόσην εντέλειαν είχαν. Οταν χάλασαν τον Πόρο, τα ’χαν πάρει κάτι στρατιώτες και στο Αργος θα τα πουλούσαν κάτι Ευρωπαίων, χίλια τάλαρα γύρευαν... Πήρα τους στρατιώτες και τους μίλησα: Αυτά και δέκα χιλιάδες τάλαρα να σας δώσουν, μην καταδεχτείτε να βγουν από την πατρίδα μας. Γι’ αυτά πολεμήσαμε».

Τα τελευταία πενήντα χρόνια, την Παιδεία στην Ελλάδα τη διαχειρίζονται πολιτευτές κατά κανόνα τυχάρπαστοι, σαν «αμοιβή» που τους παρέχει ο κομματάρχης για την προσφορά τους στο κόμμα. Μόνο ο Αντώνης Τρίτσης είχε τολμήσει να πει ότι «στην Ευρώπη θα μπούμε μόνο με τα Αρχαία Ελληνικά στο σχολειό». Δεν πρόλαβε ή δεν τον άφησαν να βεβαιώσει έμπρακτα του λόγου το αληθές.

Το Κυπριακό από το... παράθυρο

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όσο κι αν το Κυπριακό καταγράφει, τα τελευταία χρόνια, πτώση στις σχετικές μετρήσεις ως προς τα κριτήρια του εκλογικού σώματος στην Κύπρο –με τον απλό κόσμο να έχει συμβιβαστεί με την ιδέα του διαχωρισμού, η τρέχουσα γεωπολιτική συγκυρία υπενθυμίζει πως το Κυπριακό δεν έχει αποχωρήσει από την ατζέντα των προεδρικών του 2023.

Κι όσο κι αν προβάλλεται ή με τρόπο απουσιάζει από τον υπό διαμόρφωση προεκλογικό, οι κύριες τρεις υποψηφιότητες μέχρι στιγμής (Αβέρωφ Νεοφύτου, Ανδρέας Μαυρογιάννης και Nikos Χριστοδουλίδης) είναι άρρηκτα συνδεδεμένες μαζί του, λόγω της διακυβέρνησης Αναστασιάδη και της κληρονομιάς της στο Κυπριακό. Συνεπώς, ο προεκλογικός του 2023 θα είναι, μάλλον, μια κατάσταση πραγμάτων που το Κυπριακό θα… «εισέλθει από το παράθυρο» ακριβώς γιατί το 2023 δεν έχει εκλογές μόνο στην Κύπρο αλλά και στην Τουρκία. Με τις εκλογές μάλιστα στη δεύτερη περίπτωση να έχουν εξ ορισμού μεγαλύτερο γεωπολιτικό αποτύπωμα και συνέπειες για την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου αλλά και με τον ίδιο τον Τούρκο Πρόεδρο να εγκαινιάζει τη δική του προεκλογική περίοδο με το δικό του ξεχωριστό, τα τελευταία χρόνια, αποτύπωμα: Αυτό που πάντα εμπεριέχει την προβολή ισχύος και τη διαχείριση της έντασης - σε μια συγκυρία μάλιστα που ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει αλλάξει άρδην το ίδιο το διεθνές σύστημα.

> *Οι τρεις κύριοι υποψήφιοι συνεπώς πρέπει να συνειδητοποιήσουν πως αυτή τη φορά το Κυπριακό θα έρθει για να τους βρει.*

Συνεπώς, σε μια περίοδο που οι υποψήφιοι Πρόεδροι στην Κύπρο επιδίδονται στα κυνικά παίγνια συνδιαλλαγών μεταξύ πρώτου και δεύτερου γύρου, χαιρετούν κόσμο και πίνουν καφέδες σε σωματεία και σπίτια και κανονίζουν κόσμο έναντι ψήφων προκειμένου μετά τα 40άρια του Ιούλη και του Αυγούστου να εισέλθουν στην τελική ευθεία του προεκλογικού (5 μηνών), η Τουρκία επανέρχεται στη βόρεια Συρία (σύντομα θα προχωρήσει με την πέμπτη στρατιωτική της επιχείρηση εναντίον των Κούρδων), παίζει ρέστα στο ζήτημα των σχέσεών της με τις ΗΠΑ και αποκόβει κάθε διπλωματικό κανάλι με την Αθήνα. Και στα δικά μας ετοιμάζει τρυπάνι για γεωτρήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο, προχωράει με τη διάνοιξη του Βαρωσιού και εντάσσει τη μοίρα της τουρκοκυπριακής κοινότητας σε δυσβάστακτα οικονομικά πρωτόκολλα που προετοιμάζουν το έδαφος για μια μελλοντική (ίσως;) ενσωμάτωση.

Οι τρεις κύριοι υποψήφιοι συνεπώς πρέπει να συνειδητοποιήσουν πως αυτή τη φορά το Κυπριακό θα έρθει για να τους βρει. Κι εδώ ακριβώς θα κληθούν να δώσουν απαντήσεις, σε μια παραδοξότητα των προεδρικών του 2023 με τον πρόεδρο του κόμματος που κυβερνά τη χώρα εδώ και δέκα χρόνια, τον υπουργό Εξωτερικών και κυβερνητικό εκπρόσωπο αυτής της διακυβέρνησης για εννιά χρόνια και τον μέχρι πρότινος διαπραγματευτή του Κυπριακού ως βασικούς, μέχρι στιγμής, υποψήφιους. Και οι απαντήσεις οφείλουν να είναι πιο πειστικές από τις προειδοποιήσεις για τσουνάμι του κ. Νεοφύτου, τα περί πυροτεχνημάτων και μη εξεύρεσης τρυπανιών από την Τουρκία του κ. Χριστοδουλίδη και τα περί ιδεοθύελλας εκ μέρους του Αναστασιάδη που μας ανέφερε ο κ. Μαυρογιάννης.

Έχουν οι τρεις βασικοί υποψήφιοι ολοκληρωμένο πλάνο και στρατηγική για το Κυπριακό; Τι θα κάνουν εφόσον η Τουρκία δεν δείχνει να επιθυμεί «να συνεχίσουμε από εκεί που μείναμε στο Κραν Μοντανά»; Υπάρχει πλάνο Β, C και D; Διαχείριση κρίσης; Τρόποι αποφυγής της διχοτόμησης ή μιας ενσωμάτωσης του γεωγραφικού χώρου των κατεχομένων την επόμενη μιας πιθανής επανεκλογής Ερντογάν;

Κρίσιμα ερωτήματα που θα επανέλθουν δριμύτερα τους επόμενους μήνες και που πρέπει να μας υπενθυμίσουν πως καλή η εξουσία το 2023 αλλά ο χρόνος, αμέσως μετά από αυτό έχει αρχίσει να κυλάει, ασφυκτικά, σε βάρος μας. Και κυρίως να το καταλάβουν οι υποψήφιοι.

Όσοι βιαστούν να αποκλείσουν το Κυπριακό, δημοσκόποι, αναλυτές και δημοσιογράφοι, κάνουν –τέλος– ένα βασικό λάθος: Λογαριάζουν χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τους ένα ζήτημα που ναι μεν υποχωρεί ως προς το κριτήριο κινητοποίησης του μέσου ψηφοφόρου, αλλά που παραμένει υπαρξιακό και καταλυτικό ως προς την τύχη της Κυπριακής Δημοκρατίας και την επιβίωση της ελληνοκυπριακής κοινότητας. Και που θα φανεί, αυτή τη φορά με άλλο τρόπο, μετά το 2023 ανεξαρτήτως του ποιος θα εκλεγεί στην εξουσία. Γιατί αυτή τη φορά ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν θα έχει απέναντι στη διαχείριση του Κυπριακού το safe μαξιλαράκι του στάτους κβο, αλλά την απαρχή εκείνου του πλέγματος που θα τον στέλνει, με μιας, σπίτι του. Οι καιροί αλλάζουν, και μαζί τους σιγά σιγά και οι πολίτες.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

EPA/TANNEN MAURY

Άνθρωποι αφήνουν λουλούδια και υπογράφουν μηνύματα σε σταυρούς που φέρουν τα ονόματα των 21 θυμάτων στο πάρκο της πόλης μετά από τη δολοφονική επίθεση στις 24 Μαΐου στο Δημοτικό Σχολείο Robb στο Uvalde του Τέξας.

Οι χαμηλές πτήσεις στο Αιγαίο

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Σύμφωνα με την «Καθημερινή» (21/5), «στα 2,5 ναυτικά μίλια από την Αλεξανδρούπολη έφθασαν δύο τουρκικά μαχητικά F-16 στις 18 Μαΐου. Οξύτατη αντίδραση της Αθήνας, η οποία κίνησε διαδικασίες για διάβημα και άμεση ενημέρωση συμμάχων και εταίρων». Ο Κ. Μητσοτάκης και τα φιλικά προς αυτόν ΜΜΕ θεώρησαν ότι θριάμβευσε επί της Τουρκίας στην πρόσφατη επίσκεψή του στην Ουάσιγκτον. Ιδού τι είπε την ίδια ημέρα ο εκπρόσωπος του αμερικανικού ΥΠΕΞ: «Ενθαρρύνουμε όλα τα κράτη να επιλύσουν τα ζητήματα θαλάσσιας οριοθέτησης ειρηνικά και σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο».

Η Αθήνα έχει κάνει σε ανάλογες περιπτώσεις στο παρελθόν «διαβήματα σε συμμάχους και εταίρους». Υπάρχει κάποιο αποτέλεσμα; Ποιο; Όλοι οι διεθνείς παίκτες λένε το ίδιο: διάλογος, συνομιλίες, διεθνές δίκαιο. Ποιος ερμηνεύει το διεθνές δίκαιο στον υπάρχοντα πλανήτη; Μόνο το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης! Κανένας δεν λέει ότι η Ελλάδα έχει το δίκαιο με το μέρος της. Όλοι δείχνουν το ΔΔ της Χάγης για να βρεθεί το δίκαιο με βάση το Διεθνές Δίκαιο!

Ο Τ. Ερντογάν μιλώντας στην ΚΕ του ΚΑΔ (19/5) είπε ότι «ο Μητσοτάκης είχε πει «να μην εμπλέκουμε τρίτους σε αυτή τη δουλειά, αλλά πήγε και μίλησε με τις ΗΠΑ για αυτό το θέμα. Θα μπορούσαμε να είχαμε συνομιλίες στρατηγικής συνεργασίας με την Ελλάδα, αλλά πρέπει να το αναθεωρήσουμε αυτό».

Όσο η ελληνική εξωτερική πολιτική καθορίζεται ως αντιπαραθετική προς την Τουρκία, θα παράγεται το ίδιο αποτέλεσμα. Οι ΗΠΑ δεν προτιμούν την Τουρκία έναντι της Ελλάδας, ούτε το ανάποδο. Θέλουν και τις δύο συμμάχους τους. Ο φαύλος κύκλος θα σπάσει μόνο εφόσον προταχθούν πολιτικές που κερδίζουν πραγματική διεθνή στήριξη. Θέλει η Ελλάδα προσφυγή στο ΔΔ της Χάγης για τα «αιγαιακά»; Αν ναι, γιατί δεν ζήτησε να μπει στο ανακοινωθέν με Μπάιντεν; Θέλει να πει κάτι στο Κυπριακό; Δεν λες μόνο τι απορρίπτεις («δύο κράτη»), λες και τι προτείνεις. Η τελευταία απόπειρα για λύση ΔΔΟ έγινε μέσα από το Πλαίσιο Γκουτέρες. Αν το υποστηρίζει, το λέει. Αν σιωπά είναι για να μην ενοχλήσει τον Ν. Αναστασιάδη.

Γιατί η Ελλάδα δεν κατέρριψε τα δύο τουρκικά αεροπλάνα «στα 2,5 ναυτικά μίλια από την Αλεξανδρούπολη»; Η εξήγηση βρίσκεται στους συσχετισμούς δύναμης. Με βάση αυτούς, ακολουθείται η πρακτική που καθιέρωσε ο παλιός Καραμανλής και (ακολούθησαν οι μετέπειτα ελληνικές κυβερνήσεις) απομακρύνονται από τον ελληνικό εναέριο χώρο.

Οι διερευνητικές επαφές ανάμεσα στις χώρες είναι ουσιαστικά ανύπαρκτες. Κατ' αρχήν προσέγγιση Ελλάδας - Τουρκίας το 2003: Χωρικά Ύδατα, Εναέριος Χώρος σαν σε βεντάλια 6, 10, 12 ν.μ. Το 2021 η αρχική τουρκική πρόταση για ΧΥ και ΕΧ στα 6 ν.μ.

Αυτό το διάστημα, η Τουρκία επιλέγει πιο μαζικές και πυκνές χρονικά παραβιάσεις και αυτό προκύπτει από αποφάσεις σε επίπεδο ΣΕΑ. Η συνέχεια, ακόμα πιο απρόβλεπτη: Τ. Ερντογάν: «Δεν υπάρχει πια για μένα Μητσοτάκης. Δεν θα συμφωνήσω ποτέ να συναντηθώ μαζί του. Θα συνεχίσουμε τον δρόμο μας με έντιμους πολιτικούς», 22/5. Ο Κ. Μητσοτάκης απάντησε (25/5) πως «δεν πρόκειται ποτέ να είμαστε εμείς αυτοί που δεν θα μιλάμε στους γείτονές μας». Σε ένα γενικότερο πλαίσιο, θεωρώ ότι κανένας Έλληνας πρωθυπουργός από τη μεταπολίτευση στην Ελλάδα και μετά, δεν χειρίστηκε τις ε/τ σχέσεις με τόση ελαφρότητα όσο ο Κ. Μητσοτάκης. Το ουσιώδες μέρος: Η Τουρκία είναι μια χώρα με ειδικό βάρος, με ειδικά χαρακτηριστικά: ιστορία, γεωγραφία, πολιτική εξέλιξη- κεμαλική, ερντογανική. Η διαχείριση των προβλημάτων απαιτεί ειδική γνώση, κατά συνέπεια η επιλογή των προσώπων που θα τα διαχειριστούν (πολιτικοί, διπλωμάτες) πρέπει να γίνεται από το πάνω ράφι.

Οι τρεις κύριοι τρόποι στη διαχείριση θεμάτων που διασυνδέονται με τις ε/τ σχέσεις:

• Ο πρώτος, αυτός του Κ. Μητσοτάκη: επιλέγεις τον Ν. Δένδια ως υπουργό Εξωτερικών, αυτός καταγγέλλει μέρα-νύχτα και ίσως, έτσι, έρθει μια νέα τετραετία.

• Ο δεύτερος, αυτός του Α. Παπανδρέου. Ο Ανδρέας με «βυθίσατε το Χόρα» και με Νταβός. Και με κρίση του Μάρτη του 1987 και με Τ. Οζάλ στην Αθήνα. Και «δεν απεμπολούμε τα 12 μίλια» και συμφωνία Παπούλια-Γιλμάζ για ΜΟΕ τα καλοκαίρια. Και με ρήξεις και με «ήρεμα νερά». Παπανδρεϊκός τρόπος: απρόβλεπτος και ρεαλιστικός

• Ο τρίτος, αυτός του Κ. Σημίτη: «Στρατηγική της Ελλάδας, ήταν να συναρτηθεί η επίλυση προβλημάτων της περιοχής με τη διεύρυνση της Ε.Ε. Η Ε.Ε. να επιδιώκει την επίλυσή τους. Η Ε.Ε. να τα θεωρεί ως εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν και να εργαστεί η ίδια για την υπέρβασή τους. Η Ελλάδα πέτυχε μια άλλη στρατηγική από εκείνη της διμερούς αντιπαλότητας, με μια ευρωπαϊκή στρατηγική», εφ. «Τα Νέα», 23/4/04.

Η στρατηγική Σημίτη οδήγησε στην ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. και έφερε συγκλίσεις ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία το 2003 για το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Ο Κ. Μητσοτάκης γύρισε τα πράγματα στην εποχή της «διμερούς αντιπαλότητας». Έτσι και το «ουδέν σχόλιο» (26/5) από την εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις δηλώσεις Ερντογάν την προηγούμενη μέρα.

Δεν βλέπω πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα ικανές να «αξιοποιήσουν» μια επιτυχημένη στρατηγική στα νέα, πιο πολύπλοκα δεδομένα. Σήμερα, η φράση του Α. Παπανδρέου «μη πόλεμος», ίσως να ηχεί πιο επίκαιρη από πριν. Οι διορατικές φωνές έχουν υποχωρήσει μπροστά στις μυλόπετρες της δημαγωγίας. Πλέον το απρόβλεπτο, ή το τυχαίο, ίσως, γίνει προβλεπτό. Δύο χώρες, ένα «ατύχημα». Σε πολλούς Ε/κ αυτά φαίνονται πολύ μακρινά. Και όμως! Η «ουρά» τους πιάνει το Βαρώσι!

www.larkoslarkou.org.cy

Παραλληλισμοί

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Σε πρόσφατη συνέντευξή του στο τηλεοπτικό δίκτυο France24, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης συνέδεσε τον αναθεωρητισμό και την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία με τον αναθεωρητισμό της Τουρκίας και την κατάσταση στην Κύπρο. Η αναφορά Αναστασιάδη δεν ξεφεύγει από το γνωστό branding της θυματοποίησης και του παράπονου στην οποία βασίζουν τη ρητορική τους και η ε/κ και η τ/κ πλευρά. Ο Πρόεδρος δεν περιορίστηκε στην εύλογη ανησυχία των Ε/κ για την επιμονή της Τουρκίας να παραμείνει εγγυήτρια και της ομοσπονδιακής Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά επανέφερε ξανά το φόβητρο πως αποτελεσματική συμμετοχή των Τουρκοκυπρίων στη διακυβέρνηση θα σημάνει αυτόματα και έλεγχο της Τουρκίας στα εσωτερικά μας, λες και οι Τ/κ δεν είναι αυτόνομα όντα αλλά τηλεκατευθυνόμενα.

Το πρόβλημα δεν είναι μόνο ο διαμοιρασμός της εξουσίας και των ωφελημάτων της. Είναι η αδυναμία της ε/κ πολιτικής τάξης (και σημαντικού μέρους της τ/κ, που σήμερα βρίσκεται στην ηγεσία) να συνθέσουν τις ιστορικές πορείες και τις επιδιώξεις της κάθε κοινότητας και να χτίσουν τον χαρακτήρα μιας κυπριακής πολιτείας που δεν θα εξαρτάται από την εθνικότητα οποιουδήποτε. Οι χώρες της Βαλτικής για χρόνια συνεχώς επαναλάμβαναν προειδοποιήσεις για τη Ρωσία, λόγω των εμπειριών τους από τα χρόνια της Σοβιετικής Ένωσης. Εισακούστηκαν όμως όχι μόνο λόγω της εισβολής στην Ουκρανία, αλλά και γιατί για χρόνια πρόβαλλαν μια συγκεκριμένη, καθαρή, προοδευτική ταυτότητα που ηχούσε θετικά στα αφτιά των υπόλοιπων Ευρωπαίων και ερχόταν να ταιριάξει με τους στόχους και τα αφηγήματα Ε.Ε. και ΝΑΤΟ. Με άλλα λόγια, η τεχνολογικά πρωτοπόρα Εσθονία, για παράδειγμα, ή για να πάμε παρακάτω, η ουδέτερη από τον 19ο αιώνα Σουηδία ή η Φινλανδία που σταμάτησε τους Σοβιετικούς στον Χειμερινό Πόλεμο, έχουν ισχυρά αφηγήματα και συνεκτικές ταυτότητες να προβάλουν και να επανακαθορίσουν.

Και άλλες χώρες επιχειρούν να οικοδομήσουν εκ νέου ή να ενισχύσουν την εικόνα τους εν μέσω κρίσης: η Γερμανία προβάλλει τον εαυτό της ως την ήρεμη δύναμη που αναλαμβάνει τις ευθύνες της, η Ελλάδα προσπαθεί να αναδειχθεί στην σταθερή χώρα της νοτιοανατολικής Ευρώπης και η Τουρκία θέλει να αποτελέσει τον ουδέτερο διαμεσολαβητή.

Πού βρίσκεται λοιπόν η Κύπρος σε αυτό το νέο σκηνικό ανακατασκευής ταυτοτήτων; Θα μπορούσε να γίνει κάτι πέρα από την αιώνια παραπονεμένη χώρα, η οποία (σωστά ή λάθος, δεν έχει σημασία) θεωρείται από τους Ευρωπαίους πως δείλιασε να ενηλικιωθεί και να σπρώξει το Κυπριακό και την Τουρκία μέχρι τη λύση το 2017; Η συνέντευξη του Προέδρου Αναστασιάδη και ο πολιτικός διάλογος που διαμορφώνεται ενόψει των εκλογών δεν δείχνουν την όποια φαντασία και δημιουργική σκέψη. Μόνο επαναλήψεις της στήριξης στη ΔΔΟ γενικώς, τώρα που φτάσαμε στα πρόθυρα του ενταφιασμού της. Και, στην περίπτωση του ΠτΔ, την επανάληψη του μικροπρεπούς φόβου πως αποτελεσματική συμμετοχή των Τουρκοκυπρίων στη διακυβέρνηση θα σημάνει αυτόματα και έλεγχο της Τουρκίας στα εσωτερικά μας, λες και Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι είμαστε άβουλα όντα. Αν ο ΠτΔ και οι δελφίνοι του εννοούν τα περί σεβασμού της λύσης ομοσπονδίας, θα πρέπει να αντιλαμβάνονται και πως το κυπριακό κράτος δεν μπορεί στον 21ο αιώνα να παραμείνει ελληνοκυπριακό απόκομμα με διάτρητο Σύνταγμα και χωρίς μια ολική, κυπριακή ταυτότητα. Ποια μπορεί να είναι η Κυπριακή Δημοκρατία του μέλλοντος, ποια θα μπορούσε να είναι η εικόνα που θα προβάλλει αν λύσουμε το Κυπριακό όπως λέμε πως θέλουμε να το λύσουμε; Η γένεση του κράτους μας και η γένεση του ολικού κυπριακού χαρακτήρα στη σύγχρονη εποχή θα πρέπει να περνά μέσα τον αγώνα των Ελληνοκυπρίων για αυτοδιάθεση και αποαποικιοποίηση, από την αντίσταση των Τουρκοκυπρίων στην περιθωριοποίηση από εμάς αλλά και στην αφομοίωση από την Τουρκία, να αναγνωρίζει την ανοησία και των δύο πλευρών που απέτρεψε τη συνεργασία και να βλέπει μπροστά.

Θα μπορούσαμε να μιλάμε για μια χώρα που συνδυάζει Μέση Ανατολή και Ευρώπη, κοσμικότητα και διαφορετικές θρησκείες, προοδευτική διάθεση, πράσινη οικονομία, τεχνολογική καινοτομία και θετικές σχέσεις με όλους τους γείτονες. Όπως παραλληλίζουμε τη Ρωσία με την Τουρκία, μπορούμε να παραλληλίσουμε και τον κ. Αναστασιάδη με τον κ. Τατάρ. Γιατί τα παράπονα της ε/κ πολιτικής τάξης για την Τουρκία, και φυσικά τα παράπονα της τ/κ πολιτικής τάξης για τους Ε/κ, δεν εμπνέουν κανέναν και δεν οδηγούν πουθενά.

ykakouris@gmail.com

Η επερχόμενη πείνα σώζει την Κύπρο

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«Το κυπριακό θα λυθεί μόνο όταν πεινάσουν οι Κυπραίοι» έλεγε σπουδαίος άντρας της Κύπρου, αμέσως μετά την απόρριψη του Σχεδίου Ανάν το 2004. «Τότε οι πούτζιες των μεγαλόσχημων Κυπραίων ήταν γεμάτες με λίρες, λόγω του σκανδάλου του χρηματιστηρίου και έβλεπαν τους πεινασμένους Τουρκοκύπριους να εκλιπαρούν για λύση, ώστε να μη χάσουν τότε το τρένο της Ευρώπης. Τότε που νομίζαμε και εμείς ότι η Ευρώπη ήταν κάτι, σαν τον παράδεισο». Τα χρόνια πέρασαν και σε λιγότερο από μια δεκαετία, το 2013 ήρθε το ευρω-κούρεμα των καταθέσεων, η νόμιμη τάχα, κλοπή από τους λογαριασμούς των καταθετών. Μαζεύτηκαν τότε δημοσιογράφοι με κάμερες, απ' όλο τον κόσμο, αναμένοντας την επανάσταση των Κυπρίων, για το πρωτοφανές παγκοσμίως γεγονός και το μόνο το οποίο αντίκρισαν, ήταν διασκεδάσεις στα καρναβάλια και στα κέντρα διασκέδασης και έτσι δεν μπόρεσαν να καταγράψουν τη μεγάλη «επανάσταση». Πίσω όμως από τα φανταχτερά τερτίπια των λίγων, υπήρχε ο σιωπηλός πόνος των μικρών και αδύναμων, οι οποίοι τράβηξαν τον δικό τους Γολγοθά, με τις απολύσεις και τις περικοπές μισθών και τα «διαβολικά» κόκκινα δάνεια, τα οποία εκτινάχθηκαν στα ύψη και εξακολουθούν να εξευτελίζουν χιλιάδες ανθρώπους.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι λεγόμενες κυρώσεις κατά της Ρωσίας ανέτρεψαν κυριολεκτικά την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία φαίνεται ότι πυροβολεί τα πόδια της, όπως καταγγέλλουν πολιτικοί και τεχνοκράτες. Υπενθύμιζαν το εμπάργκο κατά του Ιράκ, της Λιβύης και άλλων δύσκολων χωρών, ενέργειες οι οποίες το μόνο που κατάφεραν ήταν να συσπειρώσουν τους λαούς, γύρω από τους αυταρχικούς ηγέτες τους και να θεριεύσουν τις μαύρες αγορές. Η Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η Κριστίν Λαγκάρντ, κάτω από το βάρος της εκτόξευσης του πληθωρισμού, έδωσε το πράσινο φως για άνοδο των επιτοκίων, απόφαση η οποία θα πλακώσει όσους έχουν δάνεια από Τράπεζες και όχι μόνο. Οι τεχνοκράτες των Βρυξελλών βρίσκονται σε κατάσταση πανικού, αφού για πρώτη φορά, όπως παραδέχονται στα μουλωχτά, άλλα σχεδιάζουν και άλλα συμβαίνουν στην πράξη. Ακόμη και οι κυβερνήσεις των βόρειων παγωμένων χωρών της Ευρώπης, ήδη βιώνουν ένα πρωτοφανές άγχος, αφού το φθινόπωρο και ο χειμώνας πλησιάζουν και οι σχεδιασμοί για κάλυψη των αναγκών των εργοστασίων και των νοικοκυριών, σε ενέργεια και θέρμανση, βρίσκονται ακόμη στο στάδιο των σχεδιασμών. Μόνο με τις δηλώσεις και τις διαρροές, οι οποίες γίνονται, φαίνεται ότι ανατρέπονται περιβαλλοντικοί σχεδιασμοί δεκαετιών, αφού σε διαφορετική περίπτωση το φάσμα της πείνας επικρέμαται ως «δαμόκλειος σπάθη» πάνω από τα κεφάλια των Ευρωπαίων. Η κυπριακή οικονομία αποτελεί συγκοινωνούν δοχείο με την ευρωπαϊκή οικονομία, ελέω ευρώ, και το βιώσαμε με το «άγριο κούρεμα» των καταθέσεων. Έχει ο καιρός γυρίσματα, αλλά και πάλι δύσκολα η Λευκωσία θα μπορέσει να διαχειριστεί αυτή τη νέα κρίση, όπως παραδέχονται παρασκηνιακά πολλοί άνθρωποι του βαθέος κράτους. Κομβικό σημείο, λένε αυτοί οι οποίοι ξέρουν, είναι ο Σεπτέμβριος, αν βεβαίως μέχρι τότε παραμείνουν τα δεδομένα με την εισβολή στην Ουκρανία ως έχουν. Το αισιόδοξο μήνυμα είναι ότι θα έχουμε ένα κομμάτι ψωμί να φάμε, δεδομένου ότι είχαμε «καλοχρονιά» με πολλές βροχές. Ωστόσο, από εκεί και πέρα, τα δεδομένα εκτιμάται ότι θα δυσκολέψουν πάρα πολύ με τα καύσιμα και τα άλλα είδη πρώτης ανάγκης, τα οποία εισάγονται από το εξωτερικό. Ελπίζουμε, έλεγε σοφός άνθρωπος, να μη χρειαστεί να πουλήσουμε και τα χρυσαφικά μας, για να επιβιώσουμε.

Σε γεωπολιτικό επίπεδο φαίνεται ότι βρισκόμαστε σε φάση τεράστιων αλλαγών στο παγκόσμιο πεδίο, χωρίς να αποκλείεται και ένας νέος παγκόσμιος πόλεμος. Έχουμε την ένταξη της Φιλανδίας και της Σουηδίας στο ΝΑΤΟ, ύστερα από 200 χρόνια ουδετερότητας. Έχουμε τις περίεργες κινήσεις της Κίνας, η οποία δηλώνει ουδέτερη αλλά συνεχίζει τους εξοπλισμούς και την τεχνολογική αναβάθμιση, ενέργειες οι οποίες φοβίζουν τόσο την Ανατολή όσο και τη Δύση. Έχουμε, και το σημαντικότερο, την αμφισβήτηση του δολαρίου και του ευρώ, τα οποία κλονίζονται εκτοξεύοντας τον πληθωρισμό και την ακρίβεια. Έχουμε και τα τερτίπια της Τουρκίας, η οποία από τη μία εκβιάζει τη Δύση, ζητώντας όπλα, για να δεχθεί τη διεύρυνση του ΝΑΤΟ και από την άλλη «έρπει και λείχει» τη Ρωσία, για να δέχεται τουρίστες και να πουλάει προϊόντα. Όταν όμως πατάς σε δύο βάρκες και το πιο μικρό αεράκι είναι ικανό να ανατρέψει την ισορροπία και να φέρει την καταστροφή. Ο μόνος, ο οποίος φαίνεται να επιβεβαιώνεται προς το παρόν, είναι ο προφητολόγος Μόρφου Νεόφυτος, ο οποίος έλεγε πολλά «εις ώτα μη ακουόντων» εδώ και χρόνια. Το καλύτερο όμως, είναι ότι σύντομα θα έλθουν τα ευχάριστα, αφού βεβαίως περάσει και αυτός ο κάβος.

kaparispan@yahoo.gr

Αμερικανικής εποχής τέλος

Του **ΘΟΔΩΡΗ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής δεν ήταν πάντα η ισχυρότερη ή η πλουσιότερη χώρα του κόσμου. Τρία πράγματα, όμως, την παγίωσαν στη συνείδηση του κόσμου ως τη σημαντικότερη χώρα στη Γη. Πρώτον, η καταλυτική συνεισφορά της στη νίκη κατά του Άξονα στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Δεύτερο και ακόμα σημαντικότερο, το ότι αμέσως μετά εκείνο τον πόλεμο, η χώρα αυτή έδωσε το 12% του ΑΕΠ της για τη στήριξη και την ανοικοδόμηση της ρημαγμένης, ισοπεδωμένης Ευρώπης – της Ελλάδας συμπεριλαμβανομένης. Το τρίτο ίσως ήταν το σημαντικότερο απ' όλα: η «soft power». Μετά τον πόλεμο οι ΗΠΑ κατοχύρωσαν τη φήμη και την επιρροή τους σε ολόκληρη την ανθρωπότητα όχι με τα όπλα ή τις δωρεές, αλλά με τον κινηματογράφο, την τηλεόραση, τη μουσική, με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες. Οι ΗΠΑ ήταν το μέρος με τα καλύτερα πανεπιστήμια, τις σημαντικότερες και μεγαλύτερες εταιρείες, τις πιο ζωντανές και δημιουργικές πόλεις, εκεί όπου γεννιούνταν οι περισσότερες καινοτομίες που βελτίωναν τις ζωές μας. Εκεί όπου σχεδόν όλοι θα ήθελαν να σπουδάσουν, να δουλέψουν ή να ζήσουν.

Σε όλο αυτό το διάστημα, βεβαίως, δεν υπήρχε καθολική αμερικανολατρία στον κόσμο – οι στρατιωτικές, παραστρατιωτικές ή άλλες γεωπολιτικές παρεμβάσεις των αμερικανικών κυβερνήσεων σε διάφορα προβληματικά σημεία του πλανήτη τραυμάτιζαν πάντα την εικόνα των ΗΠΑ ως κράτους, ενώ και η έντονη ιδεολογική εξωστρέφεια που συνόδευε τα άλλα είδη αμερικανικής εξωστρέφειας κούραζε και ξένιζε πολλούς. Αλλά η εικόνα μιας χώρας διαμορφώνεται από τη σύνθεση των διαφορετικών στοιχείων που προβάλλει στον κόσμο. Και η «soft power», η πολιτισμική εξωστρέφεια, πάντα υπερίσχυε του πολύ πιο αμφιλεγόμενου γεωπολιτικού και ιδεολογικού ρόλου της. Μέχρι που κάτι άρχισε να αλλάζει.

Οπως ίσως έχετε καταλάβει, δεν σας γράφω εδώ ως αμερόληπτος παρατηρητής. Μετά τη δική μου, η χώρα που έχει διαμορφώσει περισσότερο τη σκέψη, τις στάσεις και τις ιδέες μου είναι οι ΗΠΑ. Είναι η χώρα που έχω μελετήσει και ξέρω καλύτερα μετά τη δική μου. Και κατάλαβα ότι η εικόνα της και ο ρόλος της στον κόσμο αλλάζει δραματικά έπειτα από τρία συγκεκριμένα γεγονότα.

Μπορεί να μαντεύετε τα δύο από αυτά, και συγκεκριμένα το δεύτερο και το τρίτο χρονικά. Η αυθαίρετη, αδικαιολόγητη εισβολή των ΗΠΑ στο Ιράκ το 2002 ήταν το ένα κομβικό σημείο. Μια εποχή που, μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου, ολόκληρος ο πλανήτης ήταν στο πλευρό των ΗΠΑ, με αλληλεγγύη και συμπόνια, η επιλογή αυτής της χώρας ήταν ένας προκλητικός, επιθετικός πόλεμος σε μια άλλη, άσχετη, χώρα. Το άλλο, πιο πρόσφατο, πλήγμα ήταν η εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ το 2016. Ενα συμβάν που προκάλεσε την κατάρρευση του κύρους της χώρας ως λειτουργικής, σταθερής δημοκρατίας, αλλά παράλληλα έφερε και στο προσκήνιο διαλυτικές δυναμικές που προϋπήρχαν στην αμερικανική κοινωνία, κρυμμένες κάτω από το χαλί για δεκαετίες.

Πριν από αυτά, όμως, είχε συμβεί και κάτι άλλο που κατά τη γνώμη μου άλλαξε ανεπανόρθωτα την εικόνα των ΗΠΑ στον κόσμο μας.

Τον Απρίλιο του 1999, δύο μαθητές λυκείου μπήκαν στο σχολείο τους στην πόλη Κόλουμπαϊν του Κολοράντο οπλισμένοι με πυροβόλα όπλα και δολοφόνησαν 12 συμμαθητές τους και έναν καθηγητή. Ολόκληρος ο πλανήτης σοκαρίστηκε από το απίστευτο συμβάν, αλλά το πιο εκπληκτικό ήταν αυτό που έγινε μετά: τίποτε. Καμία κεντρική απόφαση, κανένα μέτρο, καμία αντίδραση. Το αμερικανικό ομοσπονδιακό κράτος, αντίθετα με ό,τι έκαναν όλες οι άλλες χώρες όπου είχαν συμβεί παρόμοια τραγικά γεγονότα στο παρελθόν, δεν πέρασε κανένα νόμο, δεν άλλαξε κανένα θεσμικό πλαίσιο. Και έτσι, τέτοιες τραγωδίες άρχισαν να συμβαίνουν ξανά και ξανά, όλο και πιο συχνά. Από το Κολουμπαϊν και μετά έχουν υπάρξει 331 επιθέσεις με όπλα σε σχολεία της Αμερικής, με 189 νεκρά παιδάκια και καθηγητές και 369 τραυματίες. Πάνω από 300.000 αμερικανάκια έχουν ζήσει την εμπειρία οπλισμένοι άνθρωποι να μπαίνουν στο σχολείο τους και να ανοίγουν πυρ. Αυτό το πράγμα έχει συμβεί 27 φορές μόνο φέτος, με πιο δραματική τη φονική επίθεση στο δημοτικό σχολείο του Ουβάλντε του Τέξας την περασμένη Τρίτη. Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η μόνη χώρα του κόσμου όπου πλέον υπάρχουν περισσότερα ιδιωτικά όπλα από ό,τι άνθρωποι, είναι και το μόνο κράτος στον κόσμο όπου συμβαίνει αυτό το πράγμα.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής δεν ήταν πάντα η ισχυρότερη ή η πλουσιότερη χώρα του κόσμου, και δεν θα παραμείνουν έτσι για πάντα. Τα σημάδια του τέλους της «αμερικανικής εποχής» είναι πια πολλά και έντονα. Οι συνέπειες των παλιών γεωπολιτικών λαθών, άλλοι εξωγενείς παράγοντες, αλλά και ο δραματικός, αγεφύρωτος διχασμός στο εσωτερικό, μαζί με την προφανή αδυναμία του πολιτικού της συστήματος να θωρακίσει τη δημοκρατία, φαίνεται πως οδηγούν σε μια αναπόφευκτη και ίσως επεισοδιακή παρακμή. Αλλά εγώ νομίζω πως το πιο οδυνηρό σημάδι είναι η αδυναμία της κοινωνίας να προστατεύσει τα παιδιά της από τρελούς που εισβάλλουν στο σχολείο τους, οπλισμένοι με πυροβόλα όπλα αγορασμένα από το σούπερ μάρκετ.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Μα την ωνείδισαν την ψυχήν μου

Η φράση αυτή ανήκει στον Γιάννη Τσαρούχη. Αφορούσε τα κακώς κείμενα της ελληνικής πραγματικότητας κάπου στη δεκαετία του 1990. Τι θα είχε να πει σήμερα ο αείμνηστος δάσκαλος για το όνειδος της Δύσης, ενώ βλέπει την ηγέτιδα δύναμή της να αντιμετωπίζει ακόμη μια φορά υποκριτικά και κυνικά τη σφαγή δέκα εννέα αθώων παιδιών και δύο δασκάλων από διαταραγμένο δεκαοκτάχρονο νεαρό, που για τα γενέθλιά του αγόρασε ένα αυτόματο όπλο με σκοπό να σκορπίσει τον θάνατο σε δημοτικό σχολείο; Την ίδια στιγμή οι ΗΠΑ και οι δυτικοί σύμμαχοί τους ορθά καταγγέλλουν ειδεχθή εγκλήματα πολέμου που διαπράττει η Ρωσική Ομοσπονδία σε βάρος της Ουκρανίας, βομβαρδίζοντας σχολεία και εκτελώντας άμαχο πληθυσμό. Δύσκολα μπορεί κανείς να διακρίνει ποιο από τα παρακάτω εγκλήματα είναι το πιο απάνθρωπο. Ένα ανάλγητο κράτος που επιτίθεται κυνικά σε ένα άλλο για να το υποδουλώσει ή ένα κράτος που, ενώ υπερασπίζεται τα ατομικά δικαιώματα και την ελευθερία, παράλληλα διαθέτει όπλα για όλους, αδυνατώντας ωστόσο να προστατεύσει ανυπεράσπιστους πολίτες που ζουν υπό την κηδεμονία του νόμου του; Συγκλονίζουν τελευταία στο διαδίκτυο εικόνες με Ουκρανές μανάδες να θάβουν τα παιδιά τους. Τι γίνεται όμως με τις Αμερικανίδες μανάδες που κάθε πρωί αφήνουν τα παιδιά τους στο σχολείο τρέμοντας και έχοντας μόνο την ελπίδα ότι θα τα παραλάβουν ζωντανά το μεσημέρι; Και τι να πει κανείς για τις εκατοντάδες Αμερικανίδες που επισκέπτονται τα παιδιά τους στο νεκροταφείο αντί να τα αφήσουν στο σχολείο; Το μόνο που επιδιώκουν είναι, όχι εκδίκηση, αλλά να σταματήσει το κακό. Άραγε τι είναι αυτό που εμποδίζει στο να μπει ένα τέλος στο όνειδος αυτό της αμερικανικής δημοκρατίας;

Το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα των Αμερικανών πολιτών να φέρουν όπλα είναι μια έκφραση χυδαίου και πρόστυχου κερδοσκοπικού κυνισμού που εδραιώνεται στα σαθρά θεμέλια μιας θεωρίας συνωμοσίας. Αυτή αποτελεί το addendum της ίδρυσης του αμερικανικού ομοσπονδιακού κράτους. Όταν ο Edmund Burke, εξέχον μέλος του Βρετανικού κοινοβουλίου, υπερασπιζόταν τον πόλεμο των Αμερικανών αποίκων του αγγλικού Στέμματος για ανεξαρτησία, έλεγε ότι το πνεύμα του αιτήματός τους ευθυγραμμιζόταν με το αγγλικό πνεύμα της ελευθερίας. Η αμερικανική συνταγματική τάξη αποτελούσε δηλαδή μια ριζοσπαστικοποίηση της αγγλικής έννοιας της ελευθερίας. Στην πρώτη και μεγαλύτερη φιλελεύθερη κοινωνία της Ευρώπης της εποχής, η ελευθερία νοούνταν ως «ελευθερία από» (αρνητική ελευθερία) την κρατική και βασιλική αυθαιρεσία. Δεν νοούνταν ως «ελευθερία για» (θετική ελευθερία) μια καλύτερη ζωή, για ίσες ευκαιρίες και αξιοπρεπή βίο, όπως θα ορισθεί από τη Γαλλική Επανάσταση, τέκνο της οποίας είναι η σημερινή Ευρώπη. Η περίφημη magna carta, η μυθική αυτή κατοχύρωση των ατομικών δικαιωμάτων δεν ήταν τίποτε άλλο από έναν τίμιο συμβιβασμό ανάμεσα στον βασιλικό οίκο του μονάρχη και στους οίκους των ευγενών ολιγαρχών γαιοκτημόνων, τους οποίους άλλωστε και αφορούσε το μεσαιωνικό κείμενο του Ιωάννη του Ακτήμονος. Η απαγόρευση καταδίκης και δήμευσης της περιουσίας των ακτημόνων δουλοπάροικων σίγουρα δεν ήταν το θέμα της μεγάλης χάρτας, αφού οι τελευταίοι δεν είχαν γη για να τους κατασχέσει ο μονάρχης τύραννος. Σύμφωνα με την υπόθεση της ριζοσπαστικοποίησης του αγγλικού πνεύματος της ελευθερίας, το αμερικανικό σύνταγμα, προστατεύοντας το δικαίωμα στην οπλοκατοχή, δεν προασπίζεται την ελευθερία για μια «καλή ζωή» των πολιτών αλλά την ελευθερία των ολιγαρχών να κερδοσκοπούν ερήμην του κράτους. Καθίσταται πλέον σαφές πως ο περιορισμός του κράτους δεν ευνοεί τους πολίτες αλλά μια ορισμένη αμερικανική τάξη πλουτοκρατών.

Ποιο είναι όμως το πνεύμα της ελεύθερης διάθεσης ιδιαίτερα φονικών επιθετικών όπλων στους πολίτες; Ο μελετητής της αμερικανικής πολιτικής ιστορίας εύκολα θα καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο Αμερικανός πολίτης δεν κατέχει όπλα για να μπορέσει να αμυνθεί σε έναν υποτιθέμενο εξωτερικό εχθρό, τους Άγγλους αποικιοκράτες ή τους Σοβιετικούς κομμουνιστές ή τους Ρώσους τυράννους. Έχει στην κατοχή του όπλα για να προστατευθεί από την τυραννία του αμερικανικού ομοσπονδιακού κράτους. Αυτή είναι και η πρώτη και μόνη συνταγματικά κατοχυρωμένη θεωρία συνωμοσίας στην ιστορία της Δύσης. Οι αμερικανικές πολιτείες πρέπει να έχουν στρατό ετοιμοπόλεμο και πολίτες-στρατιώτες οπλισμένους και εκπαιδευμένους, έτοιμους να αντιμετωπίσουν την ένοπλη εισβολή του αμερικανικού ομοσπονδιακού κράτους στην πολιτεία τους. Όσο παράλογο κι αν ακούγεται αυτό, είναι η μόνη νομιμοποίηση της σφαγής στο Τέξας.

Τι κι αν μια τέτοια διευθέτηση αντιτίθεται στον κοινό νου που διαφεντεύει τη νεότερη πολιτική τάξη. Τι κι αν αντιτίθεται στον ορισμό και στην κοινωνική εντολή του Λεβιάθαν να προστατεύει την ατομική ζωή από «βίαιο θάνατο από το χέρι συνανθρώπου». Τι κι αν ακόμη και αυτοί που την επικαλούνται αναγκάζονται να ομολογήσουν ότι δεν συμφωνούν αλλά ότι αυτό είναι το Σύνταγμα. Μια στρατιά από ανώτατους δικαστές ορισμένους από τον Τραμπ και μέλη του Κογκρέσου και της Γερουσίας άγονται και φέρονται από ταπεινά συμφέροντα σκοτεινών λόμπι της βιομηχανίας όπλων. Την ημέρα της τραγωδίας χύνουν κροκοδείλια δάκρυα στα κοινωνικά δίκτυα, την επόμενη όμως μέρα κάνουν τα πάντα για να υπονομεύσουν οποιαδήποτε προσπάθεια απαγόρευσης ή έστω και περιορισμού της πώλησης όπλων. Έχουν όμως το κεφάλι τους ήσυχο, αφού «υπερασπίζονται» τις συνταγματικά κατοχυρωμένες ελευθερίες τους. Είναι να αναρωτιέται κανείς αν αυτή η Αμερική εκφράζει τελικά το πνεύμα της ελευθερίας για το οποίο οι Ευρωπαίοι θυσιάζουν την καθημερινότητά τους πολεμώντας τον Ρώσο δυνάστη. Είναι αμφίβολο αν αυτή η Αμερική είναι άξια να ηγηθεί στον μεγάλο ηθικό αγώνα της Δύσης κατά της απολυταρχίας.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Ετοιμότητα μετά την όξυνση της Αγκυρας

Πού αποδίδει η Αθήνα την «έκρηξη» του Ταγίπ Ερντογάν και ποιες είναι οι πιθανές επόμενες κινήσεις στο Αιγαίο

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

ΕΡΑ/ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΜΗΤΣΟΣ

Οπως εκτιμούν κυβερνητικές πηγές, ο Ταγίπ Ερντογάν κατέληξε στην απόφαση να διατηρήσει ψηλά το θερμόμετρο στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και επειδή ενοχλήθηκε από τα αποτελέσματα των επαφών του Κυριάκου Μητσοτάκη στην Ουάσιγκτον (φωτ. από παλαιότερη συνάντησή τους σε σύνοδο του ΝΑΤΟ).

Προετοιμασμένη για ένα «θερμό καλοκαίρι» με την Αγκυρα και με καταγεγραμμένα όλα τα πιθανά σενάρια κινήσεων της τουρκικής πλευράς και τις ανάλογες ελληνικές «απαντήσεις» βρίσκεται η Αθήνα μετά την επιλογή του Ταγίπ Ερντογάν να επενδύσει στη στρατηγική της έντασης, στον απόηχο της επιτυχημένης επίσκεψης του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στις ΗΠΑ.

Οπως εκτιμούν κυβερνητικές πηγές, ο Τούρκος πρόεδρος κατέληξε στην απόφαση να διατηρήσει σταθερά ψηλά το θερμόμετρο στις ελληνοτουρκικές σχέσεις: Πρώτον, επειδή όντως ενοχλήθηκε σφόδρα από τα αποτελέσματα των επαφών του κ. Μητσοτάκη στην Ουάσιγκτον, καθώς καθίσταται σαφές ότι απομακρύνεται ο στόχος της απόκτησης F-16 από την Αγκυρα, ενώ αντιθέτως η Ελλάδα εισέρχεται σε τροχιά προμήθειας F-35 από τις ΗΠΑ.

Δεύτερον, διότι οδεύει προς τις προεδρικές εκλογές για πρώτη φορά από μειονεκτική θέση και με την τουρκική οικονομία και τους πολίτες να δοκιμάζονται, με αποτέλεσμα να του είναι χρήσιμοι οι όποιοι αντιπερισπασμοί στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής. Τρίτον, επειδή έθεσε πολύ ψηλά τον πήχυ στο ΝΑΤΟ με τις απειλές περί βέτο στην προοπτική εισδοχής της Σουηδίας και της Φινλανδίας στη Συμμαχία. Οπως λέγεται, με δεδομένο ότι πιθανότατα ο Τούρκος πρόεδρος θα υποχρεωθεί να κάνει βήματα προς τα πίσω έναντι της Συμμαχίας, το πιθανότερο είναι να επιχειρήσει να τα αντισταθμίσει ακολουθώντας «σκληρή γραμμή» έναντι της Αθήνας.

Σε κάθε περίπτωση η κυβέρνηση έχει επεξεργαστεί σειρά σεναρίων –και συνδυασμού σεναρίων– για τις πιθανές κινήσεις του Ταγίπ Ερντογάν τις αμέσως επόμενες εβδομάδες. Σε αυτά περιλαμβάνονται:

• Το άνοιγμα της στρόφιγγας του προσφυγικού από πλευράς Τουρκίας. Ηδη τον Απρίλιο και τον Μάιο έχει καταγραφεί αύξηση των ροών, σε σχέση με τους αντίστοιχους περυσινούς μήνες, τόσο στον Εβρο όσο και προς τα νησιά του Αιγαίου. Ως εκ τούτου, τα μέτρα φύλαξης των συνόρων έχουν ήδη αναβαθμιστεί.

• Η «εντατικοποίηση» της πρακτικής των παραβιάσεων και των υπερπτήσεων που εκτός των άλλων εγκυμονούν και τον κίνδυνο ατυχήματος. Στο συγκεκριμένο πεδίο ιδιαίτερη σημασία δίδεται, μετά και τις «απειλές» του Τούρκου υπουργού Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου, στο ενδεχόμενο η Αγκυρα να εστιάσει σε μεγάλα νησιά που η ίδια υποστηρίζει πως πρέπει να αποστρατιωτικοποιηθούν.

• Η επανάληψη «ημερών του 2020» και «Οροϋτς Ρέις», με την έξοδο κάποιου ερευνητικού πλοίου στο Νοτιοανατολικό Αιγαίο.

• Η επανεκκίνηση των τουρκικών γεωτρήσεων στην κυπριακή ΑΟΖ τον Ιούλιο, που επίσης θα επιβαρύνει το κλίμα. Υπενθυμίζεται πως η Αγκυρα προμηθεύτηκε πριν από μερικούς μήνες –τον περασμένο Νοέμβριο– και τέταρτο γεωτρύπανο, το οποίο εκτιμάται πως θα είναι έτοιμο να «δραστηριοποιηθεί» τον μεθεπόμενο μήνα.

Τέλος, ως ακραία πλην όμως όχι απίθανα σενάρια περιγράφονται η αποστολή τουρκικού ερευνητικού σκάφους νοτίως της Κρήτης και ενδεχόμενη προσπάθεια της Αγκυρας να παρεμποδίσει ελληνική άσκηση στα Δωδεκάνησα (αναλυτικά στη σελίδα 8).

Οπως προαναφέρθηκε, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης και η κυβέρνηση είναι προετοιμασμένοι και με ξεκάθαρη στρατηγική έναντι της Αγκυρας. Η Αθήνα διαμηνύει πως είναι ανοικτή στη διατήρηση διαύλων επικοινωνίας με την τουρκική πλευρά, αλλά παράλληλα έχει καταστήσει σαφές πως βρίσκεται σε απόλυτη ετοιμότητα για την αντιμετώπιση τυχόν προκλήσεων. Παράλληλα, δε, αναδεικνύει σε όλα τα διεθνή fora από το ΝΑΤΟ μέχρι την Ευρωπαϊκή Ενωση, αλλά και στην Ουάσιγκτον τις κινήσεις της Αγκυρας που δυναμιτίζουν το κλίμα.

Τέλος, παρότι, όπως προαναφέρθηκε, η Αθήνα προετοιμάζεται για κάθε πιθανό ενδεχόμενο, υπάρχει και εκτίμηση πως ο Ερντογάν δύσκολα θα ξεπεράσει κάποιες «κόκκινες γραμμές». Οπως σημειώνουν κυβερνητικές πηγές, υπάρχουν τα «φρένα» του ΝΑΤΟ και της Ουάσιγκτον που σε καμία περίπτωση δεν θέλουν μια εστία έντασης στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο, ενώ ο πόλεμος στην Ουκρανία βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Επίσης, και ο ίδιος ο Ερντογάν επιδιώκει να δοθούν τους αμέσως επόμενους μήνες κάποιες ανάσες στη δοκιμαζόμενη τουρκική οικονομία μέσω του τουρισμού, οπότε θα σκεφτεί δύο φορές κινήσεις που θα δημιουργήσουν ακραία ένταση.

Το δεύτερο μεγάλο θέμα στο οποίο εστιάζει ο πρωθυπουργός είναι βεβαίως η ενεργειακή κρίση λόγω του πολέμου στην Ουκρανία και η ακρίβεια που αυτή πυροδοτεί. Ο κ. Μητσοτάκης δεν αναμένει ουσιαστικές αποφάσεις στην επερχόμενη Σύνοδο Κορυφής και θα προχωρήσει με το Εθνικό Σχέδιο που έχει ανακοινωθεί. Παράλληλα, εκφράζεται συγκρατημένη αισιοδοξία ότι από τον Ιούλιο θα υπάρξει περιθώριο για νέες ενισχύσεις στο πεδίο των τιμών της βενζίνης με βάση τον δημοσιονομικό χώρο που εκτιμάται πως θα δημιουργηθεί λόγω τουρισμού.

Στο επίκεντρο νέα εργαλειοποίηση του προσφυγικού, υπερπτήσεις σε μεγάλα νησιά και αποστολή ερευνητικού σκάφους.

Η τουρκική προκλητικότητα θα αναδεικνύεται σε όλα τα διεθνή fora και πρωτίστως στην Ευρωπαϊκή Ενωση και στο ΝΑΤΟ.

Οι φόροι και η επιστολή Τζεντιλόνι

Αντίθετη στην αντιμετώπιση των πιέσεων που δημιουργεί στις τιμές της ενέργειας ο πόλεμος στην Ουκρανία μέσω οριζόντιας μείωσης της φορολογίας, όπως για παράδειγμα του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα, είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως προκύπτει από επιστολή του αρμόδιου επιτρόπου Οικονομικών Πάολο Τζεντιλόνι προς τον Χρήστο Σταϊκούρα. Αντιθέτως, επικροτούνται πολιτικές στήριξης που έχει ήδη υιοθετήσει η κυβέρνηση. Συγκεκριμένα, στην επιστολή αναφέρεται: «Οσον αφορά το ζήτημα της κοινωνικής δικαιοσύνης, επιτρέψτε μου να τονίσω ότι η μείωση της ειδικής φορολογίας δεν είναι, κατ' ανάγκην, ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος για να αντιμετωπισθούν τα βάρη στους λογαριασμούς ενέργειας, ειδικά εάν οι υψηλές τιμές επιμείνουν. Η χρησιμοποίηση των υψηλότερων εσόδων από τους φόρους στην ενέργεια ή από τα υπερκέρδη ενεργειακών εταιρειών μπορεί να βοηθήσει στη χρηματοδότηση στοχευμένης στήριξης ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων ή σε συγκεκριμένες κατηγορίες καταναλωτών στον τομέα των μεταφορών, με έναν πιο δίκαιο και βιώσιμο τρόπο. Αυτό μπορεί να εφαρμοστεί με τη μορφή κουπονιών ή επιστροφής χρημάτων».

ΑΠΟΨΗ

Ο «ύφαλος» Ερντογάν στην επέκταση του ΝΑΤΟ βλάπτει μόνο την Τουρκία

Του **ΧΕΝΡΙ ΤΖ. ΜΠΑΡΚΙ***

Ο πόλεμος του Βλαντιμίρ Πούτιν στην Ουκρανία θορύβησε τόσο τη Φινλανδία και τη Σουηδία, ώστε να αντιστρέψουν πολιτικές δεκαετιών και να υποβάλουν αίτηση για άμεση ένταξη στον Οργανισμό Βορειοατλαντικού Συμφώνου. Ομως αυτό που φαινόταν να είναι μια εύκολη υπόθεση για τη Συμμαχία προσέκρουσε γρήγορα σε ύφαλο υπό τη μορφή του ευμετάβλητου προέδρου της Τουρκίας, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Επικαλούμενος πολιτικές διαφορές με τις δύο χώρες, τις οποίες θεωρεί υπερβολικά επιεικείς απέναντι στις τουρκοκουρδικές αντιπολιτευόμενες οργανώσεις και προσωπικότητες, δήλωσε ότι το Ελσίνκι και η Στοκχόλμη δεν θα έπρεπε καν να μπουν στον κόπο να στείλουν εκπροσώπους στην Αγκυρα για να συζητήσουν το θέμα. Ο ίδιος δεν θα συναινέσει στη συμμετοχή τους.

Οι κατευθυντήριες γραμμές του ΝΑΤΟ απαιτούν ομόφωνη συναίνεση μεταξύ των μελών όταν πρόκειται να γίνουν δεκτές νέες χώρες στη Συμμαχία.

Η Τουρκία δεν είναι ένα συνηθισμένο μέλος του ΝΑΤΟ. Η θέση της νότια της Ρωσίας, ο έλεγχος της πρόσβασης στη Μαύρη Θάλασσα, τα σύνορά της με τη Συρία, το Ιράκ και το Ιράν, και οι εκτενείς μεσογειακές ακτές της έχουν συμβάλει στη σημαντικότητά της για τη Συμμαχία. Η Τουρκία έχει μετατρέψει με επιτυχία τη στρατηγική της τοποθεσία σε διαπραγματευτική θέση που συχνά αναγκάζει τους συμμάχους της να υποχωρούν και επιτρέπει να παραβλέπονται οι υπερβολές της στο εσωτερικό και το εξωτερικό, ιδίως από την Ουάσιγκτον.

Ο Τούρκος πρόεδρος βρίσκεται όλο και περισσότερο σε αντιπαράθεση με τους παραδοσιακούς συμμάχους που αντιστέκονται στις πολιτικές και τις απαιτήσεις του.

Ωστόσο, ο Ερντογάν τον τελευταίο καιρό βρίσκεται όλο και περισσότερο σε αντιπαράθεση με τους παραδοσιακούς συμμάχους που αντιστέκονται στις πολιτικές και τις απαιτήσεις του. Ο εντεινόμενος αυταρχισμός της Τουρκίας υπό τη μονοκρατορία του έχει γίνει αντικείμενο επικρίσεων, καθώς οι αντίπαλοί του οδηγούνται στη φυλακή με μακρές καταδίκες μετά από εικονικές δίκες. Επιπλέον, μέλη της τουρκικής κυβέρνησης κατηγορούν συνεχώς την Ουάσιγκτον για την αποτυχημένη απόπειρα πραξικοπήματος του Ιουλίου 2016 – μια απίστευτη κατηγορία που σκιάζει τη σημαντικότερη σχέση της Τουρκίας.

Ωστόσο, το γεγονός που συγκλόνισε περισσότερο την Ουάσιγκτον ήταν η απόφαση της Τουρκίας να αγοράσει το ρωσικό αντιαεροπορικό πυραυλικό σύστημα S-400. Ο Ερντογάν επέμεινε στην αγορά παρά τις πολλές προειδοποιήσεις ότι έθετε σε κίνδυνο την εξασφάλιση για τη χώρα του του μαχητικού αεροσκάφους πέμπτης γενιάς της Συμμαχίας, του F-35.

Απλώς αγνόησε τις πολλές υψηλόβαθμες αμερικανικές παρακλήσεις, πιστεύοντας ίσως ότι στο τέλος η Ουάσιγκτον ως συνήθως θα υποχωρούσε. Τον περίμενε ένα ισχυρό πλήγμα: όχι μόνο ακυρώθηκε η πώληση του F-35 με τεράστιο κόστος, αλλά διαλύθηκαν οι κόμβοι κατασκευής του αεροσκάφους στην Τουρκία και το αμερικανικό Κογκρέσο επέβαλε κυρώσεις στην Αγκυρα.

Αυτά δεν είναι τα μόνα ζητήματα που ταλανίζουν τη διμερή σχέση. Υπάρχει και η αμερικανική δίωξη μιας κρατικής τουρκικής τράπεζας, της Halk Bank, για παράκαμψη των κυρώσεων κατά του Ιράν. Ο Ερντογάν έχει επανειλημμένως ζητήσει από τον Λευκό Οίκο να αποσύρει την υπόθεση. Φαίνεται να μην καταλαβαίνει ότι στις ΗΠΑ η εκτελεστική εξουσία δεν μπορεί να παρεμβαίνει στη δικαιοσύνη, σε αντίθεση με την Τουρκία, όπου συχνά εκείνος διαχειρίζεται νομικές υποθέσεις και καθοδηγεί εισαγγελείς και δικαστές.

Ο Ερντογάν πρέπει επίσης να αισθάνθηκε εξαιρετικά πικραμένος με την υποδοχή που επιφυλάχθηκε στον Ελληνα πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη στην Ουάσιγκτον, την ώρα που οι αιτήσεις της Σουηδίας και της Φινλανδίας για το ΝΑΤΟ είχαν γίνει το θέμα της ημέρας. Ο Μητσοτάκης όχι μόνο έγινε δεκτός στον Λευκό Οίκο από τον πρόεδρο Τζο Μπάιντεν, αλλά μίλησε και σε κοινή συνεδρίαση του Κογκρέσου, το οποίο τον καταχειροκρότησε.

Ο Ερντογάν δεν έχει ακόμη προσκληθεί στην Ουάσιγκτον από την κυβέρνηση Μπάιντεν. Ακόμα και αν γινόταν αυτό, δεν θα του ζητούσαν ποτέ να μιλήσει στο Κογκρέσο, δεδομένης της έκτασης της οργής κατά της Αγκυρας όχι μόνο για τα ζητήματα που αναφέρθηκαν παραπάνω, αλλά και για την επιθετική συμπεριφορά της στην Ανατολική Μεσόγειο, τον εκφοβισμό της Ελλάδας και της Κύπρου, τις επεμβάσεις κατά των Κούρδων της Συρίας που συντάχθηκαν με τις ΗΠΑ στην εκστρατεία κατά του Ισλαμικού Κράτους (ISIS) και πολλά άλλα σημεία αντιπαράθεσης. Πολλοί στο Κογκρέσο και στην κυβέρνηση πιστεύουν ότι ήταν οι Κούρδοι της Συρίας εκείνοι που βοήθησαν τελικά να ντυπηθεί το ISIS.

Οι αντιρρήσεις του Ερντογάν μπορεί επίσης να βοήθησαν τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν, του οποίου οι αρχικές δηλώσεις κατά της επέκτασης του ΝΑΤΟ ήταν εξαιρετικά αυστηρές. Περιόρισε τις διαμαρτυρίες του όταν ο Ερντογάν αναδείχθηκε ως ο κύριος ύφαλος πρόσκρουσης για την πρόταση αυτή. Και αυτό επίσης θα πλήξει τη θέση της Αγκυρας στην Ουάσιγκτον. Την Πέμπτη, ο Μπάιντεν παρείχε την πλήρη υποστήριξή του στη Φινλανδία και τη Σουηδία στις αιτήσεις τους να ενταχθούν στο ΝΑΤΟ.

Παραδόξως, η κυβέρνηση Μπάιντεν κινούνταν πάντα πολύ προσεκτικά, παρά τις αντιδράσεις του Κογκρέσου, προς την έγκριση της πώλησης νέων F-16 στην Τουρκία. Με την ακύρωση του προγράμματος των F-35, η Τουρκία χρειάζεται απεγνωσμένα να αναβαθμίσει τον υφιστάμενο στόλο πολεμικών αεροσκαφών της. Τα ξεσπάσματα του Ερντογάν για τη Σουηδία και τη Φινλανδία πιθανόν να θέσουν σε περαιτέρω κίνδυνο την πιθανότητα συγκατάθεσης του Κογκρέσου.

Ο Ερντογάν τείνει να πυροβολεί πρώτα και να κάνει ερωτήσεις πολύ αργότερα. Επειτα από χρόνια πικρόχολων καταγγελιών για διάφορες χώρες της Μέσης Ανατολής, από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα μέχρι την Αίγυπτο και το Ισραήλ, ξεκίνησε πρόσφατα μια προσπάθεια συμφιλίωσης με την ουρά στα σκέλια με αυτές τις χώρες. Με αυτόν τον τρόπο αναγνώρισε έμμεσα ότι οι διαμαρτυρίες του εναντίον τους δεν κατάφεραν πολλά και στο τέλος βρέθηκε απομονωμένος.

Είναι σαφές ότι κάνει και πάλι το ίδιο λάθος με το θέμα της επέκτασης του ΝΑΤΟ. Αντί να προβάλλει τις αντιρρήσεις και τα αιτήματά του αθόρυβα πίσω από κλειστές πόρτες, επέλεξε να τα δημοσιοποιήσει. Με αυτόν τον τρόπο χάνει τους μοχλούς επιρροής του, ενώ ταυτόχρονα βλάπτει την εικόνα της Αγκυρας σε μια εποχή που η Τουρκία χρειάζεται ξένες επενδύσεις, τουρίστες και πολύ περισσότερη καλή θέληση.

Η Σουηδία και η Φινλανδία θα γίνουν τελικά μέλη του ΝΑΤΟ. Το μόνο ερώτημα που μένει να καθοριστεί είναι το πότε. Η Τουρκία θα διαπιστώσει ότι τα αιτήματά της δεν θα ικανοποιηθούν. Δεν θα επαναπατριστούν βίαια οι «τρομοκράτες», δηλαδή οι Τουρκο-Κούρδοι πολιτικοί πρόσφυγες, ούτε θα σταματήσει η σουηδική οικονομική βοήθεια προς τους Κούρδους της Συρίας, ειδικά από τη στιγμή που οι ΗΠΑ πράττουν το ίδιο και περισσότερα. Ο Ερντογάν θα διαπιστώσει για άλλη μία φορά ότι η επιρροή του έχει μειωθεί σημαντικά, αν μη τι άλλο εξαιτίας της δικής του συμπεριφοράς.

* Ο κ. Χένρι Μπάρκι είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Lehigh της Πενσιλβάνια. Το άρθρο παραχωρήθηκε από το Syndication Bureau, το οποίο κατέχει τα πνευματικά δικαιώματα.

Με το βλέμμα στις κάλπες και στις ΗΠΑ

Δύο έμπειροι Τούρκοι αναλυτές μιλούν στην «Κ» για τη νέα ένταση που προκαλεί στα ελληνοτουρκικά ο Ταγίπ Ερντογάν

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ

Στην Τουρκία, κάθε ημέρα γίνεται πιο ξεκάθαρη η ενόχληση της κυβέρνησης Ερντογάν για την ελληνική εξωτερική πολιτική, τις στενές σχέσεις Ελλάδας - Ηνωμένων Πολιτειών, αλλά και τα εξοπλιστικά προγράμματα της Αθήνας, με αποτέλεσμα να έχει διακοπεί κάθε προσπάθεια προσέγγισης με αυτήν. Εμπειροι αναλυτές υποστηρίζουν πως σε περίπτωση που ο πρόεδρος της Τουρκίας, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, διαπιστώσει ότι δεν κερδίζει τις προεδρικές εκλογές του 2023, ενδέχεται να προκαλέσει ένταση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις.

Κάποιοι θεωρούν ότι οι επιθετικές δηλώσεις της Αγκυρας οφείλονται στην τουρκική ενόχληση για τη στάση της Ουάσιγκτον απέναντι στην Τουρκία, ενώ άλλοι πιστεύουν ότι και η ίδια η ελληνική πολιτική έχει αλλάξει απέναντι στην Αγκυρα, διαταράσσοντας τις ισορροπίες στο Αιγαίο.

Ο έμπειρος πρώην Τούρκος διπλωμάτης Ογούζ Τσελίκολ, ο οποίος έχει υπηρετήσει και ως πρέσβης της Τουρκίας στην Αθήνα, σε συνομιλία μας υποστηρίζει πως «στο παρελθόν τα ζητήματα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις κάπως είχαν "παγώσει". Ομως, το τελευταίο διάστημα η Ελλάδα φαίνεται πως επιστρέφει σε μια επεκτατική πολιτική. Αυτό προκαλεί αντιδράσεις στην Τουρκία και στους αξιωματούχους. Υπάρχει η εντύπωση πως αυξάνεται η εναντίωση προς την Τουρκία, με δηλώσεις όπως αυτές που έγιναν κατά το ταξίδι Μητσοτάκη στην Ουάσιγκτον με τις οποίες έγινε προσπάθεια να εμποδιστεί η παραχώρηση των F-16 στην Τουρκία. Αυτό προκάλεσε μεγάλες αντιδράσεις στην Τουρκία».

Η ενόχληση της Αγκυρας φάνηκε στις αρχές της εβδομάδας, καθώς με δηλώσεις του ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν απέκλεισε κάθε πιθανότητα διαλόγου με τον Κυ-

«Αυτές οι δηλώσεις έχουν στόχο την εσωτερική πολιτική και δεν πιστεύω πως είναι κάτι που θα επηρεάσει σε βάθος τις σχέσεις Αθήνας - Αγκυρας».

ριάκο Μητσοτάκη. «Για μένα πλέον δεν υπάρχει ο Μητσοτάκης. Δεν αποδέχομαι ποτέ να κάνω μια τέτοια συνάντηση μαζί του. Επειδή εμείς πορευόμαστε με αξιότιμους πολιτικούς που κρατάνε τον λόγο τους. Ας σκεφτεί μόνος του ο Μητσοτάκης από εδώ και πέρα. Ας συναντηθεί με όποιους θέλει. Ας δημιουργήσουν βάσεις με όποιους θέλουν, όπου θέλουν και όπως θέλουν. Εμείς αρκούμαστε στις δυνάμεις μας. Για το θέμα των F-16, νομίζω ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν θα αποφασίσουν με βάση τα λόγια του Μητσοτάκη».

Ο πολιτικός αναλυτής της εφημερίδας Oksijen και της ιστοσελίδας T 24 και πρώην διευθυντής της εφημερίδας Milliyet, Μεχμέτ Γιλμάζ, αναφέρει στην «Κ» πως «αυτές οι δηλώσεις έχουν στόχο την εσωτερική πολιτική και δεν πιστεύω πως είναι κάτι που θα επηρεάσει σε βάθος τις σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας. Θα έλεγα ότι είναι μια προσπάθεια να κερδίσει τις εθνικιστικές ψήφους. Νομίζω τώρα πως δεν θα το προχωρήσει περισσότερο. Ομως, αν διαπιστώσει πως χάνει τις εκλογές, μπορεί να κάνει πολλά πράγματα κι ένα από αυτά θα μπορούσε να είναι να αυξήσει την ένταση με την Ελλάδα. Στη φάση αυτή, ωστόσο, πιστεύω πως θα μείνουμε εδώ».

Ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας Μεβλούτ Τσαβούσογλου, την περασμένη Πέμπτη, σε συνομιλία του με τους δημοσιογράφους, έθεσε εκ νέου ζήτημα αμφισβήτησης της κυριαρχίας ελληνικών νησιών σε περίπτωση που δεν αποστρατιωτικοποιηθούν. «Είναι αντίθετο με το διεθνές δίκαιο να ακυρώσει η Ελλάδα το καθεστώς των νησιών που της είχαν δοθεί υπό όρους στο πλαίσιο των συνθηκών ειρήνης της Λωζάννης του 1923 και των Παρισίων του 1947. Η Ελλάδα τα εξοπλίζει από το 1960. Είπαμε ότι αν δεν το σταματήσει, θα ξεκινήσει η συζήτηση για την κυριαρχία, είναι ξεκάθαρο... Είμαστε εξαιρετικά σοβαροί, δεν μπλοφάρουμε. Εάν η Ελλάδα δεν συμμορφωθεί με αυτό, εμείς θα το προχωρήσουμε αυτό περαιτέρω», τόνισε ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών.

Ο νέος οδικός χάρτης της Αγκυρας στο ζήτημα των ελληνοτουρκικών σχέσεων καθορίστηκε και στο Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας της Τουρκίας, το οποίο συνεδρίασε την Πέμπτη υπό την προεδρία του Ταγίπ Ερντογάν, όπου, σε αντίθεση με προηγούμενες συνεδριάσεις, δεν υπήρξε καμία αναφορά διαλόγου ή επαφής με την Αθήνα.

«Συζητήθηκαν οι σταδιακά αυξανόμενες προκλητικές ενέργειες της Ελλάδας στο Αιγαίο Πέλαγος, που παραβιάζει το διεθνές δίκαιο και τις συνθήκες στις οποίες είναι συμβαλλόμενο μέρος, και οι προσπάθειές της να εκμεταλλευθεί τις συμμαχίες που πρέπει να γίνονται με πνεύμα συνεργασίας. Τονίστηκε ότι η αποφασιστική στάση μας για την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων του έθνους μας θα συνεχιστεί χωρίς συμβιβασμούς», αναφέρει η ανακοίνωση της συνεδρίασης.

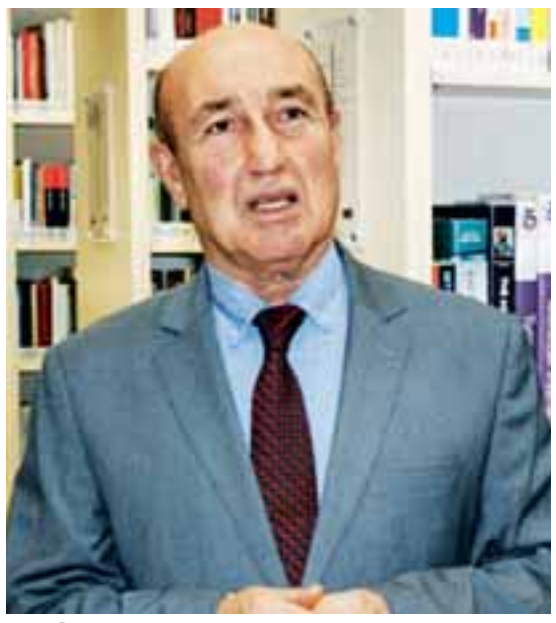

Ο πρώην διπλωμάτης Ογούζ Τσελίκολ (αριστερά) εκτιμά ότι «το τελευταίο διάστημα η Ελλάδα φαίνεται πως επιστρέφει σε μια επεκτατική πολιτική και αυτό προκαλεί αντιδράσεις στην Τουρκία». Ο πολιτικός αναλυτής Μεχμέτ Γιλμάζ θεωρεί ότι «η αντίδραση (Ερντογάν) προς τον Μητσοτάκη δεν είναι προς τον ίδιο, αλλά περισσότερο είναι αντίδραση προς τις ΗΠΑ».

Ευαισθησίες...

Ο Ογούζ Τσελίκολ στο θέμα της αμφισβήτησης της κυριαρχίας των νησιών υπογραμμίζει ότι «αφού η Ελλάδα παραβιάζει το διεθνές δίκαιο και η Τουρκία μπορεί άνετα να παραβιάσει το διεθνές δίκαιο στο Αιγαίο. Η Τουρκία δηλώνει πως θα αναδείξει το ζήτημα της κυριαρχίας των νησιών αφού παραβιάζονται οι συνθήκες. Υπάρχουν τρόποι. Θα το δούμε». Ο έμπειρος Τούρκος διπλωμάτης επισημαίνει πως «μπορούν να "παγώσουν" κάποια ζητήματα, όμως για να συμβεί αυτό θα πρέπει να υπάρχει αμοιβαίος σεβασμός στις ευαισθησίες της άλλης πλευράς. Η σημερινή ελληνική κυβέρνηση δίνει την εντύπωση πως δεν σέβεται τις ευαισθησίες της Τουρκίας».

Ο Μεχμέτ Γιλμάζ εστιάζει κυρίως στο θέμα αμερικανικών βάσεων στην Ελλάδα – στην Αλεξανδρούπολη και σε άλλες περιοχές. «Στην Τουρκία», λέει, «μειώνεται η εμπιστοσύνη προς τις ΗΠΑ λόγω και της πιθανότητας της ίδρυσης κράτους του PKK-YPG στη βόρεια Συρία. Οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι αυτές που αντιδρούν στο ενδεχόμενο στρατιωτικής επέμβασης της Τουρκίας στη Συρία. Οι πολιτικοί της Τουρκίας όπως και ο λαός έχουν καχυποψία προς τις ΗΠΑ. Η αντίδραση προς τον Μητσοτάκη δεν είναι προς τον ίδιο, αλλά περισσότερο είναι η αντίδραση προς τις Ηνωμένες Πολιτείες».

Κλιμάκωση και δυσοίωνα σενάρια

Κλείνουν οι δίαυλοι επικοινωνίας μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η επίθεση του προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν κατά του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη αποτέλεσε το τέλος των ψευδαισθήσεων σχετικά με τις πιθανότητες μείωσης της επιθετικότητας της Αγκυρας για χάρη της ενότητας του ΝΑΤΟ, μεσούντος του πολέμου στην Ουκρανία. Οι αντιδράσεις της Αγκυρας μετά την παρουσία του κ. Μητσοτάκη στην Ουάσιγκτον ήταν ενδεικτικές του εκνευρισμού της τουρκικής κυβέρνησης, ωστόσο η απόφαση του κ. Ερντογάν να προβεί στο χειρότερο δυνατό βήμα κλιμάκωσης, δηλαδή στο κλείσιμο των υφισταμένων διμερών διαύλων επικοινωνίας και συζήτησης, έδωσε οριστικό τέλος στις ελπίδες ότι το καλοκαίρι θα περνούσε ανέφελο.

Οι κινήσεις αυτές αποδέσμευσαν και την από καιρό εκκρεμή αποστολή της επιστολής στον ΟΗΕ, με την οποία η ελληνική πλευρά αποδόμησε την τουρκική επιχειρηματολογία περί σύνδεσης της κυριαρχίας με την αποστρατιωτικοποίηση των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου. Πρακτικά, με ελάχιστες προσθαφαιρέσεις της τελευταίας στιγμής, η επιστολή ήταν έτοιμη από τον Μάρτιο, ωστόσο μετά τη συνάντηση Μητσοτάκη - Ερντογάν στην Κωνσταντινούπολη στις 13 Μαρτίου είχε κρατηθεί ώστε να αποδοθεί στον γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες εν καιρώ. Κάποιες διαφωνίες που υπήρχαν σε υπηρεσιακό επίπεδο στο υπουργείο Εξωτερικών και με τη συμμετοχή της συμβούλου του πρωθυπουργού, Μάνιας Τελαλιάν, είχαν επιλυθεί ήδη από τον Φεβρουάριο και με τις νομικές συμβουλές πανεπιστημιακών από το εξωτερικό. Στο άμεσο μέλλον, πέρα από το Ανώτατο Συμβούλιο Συνεργασίας, που σχεδιαζόταν να πραγματοποιηθεί στη Θεσσαλονίκη το φθινόπωρο και ακυρώθηκε διά στόματος Ερντογάν, είναι δεδομένο ότι μπαίνουν στον πάγο και οι υπόλοιπες τρεις διαδικασίες, των διερευνητικών επαφών, του πολιτικού διαλόγου σε επίπεδο γ.γ. υπουργείων

Στον πάγο οι διερευνητικές επαφές, ο πολιτικός διάλογος σε επίπεδο γ.γ. υπουργείων Εξωτερικών και τα ΜΟΕ σε στρατιωτικό επίπεδο.

Εξωτερικών και των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ) σε στρατιωτικό επίπεδο. Τα ΜΟΕ, άλλωστε, είχαν διολισθήσει σε μια πλατφόρμα πολιτικών ανακοινώσεων του ΑΚΡ εκ μέρους της Τουρκίας, με μικρή έως ανύπαρκτη σχέση με το έργο για το οποίο ξεκίνησαν, δηλαδή την οργάνωση μορατόριουμ ασκήσεων. Με ενδιαφέρον αναμένεται σε τι επίπεδο θα εκπροσωπηθεί στις 10 Ιουνίου η Τουρκία στη Σύνοδο Κορυφής της Διαδικασίας Συνεργασίας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, που πραγματοποιείται στη Θεσσαλονίκη και αποτελεί και τον βασικό λόγο της περιοδείας του υπουργού Εξωτερικών Νίκου Δένδια στα Δυτικά Βαλκάνια αυτή την εποχή.

Αντιθέτως, από την ελπίδα ενός θέρους δίχως προβλήματα, η κατάσταση υποχρεώνει την ελληνική πλευρά να «ξεσκονίσει» ορισμένα από τα πιο δυσοίωνα σενάρια. Το πρώτο είναι η πιθανότητα η Τουρκία να επιχειρήσει γεωτρήσεις σε περιοχές που έχουν ήδη ερευνηθεί το καλοκαίρι του 2020 στα νότια του Καστελλόριζου ή να προχωρήσει σε έρευνες κοντά στην Κρήτη, προκειμένου να υπενθυμίσει τις αξιώσεις της βάσει του τουρκολιβυκού μνημονίου. Γι' αυτό το σενάριο η Αθήνα είναι προετοιμασμένη εδώ και μήνες, καθώς, όπως η «Κ» είχε έγκαιρα αποκαλύψει, το τουρκικό ναυτικό αντιμετωπίζει τη θαλάσσια περιοχή που ξεκινάει από τα έξι ναυτικά μίλια και ανατολικότερα από την Κρήτη ως περιοχή ευθύνης της Αγκυρας. Αυτή η πρακτική «εδαφικοποίησης» των διεθνών υδάτων από πλευράς της Τουρκίας έχει καταγγελθεί και περιγραφεί κατά τρόπο που εκθέτει την Αγκυρα σε όλους τους διεθνείς συνομιλητές της Αθήνας.

Το δεύτερο –και χειρότερο– σενάριο εξετάζει τη στάση που θα ακολουθήσει η Αθήνα σε περίπτωση που επιχειρηθεί παρενόχληση στη μετακίνηση στοιχείων των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ.) στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και, κυρίως, στα Δωδεκάνησα. Ηδη στη ρουτίνα των στελεχών των Ε.Δ. είναι η δι' ασυρμάτου παρενόχληση των ιπτάμενων μέσων που μεταφέρουν στρατιωτικούς στα νησιά, ωστόσο ακόμη δεν έχει επιχειρηθεί αναχαίτισή τους ή δημιουργία προσκομμάτων στην προσέγγιση πλοίων σε λιμάνια. Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι σε ένα τέτοιο σενάριο η ένταση είναι πολύ εύκολο να κορυφωθεί απότομα, με απρόβλεπτες συνέπειες.

Ολα, βεβαίως, θα κριθούν από τον βαθμό που η Τουρκία θα επιχειρήσει να προωθήσει την ατζέντα της αποστρατιωτικοποίησης των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου και, κυρίως, των Δωδεκανήσων, όπου αρκετοί στο διπλωματικό κατεστημένο της Αγκυρας θεωρούν ότι η Ελλάδα έχει το πιο αδύναμο νομικό έρεισμα. Θα εξαρτηθεί σε σημαντικό βαθμό και από την εξέλιξη των επιχειρήσεων τις οποίες έχει προαναγγείλει η Αγκυρα στη βόρεια Συρία. Υπενθυμίζεται, πάντως, ότι τον Φεβρουάριο του 2020 και ενώ η Αγκυρα επιχειρούσε να αποσταθεροποιήσει τα σύνορα στον Εβρο, προωθώντας μετανάστες, οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις (ΤΕΔ) προχωρούσαν στην επιχείρηση «Spring Shield» στην περιοχή του Ιντλίμπ στη βόρεια Συρία, ως αντίδραση σε αεροπορικά χτυπήματα που οδήγησαν τουλάχιστον 36 Τούρκους στρατιώτες στον θάνατο. Ακόμη ένας παράγοντας τον οποίο υπολογίζει η ελληνική πλευρά είναι και το τρίτο, διόλου αμελητέο σημείο επέκτασης της τουρκικής επιρροής, η Λιβύη. Ηδη οι Τούρκοι, για λόγους εντελώς συμβολικούς και καθόλου ουσιαστικούς, ζήτησαν τη συμμετοχή των Λιβύων σε άσκηση του τουρκικού ναυτικού (EFES-2022) και αυτές τις ημέρες λιβυκό πολεμικό πλοίο συμμετέχει σε σενάρια ασκήσεων σε τουρκικά ύδατα.

Η πτήση τουρκικών μαχητικών σε απόσταση 2,5 ναυτικών μιλίων από το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης, το οποίο μετατρέπεται σε ενεργειακό κόμβο αλλά και σημείο μεταφοράς στρατευμάτων προς την Ανατολική Ευρώπη, προδίδει κατά κύριο λόγο εκνευρισμό, αλλά έχει ελάχιστα αποτελέσματα. Ηδη αυτές τις ημέρες το λιμάνι χρησιμοποιείται για την επιστροφή Βρετανών κομάντος και οπλικών συστημάτων προς το Ηνωμένο Βασίλειο μετά τη συμμετοχή τους στην άσκηση «Swift Response 2022» στη Βόρεια Μακεδονία. Παράλληλα, αμερικανικά πολεμικά μεταφορικά έχουν δέσει στο λιμάνι (π.χ., το «USS Arlington»), ενώ οι ΗΠΑ προετοιμάζονται για την εντατική χρήση της Αλεξανδρούπολης μέσα στο καλοκαίρι.

Η ελληνική πλευρά ανησυχεί μήπως η Τουρκία επιχειρήσει γεωτρήσεις σε περιοχές νότια του Καστελλόριζου ή προχωρήσει σε έρευνες κοντά στην Κρήτη, προκειμένου να υπενθυμίσει τις αξιώσεις της, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο τουρκολιβυκό μνημόνιο.

Πεπερασμένο επιχείρημα

Η Αγκυρα κάνει κατάχρηση όλων των διεθνών ερεισμάτων που διαθέτει, προκειμένου να δείξει ότι η Ελλάδα παραβιάζει το διεθνές δίκαιο. Η τουρκική αντιπροσωπεία στο ΝΑΤΟ επιχειρεί να επαναφέρει ζητήματα όπως η αναντιστοιχία ανάμεσα στον ελληνικό εθνικό εναέριο χώρο και στο FIR Αθηνών, προκειμένου να ισχυριστεί ότι μαχητικά της Πολεμικής Αεροπορίας (Π.Α.) κάνουν παραβιάσεις. Πρόκειται για μάλλον πεπερασμένο επιχείρημα, το οποίο η ελληνική πλευρά έχει επιλύσει εδώ και χρόνια και είναι γνωστό και στην Αγκυρα. Παρά το γεγονός ότι το ΝΑΤΟ εκ των πραγμάτων είναι μάλλον ένας χώρος στον οποίο τα ελληνοτουρκικά δεν μπορούν να συζητηθούν, καθώς αφορούν δύο κράτη-μέλη, και την εξαιρετικά... ουδέτερη στάση του γ.γ. Γενς Στόλτενμπεργκ, η στάση που κρατάει η Τουρκία έχει αρχίσει και ενοχλεί, γεγονός το οποίο συνδέεται και με την άρνηση της Αγκυρας να διευκολύνει την ενταξιακή πορεία της Σουηδίας και της Φινλανδίας.

Πού θα κριθεί η αυτοδυναμία για τη Ν.Δ.

Γεωγραφικές περιοχές και κοινωνικές ομάδες που θα κρίνουν το 37,5%

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Η τοποθέτηση του πρωθυπουργού στο τελευταίο υπουργικό συμβούλιο αποτέλεσε ουσιαστικά την ολική επιστροφή του Κυριάκου Μητσοτάκη στο εσωτερικό μέτωπο, καθώς οι αναφορές του στα ταξίδια σε ΗΠΑ και Νταβός είχαν τον χαρακτήρα απολογισμού. Η κυβέρνηση, είτε οι εκλογές γίνουν του χρόνου είτε φέτος το φθινόπωρο, βρίσκεται ούτως ή άλλως σε προεκλογική περίοδο, έχοντας να αντιμετωπίσει μεγάλες προκλήσεις, όπως είναι το ενεργειακό, ο μεγάλος πληθωρισμός και η ακρίβεια, αλλά και η τουρκική προκλητικότητα που υπό κάποιες συνθήκες μπορεί να φέρει ένα δύσκολο καλοκαίρι.

Στο πλαίσιο της άτυπης, αλλά ουσιαστικής έναρξης του προεκλογικού αγώνα, η κυβέρνηση εστιάζει σε συγκεκριμένες εκλογικές περιφέρειες που μπορεί να κρύβουν παγίδες, αλλά και σε κοινωνικές ομάδες που θα κρίνουν σε μεγάλο βαθμό την αυτοδυναμία, η οποία είναι πάντα ο κεντρικός στόχος του Μεγάρου Μαξίμου.

Τα βαρόμετρα

Η Μακεδονία αποτελεί μια κομβική περιοχή διαχρονικά για τη Νέα Δημοκρατία. Παραδοσιακά «γαλάζιο κάστρο» έδωσε στις τελευταίες εκλογές τεράστια ποσοστά στην κυβέρνηση, που σε πολλούς νομούς ξεπερνούσαν το πανελλαδικό ποσοστό της κατά πολύ. Τρία χρόνια μετά η Ν.Δ. κρατάει δυνάμεις στην περιοχή, αλλά παγίδες υπάρχουν. Η μεγάλη ενεργειακή κρίση πλήττει εντόνως την αγροτική εργασία, που με εξαίρεση την αστική Θεσσαλονίκη αποτελεί βασική απασχόληση στη Μακεδονία. Επιπλέον η περιοχή έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, όπως φάνηκε την περίοδο του εμβολιαστικού προγράμματος, όπου σε περιοχές της Μακεδονίας υπήρχαν μερικά από τα πιο χαμηλά ποσοστά πανελλαδικά, ενώ έντονο είναι και το φιλορωσικό στοιχείο. Τα χαρακτηριστικά αυτά αποτυπώνονται στα ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά που λαμβάνει ο Κυριάκος Βελόπουλος σχεδόν στο σύνολο της Μακεδονίας, κάτι που η Ν.Δ. οφείλει να προσέξει, καθώς πρόκειται για μια περιοχή με πάνω από 2,5 εκατομμύρια πληθυσμό.

Η Κρήτη είναι ακόμα μία περιοχή που χρειάζεται τη μεγάλη προσοχή της Ν.Δ. Με πληθυσμό πάνω από 600.000 κατοίκους αποτελούσε πάντα προπύργιο της Κεντροαριστεράς. Είναι χαρακτηριστικό πως στις εκλογές του 2019, που η Ν.Δ. κέρδισε σχεδόν όλη την ηπειρωτική Ελλάδα, στην Κρήτη δεν κέρδισε ούτε έναν νομό. Τα δεδομένα σήμερα έχουν αλλάξει άρδην, καθώς ο νέος πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, Νίκος Ανδρουλάκης, λόγω εντοπιότητας, έχει μεγάλη δύναμη στο νησί. Αυτό μπορεί να έχει δύο αποτελέσματα, ένα θετικό και ένα αρνητικό για τη Ν.Δ. Το θετικό είναι το ΠΑΣΟΚ να επαναπατρίσει ψηφοφόρους του ΣΥΡΙΖΑ και να «σπάσει» στα δύο η Κεντροαριστερά, χαρίζοντας ακόμα και την πρωτιά σε κάποιους νομούς στη Ν.Δ. Το αρνητικό σενάριο είναι οι διαρροές να είναι από τη Ν.Δ. προς το ΠΑΣΟΚ και η κυβέρνηση να χάσει περαιτέρω εκλογική δύναμη στην περιοχή, κάτι που λόγω του μεγάλου πληθυσμού μπορεί να αποδειχθεί κρίσιμο. Ενδεικτικό της κρισιμότητας του αποτελέσματος σε Μακεδονία και Κρήτη είναι πως οι δύο περιοχές μαζί έχουν πληθυσμό πάνω από 3 εκατ., πλησιάζοντας σχεδόν τον αριθμό του Λεκανοπεδίου.

Το «γαλάζιο κάστρο» της Μακεδονίας και η Κρήτη είναι περιφέρειες με κομβική σημασία, ενώ βαρύτητα δίνεται σε νέους, αγρότες και γενικότερα στη μεσαία τάξη.

Κοινωνικές ομάδες

Η Νέα Δημοκρατία ρίχνει το βάρος της και σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες που θα κρίνουν την αυτοδυναμία. Οι νέοι αποτελούν μία από αυτές, καθώς στις εκλογές του 2019 ήταν η μόνη κοινωνική ομάδα που η Ν.Δ. δεν κατάφερε να περάσει τον ΣΥΡΙΖΑ. Στις επόμενες εκλογές θα προστεθούν ακόμα 400.000 (αν γίνουν το 2023) ή 320.000 (αν γίνουν το 2022) νέοι ψηφοφόροι, κάνοντας ακόμα πιο ρευστό το αποτέλεσμα. Αυτή τη στιγμή η Ν.Δ. στις ηλικίες 25-34 βρίσκεται σε ποσοστά πέριξ του 25%, ενώ πιο υψηλά είναι τα ποσοστά της στις ηλικίες 17-24 που κινούνται γύρω στο 29%-30%. Και στις δύο περιπτώσεις όμως είναι χαμηλότερα από το πανελλαδικό της, κάτι που σημαίνει πως χρειάζεται πολλή δουλειά για να αποφευχθούν οι εκπλήξεις.

Οι αγρότες που αριθμούν πληθυσμό πάνω από 500.000 σε όλη την Ελλάδα αποτελούν ακόμα μία κρίσιμη κοινωνική ομάδα. Στις εκλογές του 2019 η νίκη της Ν.Δ. στον αγροτικό κόσμο ήταν σαρωτική, με το τεράστιο 47% έναντι 26% του ΣΥΡΙΖΑ. Σήμερα τα πράγματα είναι επίσης ρευστά, καθώς η ενεργειακή κρίση και η εκτόξευση των τιμών στις ζωοτροφές και στα λιπάσματα έχουν δημιουργήσει δυσκολίες που είναι άγνωστο πώς θα μεταφραστούν στην κάλπη. Η Ν.Δ. με μπόνους, φοροαπαλλαγές και επιδοτήσεις κρατάει σταθερή την επαφή της με αυτό το κοινό, και ακόμα κι αν υπάρξει μια φυσιολογική κάμψη θεωρεί πως θα κρατήσει τις κρίσιμες δυνάμεις της στον αγροτικό κόσμο.

Τέλος, αλλά όχι λιγότερο σημαντικό, η μεσαία τάξη είναι για τη Ν.Δ. αναμφίβολα εκείνη που θα κρίνει σε μεγάλο ποσοστό την αυτοδυναμία. Στην Αττική, αλλά και όπου υπάρχουν μεγάλες πόλεις με μεσαία στρώματα, θα κριθεί σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα. Η γενναία μείωση του ΕΝΦΙΑ αποτελεί την εμβληματικότερη απόφαση για τη Ν.Δ. υπέρ της μεσαίας τάξης και αυτό περιμένει να το δει στην κάλπη.

INTIME NEWS

Σε πρόσφατες δημοσκοπήσεις παρατηρείται αύξηση της δημοτικότητας του Κυριάκου Μητσοτάκη που συνδέεται και με την επίσκεψή του στις ΗΠΑ. Επιπλέον, η πλειονότητα αναγνωρίζει πως ο πρωθυπουργός επιχειρεί να δώσει λύσεις σε εξωγενείς κρίσεις –όπως το ενεργειακό– που δεν οφείλονται στη διακυβέρνησή του.

Τι δείχνουν τα γκάλοπ

Στο Μέγαρο Μαξίμου μελετούν πολύ προσεκτικά τις δημοσκοπήσεις του τελευταίου διαστήματος κάνοντας αναλύσεις επί χάρτου. Οι μετρήσεις, τόσο αυτές που βλέπουν το φως της δημοσιότητας, όσο και εκείνες που δεν κοινοποιούνται, δείχνουν τα εξής στοιχεία: Πρώτον, το πολιτικό σκηνικό φαίνεται να έχει παγιωθεί. Η Ν.Δ. δεν χάνει την πρώτη θέση και το στοίχημα είναι η αυτοδυναμία. Από την άλλη ο ΣΥΡΙΖΑ δεν μπορεί να κεφαλαιοποιήσει κάτι από όσα συμβαίνουν στην Ελλάδα και στον κόσμο και αρκείται σε μία μικρή αύξηση των ποσοστών του που προκύπτει από τη λογική αύξηση της συσπείρωσής του. Δεύτερον, παρατηρείται αύξηση της δημοτικότητας του πρωθυπουργού που έχει να κάνει και με το τελευταίο του ταξίδι στις ΗΠΑ. Επιπλέον, οι πολίτες στην πλειονότητά τους δείχνουν να αναγνωρίζουν πως ο κ. Κυριάκος Μητσοτάκης επιχειρεί να δώσει λύσεις σε εξωγενείς κρίσεις –όπως το ενεργειακό– που δεν οφείλονται στη διακυβέρνησή του. Τρίτον, στο Μαξίμου βλέπουν πως η ανοδική τάση που κατέγραφε το ΠΑΣΟΚ έχει ανακοπεί, δίνοντας μία δεξαμενή από την οποία μπορεί να επιτευχθεί η αυτοδυναμία.

Ο ΣΥΡΙΖΑ αντιμέτωπος με τις δημοσκοπήσεις

Η ψαλίδα με τη Ν.Δ. δεν έχει κλείσει – Να θέσει το κόμμα σε εκλογική ετοιμότητα, ο στόχος της νέας Κεντρικής Επιτροπής

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Το σήμα για την τελική αντεπίθεση απέναντι στην κυβέρνηση δίνει σήμερα ο Αλέξης Τσίπρας κατά την πρώτη συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής. Με βασικό ζητούμενο την ενότητα, έχει ως στόχο την απεμπλοκή από την εσωστρέφεια που από το καλοκαίρι του 2019 «τρώει» το κόμμα. Μετά την ολοκλήρωση του 3ου συνεδρίου, ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ κάνει λόγο για ένα μαζικό, συμμετοχικό κόμμα της Αριστεράς. «Σε αυτή τη μάχη δεν υπάρχουν νικητές και ηττημένοι, όλοι μαζί προχωράμε μπροστά για την ανατροπή και την πολιτική αλλαγή», είναι το μήνυμά του.

Επιχειρώντας να κλείσει τα εσωκομματικά μέτωπα, δείχνει μέσω της ομιλίας του τον δρόμο για το «σκληρό ροκ» που θα ακολουθήσει απέναντι στον Κυριάκο Μητσοτάκη. Βουλή, χώροι εργασίας, συνδικάτα, σύλλογοι, νεολαία, τοπική αυτοδιοίκηση, περιοδείες σε μικρές πόλεις και χωριά, ακόμα και κινητοποιήσεις θα μπουν στο πολιτικό παιχνίδι, με πρώτο ορόσημο τη ΔΕΘ. Η νέα Κεντρική Επιτροπή χρεώνεται με τον ρόλο της κινητοποίησης του συνόλου του κόμματος.

Ο Σεπτέμβριος είναι ο πρώτος σημαντικός σταθμός για τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης για τρεις βασικούς λόγους:

– Θα παρουσιάσει το τελικό κυβερνητικό πρόγραμμά του στη Θεσσαλονίκη επιχειρώντας να διεισδύσει όσο πιο πολύ μπορεί στη ζώνη των αναποφάσιστων.

– Ο Κυριάκος Μητσοτάκης θα έχει εκδηλώσει τυχόν σκέψεις για πρόωρες εκλογές.

– Ο στόχος που έχει τεθεί είναι στις αρχές του φθινοπώρου η Ν.Δ. να νιώθει τη δημοσκοπική ανάσα του ΣΥΡΙΖΑ ή έστω η φθορά της κυβέρνησης να δείχνει πως είναι μη αναστρέψιμη.

Παρά την άνετη εσωκομματική επικράτηση του Αλέξη Τσίπρα, η αξιωματική αντιπολίτευση δεν κεφαλαιοποιεί έως τώρα –βάσει μετρήσεων– τα αναμενόμενα κέρδη.

Η ψαλίδα με τη «γαλάζια» παράταξη, που δεν λέει να κλείσει, είναι η δύσκολη εξίσωση που καλείται να λύσει ο κ. Τσίπρας με το νέο επιτελείο του. Πριν από δύο χρόνια η διαφορά των περίπου 15 μονάδων προκαλούσε μεγάλη απογοήτευση στην Κουμουνδούρου. Πλέον η απόσταση του 8%-10%, που δεν μειώνεται, μοιάζει απειλητική για τα σχέδια του κόμματος. Το κύμα της ακρίβειας τον Μάρτιο και τον Απρίλιο προκάλεσε μικρή φθορά στη Ν.Δ. Η αναμονή του πακέτου που θα είναι το αντίδοτο για το ακριβό ρεύμα, αλλά και η παρουσία του πρωθυπουργού στην Ουάσιγκτον, άλλαξαν το κλίμα. Η μετασυνεδριακή εικόνα της αξιωματικής αντιπολίτευσης με την άνετη επικράτηση του Αλέξη Τσίπρα, την επανεκλογή του και τον τριπλασιασμό των μελών δεν έχει αποδώσει έως τώρα τα αναμενόμενα. Τρεις τελευταίες μετρήσεις (GPO, Marc, Metron Analysis) έδωσαν στην κυβέρνηση έναν επιπλέον αέρα 1-1,5 μονάδας.

Στον ΣΥΡΙΖΑ υποστηρίζουν πως τα μηνύματα που εισπράττονται από την κοινωνία είναι διαφορετικά. Κάνουν λόγο για μια πρόσκαιρη «ανάσα» που πήρε η κυβερνώσα παράταξη, υποστηρίζοντας πως τα αδιέξοδα του Μαξίμου θα οδηγήσουν σε εκλογές πριν από την ερχόμενη άνοιξη.

Αυτή είναι η κυρίαρχη άποψη και αυτό είναι το μήνυμα που στέλνει από την πρώτη συνεδρίαση της Κ.Ε. ο Αλέξης Τσίπρας. Μιλάει για «επιτάχυνση της ραγδαίας φθοράς της κυβέρνησης», που οδηγεί αναγκαστικά σε πρόωρες κάλπες.

Οσο, πάντως, ο κρίσιμος δείκτης της «παράστασης νίκης» δεν αμφισβητεί την άνετη επικράτηση της Ν.Δ., τα πράγματα είναι δύσκολα για το κόμμα του Αλέξη Τσίπρα, που συνεχώς διαμηνύει πως ο ΣΥΡΙΖΑ θα είναι πρώτος στις επόμενες εκλογές, όποτε και αν γίνουν. Το ίδιο έκανε και στην πρώτη συνεδρίαση της Κ.Ε. μιλώντας για «καθαρή πρωτιά». Προκειμένου να μην αφήσει οποιαδήποτε σκιά, πρόσφατα απέκλεισε και το ενδεχόμενο κυβέρνησης μειοψηφίας. Η κλεψύδρα αδειάζει, ωστόσο, και τα περιθώρια για την αξιωματική αντιπολίτευση δεν είναι πολλά. Ο ΣΥΡΙΖΑ εμφανίζεται να κερδίζει περίπου μισή μονάδα, ίσως και λιγότερο, κάθε μήνα, χωρίς τουλάχιστον να καταγράφει απώλειες. Και ο δρόμος για την επιστροφή στο Μέγαρο Μαξίμου μοιάζει να είναι ακόμα μακρύς.

Με αυτά τα δεδομένα, φουντώνει στο εσωτερικό του κόμματος η συζήτηση για το αν η τακτική του «ώριμου φρούτου» τελικά βολεύει τον ΣΥΡΙΖΑ. Οπως και να έχει, ο χειμώνας θα είναι δύσκολος και η λογική λέει πως η διαφορά με τη Ν.Δ. θα μικραίνει όσο περνάει ο χρόνος. Οχι πως στην κυβέρνηση θα παραμείνουν με σταυρωμένα τα χέρια. Εχουν κρυφά όπλα για την ανάσχεση της ακρίβειας, τα οποία θα βγάλουν από το συρτάρι την κατάλληλη στιγμή.

Οσον αφορά το ΠΑΣΟΚ, στις τελευταίες δημοσκοπήσεις έδειξε πως έχει μια πτωτική τάση. Η ενίσχυση του διπολισμού λειτουργεί παραδοσιακά κατά των μικρότερων κομμάτων και όσο η πόλωση μεγαλώνει τόσο η πίεση που θα ασκείται στη Χαριλάου Τρικούπη θα είναι μεγαλύτερη. Η δύσκολη μάχη του Κέντρου, στην οποία υπερτερεί η «γαλάζια» παράταξη, η επαναπροσέγγιση της μεσαίας τάξης και η προσέλκυση των απογοητευμένων ψηφοφόρων είναι ο συνδυασμός της επιτυχίας που θα «ξεκλειδώσει» τη νίκη για τις επόμενες εκλογές.

INTIME NEWS

Επιχειρώντας να κλείσει τα εσωκομματικά μέτωπα, ο Αλέξης Τσίπρας μέσω της ομιλίας του στην Κεντρική Επιτροπή δείχνει τον δρόμο για το «σκληρό ροκ» που θα ακολουθήσει απέναντι στον Κυριάκο Μητσοτάκη (φωτ. αρχείου).

Οι νέες ισορροπίες στη Χαρ. Τρικούπη

Η κυριαρχία των προεδρικών σε Κεντρική Επιτροπή και Πολιτικό Συμβούλιο και η στροφή στη νέα γενιά

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΔΑΝΗΛΟΠΟΥΛΟΥ**

Η εβδομάδα που πέρασε, αλλά και αυτή που ξεκινάει αποτελούν τις τελευταίες ψηφίδες σε έναν μεγάλο κύκλο για το ΠΑΣΟΚ - ΚΙΝΑΛ. Έναν κύκλο που ξεκίνησε στις κάλπες της 5ης Δεκεμβρίου και θα ολοκληρωθεί το ερχόμενο Σαββατοκύριακο, με την πρώτη συνεδρίαση της νέας Κεντρικής Επιτροπής και την ανάδειξη του νέου Πολιτικού Συμβουλίου. Επειτα από μια περίοδο ραγδαίων μεταβολών στον εσωκομματικό χάρτη, παγιώνεται πλέον μια νέα ανθρωπογεωγραφία στη Χαρ. Τρικούπη, τόσο ως προς τον ηγετικό πυρήνα όσο και ευρύτερα.

Οι εκλογές για την Κεντρική Επιτροπή, την τελευταία ημέρα του συνεδρίου, ανέδειξαν δύο βασικά δεδομένα. Πρώτον, όπως αναμενόταν, την κυριαρχία της πλευράς Ανδρουλάκη, καθώς οι προεδρικοί αντιπροσωπεύουν σχεδόν τα 2/3 των 300 μελών της. Το γεγονός ότι οι «γραμμές χαλάρωσαν», όπως λέγεται στην… κομματική διάλεκτο, δηλαδή το ότι κατεγράφη διασπορά ψήφων εντός του στρατοπέδου με αποτέλεσμα αρκετά στελέχη να εκλεγούν σε χαμηλότερες των αναμενομένων θέσεις, δεν αναιρεί τη συντριπτική αριθμητική τους υπεροχή.

Ως δεύτερο δεδομένο καταγράφεται το ότι αποκρυσταλλώνεται η εικόνα των εσωτερικών «μειοψηφιών». Οι πιο συμπαγείς γραμμές παπανδρεϊκών και τμήματος των γεννηματικών (που σε έναν βαθμό είχαν συνταχθεί και στις εσωκομματικές εκλογές) έφεραν στη δεύτερη θέση τον Μανώλη Χριστοδουλάκη, που είχε στηρίξει τον Δεκέμβριο τον Γιώργο Παπανδρέου. Με το βλέμμα στην επόμενη ημέρα, λοιπόν, και χωρίς φυσικά να υποβαθμίζεται ο πάντοτε βαρύνων ρόλος του πρώην πρωθυπουργού στο πασοκικό σύμπαν, ο απερχόμενος γραμματέας φαίνεται ότι συσπειρώνει στο πρόσωπό του τις τάσεις αυτές, στις οποίες συγκαταλέγεται και ένα σημαντικό τμήμα των εκτός ΠΑΣΟΚ στελεχών. Περίπου 20 στελέχη της νέας Κ.Ε. εκτιμάται ότι εντάσσονται στην πλευρά Λοβέρδου και 10 σε εκείνη του Παύλου Χρηστίδη, ο οποίος κινήθηκε στο ίδιο έδαφος με την πλευρά των προεδρικών. Πλέον, η προσοχή είναι στραμμένη στο νέο Πολιτικό Συμβούλιο, που αποτελεί και το κορυφαίο κομματικό όργανο. Οπως και στην περίπτωση της Κ.Ε., το νέο Π.Σ. επίσης θα είναι διευρυμένο μετρώντας 31 μέλη, έτσι ώστε, όπως λένε στη Χαρ. Τρικούπη, να υπάρχει εκπροσώπηση όλων των τάσεων. Σε κάθε περίπτωση, η κυριαρχία των προεδρικών και εδώ είναι δεδομένη και αυτό που μένει να φανεί είναι πώς θα αποτυπωθούν οι ισορροπίες στο εσωτερικό του οργάνου.

Μεγάλο στοίχημα –στο επίκεντρο και της κατάρτισης των ψηφοδελτίων– είναι η Αττική, η οποία εκτιμάται ότι θα καθορίσει αν η διαφαινόμενη άνοδος θα μετατραπεί σε άλμα.

Τα στελέχη που ανήκουν στο «στρατόπεδο» του Νίκου Ανδρουλάκη αντιπροσωπεύουν σχεδόν τα 2/3 των 300 μελών της Κεντρικής Επιτροπής, ενώ αναμένεται να κυριαρχήσουν και στο διευρυμένο Πολιτικό Συμβούλιο των 31 μελών.

Μια άλλη παράμετρος της νέας ανθρωπογεωγραφίας είναι η πτώση του ηλικιακού πήχυ. Τόσο ο Ανδρέας Σπυρόπουλος, που θα είναι ο νέος γραμματέας, όσο και ο Στέφανος Ξεκαλάκης, οι δύο συνεργάτες του Νίκου Ανδρουλάκη που κινούν σε μεγάλο βαθμό τα εσωκομματικά νήματα, εντάσσονται στη γενιά των 40άρηδων, όπως άλλωστε και το σύνολο σχεδόν των στελεχών που απαρτίζουν την ομάδα του έκτου ορόφου της Χαρ. Τρικούπη.

Το στίγμα της ανανέωσης, επιπλέον, αποτυπώνεται και στο πεδίο των «επιστροφών». Μαζί με την επάνοδο του ήλιου, στο συνέδριο υπήρξαν λίγες –και προσεκτικές– κινήσεις αναθέρμανσης των διαύλων με παλαιά στελέχη. Η αίσθηση που εκπέμπεται, ωστόσο, είναι ότι ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ δεν έχει προτεραιότητα να καταστήσει την εν λόγω κατεύθυνση ως στρατηγική, αλλά, αντίθετα, προσβλέπει στο να πάρει εν τοις πράγμασι το τιμόνι στα χέρια της η νέα γενιά.

Οι προκλήσεις

Μετατοπίζοντας το επίκεντρο στο ευρύτερο πολιτικό σκηνικό, η επομένη των παραπάνω βρίσκει τη Χαρ. Τρικούπη στα πρώτα μέτρα μιας προεκλογικής διαδρομής γεμάτης προσδοκίες, αλλά και δύσκολες προκλήσεις. Στο ΠΑΣΟΚ γνωρίζουν άπαντες ότι όσο το σκηνικό θα πολώνεται, τόσο η πίεση στον τρίτο πόλο, δηλαδή προς τους ίδιους, θα αυξάνεται. Η εκτίμηση, άλλωστε, είναι ότι Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ θα επιχειρήσουν να χτίσουν πάνω στον διπολισμό, ώστε τα εκλογικά διλήμματα να είναι σαφή από τον πρώτο γύρο της απλής αναλογικής.

Αυτό που διαμηνύεται από τον ηγετικό πυρήνα είναι ότι δεν πρέπει να χαθεί χρόνος «σε παγίδες, όπως αυτή της συζήτησης περί συνεργασιών» και είναι γεγονός ότι το συνεδριακό πρόσημο βοήθησε προς αυτή την κατεύθυνση. Ολες οι πλευρές, ακόμη και οι «επίφοβες», έθεσαν μεν πιο ευδιάκριτες κόκκινες γραμμές προς τα δεξιά ή τα αριστερά, ωστόσο παρεμβολές στο κεντρικό μήνυμα αυτονομίας που εξέπεμψε ο Νίκος Ανδρουλάκης δεν υπήρξαν, κάτι που δεν ήταν αυτονόητο πριν από το συνέδριο και φαίνεται να δίνει στη Χαρ. Τρικούπη χώρο και χρόνο απέναντι σε μια μόνιμη πηγή εσωστρέφειας κατά το παρελθόν.

Από εκεί και πέρα υπάρχει και η ανάγνωση των δημοσκοπήσεων. Η στασιμότητα –ή και πτωτική τάση– που έχει καταγραφεί σε πρόσφατες μετρήσεις δεν φαίνεται να προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία στην ηγεσία, καθώς στο ΠΑΣΟΚ κοιτάζουν τη «μεγάλη εικόνα», όπως λένε. Βλέπουν, δηλαδή, την παράταξη τους τελευταίους μήνες να έχει εδραιωθεί στο έδαφος πέριξ του 14%-15%, αναγιγνώσκοντάς το ως βάση εκκίνησης και όχι ως «ταβάνι», αλλά και ως ένδειξη που απορρίπτει τους αρχικούς ισχυρισμούς ότι η ανοδική τροχιά θα ήταν παροδική, στον απόηχο των εσωκομματικών εκλογών.

Το μεγάλο στοίχημα, πάντως, που βρίσκεται στο επίκεντρο και της κατάρτισης των ψηφοδελτίων είναι η Αττική, που όπως εκτιμάται θα καθορίσει και το αν η διαφαινόμενη άνοδος θα μπορέσει να μετατραπεί στο προσδοκώμενο άλμα. Σε αυτή την κατεύθυνση, άλλωστε, το λεκανοπέδιο θα βρεθεί στον πυρήνα των δράσεων της Χαρ. Τρικούπη τις προσεχείς εβδομάδες, με αιχμή του δόρατος την ακρίβεια.

Η Alpha C.K. Art Gallery και η Βαρβάρα Γεωργίου
στηρίζουν τα Μωρά Θαύματα

Βαρβάρα Γεωργίου
Ο Ρυθμός της Φύσης

Παρασκευή 3 Ιουνίου στις 7.00 μμ

Διάρκεια Έκθεσης:
3-18 Ιουνίου

Ώρες Λειτουργίας:
Τρίτη-Παρασκευή 10.00 πμ - 1.00 μμ & 4.00 - 6.30 μμ
Σάββατο 10.00 πμ - 1.00 μμ και κατόπιν ραντεβού

Alpha C.K.
ART GALLERY

Λεωφ. Μακαρίου & Παπανικολή 3, 1077 Λευκωσία
Πληροφορίες στο τηλ 22 751325
Δείτε τον κατάλογο της έκθεσης στο www.ackgallery.com

10% των εσόδων από τις πωλήσεις των έργων
τέχνης θα δοθούν στον Σύνδεσμο Μωρά Θαύματα
για αναβάθμιση της Μονάδας Εντατικής Νοσηλείας Νεογνών
(ΜΕΝΝ) του Μακάρειου Νοσοκομείου Λευκωσίας

Μωρά-Θαύματα

Χορηγός Επικοινωνίας
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Διαχρονικός Υποστηρικτής
DELEMA McCANN CYPRUS

Α.Α. 13/2022

Στην κορυφή της Ευρώπης ο Όμιλος MAP S.Platis

Κυπριακός Όμιλος με έδρα το Λονδίνο ανεβαίνει στο πιο ψηλό σκαλοπάτι σε θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης

Μεγάλη διεθνής διάκριση στον τομέα της κανονιστικής συμμόρφωσης απονεμήθηκε στον Όμιλο MAP S.Platis με έδρα το Λονδίνο, ο οποίος έλαβε το βραβείο Best Regulatory Consultancy – Europe για το 2022! Η διεθνής διάκριση «RegTech Insight Europe Awards» απονέμεται σε όσους ξεχώρισαν για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και καινοτόμων λύσεων, βοηθώντας εταιρείες σε όλο τον κόσμο να συμμορφωθούν αποτελεσματικά με τις ταχέως εξελισσόμενες και ολοένα πιο πολύπλοκες ρυθμιστικές απαιτήσεις στον παγκόσμιο κλάδο χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

Σχολιάζοντας την τελευταία διεθνή διάκριση του Ομίλου, ο κ. Δημήτρης Ταξιτάρης, CEO του Ομίλου MAP S.Platis, σημείωσε: «Είμαστε εξαιρετικά περήφανοι που λαμβάνουμε αυτό το βραβείο. Ένα βραβείο που επιβεβαιώνει την ηγετική μας θέση ως ένας από τους κορυφαίους συμβουλευτικούς ομίλους χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στην Ευρώπη. Είναι μια διάκριση που αποτελεί ιδιαίτερη τιμή για όλους εμάς στον Όμιλο γιατί απονέμεται βάσει ψηφοφορίας από ολόκληρο τον κλάδο και αποτελεί απόδειξη της ποιότητας των υπηρεσιών μας.

Στόχος μας είναι να συνεχίσουμε να αξιοποιούμε τις ευρύτερες δυνατότητες του Ομίλου μας, την άρτια τεχνογνωσία και τις εμπειρίες μας, ώστε να βελτιώνουμε και να επεκτείνουμε συνεχώς τις προσφορές υπηρεσιών και τη γεωγραφική μας εμβέλεια. Αυτό το βραβείο αποτελεί την καλύτερη αναγνώριση για την εξαιρετική ομάδα των επαγγελματιών μας, οι οποίοι αποτελούν τη ραχοκοκαλιά του Ομίλου και πάντα υπερβάλλουν εαυτόν για την υποστήριξη των αναγκών των πελατών μας αποτελεσματικά, διατηρώντας παράλληλα το υψηλότερο επίπεδο εξυπηρέτησης. Ένα θερμό ευχαριστώ σε όλους!»

Από την πλευρά της, η κ. Angela Wilbraham, Διευθύνουσα Σύμβουλος του A-Team Group, δήλωσε: «Συγχαρητήρια στον Όμιλο MAP S.Platis για το βραβείο του φετινού 'RegTech Insight Award Europe' για την καλύτερη εταιρεία παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης στην Ευρώπη. Τα φετινά βραβεία ήταν εξαιρετικά ανταγωνιστικά, Ως εκ τούτου αυτοί που έχουν βραβευθεί δίκαια θεωρούνται ως οι πλέον καθιερωμένοι πάροχοι λύσεων, οι οποίοι βοήθησαν αποτελεσματικά τους συμμετέχοντες στον παγκόσμιο κλάδο χρηματοοικονομικών υπηρεσιών να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά και αποδοτικά στις αυξημένες ρυθμιστικές απαιτήσεις.»

Περισσότερες πληροφορίες για τις ολοκληρωμένες και καινοτόμες λύσεις που παρέχει ο Όμιλος MAP S.Platis μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα μας www.mapsplatis.com

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Διχασμένη η Δύση για το τέλος του πολέμου

Πληθαίνουν οι φωνές για συμβιβασμό

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Πώς τελειώνει ένας πόλεμος, στον οποίο ο επιτιθέμενος είναι μια πυρηνική δύναμη; Αυτό είναι το ερώτημα που έχει αρχίσει πλέον να διχάζει ανοιχτά τη Δύση και προκαλεί εκνευρισμό στο Κίεβο. Το άρθρο του Γιούργκεν Χάμπερμας στα τέλη Απριλίου στην εφημερίδα Sueddeutsche, εξηγούσε σε αδρές γραμμές το πρόβλημα: «ένας πόλεμος ενάντια σε μια πυρηνική δύναμη δεν μπορεί να κερδηθεί με την παραδοσιακή έννοια του όρου». Στο πλαίσιο αυτού του επιχειρήματος πρέπει να ερμηνευθεί και η προσεκτική δήλωση του καγκελάριου Ολαφ Σολτς, ότι «η Ρωσία δεν πρέπει να κερδίσει τον πόλεμο ούτε η Ουκρανία πρέπει να τον χάσει».

Μετά τη σθεναρή αντίσταση του ουκρανικού στρατού, που αιφνιδίασε πολλούς, υπήρξε ένα κύμα ενθουσιασμού από την πλευρά της διεθνούς κοινότητας, που πίστεψε ότι ο υποτιθέμενα πανίσχυρος ρωσικός στρατός μπορεί να ηττηθεί και ο πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν να βγει ταπεινωμένος από την εισβολή. Η πραγματικότητα των τελευταίων ημερών στο πεδίο των μαχών ήρθε να διαψεύσει κάθε μαξιμαλιστική διεκδίκηση. Οι επιδρομές στα ανατολικά εντείνονται, μόλις το 5% των εδαφών στο Λουγκάνσκ ελέγχεται πλέον από τους Ουκρανούς (πριν από μια εβδομάδα ήταν 10%), ενώ προχθές ξανάρχισαν –έπειτα από σχεδόν 14ήμερη ηρεμία– τα χτυπήματα στο Χάρκοβο, τη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της χώρας με πληθυσμό πάνω από 1,4 εκατ. –κοντά στα σύνορα με τη Ρωσία– αφήνοντας να εννοηθεί ότι η πόλη δεν έχει αφαιρεθεί οριστικά από τη ρωσική ατζέντα.

Ο τόνος της συζήτησης που ήθελε το Κίεβο ικανό να διεκδικήσει ακόμη και την... επιστροφή της Κριμαίας, που προσαρτήθηκε το 2014 από τη Μόσχα, έχει αλλάξει πλήρως. Η Ιταλία, η Γαλλία και εν μέρει η Γερμανία προκρίνουν πλέον ανοιχτά μια συμβιβαστική λύση, θεωρώντας δεδομένες τις παραχωρήσεις εκ μέρους της Ουκρανίας. Ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν και ο καγκελάριος Ολαφ Σολτς έχουν επανειλημμένως δηλώσει ότι το Κίεβο είναι αυτό που θα πρέπει να υπαγορεύσει τους όρους μιας κατάπαυσης του πυρός, είναι σαφές όμως ότι τάσσονται υπέρ μιας εκεχειρίας που προϋποθέτει υποχωρήσεις. Η Ιταλία από την πλευρά της έχει εκπονήσει πρόταση τεσσάρων σημείων, την οποία προς το παρόν η Μόσχα απορρίπτει. «Δεν μπορείς να προμηθεύεις όπλα στην Ουκρανία με το ένα χέρι και με το άλλο να συντάσσεις ειρηνευτικά σχέδια για την επίλυση της κρίσης», σχολίασε η εκπρόσωπος του ρωσικού υπουργείου Εξωτερικών, Μαρία Ζαχάροβα. Το σχέδιο προβλέπει εκεχειρία και αποστρατιωτικοποίηση της γραμμής επαφής, ουδέτερο καθεστώς για την Ουκρανία, ευρεία αυτονομία της Κριμαίας και του Ντονμπάς εντός ουκρανικών συνόρων και μια συμφωνία μεταξύ Ε.Ε. και Ρωσίας για χαλάρωση των κυρώσεων εις βάρος της Μόσχας, με αντάλλαγμα την απόσυρση των ρωσικών στρατευμάτων.

Εκνευρισμό προκαλούν στο Κίεβο οι συμβουλές να δεχθεί την απώλεια εδαφών του προκειμένου να υπάρξει εκεχειρία με τη Μόσχα.

Χώρες Βαλτικής και Πολωνία

Ο διχασμός στην Ευρώπη είναι έντονος, καθώς στην αντιπέρα όχθη βρίσκονται οι χώρες της Βαλτικής και η Πολωνία, που θεωρούν ότι η συνέχιση μιας πολιτικής κατευνασμού του Βλαντιμίρ Πούτιν, σαν αυτή που ακολούθησαν οι μεγάλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες έως την εισβολή στην Ουκρανία, θα ενθαρρύνει περαιτέρω τις γεωπολιτικές του φιλοδοξίες και θα ενισχύσει την επιθετικότητά του. Στόχος, κατά τη γνώμη τους, θα έπρεπε να είναι να κατατροπωθεί ο ρωσικός στρατός, κάτι που στην παρούσα φάση μοιάζει ουτοπικό.

Την ίδια στιγμή οι νεκροί άμαχοι στην Ουκρανία έχουν ξεπεράσει τους 4.000 από την αρχή του πολέμου, ο ρωσικός αποκλεισμός των ουκρανικών σιτηρών στις αποθήκες λιμανιών της Μαύρης Θάλασσας απειλεί την υφήλιο με παγκόσμια επισιτιστική κρίση, η οποία προστίθεται στην ενεργειακή και τον πληθωρισμό. Ακόμη και οι ΗΠΑ που έκλιναν προς την εκδοχή ενός παρατεταμένου πολέμου στην Ουκρανία κι έχουν δαπανήσει δεκάδες δισ. δολάρια για την παροχή βοήθειας, μοιάζουν να ανακρούουν πρύμναν, με μερίδα του αμερικανικού κατεστημένου (όπως οι New York Times και ο πρώην υπουργός Εξωτερικών Χένρι Κίσινγκερ) να θεωρούν αναπόφευκτο έναν συμβιβασμό.

Ο ίδιος ο Ουκρανός πρόεδρος Βολοντίμιρ Ζελένσκι είπε την Παρασκευή ότι δεν ανυπομονεί πλέον να μιλήσει με τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν, αλλά θα πρέπει να αντιμετωπίσει την πραγματικότητα πως αυτό είναι απαραίτητο για να τερματιστεί ο πόλεμος. Το ερώτημα είναι τι θα δεχόταν ο Πούτιν, γιατί όπως επισήμανε κι ο Χάμπερμας στο άρθρο του, «ένα τέλος στον πόλεμο ή τουλάχιστον μια προσωρινή εκεχειρία, θα πρέπει να είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης μαζί του». Ο ίδιος ο Ρώσος πρόεδρος δεν έχει εξηγήσει τι θα αποτελούσε ένα αποδεκτό σημείο συμβιβασμού για τη Μόσχα.

Ηδη η Ρωσία έχει αρχίσει να δημιουργεί τετελεσμένα στο Ντονμπάς, καθώς ο Πούτιν υπέγραψε προεδρικό διάταγμα με το οποίο απλοποιείται η διαδικασία παροχής ρωσικής υπηκοότητας και διαβατηρίων στους κατοίκους των άρτι καταληφθεισών περιοχών. Η εσπευσμένη ρωσοποίηση του Ντονμπάς επιτρέπει στη Μόσχα να δημιουργήσει μια συνεχόμενη χερσαία γέφυρα από το Μπέλγκοροντ στη Ρωσία και μέχρι την Κριμαία και τη Χερσώνα, αποκόβοντας τη Θάλασσα του Αζόφ από την Ουκρανία.

Η εισβολή στην Ουκρανία ύστερα από τρεις μήνες

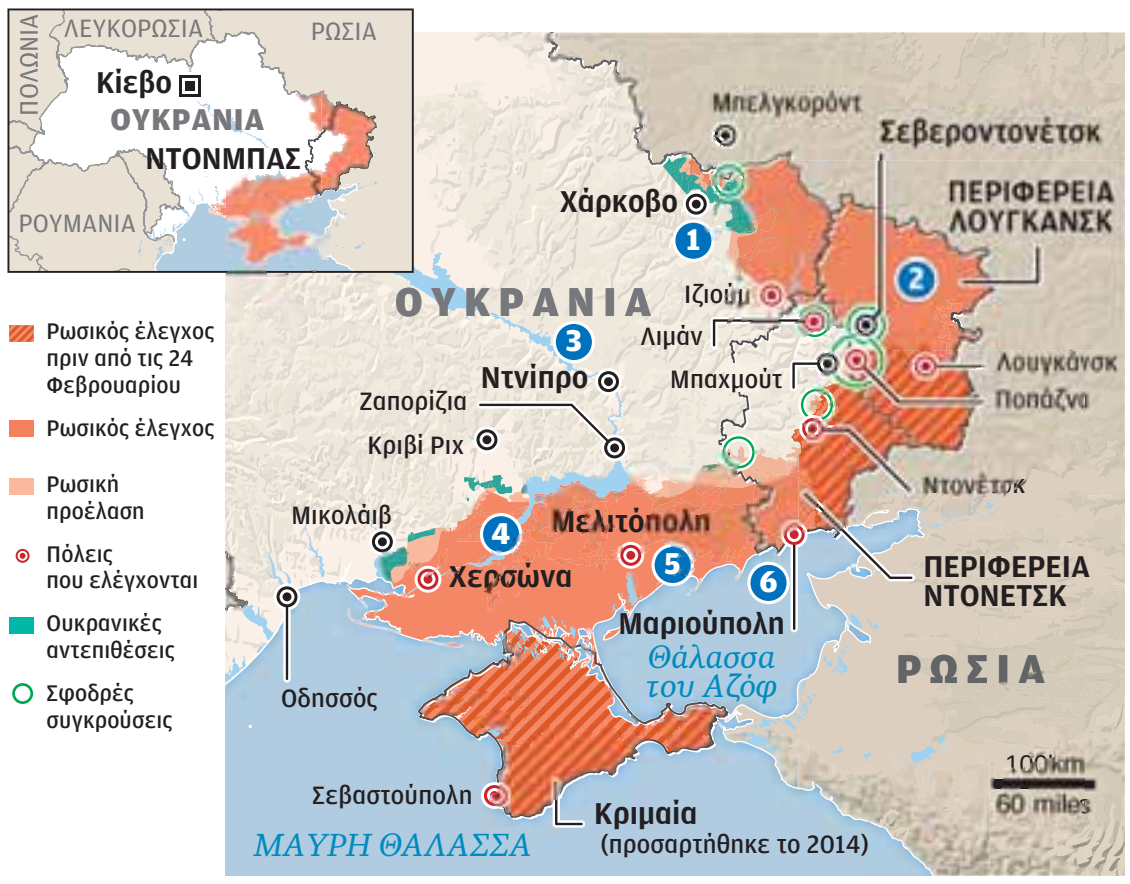

1 Χάρκοβο: Εννέα νεκροί μετά το νέο σφυροκόπημα

2 Ντονμπάς: Οι μάχες είναι στην «ύψιστη ένταση», σύμφωνα με το Κίεβο

3 Ντνίπρο: Τρεις εκρήξεις, με τους διασώστες να αναζητούν επιζώντες

4 Χερσώνα: Οι Ρώσοι ετοιμάζουν τρίτη γραμμή άμυνας εν αναμονή ουκρανικών αντεπιθέσεων

5 Μελιτόπολη: Ενισχύσεις με άρματα μάχης Τ-62, ηλικίας 50 και πλέον ετών

6 Μαριούπολη: Η Ρωσία επιστρατεύει φορτηγά κινητής προπαγάνδας με μεγάλες οθόνες σε σημεία ανθρωπιστικής βοήθειας

Πηγές: Institute for the Study of War, UK Ministry of Defence, Reuters

© GRAPHIC NEWS Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ζελένσκι vs Κίσινγκερ

Εκδηλη είναι η ανησυχία στο Κίεβο ότι η Δύση προσανατολίζεται σε ένα συμβιβασμό με τον Βλαντιμίρ Πούτιν, όπως τον περιέγραψε ο βετεράνος της αμερικανικής διπλωματίας, Χένρι Κίσινγκερ. Ο 99χρονος πρώην ΥΠΕΞ είπε στη σύνοδο του Νταβός ότι η Ουκρανία θα πρέπει να εκχωρήσει κάποια εδάφη στη Ρωσία στο όνομα της ειρήνης. Ακόμη και οι New York Times έγραψαν σε κύριο άρθρο τους με τίτλο «Ο πόλεμος στην Ουκρανία είναι σύνθετος και η Αμερική δεν είναι έτοιμη» ότι οι ρωσικές δυνάμεις παραμένουν υπερβολικά ισχυρές, ώστε να είναι ρεαλιστικός ο στόχος μιας αποφασιστικής νίκης της Ουκρανίας. Απαντώντας ο «Αδέσμευτος του Κιέβου» έκανε λόγο για κατευνασμό του Πούτιν από τους ΝΥΤ, ενώ το ίδιο επιχείρημα χρησιμοποίησε και ο Ουκρανός πρόεδρος Βολοντίμιρ Ζελένσκι στην αντιπαράθεση με τον Κίσινγκερ. «Το ημερολόγιό του δεν δείχνει 2022, αλλά 1938» είπε, σε μια αναφορά στη συμφωνία του Μονάχου, που επέτρεψε στη ναζιστική Γερμανία να προσαρτήσει τη δυτική Τσεχοσλοβακία. Την ανησυχία της πως έχει ενσκήψει «κόπωση πολέμου» στη Δύση εξέφρασε και η Γερμανίδα ΥΠΕΞ, Αναλένα Μπέρμποκ.

Η αργή προέλαση των Ρώσων στο ανατολικό μέτωπο

Των **ΤΖΟΣ ΧΟΛΝΤΕΡ, ΜΑΡΚΟ ΧΕΡΝΑΝΤΕΖ** *και* **ΤΖΟΝ ΧΟΥΑΝΓΚ**
THE NEW YORK TIMES

Αφού απέτυχε να ανατρέψει την ουκρανική κυβέρνηση στο Κίεβο, η Ρωσία αναδιέταξε τις δυνάμεις της θέτοντας έναν λιγότερο φιλόδοξο στόχο. Να καταλάβει το υπόλοιπο Ντονμπάς, προωθούμενη πέρα από την περιοχή την οποία είχε ήδη θέσει υπό τον έλεγχό της πριν από ένα μήνα. Ο ρωσικός στρατός έχει μεγάλη υπεροπλία ως προς το πολεμικό υλικό, αν όχι ως προς το έμψυχο δυναμικό – έχει περισσότερα τεθωρακισμένα, πολεμικά αεροσκάφη, ελικόπτερα και βαρύ πυροβολικό. Ομως, ένα μήνα αφότου ξεκίνησε η μάχη την ανατολική Ουκρανία, η πρόοδος στο ανατολικό μέτωπο είναι αργή.

Σε μια ένδειξη ισχύος, οι ουκρανικές αντεπιθέσεις έξω από το Χάρκοβο έχουν επιτύχει την ανάκτηση εδαφών, αποσπώντας την προσοχή των ρωσικών δυνάμεων και απειλώντας τις γραμμές ανεφοδιασμού τους. Ξανά και ξανά, ο ρωσικός στρατός πρέπει να αποδεχθεί τη δύσκολη πραγματικότητα, ότι δεν έχει τη δύναμη που απαιτείται για να πολεμήσει σε πολλά μέρη ταυτοχρόνως.

Η περιοχή στην οποία γίνονται οι πιο κρίσιμες μάχες έχει πλάτος μόλις 120 χλμ. και περιλαμβάνει τις πόλεις Σλοβιάνσκ, Κραματόρσκ και Σιεβιεροντονέτσκ. Στο στόχαστρο του Κρεμλίνου τώρα βρίσκονται πέντε δρόμοι προς το Σλοβιάνσκ, που θα του επέτρεπαν να περικυκλώσει δεκάδες χιλιάδες Ουκρανούς στρατιώτες. Σε κάποια μέρη έχει φθάσει πιο κοντά. Ο κυβερνήτης της επαρχίας Λουγκάνσκ, Σέρχι Χαϊντάι, είπε ότι μόνο 5% της περιοχής παραμένει σε ουκρανικά χέρια, ενώ πριν από μία εβδομάδα ήταν 10% και ότι σε κάποιες περιοχές οι ουκρανικές δυνάμεις υποχωρούν. «Ο ρωσικός στρατός έχει ρίξει όλες του τις δυνάμεις στην κατάληψη της επαρχίας Λουγκάνσκ, στα περίχωρα του Σιεβιεροντονέτσκ διεξάγονται εξαιρετικά σφοδρές μάχες. Απλά καταστρέφουν την πόλη, τη βομβαρδίζουν κάθε μέρα χωρίς διακοπή», είπε.

Καθώς λιγοστεύουν οι στρατιώτες και το πολεμικό υλικό, η μάχη του Ντονμπάς θα είναι πιθανότατα η τελευταία μεγάλη μάχη του Κρεμλίνου στην Ουκρανία.

Μεγάλη ρωσική δύναμη έχει συγκεντρωθεί στο Ιζιουμ, στέλνοντας σε τακτά χρονικά διαστήματα μονάδες προς τον αυτοκινητόδρομο που συνδέει το Σλοβιάνσκ με την υπόλοιπη Ουκρανία. Το πυροβολικό βομβαρδίζει τα χωριά που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή, ενώ τεθωρακισμένα και επιθετικά ελικόπτερα πλήττουν την ουκρανική άμυνα.

A.P PHOTO

Ρώσοι στρατιώτες με το δάχτυλο στη σκανδάλη στην είσοδο του υδροηλεκτρικού σταθμού της Κακχόβκα, στον ποταμό Δνείπερο. Οσο περισσότερο προελαύνουν τα ρωσικά στρατεύματα, τόσο αποδυναμώνονται οι γραμμές ανεφοδιασμού και εκτίθενται σε ουκρανικές αντεπιθέσεις.

Βαριές απώλειες έχουν σημειωθεί και στις δύο πλευρές, ενώ οι Ουκρανοί μαχητές κατάφεραν επί εβδομάδες να κρατήσουν τις θέσεις τους. Σε μια προσπάθεια να αποκόψουν τις ουκρανικές γραμμές ανεφοδιασμού, οι Ρώσοι έχουν πλήξει την οδική και σιδηροδρομική σύνδεση του Σλοβιάνσκ με την υπόλοιπη Ουκρανία. Αλλά και σε αυτό το μέτωπο επικρατεί στασιμότητα. Κάθε αποτυχημένη απόπειρα αποτελεί πλήγμα για τον ρωσικό στρατό, ενώ οι νέοι τραυματισμοί ή θάνατοι στρατιωτών κάνουν τις μονάδες μικρότερες και λιγότερο αποτελεσματικές.

Αντιθέτως, η πόλη Λιμάν έπεσε στα χέρια των Ρώσων την Παρασκευή. Ο τρόπος με τον οποίο η Ρωσία προσπαθεί να κατακτήσει πόλεις και χωριά ενώ διαθέτει περιορισμένες δυνάμεις είναι άγριος. Καταστρέφει τις αστικές περιοχές με βαρύ πυροβολικό και προελαύνει λίγες ημέρες αργότερα. Αυτή η στρατηγική ταιριάζει στον αποδεκατισμένο ρωσικό στρατό, που δεν διαθέτει επαρκείς δυνάμεις για παρατεταμένες μάχες στον αστικό ιστό.

Ενα αμυντικό πλεονέκτημα των ουκρανικών δυνάμεων είναι ο ποταμός Σεβέρσκι Ντόνετς. Μια απόπειρα των ρωσικών δυνάμεων να τον διασχίσουν με πλωτή γέφυρα απέτυχε παταγωδώς. Το ουκρανικό πυροβολικό έχει σκοτώσει ή τραυματίσει εκεί περισσότερους από 400 Ρώσους στρατιώτες.

Η πτώση της Μαριούπολης

Ο ρωσικός στρατός έχει κερδίσει έδαφος σε άλλα σημεία του Ντονμπάς. Κατέλαβε τη Μαριούπολη αφού διαπραγματεύθηκε την παράδοση του τελευταίου σημαντικού θυλάκου Ουκρανών μαχητών στη χαλυβουργία Αζοφστάλ. Υποχρέωσε επίσης τις ουκρανικές δυνάμεις να αποσυρθούν από την πόλη Ποπάζνα, αφότου οι ανηλεείς βομβαρδισμοί δεν άφησαν στους Ουκρανούς κανένα κτίριο από το οποίο να την υπερασπιστούν. Σε μια απειλητική κίνηση, οι Ρώσοι κινήθηκαν βορείως από την Ποπάζνα με στόχο να περικυκλώσουν τις ουκρανικές δυνάμεις στο Σιεβιεροντονέτσκ και να αποτρέψουν τον ανεφοδιασμό της πόλης από τα δυτικά. Την Παρασκευή είχαν κυκλώσει τα δύο τρίτα της πόλης.

Αυτές οι νίκες δεν επαρκούν για να πάρει η Ρωσία τον έλεγχο του Ντονμπάς και τα προβλήματά της μπορεί να επιδεινωθούν όσο ο πόλεμος συνεχίζεται. Οι ρωσικές δυνάμεις προξενούν τεράστιες απώλειες στον ουκρανικό στρατό, αλλά αυτό έχει κόστος για τους Ρώσους στρατιώτες και το πολεμικό τους υλικό. Την ίδια στιγμή, η Ουκρανία συνεχίζει να λαμβάνει όπλα από τις χώρες του ΝΑΤΟ, που θα τη βοηθήσουν να εξαπολύσει αντεπιθέσεις.

Επίσης αντλεί στρατιώτες από μεγαλύτερη δεξαμενή, σε σχέση με τη Ρωσία. Ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν δεν έχει κηρύξει επιστράτευση, οπότε η Μόσχα έχει στείλει στον πόλεμο στράτευμα παρόμοιο σε μέγεθος με αυτό που διατηρεί σε καιρό ειρήνης. Αν δεν επιστρατεύσει περισσότερους άνδρες, η Ρωσία δεν θα μπορεί να προελαύνει για πολύ. Οσο περισσότερο προελαύνουν οι Ρώσοι στρατιώτες, τόσο περισσότερο αποδυναμώνονται οι γραμμές ανεφοδιασμού και εκτίθενται σε ουκρανικές αντεπιθέσεις, με αποτέλεσμα η Ρωσία να χρειάζεται να στέλνει δυνάμεις σε εδάφη που έχει ήδη κερδίσει. Η Ρωσία έχει περιορισμένο χρονικό περιθώριο να πάρει την πρωτοβουλία και να κερδίσει σημαντικά εδάφη.

Μετά από αυτό, ίσως υποχρεωθεί σε πιο αμυντικές θέσεις και ο πόλεμος μπορεί να βαλτώσει. Καθώς λιγοστεύουν οι στρατιώτες και το πολεμικό υλικό, η μάχη του Ντονμπάς θα είναι πιθανότατα η τελευταία μεγάλη μάχη του πολέμου.

Νέο λουτρό αίματος στον βωμό της οπλοκατοχής

Οι Ρεπουμπλικανοί κωφεύουν στις εκκλήσεις για αυστηροποίηση της αγοράς όπλων

Των **ΤΖΑΚ ΧΙΛΙ**
και **ΕΝΤΓΚΑΡ ΣΑΝΤΟΒΑΛ**
THE NEW YORK TIMES

Οι ΗΠΑ θρηνούν. Την Τρίτη, 19 μαθητές και δύο δασκάλες του δημοτικού σχολείου Ρομπ της πόλης Ουβάλντε του Τέξας δολοφονήθηκαν εν ψυχρώ, μέσα στη σχολική αίθουσα, μετά την εισβολή ενός 19χρονου ενόπλου. Μία ακόμη αναίτια τραγωδία. Πίσω από τους αριθμούς που ανακοίνωσαν οι Αρχές «κρύβονται» 21 άνθρωποι, ξεχωριστοί και ιδιαίτεροι.

Ο δεκάχρονος Ξαβιέ Λόπεζ, ο οποίος ξεψύχησε στην τάξη του χτυπημένος από τις σφαίρες, είχε πάρει άριστα την ημέρα που δολοφονήθηκε. Δεν έβλεπε την ώρα να μοιραστεί τον μικρό του θρίαμβο με τα τρία αδέλφια του. Ομως προτίμησε να παραμείνει στο σχολείο του προκειμένου να παρακολουθήσει την τελετή για το τέλος της σχολικής χρονιάς. Η συνομήλική του Τζαϊλά Σιλγκουέρο ήταν το στερνοπούλι της οικογένειάς της, το μικρότερο από τα τέσσερα αδέλφια της. Λάτρευε το σχολείο και τους φίλους της. Μία ημέρα πριν από την τραγωδία, τη Δευτέρα το βράδυ, είχε ζητήσει από τον πατέρα της, να μην πάει σχολείο την επομένη, κάτι που του έκανε μεγάλη εντύπωση. Το επόμενο πρωί το είχε ξεχάσει. Ντύθηκε και πήγε σχολείο όπως κάθε μέρα. Οταν τον αποχαιρέτησε ήταν η τελευταία φορά που την είδε ζωντανή.

Η Τζάκι Σεζάρες και η Αναμπέλ Ροντρίγκεζ ήταν ξαδέλφες και φοιτούσαν στην ίδια τάξη. Η Τζάκι, που πριν από 15 ημέρες είχε λάβει την πρώτη Θεία Κοινωνία. Η Αμελί Τζο Γκάρτζα ήταν ένα χαρούμενο δεκάχρονο κορίτσι και της άρεσε να παίζει με πλαστελίνες. Ο πατέρας της θυμάται ότι ήταν «ένα παιδί γεμάτο ζωή, πάντα έκανε αστεία, πάντα χαμογελούσε. Ηταν εξαιρετικά κοινωνική και μιλούσε με όλους. Παρότι δεν μιλούσε για το σχολείο, λάτρευε τις συμμαθήτριές της και τα παιχνίδια τους στο διάλειμμα». Ο εννιάχρονος Ουζίγια Γκαρσία, όπως λέει ο παππούς του, ήταν «το πιο γλυκό αγόρι». Λάτρευε τα αυτοκίνητα, τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, το ποδόσφαιρο και την οικογένειά του.

Μία από τις δασκάλες που σκοτώθηκαν, η Ιρμα Γκαρσία, ήταν «δεύτερη μητέρα» για τους μαθητές της και η οικογένειά της πιστεύει ότι κατά τη διάρκεια της επίθεσης θα έκανε ό,τι μπορούσε για να τους προστατεύσει. Η άλλη δασκάλα που δολοφονήθηκε, η Εύα Μιράλες, λάτρευε τους μαθητές της. Οι γείτονές της θυμούνται ότι ήταν «ένας θαυμάσιος άνθρωπος, μια χρυσή καρδιά».

Οπλοκατοχή πολιτών

Κατά μέσο όρο 124 Αμερικανοί έχαναν τη ζωή τους από ένοπλη βία κάθε μέρα το 2020, αριθμός αυξημένος κατά 15% σε σχέση με το 2019. Είναι τα υψηλότερα επίπεδα που έχουν καταγραφεί με βάση το Κέντρο Τζον Χόπκινς για την ένοπλη βία.

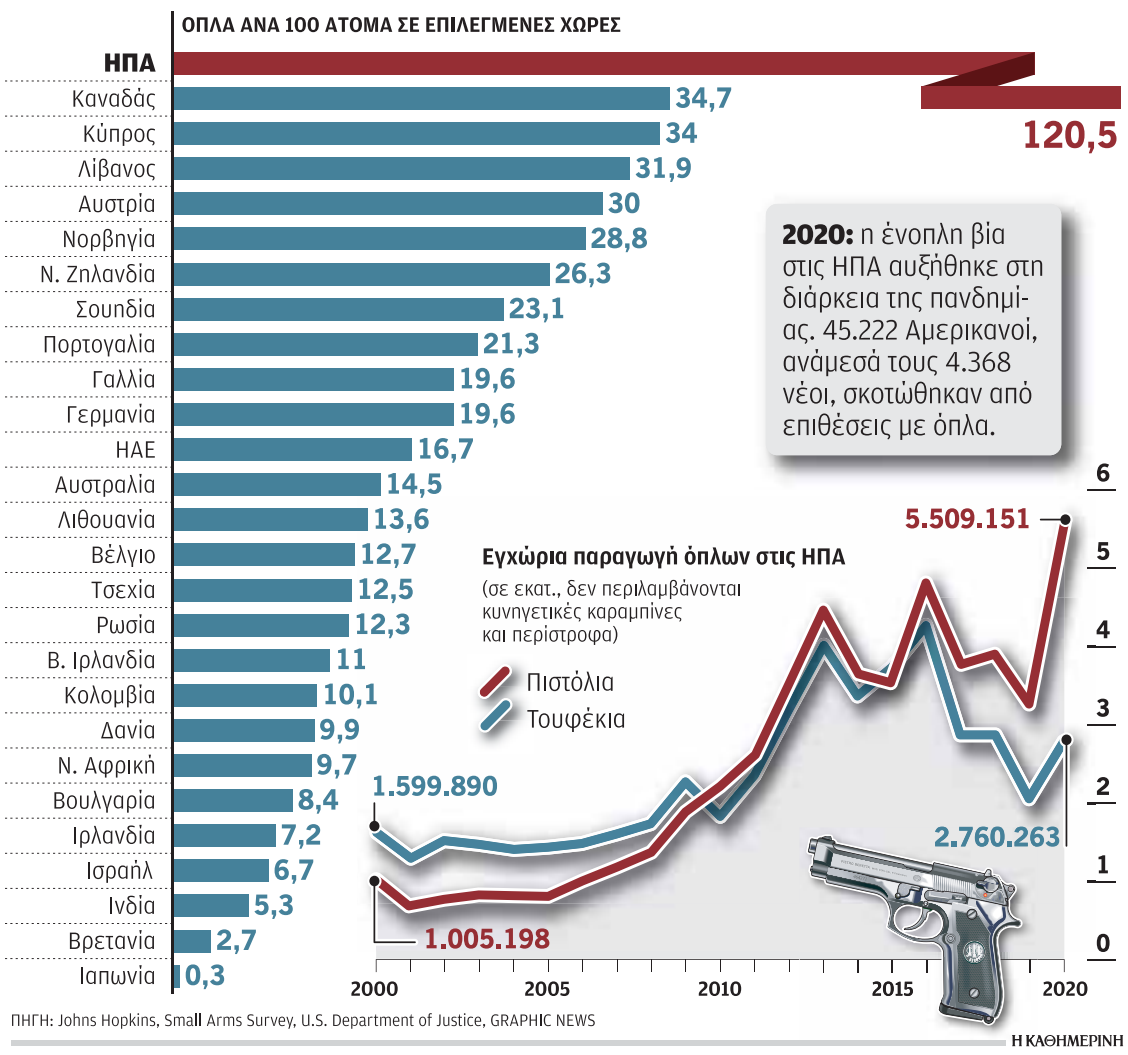

ΠΗΓΗ: Johns Hopkins, Small Arms Survey, U.S. Department of Justice, GRAPHIC NEWS
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η άγρια δολοφονία 19 μικρών μαθητών και δύο δασκάλων σε δημοτικό σχολείο του Τέξας και η υποκριτική συγκίνηση συντηρητικών κύκλων.

Ολοι τους χάθηκαν μέσα σε σαράντα λεπτά χωρίς κανένα λόγο. Οι δικοί τους άνθρωποι δεν θα τους ξαναδούν, ούτε θα τους αγκαλιάσουν ξανά. Τα ποτάμια αίματος που αφήνει η απολύτως ανεξέλεγκτη οπλοκατοχή στις ΗΠΑ δεν θα στερέψουν. Οι Ρεπουμπλικανοί, άλλωστε, δεν προτίθενται να κάνουν τίποτα για να μπει τέλος σε αυτή την τραγωδία. Εχουν επανειλημμένως απορρίψει τη θέσπιση οποιουδήποτε μέτρου για την αυστηροποίηση της αγοράς όπλων, όπως είναι ο έλεγχος του ιστορικού του επίδοξου αγοραστή. Οι περισσότεροι Ρεπουμπλικανοί γερουσιαστές, εξάλλου, εκλέγονται σε ακραία συντηρητικές πολιτείες, όπου η οπλοκατοχή θεωρείται αδιαμφισβήτητο «ιερό δικαίωμα» θεσμοθετημένο από το σύνταγμα.

«Δεν είναι δυνατόν να αποστερήσουμε δικαιώματα από τους νομιμόφρονες πολίτες», εξηγεί ο γερουσιαστής του Ουαϊόμινγκ, Τζον Μπαράσο, επαναλαμβάνοντας το μάντρα των ομοϊδεατών του. Για τους Ρεπουμπλικανούς οποιοσδήποτε περιορισμός στην αγορά και κατοχή όπλων θεωρείται αντισυνταγματικός. Τώρα, μετά την τραγωδία της Πέμπτης, προσπαθούν να προτείνουν κάποια δευτερεύοντα μέτρα, όπως η ενίσχυση προγραμμάτων ψυχικής υγείας ή ακόμη και η θωράκιση των σχολείων έναντι μελλοντικών επιθέσεων. Μοναδικός στόχος τους, όμως, είναι ο κατευνασμός της κοινής γνώμης και η δημιουργία της εντύπωσης ότι δεν αδιαφορούν για τις ζωές που χάθηκαν.

Η Εθνική Ενωση Οπλων (NRA), το πανίσχυρο λόμπι υπέρ της οπλοκατοχής, σύμφωνα με τους Δημοκρατικούς εξακολουθεί να ασκεί μεγάλη επιρροή στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα, κυρίως μέσω των γενναίων οικονομικών δωρεών και της υποστήριξής τους, ενισχύοντας την αντίσταση των γερουσιαστών σε οποιαδήποτε νομοθετική μεταρρύθμιση. Παρότι το συνέδριο της Εθνικής Ενωσης Οπλων πραγματοποιήθηκε πριν από την τραγωδία στο Χιούστον του Τέξας, μιας πολιτείας που θρηνεί, ανώτατα στελέχη του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, μεταξύ των οποίων και ο κυβερνήτης της πολιτείας, Τεντ Κρουζ, παρευρέθησαν. Φυσικά από τη συγκέντρωση δεν θα μπορούσε να λείπει ο τέως πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ. Ενδιαφέρον ήταν το γεγονός ότι κανένα από τα μέλη της NRA δεν μπορούσε να οπλοφορεί ενόσω ο τέως πρόεδρος βρισκόταν στην αίθουσα.

Η μη απαγόρευση «κερδίζει» εκλογές στην Αμερική

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

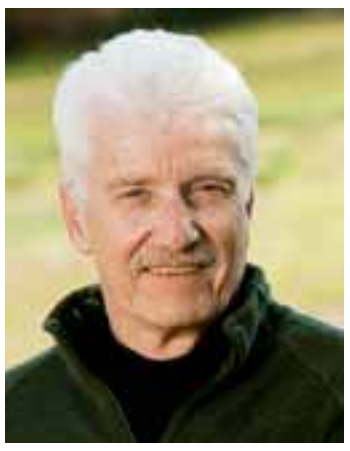

«Παλαιότερα οι περισσότεροι αγόραζαν τουφέκια και κυνηγετικά όπλα, αλλά τώρα αγοράζουν πιστόλια», λέει ο Φίλιπ Κουκ.

Ο καθηγητής Δημόσιας Πολιτικής στο Duke University στις ΗΠΑ και εξειδικευμένος στο ζήτημα της οπλοκατοχής, Φίλιπ Κουκ, μιλάει στην «Κ».

Από το Σάντι Χουκ το 2012, στο Γιουβάλντι το 2022. Μία από τα ίδια. Με την επίκληση της αυτοάμυνας ενάντια στο έγκλημα, οι Αμερικανοί επιτρέπουν απρόσκοπτα την οπλοκατοχή, αυξάνοντας τελικά το τίμημα για την ανθρώπινη ζωή. Μοναδική λύση η νομοθετική ρύθμιση απαγόρευσης, η οποία ωστόσο προσκρούει στους εκλογικούς υπολογισμούς της συντηρητικής πτέρυγας. «Οι ψηφοφόροι της οπλοκατοχής είναι ψηφοφόροι "ενός ζητήματος" και κάθε φορά κρίνουν την εκλογική νίκη των Ρεπουμπλικανών», τονίζει στην «Κ» ο καθηγητής Δημόσιας Πολιτικής στο Duke University στις ΗΠΑ, εξειδικευμένος στο ζήτημα της οπλοκατοχής, Φίλιπ Κουκ.

– Ποιες είναι οι ρίζες της κουλτούρας της οπλοκατοχής στις ΗΠΑ; Ποιο είναι το σκεπτικό της Δεύτερης Τροπολογίας του αμερικανικού συντάγματος;

– Οι περισσότεροι άνθρωποι που κατέχουν όπλα λένε ότι ο πιο σημαντικός λόγος είναι η αυτοάμυνα ενάντια στο έγκλημα. Πριν από 50 χρόνια, η ίδια ερώτηση θα έπαιρνε διαφορετική απάντηση: οι περισσότεροι ιδιοκτήτες όπλων θα έλεγαν ότι ο κύριος λόγος ήταν το κυνήγι, η σκοποβολή ή η συλλογή. Η αλλαγή στα κίνητρα αντανακλάται στους τύπους όπλων που πωλούνται στις Ηνωμένες Πολιτείες. Παλαιότερα, οι περισσότεροι αγόραζαν τουφέκια και κυνηγετικά όπλα, αλλά τώρα αγοράζουν πιστόλια. Υπάρχει σοβαρή διαμάχη σχετικά με τη Δεύτερη Τροπολογία. Υιοθετήθηκε τον 18ο αιώνα και συμπεριλήφθηκε για την προστασία των πολιτειών από τη νέα ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Οι κρατικές και τοπικές πολιτοφυλακές ήταν σημαντικές εκείνη την εποχή.

– Επικρατεί η εντύπωση ότι το πολιτικό σύστημα στις ΗΠΑ έχει επιδείξει αδράνεια στο ζήτημα της οπλοκατοχής και των δυσμενών συνεπειών της. Ποιοι είναι οι πολιτικοί λόγοι;

– Τα τελευταία χρόνια το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα έχει υιοθετήσει μια θέση υπέρ των οπλών και κατά του ελέγχου. Οι σχετικά λίγες πολιτείες στις οποίες κυριαρχούν οι Δημοκρατικοί, όπως η Καλιφόρνια και η Νέα Υόρκη, μπόρεσαν να υιοθετήσουν μέτρα ελέγχου των όπλων που κάνουν κάποια διαφορά. Στο Κογκρέσο οι Ρεπουμπλικανοί είναι σε θέση να εμποδίζουν κάθε νέα νομοθεσία, που θα ενίσχυε τη ρύθμιση στο συγκεκριμένο ζήτημα. Για τους Ρεπουμπλικανούς, το θέμα της οπλοκατοχής είναι θέμα εκλογικής νίκης, καθώς ανήκουν στους ψηφοφόρους τους ψηφοφόροι «ενός ζητήματος» (κατά του ελέγχου των όπλων). Αντιθέτως, άλλοι ψηφοφόροι τους, που υποστηρίζουν κάποια ρύθμιση στο θέμα, επηρεάζονται πιο πολύ από άλλα ζητήματα.

– Με αυτό το δεδομένο, τι θεωρείτε ότι μπορεί να γίνει πρακτικά για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα;

– Μια απάντηση είναι ότι η αστυνομία θα πρέπει να δώσει ύψιστη προτεραιότητα στην πρόληψη της εγκληματικής χρήσης όπλων. Επί του παρόντος, τα περισσότερα αστυνομικά τμήματα θα μπορούσαν να κάνουν πολύ περισσότερα για τη διερεύνηση και την επίλυση εγκληματικών πυροβολισμών - επιθέσεων και ανθρωποκτονιών. Αυτό τυχαίνει να είναι το επίκεντρο της τρέχουσας έρευνάς μου.

– Θεωρείτε ότι το τελευταίο περιστατικό, στο Τέξας, είναι σε θέση να δρομολογήσει εξελίξεις; Ή θα αποδειχθεί, απλώς, ένα ακόμη περιστατικό;

– Το περιστατικό αυτό προσομοιάζει στη «σφαγή» του Σάντι Χουκ, το 2012. Παρά την τότε ισχυρή ηγεσία του προέδρου Μπαράκ Ομπάμα, το Κογκρέσο δεν έκανε τίποτα. Οι «μπλε» πολιτείες έθεσαν ισχυρότερους ελέγχους και οι «κόκκινες» πολιτείες πήγαν προς την άλλη κατεύθυνση.

Αυξημένα μέτρα ασφαλείας στην Αγία Σοφία

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ. Η αυτοκρατορική πύλη, η πιο λαμπρή είσοδος της Αγίας Σοφίας της Κωνσταντινούπολης, τέθηκε υπό αυξημένη προστασία μετά το περιστατικό βανδαλισμού της από αγνώστους. Αυτό αναφέρει ρεπορτάζ της τουρκικής εφημερίδας «Χουριέτ», επικαλούμενη δηλώσεις Τούρκων αξιωματούχων.

Στις 18 Απριλίου, η τουρκική Ενωση Ιστορικών Τέχνης (SATAD) είχε επιστήσει την προσοχή των Αρχών στο περιστατικό βανδαλισμού, αναβάζοντας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης φωτογραφίες των ζημιών στο ξύλινο στρογγυλό ανάγλυφο στοιχείο στο κάτω μέρος της πύλης. Ο πιο πρόσφατος βανδαλισμός αφορούσε σοβάδες στον εσωτερικό νάρθηκα.

«Καθώς το περιστατικό προξένησε αντιδράσεις στην κοινή γνώμη, η προστασία της Αγίας Σοφίας αυξήθηκε», ανέφερε η τουρκική εφημερίδα. Μαύρο κορδόνι προστατεύει τώρα ολόκληρο τον νάρθηκα, που περιλαμβάνει τους τοίχους που έχουν ξυστεί και την αυτοκρατορική πύλη που έχει υποστεί ζημιά. Πέντε ή έξι άτομα προσωπικό ασφαλείας έχουν τοποθετηθεί ειδικά στην αίθουσα, κάποιοι για τη φύλαξη των τοίχων και άλλοι για τη φύλαξη της πύλης. Το σημείο αυτό ήταν ιδιαίτερα ευάλωτο λόγω του κονιάματος στους τοίχους. Στα περισσότερα άλλα σημεία του ναού οι τοίχοι είναι πέτρινοι ή μαρμάρινοι. «Γι' αυτό επιλέχθηκε ως εύκολος στόχος», σημείωσε Τούρκος αξιωματούχος.

Η τουρκική Ενωση Ιστορικών Τέχνης (SATAD) είχε επιστήσει την προσοχή των Αρχών σε περιστατικά βανδαλισμού.

Η αυτοκρατορική πύλη είναι μία από τις εννέα πύλες που οδηγούν στον κυρίως χώρο του ναού. Χρωστάει το όνομά της στο γεγονός ότι από αυτήν επιτρεπόταν να διέρχονται μόνο Βυζαντινοί αυτοκράτορες. Είναι μία εξαιρετικής τέχνης ξύλινη δίφυλλη θύρα που οδηγεί στον κυρίως ισόγειο χώρο του μνημείου. Η πύλη από δρυ, έχει ύψος επτά μέτρων και περιβάλλεται από μπρούτζινο πλαίσιο. Χρονολογείται από τον 6ο αιώνα, ενώ τα φύλλα της καλύπτονται από μπρούντζινες στρογγυλές πλάκες. Σύμφωνα με την παράδοση, κατασκευάσθηκε από ξύλα της Κιβωτού του Νώε.

Το 2020, η κυβέρνηση του Τούρκου προέδρου Ερντογάν μετέτρεψε την Αγία Σοφία από μουσείο σε τζαμί. Αυτό οδήγησε σε αύξηση του αριθμού των επισκεπτών από περίπου 17.000 ημερησίως σε 40.000 ημερησίως και δημιούργησε νέες προκλήσεις για την προστασία του μνημείου.

Ο επικεφαλής της Ενωσης Ιστορικών Τέχνης, Σερίφ Γιασάρ, έγραψε προχθές: «Κάθε φορά που πάω, και ένα νέο σκάνδαλο. Κοιτάξτε τι έχουν γράψει πάνω στον πεσσό. Κανείς δεν είδε; Κανείς δεν ενημέρωσε;». Είχε προηγηθεί η δημοσίευση φωτογραφιών γυναικών που έξυναν τοίχο και έβαζαν το κονίαμα σε πλαστικές σακούλες, πιθανώς ως ενθύμιο.

HURRIYET

Η αυτοκρατορική πύλη στην είσοδο της Αγίας Σοφίας της Κωνσταντινούπολης υπέστη ζημιές έπειτα από βανδαλισμούς, τόσο στο ξύλινο στρογγυλό ανάγλυφο στοιχείο στο κάτω μέρος της πύλης, όσο και σε σοβάδες στον εσωτερικό νάρθηκα.

Casus belli από Μπάιντεν προς την Κίνα για Ταϊβάν

Ενώ μαίνεται η σύγκρουση με τη Μόσχα

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Τον περασμένο Οκτώβριο, ο Τζο Μπάιντεν ρωτήθηκε σε δημόσια συζήτηση που οργάνωνε το CNN αν οι Ηνωμένες Πολιτείες θα σπεύσουν να στηρίξουν στρατιωτικά την Ταϊβάν σε περίπτωση κινεζικής επίθεσης. «Ναι, αυτή είναι η δέσμευσή μας», απάντησε ο Αμερικανός πρόεδρος, προκαλώντας ποικίλες αντιδράσεις στη χώρα του, όπου κάποιοι τον επαινούσαν για το θάρρος του, ενώ άλλοι τον καυτηρίαζαν για τυχοδιωκτισμό. Αρκετοί αναλυτές έκαναν λόγο για «γκάφα» ενός πολιτικού που δεν έχει τη φήμη ότι μετράει και πολύ τις κουβέντες του όταν μιλάει εκτός κειμένου.

Η συνέχεια δεν τους δικαίωσε. Στην κοινή συνέντευξη Τύπου με τον Ιάπωνα πρωθυπουργό Φούμιο Κισίντα, στο Τόκιο, την περασμένη Δευτέρα, δημοσιογράφος του CBS ρώτησε και πάλι τον Αμερικανό πρόεδρο αν οι ΗΠΑ θα εμπλακούν στρατιωτικά για να υπερασπιστούν την Ταϊβάν σε περίπτωση που θα υπάρξει τέτοια ανάγκη. «Ναι. Αυτή είναι η δέσμευσή μας», ήταν η πανομοιότυπη απάντηση του Μπάιντεν, ο οποίος επιβεβαίωσε τον αφορισμό του βετεράνου Αμερικανού δημοσιογράφου Μάικλ Κίνσλι: «Γκάφα είναι όταν ένας πολιτικός λέει την αλήθεια» – τη δική του αλήθεια, εν πάση περιπτώσει.

Διατυπώνοντας, ουσιαστικά, ένα casus belli προς την Κίνα, ο Τζο Μπάιντεν έφερε μια δραματική στροφή στην πολιτική όλων των προκατόχων του έναντι της Κίνας, η οποία, από το 1979, στηριζόταν σε δύο πυλώνες. Ο πρώτος από αυτούς είναι η υιοθέτηση της πολιτικής της «μιας Κίνας»: οι ΗΠΑ αναγνωρίζουν ως νόμιμη κινεζική κυβέρνηση, με την οποία θα έχουν εφεξής ομαλές διπλωματικές σχέσεις, μόνο εκείνη του Πεκίνου. Ο δεύτερος πυλώνας είναι ο νόμος για τις σχέσεις με την Ταϊβάν. Η αποσχισθείσα από την Κίνα νήσος, αν και δεν αναγνωρίζεται ως κράτος, απολαμβάνει την αμυντική βοήθεια των ΗΠΑ, οι οποίες δηλώνουν ότι αντιτίθενται σε μονομερή αμφισβήτηση του status quo και καλούν τις δύο πλευρές να λύσουν το πρόβλημα με διαπραγματεύσεις.

Αυτή η ασταθής ισορροπία είχε αρχίσει από καιρό να κλονίζεται, καθώς η Κίνα αντιπροσώπευε, τουλάχιστον για τους τρεις τελευταίους Αμερικανούς προέδρους, τον υπ' αριθμόν 1 ανταγωνιστή της υπερδύναμης. Προ καιρού, η εφημερίδα Wall Street Journal προκάλεσε μεγάλο θόρυβο με την αποκάλυψη ότι Αμερικανοί πεζοναύτες είχαν εγκατασταθεί μυστικά στην Ταϊβάν για να εκπαιδεύσουν τον στρατό της. Ήταν η πρώτη φορά που οι ΗΠΑ, πέραν της παροχής στρατιωτικού υλικού στη νήσο, εμπλέκονταν άμεσα στην άμυνά της. Με τη δήλωση της περασμένης Δευτέρας, όπου μάλιστα συνέκρινε τη συμπεριφορά της Κίνας στον Ινδοειρηνικό με εκείνη του Πούτιν στην Ουκρανία, ο Τζο Μπάιντεν επιβεβαίωσε πως είναι έτοιμος να περάσει τον Ρουβίκωνα.

Η ισχύς της κινεζικής οικονομίας σε παγκόσμια κλίμακα και η στενή διαπλοκή της με την αμερικανική περιορίζουν τους βαθμούς ελευθερίας της Ουάσιγκτον.

Η απάντηση ήταν άμεση. Στρατηγικά αεροπλάνα της Κίνας και της Ρωσίας, ικανά να μεταφέρουν πυρηνικά όπλα, πραγματοποίησαν κοινά γυμνάσια διαρκείας 13 ωρών, πετώντας πάνω από τη Θάλασσα της Ιαπωνίας, την ώρα που ο Μπάιντεν βρισκόταν ακόμη στη χώρα, συμμετέχοντας σε σύνοδο κορυφής της Τετράδας (ΗΠΑ, Ινδία, Ιαπωνία, Αυστραλία), σε μια προσπάθεια οικοδόμησης αντικινεζικού μετώπου. Η εξέλιξη αυτή επιβεβαίωσε ότι, παρά τους κραδασμούς από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, το μέτωπο Μόσχας - Πεκίνου παραμένει αρραγές. Όλοι θυμούνται ότι στις 4 Φεβρουαρίου, στο περιθώριο της τελετής έναρξης των Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου, ο Βλαντιμίρ Πούτιν και ο Σι Τζινπίνγκ διακήρυξαν ότι η συμμαχία τους «δεν έχει όρια» και ότι ο Ρώσος πρόεδρος περίμενε να τελειώσουν οι Αγώνες για να εξαπολύσει, ακριβώς την επόμενη ημέρα, την επίθεσή του. «Η Κίνα καλύπτει τη Ρωσία στην Ουκρανία και η Ρωσία στηρίζει την Κίνα στην Ανατολική και Νότια Σινική Θάλασσα», εκτιμούσε Αμερικανός αξιωματούχος στους Financial Times.

EPA / DAVID MARE.IIL

Ο Τζο Μπάιντεν με τον Ιάπωνα πρωθυπουργό Φούμιο Κισίντα στο Τόκιο την περασμένη Δευτέρα. Δημοσιογράφος του CBS ρώτησε τον Αμερικανό πρόεδρο αν οι ΗΠΑ θα εμπλακούν στρατιωτικά για να υπερασπιστούν την Ταϊβάν σε περίπτωση που υπάρξει τέτοια ανάγκη. «Ναι. Αυτή είναι η δέσμευσή μας», απάντησε.

Η αντεπίθεση του Πεκίνου

Δυναμική απάντηση στην προσπάθεια οικοδόμησης αντικινεζικού μετώπου από τον Μπάιντεν επιδιώκει να δώσει ο Κινέζος υπουργός Εξωτερικών Γουάνγκ Γι με την περιοδεία του σε οκτώ νησιωτικές χώρες του Ειρηνικού που αποτελούσαν παραδοσιακά κρίκους της αμερικανικής ηγεμονίας στην περιοχή. Πρώτος σταθμός του ήταν οι Νήσοι Σολομώντα, που υπέγραψαν ευρεία συμφωνία ασφάλειας, βάσει της οποίας η Κίνα μπορεί να στείλει στρατό για τη διασφάλιση της εσωτερικής ειρήνης και να χρησιμοποιεί ναυτικές βάσεις για ανεφοδιασμό πλοίων της. Την ερχόμενη εβδομάδα, όταν θα βρίσκεται στα νησιά Φίτζι, ο Γουάνγκ θα επιδιώξει την προώθηση συμφωνίας με δέκα χώρες, που θα προβλέπει συνεργασία στα πεδία της ασφάλειας, των θαλάσσιων μεταφορών, της ασφάλειας και της εκπαίδευσης διπλωματών (από την Κίνα). Δεν είναι βέβαιο ότι οι κινεζικές φιλοδοξίες θα εκπληρωθούν γρήγορα – ήδη ο πρόεδρος της Μικρονησίας εξέφρασε φόβους για «προσπάθεια ελέγχου της περιοχής» από το Πεκίνο. Σε κάθε περίπτωση, τόσο οι ΗΠΑ όσο και η Αυστραλία (που απέχει μόλις 2.000 χιλιόμετρα από τις Νήσους Σολομώντα) έχουν λόγους να ανησυχούν.

Διπλό μέτωπο

Ανοίγοντας μέτωπα και με τις δύο μεγάλες δυνάμεις της Ευρασίας ταυτόχρονα, ο Τζο Μπάιντεν διευκόλυνε αυτή την εξέλιξη. Συγκροτώντας το AUKUS (ΗΠΑ - Βρετανία - Αυστραλία), εν είδει αντικινεζικού ΝΑΤΟ του Ινδοειρηνικού, έσπρωξε την Κίνα πιο κοντά στη Ρωσία, ενώ επιδιώκοντας τη συντριπτική ήττα της Ρωσίας στην Ουκρανία και την πτώση του Πούτιν, έφερε τη Μόσχα ακόμη πιο κοντά στο Πεκίνο. Σε σημείο, μάλιστα, που ο Ρώσος υπουργός Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ να δηλώνει, αυτή τη βδομάδα, ότι η χώρα του δεν καίγεται για άρση των δυτικών κυρώσεων, μια και προτεραιότητά της είναι οι σχέσεις με τον μεγάλο γείτονα της Ανατολής.

Η αχίλλειος πτέρνα της αντικινεζικής στρατηγικής Μπάιντεν βρίσκεται στην οικονομία. Σε αντίθεση με τη Σοβιετική Ένωση και τη Ρωσία του Πούτιν, η κινεζική οικονομία έχει τεράστιο ειδικό βάρος στον κόσμο και πολύ στενή διαπλοκή με την αμερικανική, έτσι που μια μετωπική ρήξη θα είχε οδυνηρότατες συνέπειες και για τις δύο πλευρές και για όλο τον πλανήτη. Η Αμερικανίδα υπουργός Οικονομικών Τζάνετ Γέλεν πιέζει τον Μπάιντεν να άρει τις κυρώσεις του Τραμπ εναντίον της Κίνας, θεωρώντας ότι σε εποχές ενεργειακής κρίσης και στασιμοπληθωρισμού οι επιπτώσεις στους Αμερικανούς επιχειρηματίες και καταναλωτές μπορεί να γίνουν αβάσταχτες. Όσο κι αν το Bloomberg προβλέπει ότι οι ΗΠΑ θα περάσουν φέτος σε ανάπτυξη την Κίνα για πρώτη φορά ύστερα από το 1976, κάτι τέτοιο αφενός δεν είναι καθόλου βέβαιο, αφετέρου θα είναι σε μεγάλο βαθμό συγκυριακό λόγω των κινεζικών lockdowns και σε κάθε περίπτωση δεν θα ανατρέψει τη γενική τάση, η οποία δεν ευνοεί την Αμερική.

Η νεολαία δεν αντέχει άλλο την καταπίεση του Πεκίνου

Της **ΛΙ ΓΟΥΑΝ**
THE NEW YORK TIMES

Πριν από δύο χρόνια, πολλοί νέοι Κινέζοι υποστήριζαν ότι η χώρα τους είχε βαθμολογηθεί με «Α» στον έλεγχο της πανδημίας, καλώντας τον υπόλοιπο κόσμο να «αντιγράψει την Κίνα». Σήμερα, πολλοί πιστεύουν ότι ανήκουν στην πιο άτυχη γενιά μετά τη δεκαετία του 1980, καθώς η πολιτική της «μηδενικής ανοχής» στην COVID που ακολουθεί επίμονα το Πεκίνο κλονίζει την κινεζική κοινωνία.

«Δεν αντέχω στη σκέψη ότι θα πρέπει να πεθάνω σε αυτό το μέρος. Μου αρέσουν τα παιδιά, αλλά δεν θέλω να αποκτήσω, αφού δεν θα μπορώ να τα προστατεύσω, όπως φάνηκε με την κρατική αυθαιρεσία και τις εισβολές σε σπίτια πολιτών», λέει η 19χρονη Τσενγκ Σινιού, συγγραφέας στην πόλη Τσενγκντού της νότιας Κίνας. Η Τσενγκ είναι μέρος της νέας τάσης «φιλοσοφία της φυγής», η οποία καλεί σε φυγή από την Κίνα σε αναζήτηση καλύτερου μέλλοντος στο εξωτερικό. Η Τσενγκ και εκατομμύρια συνομήλικοί της προώθησαν βίντεο, στο οποίο νέος άνθρωπος αντιδρά στην απειλή αστυνομικών ότι η οικογένειά του θα τιμωρηθεί για τρεις γενιές, εφόσον συνεχίσουν να αρνούνται τη μεταγωγή τους σε κέντρο καραντίνας. Ο νεαρός ακούγεται να λέει: «Γι' αυτό εμείς θα είμαστε η τελευταία γενιά». Παρότι το βίντεο αφαιρέθηκε, πολλοί νέοι ταυτίζονται με την οργή αυτή, δηλώνοντας ότι δεν σχεδιάζουν να δημιουργήσουν οικογένεια.

Η φιλοσοφία της φυγής και η «τελευταία γενιά» έχουν γίνει συνθήματα συσπείρωσης για πολλούς Κινέζους, οι οποίοι έχουν απελπισθεί με τη χώρα και το μέλλον τους. Υφιστάμενοι αυστηρή λογοκρισία και πολιτική καταπίεση σε κάθε στιγμή της ζωής τους, πολλοί νέοι σκέφτονται να μεταναστεύσουν, ενώ άλλοι επιλέγουν να μείνουν άτεκνοι, ως μορφή παθητικής διαμαρτυρίας.

Εκατομμύρια νεαροί Κινέζοι, απηυδισμένοι από το καθεστώς, επιθυμούν να φύγουν στο εξωτερικό ενώ πολλοί, ως αντίδραση, επιλέγουν να μην κάνουν παιδιά.

Η γενιά αυτή ενηλικιώθηκε καθώς η Κίνα αναδεικνυόταν στη δεύτερη οικονομία του κόσμου, ενώ πριν από λίγα μόλις χρόνια ενεργούσαν ευχαρίστως στο Διαδίκτυο ως «τρολ» του καθεστώτος, επιτιθέμενοι σε επικριτές του Πεκίνου. Κάποιες φορές εξέφραζαν παράπονα για τους εξοντωτικούς εργασιακούς ρυθμούς τους και την αδυναμία κοινωνικής ανέλιξης. Παρότι αμφέβαλλαν, όμως, για το προσωπικό τους μέλλον, παρέμεναν βέβαιοι για την επάνοδο του κινεζικού μεγαλείου, όπως δεσμεύθηκε άλλωστε και ο ηγέτης τους.

EPA / ALEX PLAVEVSKI

Υπαίθριο αυτοσχέδιο κουρείο έξω από τις μπάρες σε περιοχή καραντίνας στη Σαγκάη. Η πολιτική της «μηδενικής ανοχής» στην COVID που ακολουθεί επίμονα το Πεκίνο κλονίζει την κινεζική κοινωνία και προκαλεί αντιδράσεις.

Την άνοιξη, ωστόσο, οι Κινέζοι συνειδητοποίησαν ότι η κυβέρνηση δεν θα τηρούσε τις υποσχέσεις της και ότι το κράτος είχε άλλες προσδοκίες από αυτούς. Νέα έρευνα σε 20.000 Κινέζους, στην πλειονότητά τους γυναίκες, ηλικίας 18 με 31 ετών, έδειξε ότι 75% δεν επιθυμεί να τεκνοποιήσει, παρά τα κίνητρα που προσφέρει το κράτος στις τρίτεκνες οικογένειες.

Η Ντόρις Γιανγκ, νέα γυναίκα εργαζόμενη στη Σαγκάη, λέει ότι ουδέποτε σκόπευε να αποκτήσει παιδιά στην Κίνα. Ζώντας το σκληρό lockdown των τελευταίων δύο μηνών ενίσχυσε την πεποίθησή της αυτή. «Ακόμη και οι ενήλικοι νιώθουν κατάθλιψη και απελπισία και ας μη μιλήσω για τα παιδιά», τονίζει η Γιανγκ, η οποία σχεδιάζει να μεταναστεύσει σε χώρα του εξωτερικού, προκειμένου να ζήσει με αξιοπρέπεια.

Για την κινεζική νεολαία, ο ασφυκτικός κοινωνικός έλεγχος είναι εξίσου καταθλιπτικός. Φοιτητές στην πόλη Τσανκτσούν της επαρχίας Τζιλίν στη βορειοανατολική Κίνα εξέφρασαν παράπονα σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης επειδή δεν είχαν τη δυνατότητα να κάνουν ντους στα δημόσια λουτρά για τις περισσότερες από 40 ημέρες που διήρκεσε η απαγόρευση κυκλοφορίας στην πόλη. Το Πανεπιστήμιο Τονγκτζί της Σαγκάης, γνωστό για τις σχολές μηχανικών και αρχιτεκτόνων, εξέδωσε οδηγίες ακριβείας για την εφαρμογή προτεραιότητας στη χρήση τουαλέτας και λουτρών.

Τα κουμπιά

Οι φοιτητές έπρεπε να πατούν το κουμπί «αρχή» όταν εγκατέλειπαν το δωμάτιό τους με προορισμό την τουαλέτα και να πατούν το κουμπί «στοπ» μόλις επέστρεφαν στο δωμάτιο, προκειμένου να αποφευχθεί κάθε συνάντηση στον διάδρομο. Κάθε «επίσκεψη» στην τουαλέτα έπρεπε να έχει διάρκεια μέχρι 10 λεπτών. Μετά το πέρας 8λέπτου, οι επόμενοι στην ψηφιακή σειρά έχουν τη δυνατότητα να στείλουν ψηφιακές ειδοποιήσεις στον αργοπορούντα, ενώ μετά το 10λεπτο, ο καθυστερημένος οφείλει να δώσει εξηγήσεις στους υπόλοιπους χρήστες της εφαρμογής.

Είναι αδύνατο να υπολογίσουμε με ακρίβεια πόσοι νέοι Κινέζοι έχουν απογοητευθεί από τη σιδηρά πυγμή της κυβέρνησης στα πρόσφατα lockdowns, που επηρέασαν εκατοντάδες εκατομμύρια πολίτες. Το Πεκίνο ελέγχει απόλυτα κάθε προπαγανδιστικό μέσο, όπως το Ιντερνετ, τα σχολικά εγχειρίδια, τα σχολεία και οι εκδόσεις. Η αυξανόμενη οργή που εκφράζεται μέσω Διαδικτύου και σελίδων κοινωνικής δικτύωσης δεν αφήνει χώρο για καμία αμφιβολία και αποδεικνύει ότι οι πολίτες ακόμη και των πλέον καταπιεστικών καθεστώτων πάντα βρίσκουν τρόπους να ξεφύγουν από τον έλεγχο. Στο μυθιστόρημα «1984», ο Ουίνστον κρατάει ημερολόγιο. Στην «Αβάσταχτη ελαφρότητα του είναι», ο Τομάς και η Τερέζα μετακομίζουν στην ύπαιθρο.

«Οταν συνειδητοποιείς ότι ως πολίτης δεν έχεις καμία απολύτως δυνατότητα να αντισταθείς στην αυθαιρεσία του κρατικού μηχανισμού, η μόνη διέξοδος που σου μένει είναι η φυγή», λέει η κ. Ουάνγκ από τη Σαγκάη.

Ο επαναπατρισμός του θησαυρού

Η οδύσσεια ενός μυκηναϊκού δαχτυλιδιού, που βρέθηκε στην κατοχή του Ιδρύματος Νομπέλ και επιστράφηκε στην Ελλάδα

Της απεσταλμένης μας στη ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑ

Κλείνοντας τα μάτια μπορούσα να τον φανταστώ. Εναν Μυκηναίο τεχνίτη στην Ιαλυσό της Ρόδου, το 1200 π.Χ., σκυμμένο πάνω στο αμόνι, με το μέτωπο συνοφρυωμένο από την ένταση, κάθιδρο από τη φωτιά που έκαιγε συνεχώς δίπλα του. Θα κρατούσε στα χέρια του εργαλεία από χαλκό και ελαφαντοστό παλεύοντας να χαράξει δύο σφίγγες πάνω σε μια μικροσκοπική επιφάνεια ενός χρυσού σφραγιδόλιθου. Απίθανη λεπτοδουλειά που για να γίνει σωστά θα έπρεπε να είχαν προηγηθεί πολλές μελέτες σε κερί ή σε ξύλο σε πολύ μεγαλύτερο μέγεθος ώστε ο μάστορας να έχει πρώτα εξοικειωθεί απόλυτα με τις αναλογίες του σχεδίου.

Κανείς δεν μπορεί να μας πει αν ήταν δούλος ή ελεύθερος, σίγουρα όμως πρέπει να εργαζόταν υπό την «σκέπη» του τοπικού ανώτατου άρχοντα, όπως συνέβαινε εκείνη την περίοδο. Το δημιούργημά του κατέληξε κτέρισμα στον τάφο κάποιου επιφανούς ανθρώπου, πιθανότατα άνδρα. Ενα αντικείμενο κύρους που θα τον συνόδευε στο τελευταίο του «ταξίδι» από την Ιαλυσό των Μυκηναίων στην αιωνιότητα. Αντί όμως να παραμείνει στο βαθύ σκοτάδι του τάφου, ταξίδεψε μέσα στις εποχές και από τη μια άκρη του κόσμου στην άλλη. Μια ολόκληρη οδύσσεια που το έφερε από την αρχαία Ρόδο στη σύγχρονη Σουηδία.

Μου φαινόταν σαν θαύμα πως τρεις χιλιετίες και 200 χρόνια μετά, αυτό το λεπτεπίλεπτο δαχτυλιδάκι βρισκόταν ακριβώς μπροστά μου μέσα σε ένα λευκό χάρτινο κουτάκι. Ηταν ακουμπισμένο σε ένα τεράστιο δρύινο τραπέζι, όπου γίνονται οι συνεδριάσεις στο Ιδρυμα Νομπέλ της Στοκχόλμης, υπό το ρομαντικό και ονειροπόλο βλέμμα της προσωπογραφίας του ιδρυτή του, Αλφρεντ Νομπέλ. Σκέφτηκα πως πιθανότατα σε αυτή τη σάλα ακούγονται για πρώτη φορά τα ονόματα των νικητών – των πλέον επιφανών προσώπων για τη σημερινή ανθρωπότητα– προτού ανακοινωθούν επισήμως τα βραβεία.

Το δαχτυλίδι είχε τη δική του μοίρα, σαν να του άρεσε να είναι πάντα κοντά σε μορφές σημαντικές και με έναν απολύτως λοξό τρόπο το κατάφερε ανά τους αιώνες. Λίγη ώρα αφότου το αντίκρισα για πρώτη φορά, ο εκτελεστικός διευθυντής του Ιδρύματος Νομπέλ, ο Νορβηγός Βίνταρ Χέλγκεσεν το παρέδωσε στα χέρια της Ελενας Βλαχογιάννη από τη Διεύθυνση Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών, η οποία το παρέλαβε για λογαριασμό του υπουργείου Πολιτισμού με την έφορο Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου Μάνια Μιχαηλίδου. Σε μερικά 24ωρα, θα επέστρεφε στη γενέτειρά του τη Ρόδο για να εκτίθεται μόνιμα εκεί.

Πώς όμως το αντικείμενο βρέθηκε να εκτίθεται στο Μεσογειακό Μουσείο της Στοκχόλμης υπό την ιδιοκτησία του Ιδρύματος Νομπέλ; Αν είχε λαλιά θα μπορούσε να μας διηγηθεί την πιο συναρπαστική ιστορία με ευτυχισμένο μάλιστα τέλος. Υστερα από πολλούς αιώνες που ήταν θαμμένο ξαναείδε το φως του ηλίου το 1927 σε μια ανασκαφή στα ιταλοκρατούμενα τότε Δωδεκάνησα. Τη σκαπάνη κρατούσε ο επικεφαλής της Ιταλικής Αρχαιολογικής Σχολής Τζούλιο Τζάκοπι, που έστρεψε την έρευνά του στη μυκηναϊκή νεκρόπολη της Ιαλυσού. Εκεί, στον θαλαμοειδή τάφο με αριθμό 61, βρέθηκαν δεκάδες κτερίσματα και ανάμεσα σε αυτά και το περίφημο δαχτυλίδι.

Από το 1940 έως και το 1975, τα ίχνη του δαχτυλιδιού από την Ιαλυσό είχαν εξαφανιστεί. Ωσπου το εντόπισε στη Στοκχόλμη ο Σουηδός αρχαιολόγος Στιρένιους.

Το 1933 στην ετήσια αρχαιολογική έκθεση της Σχολής, δημοσιεύθηκε επιστημονικό άρθρο με σχέδια, φωτογραφίες των κτερισμάτων και περιγραφές, αδιάψευστο τεκμήριο για την ύπαρξη και την αυθεντικότητά του. Το 1940 ορισμένα πολύτιμα αρχαιολογικά εκθέματα έφυγαν από τα Δωδεκάνησα για να παρουσιαστούν σε αρχαιολογική έκθεση των «ιταλικών αποικιών» στη Νάπολη και δεν ξαναγύρισαν στην Ελλάδα. Τα διεκδίκησε και τα έφερε πίσω ο καθηγητής Μαρινάτος μεταπολεμικά. Το δαχτυλίδι δεν ανήκε σε αυτή την ομάδα, είχε όμως κάνει φτερά.

Η εξαφάνιση κιβωτίων

Φαίνεται πως ένας εκ των εργαζομένων στην Ιταλική Σχολή πρέπει να είχε εμπλακεί στην εξαφάνιση κιβωτίων με χρυσά αντικείμενα και νομίσματα από τη Ρόδο κατά τον πόλεμο. Κανείς δεν μπορεί να είναι βέβαιος αν επρόκειτο για εκείνον, αλλά ήταν το πρόσωπο που συγκέντρωσε τις υποψίες μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας από τους ναζί. Σημασία είχε ότι από το 1940 έως και το 1975 τα ίχνη του δαχτυλιδιού είχαν εξαφανιστεί εντελώς. Ωσπου στα μέσα της δεκαετίας του '70 ο τότε έφορος Δωδεκανήσων, καθηγητής Χρίστος Ντούμας έλαβε μια επιστολή από τον Σουηδό φίλο του, αρχαιολόγο Καρλ Γκούσταβ Στιρένιους. Ο τελευταίος είχε περάσει από το Σουηδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο στην Αθήνα και ήξερε πολύ καλά τον μυκηναϊκό πολιτισμό. Στο γράμμα του ανέφερε πως ένα δαχτυλίδι όμοιο με αυτό που είχε βρεθεί δεκαετίες πριν στη Ρόδο εκτίθετο στο Στοκχόλμη και αναρωτιόταν αν είναι ψεύτικο πιστό αντίγραφο ή αληθινό. Ο Ντούμας έδωσε τη σαφή απάντηση ότι επρόκειτο πιθανότατα για το δικό μας, αλλά η υπόθεση δεν προχώρησε.

Δύο Ελληνες ειδικοί ταξίδεψαν στη Στοκχόλμη ώστε να βεβαιωθούν ότι επρόκειτο όντως για το μυκηναϊκό κτέρισμα. Στη συνέχεια η πρεσβεία μας ανέλαβε να φέρει εις πέρας το πολιτικό σκέλος της διεκδίκησης.

Η δραστήρια Διεύθυνση Τεκμηρίωσης του υπουργείου ανέσυρε πρόσφατα την αλληλογραφία βάζοντας μπροστά την υπόθεση. Πρόκειται για μια υπηρεσία που δημιουργήθηκε το 2008 και έκτοτε έχει κάνει σημαντική, συστηματική και αθόρυβη δουλειά. Στην ελληνική «φαρέτρα» υπήρχαν αρκετά τεκμήρια για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε στη διεκδίκηση του δαχτυλιδιού. Στο άκουσμα του αιτήματός μας, οι Σουηδοί αναζήτησαν τον Στιρένιους που ζει και είναι θαλερός ακόμα, ο οποίος μίλησε για την αλληλογραφία του με τον Ντούμα. Η ελληνική έρευνα αποκάλυψε κάτι ακόμα: Το δαχτυλίδι είχε περιέλθει στην κατοχή του Νομπέλ ύστερα από δωρεά του Ούγγρου νομπελίστα Γκέοργκ φον Μπέκεσι, που άφησε στο ίδρυμα αρχαία αντικείμενα, πολλά εκ των οποίων ήταν κίβδηλα. Ο Φον Μπέκεσι ήταν ο πρώτος φυσικός που τιμήθηκε με το βραβείο Φυσιολογίας και Ιατρικής και πιθανότατα αγόρασε το δαχτυλίδι στην Αμερική όπου έζησε. Ετσι λοιπόν το ζήτημα της αυθεντικότητας ήταν καίριο.

Το δαχτυλίδι ήταν μέρος δωρεάς προς το Ιδρυμα του Ούγγρου νομπελίστα Γκέοργκ φον Μπέκεσι – πιθανότατα το είχε αγοράσει στην Αμερική όπου έζησε.

Δύο ειδικοί, η επιμελήτρια αρχαιοτήτων στο τμήμα προϊστορικών αρχαιοτήτων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου Ελένη Κωνσταντινίδη και η συντηρήτρια αρχαίων έργων τέχνης με ειδίκευση στα μεταλλικά αντικείμενα Μαρία Κοντάκη ταξίδεψαν στη Στοκχόλμη και εξέτασαν το έκθεμα. Ετσι βεβαιωθήκαμε ότι επρόκειτο όντως για το μυκηναϊκό κτέρισμα.

Ομως χρειαζόταν και άλλη δουλειά μέχρι να φτάσουμε στο αίσιο τέλος. Ναι μεν το υπουργείο Πολιτισμού της Ελλάδος κάνει αιτήματα για επιστροφές αντικειμένων, αλλά μεγάλο βάρος πέφτει στις ανά τον κόσμο πρεσβείες μας που πρέπει να προωθήσουν έγκαιρα και σωστά τις υποθέσεις αυτές, δηλαδή να αναλάβουν το πολιτικό σκέλος των επαφών. Χάρη στον πρέσβη μας στη Στοκχόλμη Ανδρέα Φρυγανά και τη διπλωμάτη Δέσποινα Πούλου που ασχολείται με τα πολιτιστικά θέματα στην πρεσβεία, όλα έγιναν σωστά. Με τη δική τους συμβολή άλλωστε έπρεπε να κοινοποιηθούν εκθέσεις με επιχειρήματα και τεκμήρια που θα έπειθαν και τους δύο θεσμούς πως το αντικείμενο είναι αυθεντικό και πως εκλάπη από τη χώρα μας.

Στιγμές δικαίωσης

Τη στιγμή της παράδοσης, όλοι οι Ελληνες που βρεθήκαμε στην τελετή της 19ης Μαΐου είχαμε έναν κόμπο στον λαιμό. Για την Ελενα Βλαχογιάννη που εκπροσωπούσε μια ολόκληρη ομάδα εργασίας και για τους ανθρώπους της πρεσβείας, ήταν μια στιγμή δικαίωσης. Είχαν εργαστεί ακούραστα και με αφοσίωση για πολλούς μήνες ώστε να πετύχουν το αποτέλεσμα που δεν ήταν ούτε εύκολο ούτε αυτονόητο. Η αλήθεια είναι πάντως ότι η αντιμετώπιση των Σουηδών ήταν καλοπροαίρετη και αντικειμενική.

Σπουδαίο ρόλο στον επαναπατρισμό έπαιξε η Μαρία Ντάλστρομ, η επιμελήτρια υπεύθυνη αποκτημάτων του μουσείου και ειδική σε τέτοιες υποθέσεις που έκανε έρευνα και πήρε το μέρος μας. Οσο για τον Χέλγκεσεν, είπε μια ιστορία που δείχνει πόσο έχει αλλάξει το πνεύμα στο ζήτημα αυτό και από την κτητικότητα του παρελθόντος έχουμε πάει στην πολιτική της ηθικής για το προέρχεσθαι των μουσειακών συλλογών: «Ρώτησα τη μικρή μου κόρη πριν ένα δυο χρόνια πού θα ήθελε να πάμε διακοπές και μου είπε στην Ελλάδα. Επισκέφθήκαμε την Ακρόπολη και της διηγήθηκα πώς τα Γλυπτά κατέληξαν στο Λονδίνο. Θύμωσε και στεναχωρήθηκε. Σήμερα που παρέδωσα το δαχτυλίδι, μπορώ να πάω σπίτι με το κεφάλι ψηλά», είπε στη δεξίωση που ακολούθησε την τελετή.

Το 1927, ο επικεφαλής της Ιταλικής Αρχαιολογικής Σχολής Τζούλιο Τζάκοπι ανακάλυψε το δαχτυλίδι στον θαλαμοειδή τάφο με αριθμό 61, στην Ιαλυσό, μαζί με δεκάδες άλλα κτερίσματα.

Αριστερά, ο Καρλ Στιρένιους, που ενημέρωσε τους Ελληνες αρχαιολόγους για τον εντοπισμό του δαχτυλιδιού.

Η Ελενα Βλαχογιάννη από τη Διεύθυνση Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών.

Ο πρέσβης Ανδρέας Φρυγανάς. Οι ενέργειες της πρεσβείας ήταν καθοριστικές ώστε να πειστούν το Μεσογειακό Μουσείο της Στοκχόλμης και το Ιδρυμα Νομπέλ για το ορθόν του ελληνικού αιτήματος.

Η αλλαγή μουσειακής ηθικής και οι προσπάθειες ανάκτησης μνημείων

Η Λίνα Μενδώνη επισήμανε στη δήλωσή της το νέο πνεύμα που επικρατεί στα μουσεία: Το υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, μέσω της Διεύθυνσης Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών, κάνει πολύ συστηματική δουλειά, σε συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς, για τον εντοπισμό παράνομης διακίνησης πολιτιστικών θησαυρών και τις αναγκαίες ενέργειες για τον επαναπατρισμό των αντικειμένων.

Η γενναιόδωρη κίνηση του Ιδρύματος Νομπέλ να επιστρέψει στην Ελλάδα το χρυσό μυκηναϊκό δαχτυλίδι, ακολουθεί την εξαιρετικά σημαντική χειρονομία της Αυτόνομης Κυβέρνησης της Σικελίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας για τη μόνιμη παραμονή του θραύσματος Fagan στο Μουσείο της Ακρόπολης. Τέτοιες κινήσεις μαρτυρούν την αλλαγή στάσης σημαντικών μουσείων, οργανισμών και μεγάλων ιδρυμάτων στον κόσμο, όπως και την απόρριψη αποικιοκρατικών αντιλήψεων, σε ό,τι αφορά τις μουσειολογικές και μουσειογραφικές πρακτικές τους. Πρόκειται για μια αισιόδοξη αλλαγή μουσειακής ηθικής, την οποία θα έπρεπε να ακολουθήσουν οργανισμοί που παραμένουν προσκολλημένοι στα παρωχημένα μοντέλα ανάπτυξης και διατήρησης των συλλογών τους.

Η επικεφαλής της Διεύθυνσης Τεκμηρίωσης Βάσω Παπαγεωργίου στάθηκε στο έργο της ομάδας της και στις συνεχείς προσπάθειες: Ενα κλεμμένο πολιτιστικό αγαθό, μετά περίπου 80 χρόνια επιστρέφει στην Ελλάδα και ειδικότερα στη Ρόδο, για να ενταχθεί και πάλι στις συλλογές του Αρχαιολογικού Μουσείου και να συνεχίσει να αφηγείται την ιστορία του νησιού. Ο επαναπατρισμός αυτός αποδεικνύει περίτρανα πως όταν υπάρχουν καλόπιστοι και αντικειμενικοί συνομιλητές, όπως το Ιδρυμα Νομπέλ και το Μουσείο Μεσογειακών και Ανατολικών Αρχαιοτήτων, βρίσκονται λύσεις για να διορθωθούν λάθη του παρελθόντος.

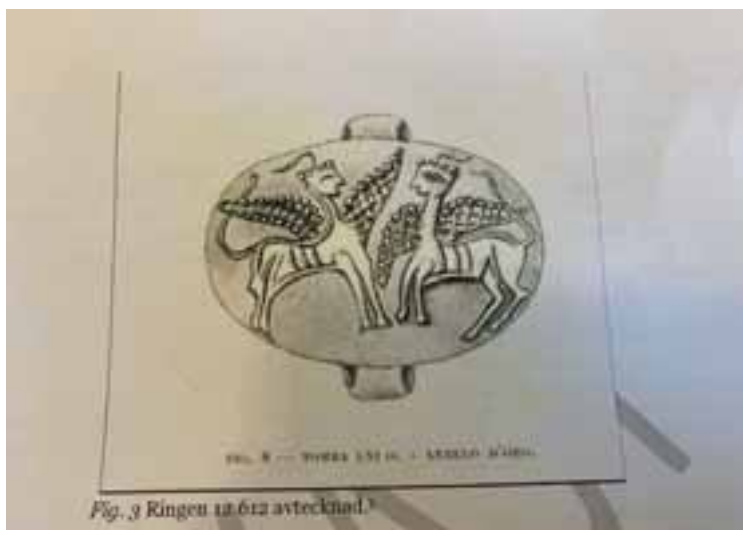

Το 1933 στην ετήσια αρχαιολογική έκθεση της Σχολής δημοσιεύθηκε επιστημονικό άρθρο με σχέδια, φωτογραφίες των κτερισμάτων και περιγραφές – αδιάψευστο τεκμήριο για την ύπαρξη και την αυθεντικότητά του.

Το χρυσό μυκηναϊκό δαχτυλίδι έρχεται να προστεθεί σε έναν μακρύ κατάλογο μνημείων διαφόρων περιόδων, τα οποία έχουν εντοπιστεί, τεκμηριωθεί, διεκδικηθεί και επαναπατριστεί τα τελευταία χρόνια από τη Διεύθυνση Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών. Πρόκειται για την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΠΟΑ για την αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών, που ιδρύθηκε το 2008 και άρχισε να λειτουργεί από το 2009.

Καθοριστικός παράγοντας για τις επιτυχίες αυτές είναι η καθημερινή, συστηματική και πολυεπίπεδη δουλειά των στελεχών της Διεύθυνσης, που βρίσκονται διαρκώς σε εγρήγορση και ετοιμότητα να αναζητήσουν με κάθε πρόσφορο τρόπο και να αξιοποιήσουν κάθε πληροφορία που θα συμβάλει στην τεκμηρίωση της απαίτησης του ελληνικού Δημοσίου και τελικά στην ανάκτηση των μνημείων.

Stoiximan

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2022

Stoiximan

Οι ποδοσφαιριστές και ο κόσμος της Ομόνοιας έσβησαν τη δίψα δέκα χρόνων από την τελευταία κατάκτηση κυπέλλου.

Πρασίνισε ολόκληρη η πλάση

Η Ομόνοια πανηγύρισε το 15ο κύπελλο στην ιστορία της και μαζί την έξοδο στην Ευρώπη

Του **ΠΑΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Είναι το τρίτο τρόπαιο που κατακτά μέσα σε περίπου ένα χρόνο, αφού είχαν προηγηθεί ο τίτλος του πρωταθλητή τον Μάϊο του 2021, η κατάκτηση του σούπερ καπ δύο μήνες αργότερα και στις 25 Μαΐου 2022 πανηγύρισε και τον τίτλο του κυπελλούχου Κύπρου.

Η Ομόνοια των τελευταίων χρόνων δείχνει να επανακάμπτει, καθώς πέραν των εγχώριων επιτυχιών της μετρά επίσης πρόκριση στους ομίλους του Γιουρόπα Λιγκ το 2020 και στους ομίλους του Κόνφερενς Λιγκ το 2021.

Φέτος, μετά και την κατάκτηση του 15ου κυπέλλου στην ιστορία της, θέλει να συνεχίσει την επιτυχημένη πορεία της στα ευρωπαϊκά κύπελλα, από τα πλέϊ οφ του Γιουρόπα Λιγκ. Ως εκ τούτου και πάλι θα αγωνιστεί σε όμιλο ευρωπαϊκής διοργάνωσης. Μένει να μάθουμε περί τα μέσα Αυγούστου εάν θα είναι στη διοργάνωση που μετέχει ή αν θα «υποβιβαστεί» σε όμιλο του Κόνφερενς Λιγκ.

Μέτρια σεζόν

Ήταν μια χρονιά από τις χειρότερες στην ιστορία της στο πρωτάθλημα. Πλήγηκε από την περίοδο της καλοκαιρινής προετοιμασίας με κορωνοϊό, δεν ενισχύθηκε τόσο -όπως φάνηκε εκ του αποτελέσματος- έτσι ώστε να διατηρήσει τα σκήπτρα της στην κορυφή του κυπριακού ποδοσφαίρου, ήρθαν μαζεμένοι και κάποιοι τραυματισμοί, με κυριότερο αυτόν του Κούσουλου. Όλα αυτά, συν η φυσιολογική κούραση λόγω των αγώνων Κύπρου και Ευρώπης, είχαν ως αποτέλεσμα να μείνει πίσω από την αρχή και να μην καταφέρει ποτέ να συνέλθει.

Έτσι, η Ομόνοια μετά τη διεξαγωγή των πλέϊ οφ έπεσε για πρώτη φορά στο δεύτερο γκρουπ δυναμικότητας και μοναδική ελπίδα της για έξοδο στην Ευρώπη, αλλά και για να σώσει τη χρονιά, ήταν η κατάκτηση του κυπέλλου. Το σοκ ήταν τόσο μεγάλο που «υποχρέωσε» τη διοίκηση να προχωρήσει σε αντικατάσταση του κατά τα άλλα αναμορφωτή της ομάδας, του Νορβηγού προπονητή Χένιγκ Μπεργκ.

Νιλ Λένον

Η άφιξη του Βορειοϊρλανδού Νιλ Λένον ανέβασε τις προσδοκίες και τον πήχη. Έχει στο βιογραφικό του πέντε πρωταθλήματα, τέσσερα κύπελλα και ένα σούπερ καπ με τη Σέλτικ, μάλιστα το 2020 είχε πανηγυρίσει το τρεμπλ, ενώ ευτύχισε να χαρεί επίσης και το πρωτάθλημα στην Τσάμπιονσιπ με την Χιμπέρνιαν.

Η εντολή από τη διοίκηση ήταν σαφής: «Κατάκτηση του κυπέλλου».

Ηταν το τρίτο τρόπαιο σε μερικούς μήνες για την Ομόνοια, η οποία εξασφάλισε θέση σε ευρωπαϊκό όμιλο για τρίτη διαδοχική χρονιά.

Από την πρώτη στιγμή ο Βορειοϊρλανδός προπονητής προσπάθησε να «κερδίσει» παίκτες. Ποδοσφαιριστές που στο προηγούμενο διάστημα έδειχναν χαμένοι. Μέσα σε λίγες εβδομάδες άρχισε να φαίνεται διαφορά στον τρόπο παιχνιδιού, αλλά όχι τόσο στη φυσική κατάσταση των παικτών και κάποια συμπτώματα που ταλαιπωρούσαν την ομάδα του το προηγούμενο διάστημα.

Στο πρώτο του παιχνίδι στον πάγκο είδε τον Σάσι της Δόξας να τον ισοφαρίζει σε 2-2 στο παιχνίδι πρωταθλήματος. Επόμενος αντίπαλος η ΑΕΛ στις 16 Μαρτίου, για τα προημιτελικά του κυπέλλου, αποσπώντας ισοπαλία (1-1) στο Τσίρειο. Ένα καλό αποτέλεσμα που του έδινε και χρόνο να προετοιμαστεί για τον επαναληπτικό περίπου ένα μήνα αργότερα. Στις 4 Απριλίου ήρθε η πρώτη νίκη στο πρωτάθλημα, αλλά η βαριά ήττα από τον Ολυμπιακό που ακολούθησε την επόμενη αγωνιστική, προσγείωσε όλους στο «τριφύλλι». Μία εβδομάδα αργότερα η Ομόνοια παίζοντας καλό ποδόσφαιρο για περίπου 75 λεπτά δεν κατάφερε να σκοράρει στις ευκαιρίες που δημιούργησε και στο τελευταίο 15λεπτο πέρασε δύσκολες στιγμές από την ΑΕΛ. Το 0-0 όμως δεν άλλαξε και της έδωσε την πρόκριση.

Στα ημιτελικά κληρώθηκε με την Ανόρθωση, τον δυσκολότερο αντίπαλο βάσει προϊστορίας. Η Ομόνοια σε κάθε παιχνίδι εμφανιζόταν βελτιωμένη και στο «Αντώνης Παπαδόπουλος» στις 26 Απριλίου ξεκινά περίφημα τον αγώνα και προηγείται 2-0 στο ημίχρονο, σκορ το οποίο κράτησε μέχρι το τέλος. Ήταν πλέον ένα βήμα μακριά από την πρόκριση της στον τελικό. Στον επαναληπτικό στις 4 Μαΐου πάλι ξεκίνησε θαυμάσια τον αγώνα και προηγήθηκε νωρίς. Η αποβολή του Γιούστε (9΄) και η ισοφάριση από τον Ουάρντα (23΄) άλλαξαν τα ψυχολογικά δεδομένα του αγώνα, αλλά όχι και το αποτέλεσμα.

Κυπελλούχος Κύπρου

Η Ομόνοια στις 25 Μαΐου βρέθηκε για 22η φορά σε τελικό κυπέλλου, με αντίπαλο τον Εθνικό Άχνας. Ήταν το μεγάλο φαβορί ευθύς εξαρχής. Έχει στο ρόστερ της ποιοτικότερους παίκτες, διαθέτει περισσότερη εμπειρία, ο τελικός ήταν ορισμένος στο ΓΣΠ και στις εξέδρες ήταν περίπου 17.000 φίλοι της.

Ωστόσο, η αποβολή του Σέχου μόλις στο 4΄ ανέτρεψε τα υπέρ της δεδομένα. Ο αγώνας πήγε στην κόψη του ξυραφιού, πέρασε από την παράταση στα πέναλτι, εκεί που μίλησε πάλι η κλάση του Φαμπιάνο. Απέκρουσε δύο πέναλτι (ένα δοκάρι) και η Ομόνοια κέρδισε 5-4 μετά από επτά εκτελέσεις. Ο 20χρονος Χάμπος Χαραλάμπους ήταν ο άνθρωπος που έδωσε την ευκαιρία στους «πράσινους» να ανοίξουν σαμπάνιες, γιορτάζοντας το 15ο κύπελλο στην ιστορία τους. Ήταν ο τρίτος ποδοσφαιριστής των περίφημων ακαδημιών της που αγωνίστηκε στον 79ο τελικό κυπέλλου Coca Cola. Οι άλλοι δύο ήταν οι Λοΐζου και Κακουλλής.

Πρασίνισε η πλάση, έσβησαν τη δίψα δέκα χρόνων από την τελευταία τους κατάκτηση, με το Νιλ Λένον να είναι ο 14ος προπονητής που οδήγησε την Ομόνοιας σε ένα τελικό κυπέλλου. Τις περισσότερες παρουσίες, πέντε, μετρά ο Ιόντσο Άρσοφ, τρεις ο Βασίλ Σπάσοφ, από δύο οι Ντομπρομίρ Τάσκοφ και Νεόφυτος Λάρκου και από μία οι Ανδρέας Κερεμέζος, Γκεόργκι Πατσιάτσεφ, Κρίστο Τσιακάροφ, Μπόζιλ Κόλεφ, Χέλμουντ Σενέκοβιτς, Ανδρέας Μιχαηλίδης, Χενκ Χάουαρντ, Γιάννης Μαντζουράκης και Βλάνταν Μιλόγεβιτς.

Εθνικός Αχνας

Ο Εθνικός φάνηκε άξιος αντίπαλος στον αγωνιστικό χώρο, παρ' ότι μειονεκτούσε σε κόσμο, ποιότητα και εμπειρία, εντούτοις ο αγώνας ήρθε στα μέτρα του μετά την αποβολή (4' Σέχου). Οι προσπάθειες των παικτών του για 120 λεπτά δεν είχαν αποτέλεσμα και λύγισε στη διαδικασία των πέναλτι. Όμως χειροκροτήθηκε από τον κόσμο στο ΓΣΠ, κέρδισε το σεβασμό των ουδέτερων φιλάθλων και ανταπέδωσε δημιουργώντας διάδρομο, για να συγχαρούν οι ποδοσφαιριστές του τους αντιπάλους τους κατά την παραλαβή των μεταλλίων τους. Στη δεύτερη του παρουσία σε τελικό κυπέλλου έχει κερδίσει πολύ περισσότερα ως οργανισμός, που θα τον βοηθήσουν στη δύσκολη χρονιά που ακολουθεί στη Β' κατηγορία.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ξένοι (με Κύπριους) ολόχρονα

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Είδες κανένα να κλαίγεται ή να οδύρεται; Διάβασες ανακοινώσεις του τύπου «μας κυνηγάει η διαιτησία» ή «θα πάμε κόντρα στο κατεστημένο»; Δηλώσεις καυστικού ή προκλητικού περιεχομένου; Καθηγητάδες της διαιτησίας; Αδικημένους που τάχατες κλαίγονται ωσάν και είναι οι πλέον ηθικοί και όλοι οι υπόλοιποι λαμόγια;

Ωσάν και πήραν σβηστήρια οι ξένοι διαιτητές διέγραψαν μονοκονδυλιά όλη την τοξικότητα του κυπριακού ποδοσφαίρου. Εξαφανίστηκαν και τα επικοινωνιακά επιτελεία μαζί και η προπαγάνδα τους, διαιτητολάγνοι και αμφισβητούμενές φάσεις ή ποδοσφαιριστές που τάχατες πεθαίνουν μετά από ένα κτύπημα που τελικά δεν ήταν. Οι ξένοι ποδοσφαιριστές προστάτεψαν το ποδόσφαιρο, προσφέροντας σε μας την μαγεία του και ένα ολόκληρο σύμπαν από συναισθήματα. Λύπη, χαρά, απογοήτευση, ενθουσιασμός, αναγνώριση και ανάληψη ευθύνης. Επ' αυτού το χαρήκαμε εις διπλούν. Νικητές και ηττημένοι, πήραν ο καθένας αυτό που του αναλογεί και είναι προς τιμή τους.

Η κάθοδος των ξένων διαιτητών έφερε και πάλι το ποδόσφαιρο στην Κύπρο και καλά θα κάνει η Ομοσπονδία και τα σωματεία επιτέλους να το προστατέψουν και ας έχουν εγκληματήσει εις βάρος του για μια ακόμη φορά, επαναφέροντας τις 14 ομάδες για τα επόμενα τρία χρόνια. Τα σωματεία και η ηγεσία της Ομοσπονδίας θα πρέπει να μελετήσουν επιτέλους και να καταλήξουν σε μια φόρμουλα όπου οι ξένοι διαιτητές θα είναι παρόντες από την αρχή της χρονιάς συνυπάρχοντάς γιατί όχι και με τους κύπριους. Μόνο θετικά μπορεί να αποφέρει η συνύπαρξη με τους ξένους, αφού θα τους βοηθήσει να βελτιωθούν και συνάμα ν' αποφορτιστούν από την πίεση που τους ασκείται από κάθε καρυδιάς, καρύδι του ποδοσφαίρου και όχι μόνο.

Η κάθοδος των ξένων διαιτητών από την αρχή του πρωταθλήματος θα διασώσει την αξιοπιστία του πρωταθλήματος έτσι όπως διασώθηκε φέτος, θα τονώσει περισσότερο το ενδιαφέρον του κόσμου και θα δώσει συνέχεια στο μομέντουμ που δημιουργήθηκε στο συναρπαστικό πρωτάθλημα που μόλις τελείωσε. Επιτέλους ας χτιστεί κάτι πάνω σε κάτι καλό που δημιουργήθηκε για να επιστρέψει ο κόσμος στα γήπεδα και κυρίως το ποδόσφαιρο να πάρει τη θέση που του αναλογεί στο ενδιαφέρον του κόσμου.

Επιτυχία, αποτυχία, διαχείριση...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Αν η αγωνιστική περίοδος ολοκληρωνόταν με κατάκτηση του κυπέλλου από τον Εθνικό, θα μιλούσαμε για την πλέον απρόβλεπτη και συναρπαστική σεζόν. Το γεγονός και μόνο βέβαια, πως το φαβορί του φετινού τελικού, έστω με αριθμητικό μειονέκτημα για δύο περίπου ώρες παιγνιδιού, επικράτησε στη διαδικασία των πέναλτι, είναι ένα ακόμη ενδεικτικό στοιχείο της φετινής περιόδου.

Όλες οι ομάδες έχουν ήδη περάσει στο κεφάλαιο της επόμενης μέρας και του προγραμματισμού για τη νέα αγωνιστική περίοδο, λογικά σε συνδυασμό με τον απολογισμό της φετινής τους πορείας. Αν η επόμενη μέρα και οι όποιες κινήσεις δεν σχεδιαστούν στη βάση του αξιόπιστου δείγματος μιας αγωνιστικής παρουσίας δέκα περίπου μηνών, ο κίνδυνος λάθους είναι αυξημένος. Αν περισσότερο θα μετρήσει το συναίσθημα και οι τελευταίες εντυπώσεις, οι πιθανότητες ουσιαστικής ενίσχυσης μειώνονται.

Άντεξε στη πίεση, έκανε στο τέλος κάποιες καθοριστικές νίκες και στέφθηκε πρωταθλητής ο Απόλλωνας, για να διακινδυνεύσει όμως σε τέτοιο βαθμό ένα γερό προβάδισμα, σημαντικές αδυναμίες χρήζουν βελτίωσης. Πήρε στο τέλος το κύπελλο, έσβησε σε μεγάλο βαθμό τα αρνητικά της απογοητευτικής πορείας στο πρωτάθλημα η Ομόνοια, φωνάζει όμως η ανάγκη για σημαντικές (αρκετές) αλλαγές στο ρόστερ. Της... βγήκε στο φινάλε της ΑΕΚ και της φανέρωσε... αστέρια, δικαιολογημένα, ωστόσο και με βάση τη συνολική της φετινή πορεία, οι πρώτες κινήσεις στον προγραμματισμό αφορούσαν σε αποχωρήσεις και όχι μόνο παικτών...

Παραδείγματα πολλά και κατά καιρούς για όλες τις ομάδες. Παραδείγματα λανθασμένης διαχείρισης, είτε της επιτυχίας, είτε της αποτυχίας, στο τέλος μιας πορείας. Παραδείγματα όπου οι τελικές εντυπώσεις, θετικές ή αρνητικές, διαφοροποίησαν σημαντικές αποφάσεις. Θέσεις προπονητών, ανανεώσεις ή αποδεσμεύσεις, επηρεάστηκαν από ένα αποτέλεσμα ή μια συγκυρία που καθόρισε την τελική έκβαση μιας προσπάθειας για την υλοποίηση ενός στόχου. Κάποια καθοριστικά γκολ, στο τέλος, ανανέωσαν συμβόλαια ποδοσφαιριστών, οι οποίοι στη μεγαλύτερη διάρκεια μιας περιόδου δεν δικαιολόγησαν το μισθό τους.

Ποτέ η λήψη σημαντικών αποφάσεων, επηρεασμένη από συναισθήματα ή εντυπώσεις ενός σημαντικού αγώνα, μιας επιτυχίας ή αποτυχίας, δεν αποτελεί την κατάλληλη λύση, ακόμη και σε περιπτώσεις που οι όποιες αποφάσεις μπορεί στο τέλος να αποδειχθούν σωστές. Πολύ περισσότερο τώρα, που οι αποφάσεις έχουν να κάνουν με το πλέον σημαντικό κεφάλαιο του προγραμματισμού μιας νέας περιόδου, πολύ περισσότερο τέτοια περίοδο, που ένα δείγμα μιας ολόκληρης αγωνιστικής περιόδου, προσφέρεται για ασφαλή συμπεράσματα...

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Ο καλός τερματοφύλακας

Η εμφάνιση του Φαμπιάνο στον τελικό κυπέλλου, η συνολική φετινή παρουσία του Γιοβάνοβιτς στον Απόλλωνα και η επιλογή Άλβες στον Άρη, απέδειξαν για άλλη μια φορά, πως καμία σημαντική επιτυχία δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη συμβολή ενός καλού τερματοφύλακα. Η έλλειψη σταθερότητας, στην επιλογή βασικού τερματοφύλακα στο ΑΠΟΕΛ, όπως και η μη ανανέωση της συνεργασίας της ΑΕΚ με τον Λεάλ, αποτελούν βασικές αιτίες, στο γιατί και οι δύο ομάδες μέτρησαν αρκετές χαμένες ευκαιρίες φέτος για να διεκδικήσουν και να πετύχουν κάτι καλύτερο...

* * * * *

Τιμούρ - Ανόρθωση

Απλή φημολογία ή καπνός ο οποίος φυσιολογικά προέρχεται από φωτιά; Το μόνο σίγουρο, είναι πως όσο καθυστερεί το ξεκαθάρισμα τόσο από πλευράς Ανόρθωσης, όσο και από πλευράς Τιμούρ Κετσπάγια, όσο η φημολογία για το ενδεχόμενο πρότασης από τη Νέφτσι Μπακού συντηρείται, η Ανόρθωση κινδυνεύει να επηρεαστεί. Ιδιαίτερα σε μια περίοδο κρίσιμη, με μπόλικη απογοήτευση στον κόσμο και στο κατώφλι μιας νέας προσπάθειας, μιας νέας εποχής σε σχέση με τη λειτουργία του ποδοσφαιρικού τμήματος.

* * * * *

Ούτε ο πιο φανατικός...

Τεράστια η φετινή επιτυχία του Άρη Λεμεσού. Για πρώτη φορά στη 90χρονη ιστορία του (ιδρύθηκε το 1930) κατάφερε να βγει στην Ευρώπη. Και μη μου πείτε ότι υπήρχε κανείς που το πίστευε αυτό πριν αρχίσει το πρωτάθλημα. Ούτε ο πιο φανατικός Αρπανός δεν το πίστευε.

* * * * *

Περί Ουάρντα

Οι αναρτήσεις του Ουάρντα δεν σταματούν ποτέ. Θυμάστε πριν έλθει ακόμη στην Ανόρθωση που ανέβαζε διάφορα. Αρέσει στον συγκεκριμένο να ασχολούνται μαζί του. Του αρέσει επίσης να προκαλεί. Όχι πάντα. Όσον αφορά την αξία του, αμφιβολία ουδεμία.

EUROBANK
Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2022

EUROBANK
Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
Χ.Α.Κ. 3,65%	Χ.Α. 3,65%	5,48%	6,02%	0,16%	1,78%	2,37%	0,39%	1,74%

ΔΙΕΘΝΗ

Φουντώνει η μάχη για τα ψηφιακά νομίσματα Σελ. 11

Η ακρίβεια «ροκανίζει» τους μισθούς

Καίνε τα τιμολόγια ρεύματος, με τα δύο ευρώ φλερτάρει η βενζίνη, αύξηση σε αλεύρι, ψωμί, ζυμαρικά

Στη μέγγενη της ακρίβειας βρίσκεται το εισόδημα των εργαζομένων. Οι τιμές βασικών αγαθών ακολουθούν ανοδική πορεία και ουδείς γνωρίζει πού θα σταματήσουν. Με τον πληθωρισμό να τρέχει με 8,8% σε σχέση με τον αντίστοιχο περσυνό μήνα, μόνο κατά προσέγγιση μπορεί να υπολογισθεί η μείωση που έχει προκληθεί στην αγοραστική δύναμη των μισθών. Ηλεκτροσόκ προκαλούν οι λογαριασμοί του ρεύματος. Η ΑΗΚ εκτιμά πως οι καταναλωτές θα συνεχίσουν μέχρι το τέλος του 2022 να λαμβάνουν φουσκωμένους λογαριασμούς. Στα καύσιμα κίνησης, η κατάσταση είναι πρωτόγνωρη για τα κυπριακά δεδομένα. Οι λιανικές τιμές των καυσίμων έχουν εκτοξευθεί και εκφράζονται φόβοι ότι θα φθάσουν τα 2 ευρώ το λίτρο. Ανατιμήσεις παρουσιάζονται σε βασικά είδη διατροφής, κυρίως αυτών που σχετίζονται με σιτηρά, όπως αλεύρι, μακαρόνια και ψωμί. Σε διάστημα μερικών εβδομάδων, η τιμή για αλεύρι έχει αυξηθεί κατά 14%, 6% πιο πάνω το ψωμί και 12% τα ζυμαρικά. Δεν τίθεται στο προβλεπτό μέλλον θέμα ελλείψεων σιτηρών και ζωοτροφών αλλά κρίση στο κόστος των αγαθών, υπογραμμίζει ο Υπ. Γεωργίας. **Σελ. 4-5**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΑΝΑΤΙΜΗΣΕΩΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Μειώνουν τις αγορές σε είδη διατροφής οι Ελληνες

Με αρνητικό πρόσημο τόσο σε όγκο όσο και σε αξία πωλήσεων κινείται ο κλάδος των σούπερ μάρκετ στην Ελλάδα από τις αρχές του έτους μέχρι σήμερα, καθώς το κύμα ανατιμήσεων συνεχίζεται και προκαλεί αισθητή μείωση της κατανάλωσης ακόμη και σε βασικά είδη διατροφής. **Σελ. 7**

ΕΛΛΑΔΑ

Σχέδιο για τη μείωση κατανάλωσης ρεύματος

Σχέδιο για μείωση της κατανάλωσης ενέργειας επεξεργάζεται η ελληνική κυβέρνηση. Θα αφορά τα δημόσια κτίρια και θα προβλέπει όριο θερμοκρασίας στη λειτουργία κλιματιστικών στους 27 β. το καλοκαίρι και στους 19 β. τον χειμώνα, καθώς και τηλεργασία τρεις φορές την εβδομάδα. **Σελ. 6**

ΣΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Μεγάλη ζήτηση για αποθήκες στην Ελλάδα

Η επέκταση της γεωγραφικής κάλυψης των αλυσίδων λιανικής, ώστε να εξυπηρετήσουν και τις παραδόσεις του τελευταίου μιλίου (last-mile logistics), έχει αυξήσει τη ζήτηση για ακίνητα που βρίσκονται εντός των μεγάλων αστικών κέντρων και μπορούν να αξιοποιηθούν ως αποθήκες. **Σελ. 12**

Δίνει αυξήσεις για να αποτρέψει συνδικαλισμό η Apple

Σημαντικές αποφάσεις λαμβάνει ο αμερικανικός κολοσσός υψηλής τεχνολογίας της Apple, ώστε να διατηρήσει το προσωπικό της και να είναι ικανοποιημένο από τις αμοιβές του, όταν η εγχώρια αγορά εργασίας είναι ιδιαίτερα ανελαστική. Παράλληλα, επιδιώκει και να το αποτρέψει από το ενδεχόμενο του συνδικαλίζεσθαι. Οι μισθοί αυξάνονται για τους εργαζομένους στις ΗΠΑ κατά 10% ή περισσότερο, καθώς η εταιρεία καλείται να διαχειριστεί και την εξάπλωση της ιδέας της συγκρότησης σωματείου ανάμεσα στους υπαλλήλους των καταστημάτων λιανικής της. **Σελ. 9**

Χαμόγελα τραπεζών από αύξηση των επιτοκίων

Επιβάρυνση δανειοληπτών

Τρίβουν τα χέρια οι τράπεζες με τον τερματισμό των αρνητικών επιτοκίων το τρίτο τρίμηνο. Κι αυτό γιατί θα λειτουργήσει θετικά για τα αποτελέσματά τους. Η αύξηση των επιτοκίων αναμένεται να ενισχύσει την κερδοφορία τους, αλλά θα επιβαρύνει το κόστος δανεισμού ιδιωτών και επιχειρήσεων. **Σελ. 3**

Προχωρά το glamping έρχονται και οι ξενώνες

Νέες μορφές τουρισμού

Σε εξέλιξη βρίσκεται προσπάθεια θεσμοθέτησης νέων κατηγοριών τουριστικών καταλυμάτων. Ενα από αυτά είναι το glamping. Πρόκειται για κατασκηνώσεις πολυτελείας, που μπορούν να προσφέρουν χαλάρωση και αναζωογόνηση. Σύντομα στην ολομέλεια της Βουλής και η πρόταση νόμου για τους ξενώνες. **Σελ. 3**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**2,70%**	**0,02%**
Γερμανία	0,99%	0,04%
Γαλλία	1,47%	0,00%
Ιταλία	2,90%	0,00%
Ισπανία	2,05%	0,02%
Ιρλανδία	1,55%	0,01%
Ελλάδα	3,52%	0,00%
Ην. Βασίλειο	1,96%	0,10%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F'3
Moody's	Bal	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **ΣΑΛΟΜΟΝ ΦΙΝΤΛΕΡ***

Προσδοκίες για ανάκαμψη στο δεύτερο εξάμηνο

Ακόμα η θύελλα μαίνεται. Ανεξαρτήτως του συνεχιζόμενου πολέμου στην Ουκρανία, των μέτρων εγκλεισμού στην Κίνα και του υψηλού ενεργειακού κόστους, ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος του ινστιτούτου Ifo τον μήνα Μάιο στη Γερμανία ενισχύθηκε στις 93 μονάδες, από τις 91,8 μονάδες του Απριλίου, όταν ο μέσος όρος των αναλυτών του Bloomberg ήταν 91,4 μονάδες και ο δικός μας 91,3 μονάδες – δηλαδή, είχαμε προβλέψει κάμψη. Η τόνωση του επιχειρηματικού κλίματος αποδίδεται σε μια βελτιωμένη εκτίμηση των τρεχουσών συνθηκών, οι οποίες καλυτέρευσαν στις 99,5 μονάδες τον Μάιο, από τις 97,2 μονάδες τον Απρίλιο, όταν εμείς αναμέναμε να παραμείνουν ως έχουν. Οι γερμανικές επιχειρήσεις αποτιμούν τις συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί ως φυσιολογικές, αν και αναμένουν με κάποιον τρόπο η κατάσταση να επιδεινωθεί. Παρά το γεγονός ότι ο δείκτης προσδοκιών το επόμενο εξάμηνο επίσης ανήλθε στις 86,9 μονάδες τον Μάιο, από τις 86,7 μονάδες τον Απρίλιο, εξακολουθεί να παραμένει σε επίπεδα αρκετά χαμηλότερα από τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο των 97,4 μονάδων. Στις αρχές της χρονιάς φαινόταν πως η Γερμανία ήταν έτοιμη να εμφανίσει δυναμική ανάπτυξη το 2022, χάρη στην επανεκκίνηση της οικονομίας μετά την αποδέσμευση της σωρευμένης ζήτησης λόγω πανδημίας, στα πλήρη βιβλία παραγγελιών και στην πλεονάζουσα αποταμίευση των νοικοκυριών.

Στη Γερμανία τον Μάιο ο δείκτης επιχειρηματικής εμπιστοσύνης του ινστιτούτου Ifo ενισχύθηκε στις 93 από 91,8 μονάδες.

Εντούτοις, η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και οι κυρώσεις εις βάρος της Ρωσίας μεγέθυναν τα προϋπάρχοντα προβλήματα στο παγκόσμιο σύστημα της εφοδιαστικής αλυσίδας και τουλάχιστον προσωρινά εμπόδισαν την οικονομική άνοδο. Οι σκληροί περιορισμοί στην Κίνα λόγω κορωνοϊού κλιμάκωσαν τα προβλήματα.

Η αναθέρμανση του πληθωρισμού επίσης αύξησε τον κίνδυνο οι κεντρικές τράπεζες να σκληρύνουν τη νομισματική πολιτική τους, παράγοντας επιβαρυντικός για την επίδοση της οικονομίας. Δεδομένου ότι υπάρχουν ισχυρές δυνάμεις οι οποίες ασκούν πιέσεις τόσο ανοδικές όσο και καθοδικές, αυτή τη στιγμή είναι δύσκολο να πει κανείς προς ποια κατεύθυνση θα κινηθεί μέσα στη χρονιά αυτή η οικονομία. Συν τοις άλλοις, και οι προκαταρκτικοί δείκτες είναι αντικρουόμενοι. Η βελτίωση στον δείκτη επιχειρηματικού κλίματος του Ifo συντάσσεται με άλλους ανάλογους, όπως οι δείκτες διευθυντών προμηθειών, αλλά έρχεται σε αντίθεση με την ασθενική εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Η βασική μας πρόβλεψη θέλει μπδενική ανάπτυξη για το δεύτερο τρίμηνο τόσο για τη Γερμανία όσο και για την Ευρωζώνη, προτού η οικονομία ανακτήσει ταχύτητα και πάλι στο δεύτερο εξάμηνο του τρέχοντος έτους. Αλλά θεωρούμε πως υπάρχει 45% πιθανότητα για κάμψη στην Ευρωζώνη, ενώ η Γερμανία, όπου η βιομηχανία έχει εκτεταμένη εξάρτηση από το φυσικό αέριο, είναι πιο ευάλωτη στα προβλήματα της τροφοδοτικής αλυσίδας.

* Ο κ. Σάλομον Φίντλερ είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

pwc

The New Equation.
Οι άνθρωποί μας αναζητούν &
σας προσφέρουν καινοτόμες λύσεις.

Μάθετε περισσότερα στο *www.pwc.com.cy/en/the-new-equation.html*

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του **ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ***

Οι «περιστερές» της ΕΚΤ παραδέχθηκαν την ήττα τους

Οι μετριοπαθείς –οι «περιστερές»– της ΕΚΤ παραδέχθηκαν την ήττα τους. Σε μια αξιοσημείωτα λεπτομερή ανάρτησή της, η Κριστίν Λαγκάρντ φάνηκε να έχει προαναγγείλει τις πιθανές μείζονες αποφάσεις της επόμενης συνεδρίασης στις 9 Ιουνίου. Η ΕΚΤ θα ολοκληρώσει το πρόγραμμα αγορών περιουσιακών στοιχείων στις αρχές Ιουλίου και θα αυξήσει τα επιτόκιά της στις συνεδριάσεις της 21ης Ιουλίου και της 8ης Σεπτεμβρίου. Από εκεί και μετά, η ακολουθούμενη πολιτική θα βασίζεται στα οικονομικά δεδομένα, εφόσον η Τράπεζα θα στοχεύει να επαναφέρει σε κανονικά επίπεδα τα επιτόκια κατά τρόπο ευέλικτο. Δεδομένου ότι το βασικό επιτόκιο

Η εποχή του χαμηλού πληθωρισμού και των αρνητικών επιτοκίων αποτελεί πλέον παρελθόν.

καταθέσεων της ΕΚΤ διαμορφώνεται στο -0,5%, η ανακοίνωση Λαγκάρντ ότι η ΕΚΤ πιθανώς να έχει ολοκληρώσει την περίοδο αρνητικών επιτοκίων έως τα τέλη του τρίτου τριμήνου είναι κάτι που ξεκάθαρα δηλώνει επικείμενες αυξήσεις του κόστους δανεισμού τον Ιούλιο και τον Σεπτέμβριο κατά 25 μονάδες βάσης εκάστη. Η κατευθυντήρια γραμμή που έδωσε η Κριστίν Λαγκάρντ συμβαδίζει με τις δικές μας εκτιμήσεις, βάσει των οποίων αναμένουμε αυξήσεις 25 μονάδων βάσης τον Ιούλιο, τον Σεπτέμβριο και τον Δεκέμβριο κατά το τρέχον έτος, ενώ θα ακολουθήσουν ακόμα τρεις ανάλογες το 2023 και δύο επιπλέον το 2024. Λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι η ΕΚΤ, σε αντίθεση με τη Fed, μόλις και μετά βίας βρίσκεται αντιμέτωπη με ενδογενείς πληθωριστικές πιέσεις, είναι απίθανο να προβεί σε αυξήσεις επιτοκίων πέραν των επιπέδων εκείνων που θεωρούνται ουδέτερα – αυτά είναι τα επίπεδα που θα συμβάλουν σε ρυθμό ανάπτυξης κάτω από την επικρατούσα τάση. Επιπροσθέτως, κρίνουμε πως η ανάρτηση της προέδρου της ΕΚΤ έχει σημασία και από μια άλλη σκοπιά, καθώς παραδέχεται ότι εάν αγνοήσει τους ειδικούς παράγοντες που επηρεάζουν το τοπίο σήμερα, οι δομικές δυνάμεις σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα θα ενισχύουν για αρκετό διάστημα τον πληθωρισμό πέραν των χαμηλών επιπέδων που διαμορφώθηκαν από το 2012 έως το 2021. Για να το θέσουμε διαφορετικά, η νέα κανονικότητα του χαμηλού πληθωρισμού και των χαμηλών ονομαστικών επιτοκίων παρήλθε, και αυτό είναι για καλό.

Εν κατακλείδι, η ΕΚΤ παραδέχεται κάτι το οποίο εμείς και άλλοι επισημαίναμε επί δύο χρόνια και πλέον. Η επιδείνωση στις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και η ταχύτερη αύξηση στους μισθούς, η αναπροσαρμογή της εφοδιαστικής αλυσίδας, ώστε να στηρίζεται πλέον όχι στους φθηνότερους αλλά στους πιο αξιόπιστους προμηθευτές, καθώς και το κόστος της πράσινης μετάβασης θα αναθερμάνουν την τάση του πληθωρισμού. Παραμένει, τέλος, μυστήριο γιατί η ΕΚΤ μέχρι πρόσφατα διατήρησε αμετάβλητη την εκτίμησή της ότι κύριος μακροπρόθεσμος κίνδυνος θα ήταν μια σταθερή διαμόρφωση του δείκτη κάτω του στόχου του 2% και όχι μια συγκρατημένη σταθερή υπέρβασή του, όπως είχαμε προβλέψει.

* Ο κ. Χόλγκερ Σμίεντινγκ είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Κυρώσεις τέλος

Τρεις βδομάδες μετά, και το έκτο πακέτο κυρώσεων βρίσκεται ακόμα στον αέρα αφού οι ευρωπαίοι ηγέτες αδυνατούν να συμφωνήσουν. Μικρές είναι και οι πιθανότητες επιτυχίας που συγκεντρώνει η αυριανή σύνοδος αφού δεν υπάρχει κοινή συνισταμένη για συμφωνία. Οι τεχνοκράτες των Βρυξελλών, από την πλευρά τους, επιθυμούν διακαώς να μην καταρρεύσει εντελώς η προοπτική συμφωνίας, καθώς ουσιαστικά θα σημάνει και το τέλος των ευρωπαϊκών κυρώσεων κατά της Ρωσίας.

Καλύτερες αποδόσεις

Μια νέα γενιά επενδυτικών ταμείων είναι αυτά που έχουν στο επίκεντρο της στρατηγικής τους, το περιβάλλον και την βιωσιμότητα (ESG). Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα ευρωπαϊκών θεσμών που καλύπτει την περίοδο Απρίλιος 2019 μέχρι Σεπτέμβριος 2021, αυτά τα ταμεία παρουσίασαν καλύτερες αποδόσεις και χαμηλότερες χρεώσεις σε σχέση με άλλα που δεν ακολουθούν την ίδια στρατηγική. Οι πρώτες ενδείξεις για αυτή την διαφοροποίηση έχουν να κάνουν με την εστίαση της επενδυτικής δραστηριότητας σε τίτλους μεγάλης κεφαλαιοποίησης και σε αναπτυγμένες οικονομίες.

Ρεκόρ εμπορίου

Η άνοδος των τιμών στέλνει το παγκόσμιο εμπόριο προϊόντων σε νέα ιστορικά υψηλά σε σχέση με την δολαριακή αξία του συνόλου των εισαγωγών και εξαγωγών. Σύμφωνα με έρευνα που δημοσιεύεται, το πρώτο τρίμηνο του έτους οι εξαγωγές και εισαγωγές ήταν αυξημένες κατά 3,6% και 5,8% αντίστοιχα σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Στον αντίποδα, το εμπόριο υπηρεσιών αν και παρουσιάζει αύξηση, καταγράφει σημαντική υστέρηση στον ρυθμό ανάπτυξης συγκρινόμενο με ένα τρίμηνο πριν αφού βρίσκεται μόλις στο 33%. Η εξήγηση που δίνεται αφορά στην επιβράδυνση του κλάδου των μεταφορών.

Δώρον-άδωρον

Η επικείμενη αύξηση των επιτοκίων στο ευρώ αποτελεί σημείο αναφοράς για τον τρόπο που θα επηρεάσει τις τράπεζες λόγω της σημαντικότητας αυτών των ιδρυμάτων στην χάραξη της οικονομικής πολιτικής της ΕΕ. Μέσα από τις διάφορες αναλύσεις προκύπτει ότι αν οδηγηθούμε σε ύφεση συνεπεία των αυξήσεων, τότε τα θετικά που προκύπτουν από την ανατιμολόγηση προς τα πάνω των υφιστάμενων κυμαινόμενων δανείων θα καταστεί δώρον-άδωρον.

Οικονομικές προκλήσεις

Η ανασκόπηση της ΕΚΤ για την οικονομική συγκυρία παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς περιγράφει επιγραμματικά όλες τις προκλήσεις που βρίσκονται ενώπιόν μας. Σε αυτές περιλαμβάνονται εκτιμήσεις ότι (α) οι υπερχρεωμένες οντότητες (νοικοκυριά, κράτη και επιχειρήσεις) θα αντιμετωπίσουν προβλήματα λόγω χαμηλής ανάπτυξης και ψηλών επιτοκίων που θα προκαλέσει ο πληθωρισμός (β) οι αγορές θα επιχειρήσουν μια βίαιη προσαρμογή στα νέα δεδομένα με αποτέλεσμα να προκύψει σημαντική απομείωση στις αξίες (γ) οι τράπεζες για ακόμα μια φορά θα βρεθούν αντιμέτωπες με χειροτέρευση των στοιχείων ενεργητικού τους είτε αυτά ονομάζονται δάνεια είτε επενδυτικά ομόλογα.

Η ΕΚΤ μέσω της «επιχείρησης» θετικά-επιτόκια-καταθέσεων θα επιδιώξει να μειώσει την ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες συγκρατώντας την αύξηση των τιμών.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Τιμή Εξαγοράς Αμοιβαίων Κεφαλαίων

Τιμή Εξαγοράς Αμοιβαίων Κεφαλαίων καλείται η τιμή στην οποία ο επενδυτής ρευστοποιεί τα μερίδια Αμοιβαίων Κεφαλαίων, και υπολογίζεται εάν αφαιρέσουμε πιθανή προμήθεια εξαγοράς των Αμοιβαίων Κεφαλαίων από την καθαρή τιμή των μεριδίων.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Capital controls

Η κεντρική τράπεζα της Ρωσίας προχώρησε στην τρίτη μείωση των επιτοκίων από όταν ξεκίνησε ο πόλεμος, αυτή την φορά κατά 3%. Υπενθυμίζουμε ότι η εισβολή στην Ουκρανία είχε αναγκάσει την ρωσική νομισματική αρχή να ανεβάσει τα επιτόκια στο 20% από 9,5% που ήταν, προκειμένου να αντιμετωπίσει τις κυρώσεις που της είχαν επιβληθεί αλλά και την φυγή κεφαλαίων. Όσον αφορά στο τελευταίο, οι τελευταίες αποφάσεις περιλαμβάνουν και την επιβολή capital controls με στόχο να βοηθηθεί το ρούβλι στην προσπάθεια διατήρησης της αξίας του και να καταστήσει τις κυρώσεις πιο διαχειρίσιμες.

Κατώτατος επί τρία

Ο τεχνολογικός κολοσσός της Apple δήλωσε την εβδομάδα που μας πέρασε ότι προκειμένου να ανταποκριθεί στις νέες συνθήκες της αγοράς εργασίας θα αυξήσει τους μισθούς των υπαλλήλων συμπεριλαμβανομένων και του προσωπικού που εργάζεται στα καταστήματα. Όσον αφορά στην τελευταία κατηγορία, η αντιμισθία θα ανέλθει στα 22 δολάρια την ώρα, δηλαδή τρεις φορές πάνω από τον κατώτατο μισθό. Η απόφαση της εταιρείας έρχεται μετά που οι ανταγωνιστικές εταιρείες Google, Amazon και Microsoft προχώρησαν σε ανάλογες ενέργειες τις προηγούμενες μέρες.

Βρέθηκε βιοδείκτης του συνδρόμου αιφνίδιου θανάτου

Της **ΚΒΝΟΥΛ ΣΙΚ**

Έναν πιθανό βιοδείκτη του συνδρόμου αιφνίδιου θανάτου των νεογνών (SIDS) υποστηρίζουν ότι εντόπισαν Αυστραλοί επιστήμονες. Έτσι ελπίζουν ότι θα καταφέρουν να δημιουργήσουν μία διαγνωστική εξέταση ώστε να εντοπίζονται εγκαίρως τα βρέφη που κινδυνεύουν περισσότερο. Ειδικότερα, η μελέτη των επιστημόνων του παιδιατρικού νοσοκομείου στο Ουέστμεντ του Σίδνεϊ, που δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση eBioMedicine, διαπίστωσε ότι τα μωρά που διατρέχουν κίνδυνο να εμφανίσουν το σύνδρομο διαθέτουν στο αίμα τους πολύ χαμηλή συγκέντρωση του ενζύμου βουτυρυλοχολινεστεράση (BChE). Παρότι οι εκστρατείες ενημέρωσης των γονέων έχουν μειώσει σημαντικά τη θνητότητα από το σύνδρομο, παραμένει η κυριαρχη αιτία θανάτου σε παιδιά ηλικίας μικρότερης του ενός έτους στα κράτη της Δύσης. Στις ΗΠΑ, σύμφωνα με τα στοιχεία του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (CDC) καταλήγουν απροσδόκητα και αιφνίδια 3.400 βρέφη κάθε χρόνο. Οι μισοί από αυτούς τους θανάτους αποδίδονται στο SIDS.

Η δρ Κάρμελ Χάρινγκτον, η οποία συντόνισε το ερευνητικό έργο των Αυστραλών επιστημόνων, εξηγεί ότι η ομάδα της εξέτασε δείγματα αίματος 655 υγιών νεογνών, 26 που πέθαναν από το SIDS και 41 βρεφών που πέθαναν από άλλα αίτια. Τα εννιά στα δέκα νεογνά που πέθαναν από το σύνδρομο, είχαν χαμηλότερα επίπεδα του ενζύμου BChE στο αίμα τους. Αυτό το ένζυμο διαδραματίζει κομβικό ρόλο στην επάρκεια νευροδιαβιβαστών του συστήματος διέγερσης του εγκεφάλου. Δεν αποκλείεται, λοιπόν, τα χαμηλά επίπεδά του να μην μπορούν να «ξυπνήσουν» τον εγκέφαλο του μωρού ώστε να γυρίσει το κεφάλι του και να πάρει ανάσα. Πρέπει, ωστόσο, να εκπονηθούν περισσότερες μελέτες, προκειμένου να κατανοήσουμε την πραγματική σημασία του ευρήματος.

Μέχρι τότε, οι γονείς πρέπει να ακολουθούν τις συστάσεις για ασφαλή ύπνο του βρέφους, όπως η τοποθέτησή του ανάσκελα και η αφαίρεση αντικειμένων, όπως μη στερεωμένα κλινοσκεπάσματα, παιχνίδια κ.ο.κ., ενώ καλό θα ήταν το νεογέννητο να κοιμάται στο ίδιο δωμάτιο με τους γονείς μέχρι τους έξι μήνες ή ιδανικά το ένα έτος. Η Αμερικανική Εταιρεία Παιδιατρικής, επίσης, συνιστά να αποφεύγονται κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης το κάπνισμα, η κατανάλωση αλκοόλ ή άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών, να προτιμάται ο θηλασμός, ενώ τα μωρά να εμβολιάζονται –όπως προβλέπεται– και να γίνεται χρήση πιπίλας.

Χάρτινα καλαμάκια σαν πλαστικά

ΤΟΚΙΟ. Σημαντική ανακάλυψη παρουσίασε ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου του Τόκιο, που μελετάει τρόπους περιορισμού της ρύπανσης από πλαστικά. Οι ερευνητές ανακάλυψαν τεχνική η οποία επιτρέπει τη δημιουργία συγκριτικά πιο «πράσινων» υλικών με τις ιδιότητες του πλαστικού, αλλά χωρίς τις δεινές περιβαλλοντικές συνέπειές του.

Οι Ιάπωνες επιστήμονες δημιούργησαν έτσι την ουσία «τσοετσού», η οποία αδιαβροχοποιεί το χαρτί, διατηρώντας το σκληρό, αλλά εύκαμπτο, και αποσυντίθεται με ασφάλεια στο περιβάλλον. Η παρουσία του πλαστικού σε κάθε έκφανση της ανθρώπινης ζωής καθιστά ιδιαίτερα δυσεπίλυτο το πρόβλημα.

Η ουσία «τσοετσού» αδιαβροχοποιεί το χαρτί, διατηρώντας το σκληρό, αλλά εύκαμπτο, και αποσυντίθεται με ασφάλεια στο περιβάλλον.

Φθηνή και ανθεκτική

Ο καθηγητής Ζέντζι Χιρόι του Ινστιτούτου Φυσικής του Πανεπιστημίου του Τόκιο εξηγεί ότι το κυριότερο πρόβλημα με το πλαστικό είναι η αδυναμία του να αποσυντεθεί γρήγορα και ασφαλώς. Η επικάλυψη «τσοετσού» έχει χαμηλό κόστος και βελτιώνει δραστικά την αντοχή του χαρτιού στην υγρασία. Παρ' όλα αυτά, το επικαλυμμένο χαρτί αποσυντίθεται σχετικά γρήγορα. Χάρτινες κατασκευές ή σκεύη, όπως δοχεία μεταφοράς τροφίμων ή καλαμάκια, εμβαπτίζονται στο πρωτοποριακό διάλυμα και αφήνονται να στεγνώσουν σε θερμοκρασία δωματίου. Το υλικό αποτελείται από φθηνό μείγμα αλκοόλης, μεθοξυλάνης και ενώσεων μεθυλίου, για να δημιουργήσει λεπτή στρώση σιλικόνης, ικανή να ενισχύσει και να αδιαβροχοποιήσει το χαρτί. Η επικάλυψη διαθέτει επίσης αντιβακτηριακές ιδιότητες, προλαμβάνοντας τη δημιουργία μούχλας πάνω στις ψεκασμένες επιφάνειες.

Το υλικό δεν είναι μόνιμο και αποσυντίθεται με την πάροδο του χρόνου, αφήνοντας πίσω του ακίνδυνα υλικά, όπως άνθρακα, νερό και σιλικόνη σε στερεά μορφή. Σύμφωνα με τον Χιρόι, ορισμένα σκεύη όπως μαχαιροπίρουνα, συσκευασίες και καλαμάκια θα μπορούν να αρχίσουν να κατασκευάζονται με τη νέα μέθοδο.

Η ερευνητική ομάδα εκτιμά ότι με κάποιες τροποποιήσεις του αρχικού χημικού τύπου, το καινοτόμο υλικό θα μπορεί να αξιοποιηθεί ως επίστρωση διαφορετικών αντικειμένων, ακόμη και όσων είναι κατασκευασμένα από πλαστικό.

Ο Χιρόι εκτιμά ότι η ανθεκτική φύση της νέας ουσίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επέκταση του χρόνου ζωής κεραμικών σκευών ή ακόμη και πλαστικών αντικειμένων, ενισχύοντας την αντοχή πολυμερών και αυξάνοντας σημαντικά τον χρόνο ζωής τους.

REUTERS

Μετατρέποντας το χαρτί σε βιοδιασπώμενο πλαστικό

ΠΗΓΕΣ: Vice, National Geographic, Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: EVG Kowalievska (Pexels), Hiroi et al Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τα πάνω - κάτω φέρνει η αύξηση των επιτοκίων

Κερδίζουν οι τράπεζες, χάνουν οι δανειολήπτες μετά την απόφαση της ΕΚΤ για τον τερματισμό των αρνητικών επιτοκίων

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Τα αρνητικά επιτόκια για την Ευρωζώνη θα τερματιστούν μέχρι την αρχή του τρίτου τρίμηνου του έτους. Το παραπάνω μήνυμα έστειλε η πλέον αρμόδια για τέτοιες αποφάσεις μέσω του προσωπικού της blog, η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Κριστίν Λαγκάρντ. Οι τράπεζες, ακούγοντας τα χαρμόσυνα γι' αυτές νέα, «τρίβουν τα χέρια», καθώς τα αρνητικά επιτόκια, ο πονοκέφαλός τους τα τελευταία χρόνια θα σταματήσει και θα λειτουργήσει θετικά για τα αποτελέσματά τους. Η αύξηση των επιτοκίων αναμένεται να ενισχύσει την κερδοφορία των κυπριακών τραπεζών, αλλά συγχρόνως θα επιβαρύνει το κόστος δανεισμού ιδιωτών και επιχειρήσεων. Τα τελευταία οκτώ χρόνια οι τράπεζες πληρώνουν αρνητικά επι-

Μέσα σε ένα κοκτέιλ υψηλού κόστους ενέργειας και πληθωρισμού έρχεται να προστεθεί και το κόστος των δανείων των καταναλωτών που θα μεγαλώσει.

τόκια για τη φύλαξη των καταθέσεών τους στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ενώ αρκετές κυπριακές τράπεζες από το 2020 έχουν αποφασίσει σε εταιρικούς πελάτες να μετακυλύουν αυτό το κόστος. Πληρώνουν δηλαδή, τα τελευταία οκτώ χρόνια 0,50% στην ΕΚΤ για τις «παρκαρισμένες» καταθέσεις τους. Πλέον, όμως, οι τράπεζες αφού το μεγαλύτερο μέρος του δανεισμού που έχουν παραχωρήσει είναι δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου, αναμένεται να αυξήσουν τα έσοδά τους, ενώ παράλληλα θα ελαχιστοποιηθεί η ζημιά από το «παρκάρισμα».

Μέσα σε ένα κοκτέιλ υψηλού κόστους ενέργειας και πληθωρισμού έρχεται να προστεθεί και το κόστος των δανείων των καταναλωτών που θα μεγαλώσει. Η συντριπτική πλειονότητα των δανείων στην κυπριακή αγορά συνδέεται με κυμαινόμενο επιτόκιο και οι άμεσα χαμένοι θα είναι οι δανειολήπτες που στη συντριπτική τους πλειονότητα βασίζονται στο διατραπεζικό επιτόκιο Euribor. Επί της ουσίας, όσο αυξάνει το επιτόκιο αναφοράς τόσο θα ανεβαίνει και το δικό τους κόστος δανεισμού.

Δάνεια σταθερών επιτοκίων

Όπως αναφέρουν πηγές από κυπριακές τράπεζες, δεν αποκλείεται να παρατηρηθεί στο επόμενο χρονικό διάστημα κινητικότητα από δανειολήπτες για να «κλειδώσουν» δάνεια με σταθερά επιτόκια. Ο CEO της Τράπεζας Κύπρου, Πανίκος Νικολάου, σημείωσε κατά την παρουσίαση των οικονομικών αποτελεσμάτων της τράπεζας πως πάντα υπήρχαν και υπάρχουν προϊόντα δανείων με σταθερά επιτόκια, ωστόσο ο Κύπριος δανειολήπτης δεν τα προτιμούσε. Σχολίασε πως οι δανειολήπτες έβλεπαν και βλέπουν πάντα δάνειο με το μικρότερο επιτόκιο, μη βλέποντας το γενικότερο περιβάλλον και τις μεταβολές που μπορεί να υπάρξουν, όπως για παράδειγμα τώρα που επίκειται αύξηση επιτοκίων. Παράλληλα, σημείωσε ότι αν λάβουμε υπόψη το αυξημένο κόστος καταθέσεων που θα πληρώνει η Τράπεζα Κύπρου από την αύξηση των επιτοκίων και το αυξημένο κόστος δανεισμού που θα έχει η τράπεζα όταν δανειστεί από τις αγορές για τους σχεδιασμούς της, η αύξηση των εισοδημάτων της ετησίως θα είναι της τάξης των 80 - 100 εκατομμύρια ευρώ», ανέφερε. Εκτιμήσεις δε, θέλουν η αύξηση επιτοκίων να φέρει ξανά στο προσκήνιο τη ζήτηση δανείων με σταθερό επιτόκιο και όχι κυμαινόμενο.

Αμετάβλητη η ζήτηση

Σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα, τα συνολικά δάνεια τον Απρίλιο 2022 κατέγραψαν καθαρή αύξηση 64,5 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με καθαρή μείωση 6,8 εκατ. ευρώ τον Μάρτιο 2022. Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής έφθασε στο 2,7%, σε σύγκριση με 2,3% τον Μάρτιο 2022. Το υπόλοιπο των συνολικών δανείων τον Απρίλιο 2022 έφθασε στα 28 δισ. ευρώ. Σύμφωνα με τις προσδοκίες των τραπεζών για το πρώτο τρίμηνο του 2022, τα κριτήρια χορήγησης δανείων στην Κύπρο προς επιχειρήσεις και νοικοκυριά για όλες τις κατηγορίες δανείων αναμένεται να παραμείνουν αμετάβλητα. Τώρα, όσον αφορά στις προσδοκίες των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών για το πρώτο τρίμηνο του 2022, η καθαρή ζήτηση δανείων, τόσο από επιχειρήσεις, όσο και από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια αναμένεται να καταγράψει αύξηση, ενώ για στεγαστικά δάνεια αναμένεται να παραμείνει αμετάβλητη, σε σχέση με το υπό αναφορά τρίμηνο.

Δεν αποκλείεται να παρατηρηθεί στο επόμενο χρονικό διάστημα κινητικότητα από δανειολήπτες για να «κλειδώσουν» δάνεια με σταθερά επιτόκια.

Πήγε καλά το 2021

Η καθαρή ζήτηση δανείων στην Κύπρο από επιχειρήσεις, κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2021, κατέγραψε αύξηση σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο λόγω αυξημένης ζήτησης για αποθέματα και κεφάλαια κίνησης, αλλά και για πάγιες επενδύσεις, οι οποίες επηρεάζουν θετικά τη ζήτηση για δεύτερο συνεχόμενο τρίμηνο από την έναρξη της πανδημίας, σημειώνει η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Ενδεχόμενα, όπως τονίζει στο σχετικό δελτίο, η αύξηση των χρηματοδοτικών αναγκών για αποθέματα και κεφάλαια κίνησης να σχετίζεται με τις αυξήσεις στις τιμές προϊόντων και εμπορευμάτων λόγω διαταραχών ή ελλείψεων στην αλυσίδα εφοδιασμού στο διεθνές εμπόριο και τις σημαντικές αυξήσεις του κόστους μεταφορών. Από την άλλη, η χρηματοδότηση πάγιων επενδύσεων πιθανόν να αντανακλά, εν μέρει, την ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας και τις βελτιωμένες οικονομικές προοπτικές παρά τις επιπτώσεις της πανδημίας στην οικονομία. Σημαντική αύξηση το τέταρτο τρίμηνο του 2021 κατέγραψε η καθαρή ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια, κυρίως λόγω της αναμενόμενης λήξης του κυβερνητικού Σχεδίου επιδότησης επιτοκίων για νέα στεγαστικά δάνεια στο τέλος Δεκεμβρίου 2021, ενώ για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια παρέμεινε αμετάβλητη. Σημειώνεται ότι η σωρευτική αύξηση που καταγράφηκε από την εν λόγω έρευνα στην καθαρή ζήτηση δανείων το 2021 φαίνεται να συνάδει με την αύξηση στα καθαρά νέα δάνεια προς επιχειρήσεις και νοικοκυριά στην Κύπρο. Σύμφωνα με τις προσδοκίες των τραπεζών για το πρώτο τρίμηνο του 2022, η καθαρή ζήτηση δανείων στην Κύπρο αναμενόταν να καταγράψει αύξηση από επιχειρήσεις και από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια. Παράλληλα, η ζήτηση για στεγαστικά δάνεια το πρώτο τρίμηνο του 2022 αναμενόταν να παραμείνει αμετάβλητη, σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο.

Τουριστικές υποδομές για όλα τα γούστα

Προχωρούν οι κατασκηνώσεις πολυτελείας - Τα γνωστά glamping, έρχονται οι ξενώνες, στο μενού και τα Airbnb

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Από τον Ιανουάριο του 2020, εκτός από τα δωμάτια και τα hotel apartments, στην βεντάλια των τουριστικών καταλυμάτων που προσέφερε η Κύπρος προστέθηκαν και επίσημα πλέον τα καταλύματα τύπου Airbnb, εξυπηρετώντας τουρίστες νεαρότερων κυρίως ηλικιών και με περισσότερη εξωστρέφεια, που επιλέγουν πιο εξατομικευμένες διακοπές. Η ύπαρξη τέτοιων επιλογών, σαφώς ενισχύει τις τουριστικές υποδομές στην Κύπρο, παρά τις ανησυχίες που είχαν εκφραστεί περί αθέμιτου ανταγωνισμού για τα ξενοδοχεία, αφού με την ανάδειξη νέων τουριστικών τάσεων και χαρακτηριστικών των τουριστών, πλέον θα πρέπει και οι υποδομές και τα καταλύματα να προσαρμόζονται ώστε να ακολουθούν τις ανάγκες της εποχής.

Σε αυτό το πλαίσιο κινείται και η τελευταία προσπάθεια θεσμοθέτησης νέων κατηγοριών τουριστικών καταλυμάτων- οι ξενώνες και οι κατασκηνώσεις πολυτελείας.

Το glamping

Η πανδημία και η ανάγκη ιδιωτικότητας αλλά και επαφής με την φύση, ανέδειξε μια τουριστική τάση- το glamping. Πρόκειται για κατασκηνώσεις πολυτελείας, που μπορούν να προσφέρουν στους τουρίστες χαλάρωση και αναζωογόνηση, ενσωμάτωση με την φύση και όλα αυτά σε συνδυασμό με την πολυτέλεια. Η τάση του glamping αυξάνει τα ποσοστά της σε παγκόσμιο επίπεδο. Φαίνεται ότι ήρθε ο καιρός να την αξιοποιήσουμε και στην Κύπρο. Το επόμενο διάστημα αναμένεται να κατατεθεί στην Ολομέλεια της Βουλής το σχετικό νομοσχέδιο, το οποίο ρυθμίζει την λειτουργία των κατασκηνώσεων πολυτελείας. Όπως περιλαμβάνεται στο σχετικό νομοσχέδιο οι κατασκηνώσεις πολυτελείας Glamping χαρακτηρίζονται ως περιφραγμένες εδαφικές εκτάσεις με εγκαταστάσεις και βρίσκονται εκτός κατοικημένης περιοχής και παρέχονται σε αυτές πολυτελής εμπειρία διαμονής στη φύση με ή χωρίς διατροφή. Οι κατασκηνώσεις πολυτελείας διαθέτουν μεθοδικά διευθετημένους χώρους, στους οποίους είναι τοποθετημένα ποιοτικά εξοπλισμένοι διάφοροι τύποι και μεγέθη κατασκηνωτικών μέσων, όπως θεματικά αντίσκηνα, δεντρόσπιτα, "frame and tented cabins", εναρμονισμένες και φιλικές με το φυσικό περιβάλλον. Και βεβαίως θα πρέπει πλέον να διαθέτουν άδεια λειτουργίας. Στις κατασκηνώσεις πολυτελείας, θα παρέχονται βεβαίως και σειρά υπηρεσιών όπως δωρεάν παροχή Wi-Fi υψηλής ταχύτητας το οποίο θα καλύπτει όλο τον χώρο της κατασκήνωσης, καθώς και Jacuzzi. Κάθε κατασκηνωτικό κατάλυμα θα είναι εξοπλισμένο με κρεβάτια, λινά, καθίσματα εσωτερικού και εξωτερικού χώρου, με τραπέζι εστίασης, ερμάρι, αιώρα, θα διαθέτει σύστημα κλιματισμού (ζεστό και κρύο), παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, υδροδότηση ζεστού και κρύου νερού, νεροχύτη και ψυγείο. Θα διαθέτει, επίσης, υπαίθριο γυμναστήριο με διάφορα όργανα εκγύμνασης που δύναται να έχει και τη μορφή στίβου μάχης τα οποία να συνάδουν με το περιβάλλον, υπαίθριο χώρο μπάρμπεκιου και κατάστημα διάθεσης τροφίμων. Στις υπηρεσίες περιλαμβάνεται και η λειτουργία κέντρου αναψυχής κατηγορίας εστιατορίου με εσωτερικό και υπαίθριο χώρο εξυπηρέτησης πελατών, με κοινόχρηστα αποχωρητήρια και με βοηθητικούς χώρους (μαγειρείο, αποθήκες, αποδυτήρια προσωπικού). Οι επισκέπτες θα έχουν την δυνατότητα να κάνουν δραστηριότητες όπως περιπάτους στην φύση, ιππασία, ποδηλασία, επισκέψεις σε αγροκτήματα, μουσεία, σε εργαστήρια μεταποίησης αγροτικών προϊόντων κλπ.

Η τάση του glamping είναι ιδιαίτερα δημοφιλής σε τουρίστες που θέλουν να απολαύσουν την πολυτέλεια ενός ξενοδοχείου, συνδυάζοντας το και με την ελευθερία που προσφέρει το κάμπινγκ.

Στις κατασκηνώσεις πολυτελείας, θα παρέχονται και σειρά υπηρεσιών όπως δωρεάν παροχή Wi-Fi υψηλής ταχύτητας το οποίο θα καλύπτει όλο τον χώρο της κατασκήνωσης, καθώς και Jacuzzi.

Οι ξενώνες

Πριν την έναρξη των καλοκαιρινών διακοπών αναμένεται να οδηγηθεί ενώπιον της ολομέλειας της Βουλής και η πρόταση νόμου για τη Ρύθμιση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενώνων (hostels). Πρόκειται για ένα προϊόν το οποίο απευθύνεται κυρίως στη νεολαία και η αναβάθμιση του, είναι σημαντικό για την εικόνα της Κύπρου, όπως ανέφερε και κατά την συζήτηση του θέματος στην Βουλή ο αρμόδιος Υφυπουργός Σάββας Περδίος. Βάσει της πρότασης νόμου θα τηρείται μητρώο ξενώνων απαραίτητη προϋπόθεση για την λειτουργία του. Οι ξενώνες θα πρέπει να στεγάζονται σε αυτοτελές κτίριο ή τμήμα κτιρίου και να παρέχει προσωρινή διαμονή με βάση σύμβαση μίσθωσης ανά κλίνη. Στις τεχνικές προδιαγραφές περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων οι χώροι υποδοχής με 24ωρη τηλεφωνική πρόσβαση, καθιστικό-χώρο τραπεζαρία για φαγητό και άλλες δραστηριότητες με εύκολη πρόσβαση προς την κοινόχρηστη κουζίνα, εξοπλισμένο με καναπέδες, καρέκλες για τουλάχιστον το 30% της δυναμικότητας του καταλύματος, τραπεζάκια, τηλεόραση και σημεία φόρτισης κινητών συσκευών και μηχανήματα αυτόματης παρασκευής-πώλησης τροφίμων και ποτών. Επιπλέον, η δυναμικότητα των υπνοδωματίων ορίζεται από μία έως δώδεκα κλίνες ενώ μέσα στα δωμάτια δύναται να υπάρχουν ιδιαίτεροι χώροι υγιεινής και κουζίνας. Στους κοινόχρηστους χώρους αλλά και στα υπνοδωμάτια θα πρέπει επίσης να υπάρχει επαρκής φυσικός ή τεχνητός φωτισμός, κλιματισμός ή/και ανεμιστήρας οροφής, παροχή ζεστού νερού όλο το εικοσιτετράωρο, δωρεάν παροχή πρόσβασης στο διαδίκτυο (Wi-Fi) υψηλής ταχύτητας στους κοινόχρηστους χώρους και στα υπνοδωμάτια και τουλάχιστον ένα ηλεκτρονικό υπολογιστή. Θα πρέπει επίσης να υπάρχει επαρκής φωτισμός διαδρόμων τη νύχτα και σήμανση εξόδων κινδύνου και χώρος φύλαξης ειδικού εξοπλισμού πελατών όπως ποδήλατα, εξοπλισμός αναρρίχησης, καθώς και εξοπλισμός για άλλες δραστηριότητες.

Η ακρίβεια εξανεμίζει το εισόδημα

Σε παρατεταμένη πίεση οι μισθοί εργαζομένων από την ενεργειακή κρίση

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Το περιβάλλον αβεβαιότητας στο οποίο έχει εισέλθει η Ευρώπη ένεκα της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία είναι μόνο η μια όψη του νομίσματος των όσων βιώνουν οι λαοί της Ευρώπης. Εν αντιθέσει με άλλες κρίσεις του παρελθόντος, η τωρινή μπορεί να χαρακτηριστεί και ως πρωτόγνωρη, μιας και οι επιπτώσεις του Ρώσο-ουκρανικού πολέμου απειλούν να επιστρέψουν την Ευρώπη σε περιβάλλον που είχε να ζήσει από τον Β' παγκόσμιο πόλεμο. Οι φόβοι για μια επισιτιστική κρίση, αλλά και το κύμα ακρίβειας που σαρώνει μια γκάμα βασικών ειδών πρώτης ανάγκης, ξυπνούν μνήμες στους παλαιότερους, οι οποίες είχαν επουλωθεί. Η επάρκεια αγαθών παραμένει το βασικό ζητούμενο, όμως οι πιέσεις που δέχονται οι τιμές αγαθών είναι δυσβάστακτες για τις τσέπες των πολιτών. Στην Κύπρο η κατάσταση, πλέον, έχει ξεφύγει από τη σφαίρα του ανησυχητικού, κάτι που γίνεται αντιληπτό τους τελευταίους μήνες στους οικογενειακούς προϋπολογισμούς. Η εικόνα που παρουσιάζουν μια σειρά προϊόντων πρώτης ανάγκης χωρίς υπερβολή μπορεί να χαρακτηριστεί πρωτοφανής για τα κυπριακά δεδομένα. Κάτι που εξάλλου καταμαρτυρούν και τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας για τις πιέσεις που δέχονται μισθοί σε σχέση με τις τιμές των προϊόντων. Από το 2021 τα προκαταρκτικά στοιχεία δείχνουν το ανησυχητικό κλίμα που είχε δημιουργηθεί και το οποίο μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2022 έχει πάρει διαστάσεις. Η διατάραξη που καταγράφεται στο ισοζύγιο μισθών και τιμών βασικών αγαθών, το τελευταίο εξάμηνο, αποκαλύπτεται και από τη σκληρή λογική των αριθμών. Η επερχόμενη κρίση άρχισε να αποτυπώνεται δειλά – δειλά από το 2021 για να λάβει προεκτάσεις, το πρώτο μισό του 2022 και μετά την έναρξη των Ρώσο-ουκρανικών εχθροπραξιών. Με βάση επίσημα στοιχεία από τη Στατιστική Υπηρεσία η θετική μεταβολή των μισθών σε σχέση με τον πληθωρισμό, μετά την κρίση του 2013, κορυφώθηκε την διετία 2019-2020, περίοδο κατά την οποία η μεταβολή των αποδοχών σε ονομαστικούς όρους κυμάνθηκε στο 2,1% και 1,2% αντίστοιχα. Σε πραγματικούς όρους (συμπερίληψη πληθωρισμού) η μεταβολή των μισθών κυμάνθηκε στο 1,8% καλύπτοντας τον πληθωρισμό που για τις δυο χρονιές ανήλθε στο 0,3% και -0,6% αντίστοιχα. Από τον αρνητικό πληθωρισμό για το 2020, το 2021 έκλεισε με πληθωρισμό 2,5%. Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία ο μέσος όρος των μηνιαίων απολαβών για το 2021 ανήλθε στα €2027. Η ποσοστιαία μεταβολή σε σχέση με το 2020 (σε ονομαστικούς όρους) είναι 1,5% μια ποσοστιαία μονάδα κάτω από τον πληθωρισμό του 2021 που ήταν στο 2,5%.

Με τον πληθωρισμό να τρέχει με 8,80% μόνο κατά προσέγγιση μπορεί να υπολογισθεί η μείωση που έχει προκληθεί στην αγοραστική δύναμη των μισθών.

Το πρώτο τετράμηνο

Η εικόνα με τι πληθωριστικές τάσεις διαφοροποιείται ριζικά τους τέσσερις πρώτους μήνες του 2022. Όπως φαίνεται και στον πίνακα, το 2022 ξεκίνησε με πληθωρισμό 5,4% και έτρεχε για τον προηγούμενο μήνα με 8.8%. Ποσοστά που στηρίζουν τη μείωση που καταγράφεται στην αγοραστική δύναμη των μισθών.

	περσινό μήνα	περσινή περίοδο
2022/01	5,40%	-
2022/02	6,56%	5,98%
2022/03	7,13 %	6,37%
2022/04	8,80%	6,99%

Χωρίς να θεωρείται αυθαίρετο συμπέρασμα η ανάγνωση των αριθμών δείχνει το κενό που έχει προκληθεί μεταξύ αγοραστικής δύναμης των μισθών και κόστους διαβίωσης, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι απαισιόδοξες εκτιμήσεις ειδικών που θέλουν την κρίση να μην είναι παροδική. Επί του προκειμένου οι απόψεις αυτές αφορούν τα τιμολόγια ενέργειας τα οποία συνεχίζουν την ανοδική τους πορεία.

Τιμολόγηση Οικιακού Καταναλωτή (Διατίμηση 01) με κατανάλωση 800 kWh / δίμηνο

	Ιαν-Φεβ 2021	Ιαν-Φεβ 2022	Απρ-Μάιος 2022	Υποθετικό
Brent $/βαρέλι	50	78		200
Δικαιώματα Εκπομπών €/MT	31	80		100
Κόστος Καυσίμων ΑΗΚ €/MT	376.47	716.93	873.58	1450
Κόστος Παραγωγής (Βασική Τιμή) €	73.12	70.56	70.56	70.56
Αναπροσαρμογή Τιμής Καυσίμου €	13.88	74.99	103.17	212.00
Κόστος Προμήθειας €	4.78	4.64	4.64	4.64
Κόστος Ενέργειας και Προμήθειας €	**91.78**	**150.19**	**178.37**	**287.20**
Χρήση Δικτύου €	23.04	22.40	22.40	22.56
Έκπτωση Χρήσης Δικτύου €	0.00	-14.08	0.00	0.00
Επικουρικές Υπηρεσίες €	5.20	5.28	5.28	5.28
Μέτρηση €	0.98	0.98	0.98	0.98
Μη Ανταγωνιστικές Υπηρεσίες €	**29.22**	**14.58**	**28.66**	**28.82**
Τέλος ΑΠΕ €	4.00	4.00	4.00	4.00
Τέλος ΥΔΩ €	0.35	0.35	0.28	0.35
ΦΠΑ €	23.06	14.86	18.66	60.11
Φόροι και Τέλη €	**27.41**	**19.21**	**22.94**	**64.46**
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ €	**148.41**	**183.98**	**229.96**	**380.48**

Στην πρίζα οι λογαριασμοί ρεύματος μέχρι τέλος 2022

Ένα κομμάτι της κρίσης που μαστίζει την Ευρώπη, το σοβαρότερο, είναι τα τιμολόγια ηλεκτρικού ρεύματος. Και ενώ το σύνολο των κρατών της Ε.Ε. συνεχίζει να αναζητεί λύσεις προκειμένου να στηριχθούν ουσιαστικά τα οικογενειακά εισοδήματα, οι προβλέψεις για την Κύπρο δεν παραπέμπουν σε εκτόνωση της κρίσης. Ο εκ των βασικών παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας, η ΑΗΚ, εκτιμά πως οι καταναλωτές θα συνεχίσουν μέχρι το τέλος του 2022 να λαμβάνουν φουσκωμένους λογαριασμούς. Το ερώτημα που τίθεται εν προκειμένω, είναι το μέγεθος της κυβερνητικής παρέμβασης αλλά και η χρονική διάρκεια αν ληφθεί υπόψη πως ξεκινά μια περίοδος κατά την οποία οι ανάγκες σε ηλεκτρικό ρεύμα είναι αυξημένες, τουλάχιστον κατά 200 kWh της μέσης κατανάλωσης που είναι οι 800 kWh. Για να γίνει περισσότερο ορατή η κατακόρυφη άνοδος στα τιμολόγια ηλεκτρικού ρεύματος και το τι καλούνται να επωμιστούν οι καταναλωτές, αρκεί μια απλή σύγκριση των πρώτων μηνών του 2022 με αντίστοιχη περίοδο του 2021. Όπως φαίνεται και στον πίνακα, με πραγματικές χρεώσεις, μέσα σε 15 μήνες ένα τιμολόγιο με μέση κατανάλωση τις 800 kWh επιβάρυνε τον καταναλωτή με 81 ευρώ. Συγκεκριμένα την περίοδο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2021 ένα τιμολόγιο Οικιακού Καταναλωτή (Διατίμηση 01) με κατανάλωση 800 kWh / δίμηνο, ανερχόταν στα 148,81 ευρώ. Ένα χρόνο αργότερα (ΙΑΝ-ΦΕΒΡ 2022) ανέβηκε στα 183,98 ευρώ, ενώ την περίοδο Απριλίου-Μαΐου 2022 θα φθάσει στα 229,96 ευρώ. Όπως φαίνεται από τα στοιχεία, η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος για περίοδο ενός έτους αυξήθηκε κατά 35,17 ευρώ ενώ για περίοδο δυο μηνών η αύξηση θα ανέλθει στα 45,98 ευρώ. Ο δείκτης που κυριολεκτικά βάζει φωτιές στα τιμολόγια είναι το Κόστος Καυσίμου που από 13, 88 ευρώ τον μετρικό τόνο (MT) τους δυο πρώτους μήνες του 2021 έχει εκτοξευθεί στα 103,17 ευρώ για την περίοδο Απριλίου-Μαΐου 2022. Επίσης ένα άλλο στοιχείο με ενδιαφέρον είναι η διαφοροποίηση στην τιμή χρέωσης ανά kWh. Το πρώτο δίμηνο του 2021 η μια kWh χρεωνόταν 23 σεντ του ευρώ, ενώ τον Απρίλιο-Μάιο 2022 έχει ανέλθει στα 28,7 σεντ του ευρώ. Επίσης, από τους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος έχει αφαιρεθεί και η έκπτωση που είχε αποφασισθεί και αφορούσε τη χρήση δικτύου. Σε απόλυτους αριθμούς το ποσό έκπτωσης για ένα λογαριασμό 800 kWh ανερχόταν στα 14,08 ευρώ.

Δυσοίωνες είναι οι εκτιμήσεις αναφορικά με την διάρκεια της ενεργειακής κρίσης και το αποτύπωμά της στους λογαριασμούς ρεύματος.

Το υποθετικό σενάριο

Και ενώ στην ΑΗΚ δεν βλέπουν εκτόνωση της παρούσας κατάστασης πριν από το τέλος του χρόνου ενδιαφέρον έχει το υποθετικό σενάριο που υπάρχει για τους επόμενους 7 μήνες και αφορά την τιμή του ρεύματος. Όπως φαίνεται και στο σχετικό πίνακα ένας λογαριασμός με μέση κατανάλωση τις 800 kWh εκτοξεύεται στο 380,48 ευρώ με βασική αιτία αύξησης την τιμή του καυσίμου που διπλασιάζεται σε σχέση με την περίοδο Απριλίου – Μάϊου 2022.

Φλερτάρουν με τα 2 ευρώ το λίτρο πετρέλαιο-βενζίνη

Στα καύσιμα κίνησης, ένα σημαντικό τομέα της αγοράς αλλά και των οικογενειακών προϋπολογισμών τον μήνα, η κατάσταση είναι πρωτόγνωρη για τα κυπριακά δεδομένα. Οι λιανικές τιμές των καυσίμων έχουν στην κυριολεξία εκτοξευθεί σε σημείο που το επόμενο διάστημα εάν δεν υπάρξει μια δραματική διαφοροποίηση, οι λιανικές τιμές των καυσίμων κίνησης θα φθάσουν τα 2 ευρώ το λίτρο. Σενάριο που κατά τους πρατηριούχους είναι το πιο ρεαλιστικό. Η κούρσα που συνεχίζεται στα καύσιμα κίνησης αποτυπώνεται και σε απόλυτους αριθμούς. Την Παρασκευή 27 Μαΐου 2022 η μέση λιανική τιμή είχε διαμορφωθεί ως εξής:

- Αμόλυβδη 95 οκτανίων 1,729 ευρώ.
- Αμόλυβδη 98 οκτανίων 1,759 ευρώ.
- Euro Diezel 1,892 ευρώ.
- Πετρέλαιο θέρμανσης 1,28 ευρώ.

Κάνοντας μια σύγκριση με τη περσινή περίοδο οι πρατηριούχοι για ένα φορτίο καυσίμων κίνησης (36 χιλιάδες λίτρα) πλήρωναν 42 χιλιάδες ευρώ. Φέτος για την ίδια ποσότητα καταβάλουν 60 χιλιάδες ευρώ. Έτσι, όπως έχει διαμορφωθεί η κατάσταση, τα όποια μέτρα λήφθηκαν για συγκράτηση των λιανικών τιμών φαίνεται να εξανεμίζονται από τις πραγματικότητες που υπάρχουν. Π.χ όπως εξηγούσε στην «Κ» ο Κυριάκος Λουκά, μέλος του οκταμελούς συμβουλίου του Παγκύπριου Συνδέσμου Πρατηριούχων, η μείωση των 8,5 σεντ που αποφάσισε η κυβέρνηση στο φόρο κατανάλωσης σχεδόν έχει εξανεμισθεί από τον επιπλέον ΦΠΑ των 6 σεντ, σε σχέση με τις περσινές τιμές των καυσίμων. Εκτός από τις δυσβάστακτες λιανικές τιμές η αγορά καυσίμων κινδυνεύει και από μια άλλη εξέλιξη. Τα προβλήματα ρευστότητας που όπως λένε οι πωλητές καυσίμων αντιμετωπίζουν κάποια πρατήρια. Ο κ. Λουκά μας είπε πως πολύ σύντομα κάποια πρατήρια θα αδυνατούν να προμηθευτούν νέα φορτία λόγω έλλειψης ρευστού.

Το ράλι τιμών

Ενδιαφέρον έχουν και τα στοιχεία για την κούρσα στη λιανική τιμή των καυσίμων. Όπως προκύπτει από στοιχεία μέσα στο 2021 η αύξηση που καταγράφηκε άγγιξε το 30%. Συγκεκριμένα τέλος 2019 αρχές του 2020 οι λιανικές τιμές είχαν διαμορφωθεί ως εξής:

- Αμόλυβδη βενζίνη 95 οκτανίων: 0,99 σέντ το λίτρο.
- Αμόλυβδη βενζίνη 98 οκτανίων: 1,04 ευρώ το λίτρο.
- Euro Diezel: 1,02 ευρώ το λίτρο.

Εννέα μήνες αργότερα οι λιανικές τιμές επέστρεψαν στη συνηθισμένη εικόνα που αντίκριζαν οι καταναλωτές πριν από την πανδημία:

- Αμόλυβδη βενζίνη 95 οκτανίων: 1,319 ευρώ το λίτρο.
- Αμόλυβδη βενζίνη 98 οκτανίων: 1,375 ευρώ το λίτρο.
- Euro Diezel: 1,349 ευρώ το λίτρο.
- Πετρέλαιο θέρμανσης:0,849 το λίτρο.

Όπως φαίνεται από τα επίσημα στοιχεία, η λιανική τιμή των καυσίμων δεν σταθεροποιήθηκε στα επίπεδα πριν από την κατακύλα της πανδημίας καταγράφοντας μια αύξηση που ξεπερνά κατά πολύ το 15% που ήταν η εκτίμηση για το φθινόπωρο του 2021.

Το 2021 ένα φορτίο καυσίμων κίνησης (36 χιλιάδες λίτρα) στοίχιζε 42.000 ευρώ. Σήμερα το ίδιο φορτίο κοστίζει 60.000 ευρώ, δημιουργώντας προβλήματα ρευστότητας.

Το ράλι στις τιμές θα συνεχιστεί, υποστηρίζουν οι πρατηριούχοι.

Κρίση κόστους και φόβοι επάρκειας στην αγορά

Σε διάστημα μόλις μερικών εβδομάδων, η τιμή για αλεύρι έχει αυξηθεί κατά 14%, 6% πιο πάνω το ψωμί και 12% τα ζυμαρικά

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Η εικόνα όσον αφορά τις πληθωριστικές τάσεις στην αγορά, δεν είναι καλύτερη στην περίπτωση των προϊόντων που γεμίζουν τα ράφια των υπεραγορών, κυρίως δε αυτών που σχετίζονται με σιτηρά, όπως αλεύρι, μακαρόνια και ψωμί. Για παράδειγμα, αυτή την στιγμή στην αγορά, το αλεύρι κοστίζει 14% πιο ακριβά, 6% το ψωμί και 12% τα ζυμαρικά σε διάστημα μόλις μερικών εβδομάδων, με τις τιμές να συνεχίζουν την ξέφρενη ανοδική τους πορεία και τα δεδομένα να μην ευνοούν διαφορετική εξέλιξη. Σε μια προσπάθεια να περιοριστούν οι επιπτώσεις στις ομάδες του πληθυσμού από τις πληθωριστικές τάσεις της αγοράς, λήφθηκαν σειρά μέτρων τα οποία ανακοινώθηκαν την περασμένη Παρασκευή από την Κυβέρνηση. Σαφώς, η τιμολόγηση των προϊόντων είναι μόνο ένα κομμάτι της τέλειας καταιγίδας, όπως έχει χαρακτηριστεί από τον επικεφαλής του επισιτιστικού προγράμματος του ΟΗΕ. Η άλλη, και πιο εφιαλτική, είναι η διαθεσιμότητα και η επάρκεια των τροφίμων, στην παγκόσμια αγορά, η οποία επιδεινώνεται με το απαγορευτικό εξαγωγών από αριθμό χωρών όπως Ινδία, Αίγυπτος και Σερβία.

Δεν τίθεται στο προβλεπτό μέλλον θέμα ελλείψεων σιτηρών και ζωοτροφών αλλά κρίση στο κόστος των αγαθών, υπογραμμίζει ο Υπ. Γεωργίας.

Επάρκεια σιτηρών

Το ζήτημα απασχόλησε έντονα και την χώρα μας που προχώρησε, ελλείψει στρατηγικών αποθεμάτων σε παραγγελία 36 χιλιάδων τόνων ζωοτροφών σε αραβόσιτο και κριθάρι. Την περίοδο του Πάσχα, ο υπουργός Γεωργίας Κώστας Καδής είχε αναφέρει στην «Κ» και την πρόθεσή του για ανάληψη ανάλογης πρωτοβουλίας και για τα σιτηρά

Σε διαβουλεύσεις Υπ. Γεωργίας με εισαγωγείς σιτηρών για αύξηση των αποθεμάτων ασφαλείας στα σιτηρά αλευροποίησης.

προς αλευροποίηση, ώστε να διασφαλιστούν τα στρατηγικά αποθέματα. Το θέμα ακόμη εκκρεμεί. Αυτή την στιγμή το επικρατέστερο σενάριο είναι να προχωρήσουν στις επιπλέον παραγγελίες οι ίδιοι οι εισαγωγείς και το κράτος να καταβάλει το κόστος διατήρησης στα σιλό τους για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (μέχρι ένα μήνα). Ήδη εξετάζεται συγκεκριμένη πρόταση η οποία έχει υποβληθεί από την πλευρά των εισαγωγέων, με τον Υπουργό να αναφέρει ότι είναι θέμα ημερών να αποφασιστεί ο τρόπος διαχείρισης του θέματος. Επί του παρόντος, αυτό που διαβεβαιώνεται είναι ότι όσον αφορά τα σιτηρά για ανθρώπινη κατανάλωση, υπάρχει επάρκεια τριών μηνών- μέχρι και τον Αύγουστο. Πάντως θέμα επάρκειας δεν αναμένεται να προκύψει, όπως διαβεβαιώνει ο κ. Καδής, και τούτο αφού η ΕΕ θα διαχειριστεί το θέμα όπως την περίπτωση των εμβολίων. Έτσι κάθε κράτος μέλος θα απορροφήσει τις ποσότητες σιτηρών και το θέμα της επάρκειας φαίνεται ότι διασφαλίζεται.

Η επάρκεια ζωοτροφών

Για την περίπτωση των ζωοτροφών, οι υφιστάμενες ποσότητες αναμένεται να κρατήσουν γύρω στους δυόμισι μήνες- το στρατηγικό απόθεμα των 36 χιλιάδων τόνων συν τα αποθέματα των ιδιωτών εισαγωγέων. Σύμφωνα με τον αρμόδιο Υπουργό, τα αποθέματα παρακολουθούνται σε καθημερινή βάση και τουλάχιστον στο προβλεπτό μέλλον, δε τίθεται θέμα επάρκειας σιτηρών στην κυπριακή αγορά, ενώ, όπως αναφέρει, θα υπάρχει συνεργασία με εισαγωγείς ώστε να αυξηθεί ο χρόνος επάρκειας των τροφίμων. Σημειώνεται ότι η Κύπρος εισάγει το 85-90% των ζωοτροφών ενώ η εγχώρια παραγωγή καλύπτει μόλις το 10-15% της εγχώριας κατανάλωσης. «Είναι αδύνατο η Κύπρος να είναι αυτάρκης. Αλλά υπάρχει στρατηγική στήριξης του αγροτικού τομέα ώστε να βελτιωθούν οι επιδόσεις του, να ανταποκριθεί στις προκλήσεις και να είναι πιο ανταγωνιστικός», αναφέρει σχετικά ο Υπ. Γεωργίας.

Στήριξη στην παραγωγή

Ενισχύεται λοιπόν οικονομικά η παραγωγή και οι αγροτικοί κλάδοι, στην βάση υπολογισμών που δείχνουν ότι, σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο, το κόστος του πλεκτρισμού παρουσίασε αύξηση 55%, το κόστος για το γεωργικό πετρέλαιο παρουσίασε αύξηση 82%, το κόστος των λιπασμάτων έχει αυξηθεί από 75-168% και των ζωοτροφών από 38- 61%. Στην τελευταία συνεδρίασή του το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε την στήριξη των αγροτικών ομάδων με ποσό ύψους 9,5 εκατ. ευρώ το οποίο θα διατεθεί για κάλυψη μέρους των λειτουργικών εξόδων τους και των αυξήσεων των τιμών λόγω πληθωρισμού. Από τα συγκεκριμένα μέτρα, που αφορούν καθαρά το θέμα κόστους πληθωρισμού, αναμένεται να επωφεληθούν περίπου 5,5 χιλιάδες γεωργοί και κτηνοτρόφοι. Το επόμενο διάστημα θα ακολουθήσει διαβούλευση και με τις αγροτικές οργανώσεις για τον καταμερισμό του ποσού στους αγροτικούς κλάδους.

Διαχειρίσιμη η εικόνα στις υπεραγορές

Ελλείψεις δεν υπάρχουν ούτε στην λιανική αγορά, όπως ανέφερε ο γ.γ. του Συνδέσμου Υπεραγορών Ανδρέας Χατζηπαδάμου. Σε δηλώσεις του στην «Κ» εξήγησε ότι έλλειψη παρουσιάζεται όταν βασικά προϊόντα δεν είναι διαθέσιμα στα ράφια των υπεραγορών.

Κάτι τέτοιο, δεν υφίσταται. Αυτό που υπάρχει είναι έλλειψη ενδεχομένως σε κάποιες ετικέτες, ή υπό προϊόντα, φαινόμενο το οποίο υπάρχει ακόμα και σε ομαλές συνθήκες όπως επισήμανε. Σε τέτοιες περιπτώσεις πάντοτε υπάρχουν εναλλακτικές επιλογές προϊόντων και δεν συντρέχει κανένας λόγος ανησυχίας για τους καταναλωτές. Εξήγησε παράλληλα ότι η επισιτιστική κρίση δεν αφορά άμεσα την ευρωπαϊκή και κυπριακή αγορά και τα βιομηχανοποιημένα τρόφιμα και τις υπεραγορές. Όσον αφορά τις αυξήσεις των τιμών, τις τελευταίες μέρες έχει παρατηρηθεί μια σταθεροποίηση των τιμών που ζητούν οι προμηθευτές σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο και τον περασμένο μήνα, και αυτό αναμένεται ότι θα έχει θετικό αποτύπωμα στις τελικές λιανικές τιμές.

GoGordian REAL ESTATE

Ακίνητα υψηλής απόδοσης

Go yield

Γραφείο στους Άγιους Ομολογητές, Λευκωσία

- Στον 5ο όροφο επταώροφου κτηρίου με 22 γραφεία
- Συνολικό εμβαδόν εσωτερικών χώρων 331 τ.μ.
- 9 ξεχωριστοί γραφειακοί χώροι, δωμάτιο server, και λόμπι
- Δυνατότητα χρήσης ως γραφεία ή ενοικίασης ως εξυπηρετούμενα γραφεία με υψηλό μηνιαίο εισόδημα
- Προνομιούχα θέση στο επιχειρηματικό κέντρο της Λευκωσίας, κοντά σε ανέσεις και υπηρεσίες
- Δικαίωμα χρήσης 2 ακάλυπτων και 4 καλυμμένων θέσεων στάθμευσης
- Δεν υπόκειται σε Φ.Π.Α.

Ref: 7948

7777 5656
www.gogordian.com

€670.000

Επιχείρηση εξοικονόμησης ενέργειας

Στο τραπέζι το ιταλικό μοντέλο με ανώτατο όριο στα κλιματιστικά, 19 βαθμούς τον χειμώνα και 27 το καλοκαίρι σε δημόσια κτίρια

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Ελληνικό σχέδιο «θερμοστάτης» για τη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης επεξεργάζεται η κυβέρνηση ακολουθώντας το παράδειγμα της Ισπανίας και της Ιταλίας και τις οδηγίες εξοικονόμησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας (ΙΕΑ), που εγκαίρως συνέστησε στον ανεπτυγμένο κόσμο μέτρα περιορισμού της κατανάλωσης που εφαρμόστηκαν και στις πετρελαϊκές κρίσεις τη δεκαετία του '70.

Εντός του Ιουλίου αναμένεται η έναρξη του προγράμματος «Ηλέκτρα» για την ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων, συνολικού προϋπολογισμού 640 εκατ. ευρώ. Το πρόγραμμα προβλέπει την ενεργειακή ανακαίνιση τουλάχιστον 500 κτιρίων που στεγάζουν υπηρεσίες του ευρύτερου δημόσιου τομέα και καταλαμβάνουν έκταση περί τα 2,5 εκατ. τ.μ.

INTIME

Ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας προτείνει τηλεργασία τρεις φορές την εβδομάδα και κίνητρα για τη χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς.

Για το σχέδιο «θερμοστάτης», όπως αποκάλεσαν τα ιταλικά μέσα μαζικής ενημέρωσης την απόφαση της ιταλικής κυβέρνησης να βάλει κατώφλι στους 27 βαθμούς Κελσίου στον κλιματισμό των δημοσίων κτιρίων το καλοκαίρι και 19 βαθμούς Κελσίου τον χειμώνα, προϊδέασε ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης κατά τη διάρκεια της συζήτησης που είχε με την Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου. «Με μικρές αλλαγές στη συμπεριφορά μας μπορούμε να εξοικονομήσουμε ενέργεια, να γλιτώσουμε χρήματα, να διευκολύνουμε την προσπάθεια της χώρας να μειώσει συνολικά το ενεργειακό της αποτύπωμα. Είναι πολιτικές που μόνο όφελος έχουν και για την εφαρμογή τους η κυβέρνηση θα φροντίσει να παρουσιάσει πολύ σύντομα ένα συγκεκριμένο και συνεκτικό σχέδιο», είπε ο πρωθυπουργός.

Το σχέδιο που υπαινίχθηκε ο πρωθυπουργός έχει ως «μπούσουλα» το ισπανικό μοντέλο, το οποίο εκτός από ανώτατο όριο θερμοκρασίας για τη λειτουργία των κλιματιστικών το καλοκαίρι και τον χειμώνα στα δημόσια κτίρια, περιλαμβάνει και τηλεργασία για τους δημοσίους υπαλλήλους τρεις φορές την εβδομάδα.

Η βασική παρέμβαση του ελληνικού σχεδίου, σύμφωνα με αρμόδιες πηγές, θα αφορά τα δημόσια κτίρια. Ηδη η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ) έχει προχωρήσει σε μια πλήρη καταγραφή της ενεργειακής κατανάλωσης κάθε δημοσίου κτιρίου τους χειμερινούς και θερινούς μήνες, και έχει υπολογίσει την εξοικονόμηση που θα προκύψει από μια ρύθμιση των κλιματιστικών για ψύξη και θέρμανση αντίστοιχα αλλά και του θερμοστάτη. Προκειμένου μάλιστα να ελέγχεται η ενεργειακή απόδοση των κτιρίων θα γενικευθεί η εγκατάσταση ειδικών συστημάτων, που σήμερα έχουν τοποθετηθεί μόνο πιλοτικά σε κάποια κτίρια.

Οι διευθύνσεις των συναρμόδιων υπουργείων εξετάζουν όλη τη «βεντάλια» των μέτρων μείωσης της κατανάλωσης που έχουν συστήσει η Ε.Ε. και ο ΙΕΑ, αξιολογώντας τα ως κρίσιμα για τη σταθεροποίηση των αγορών και την αποτροπή περαιτέρω αστάθειας των τιμών.

Ο ΙΕΑ πρότεινε έναν κατάλογο δέκα μέτρων, τα οποία, όπως εκτίμησε, εάν οι ανεπτυγμένες χώρες τα εφαρμόσουν, έπειτα από τέσσερις μήνες θα μπορούσαν να εξοικονομούνται 2,7 εκατ. βαρέλια την ημέρα, όσο πετρέλαιο χρειάζεται ο κινεζικός στόλος αυτοκινήτων.

Κυριακές χωρίς αυτοκίνητο

Ο δεκάλογος του ΙΕΑ, που έχει στα χέρια της προς αξιοποίηση και η Ελλάδα, περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τηλεργασία τρεις φορές την εβδομάδα, κίνητρα για τη χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς (μείωση τιμής εισιτηρίων), εναλλάξ κυκλοφορία των οχημάτων στις μεγάλες πόλεις, ενθάρρυνση της κοινής χρήσης αυτοκινήτων από περισσότερα άτομα, μείωση των ορίων ταχύτητας στους αυτοκινητοδρόμους, πόλεις και χωριά χωρίς αυτοκίνητο την Κυριακή, χρήση σιδηροδρόμων αντί αεροπλάνων. Μια καθημερινότητα δηλαδή που μέχρι και πριν από μερικούς μήνες δεν θα μπορούσε να φανταστεί κανένας Ευρωπαίος πολίτης.

Μαζί με τις βραχυπρόθεσμες παρεμβάσεις η κυβέρνηση επισπεύδει και τα προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας για δημόσια κτίρια και επιχειρήσεις, ενώ θα επανασχεδιάσει τους εθνικούς στόχους του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) στη βάση των νέων κατευθύνσεων της Κομισιόν για αύξηση της εξοικονόμησης στο 13% από 9% το 2030.

Αναβάθμιση κτιρίων

Εντός του Ιουλίου αναμένεται η έναρξη του προγράμματος «Ηλέκτρα» για την ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων συνολικού προυπολογισμού 640 εκατ. ευρώ. Το πρόγραμμα προβλέπει την ενεργειακή ανακαίνιση τουλάχιστον 500 κτιρίων που στεγάζουν υπηρεσίες του ευρύτερου δημόσιου τομέα και καταλαμβάνουν έκταση περί τα 2,5 εκατ. τ.μ. Στόχος είναι η εξοικονόμηση 230.000 MWh έως το τέλος του 2025, προκειμένου να επιτευχθεί η σταδιακή μετατροπή των κτιρίων σε υψηλής ενεργειακής απόδοσης. Εκτιμάται πως τα οφέλη για το ελληνικό Δημόσιο από την εξοικονόμηση ενέργειας θα αγγίξουν τα 100 εκατ. ευρώ τον χρόνο.

Θα ακολουθήσει το φθινόπωρο το πρόγραμμα «Εξοικονομώ για Επιχειρήσεις», για το οποίο θα διατεθούν μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης 450 εκατ. ευρώ. Με τη δράση αναμένεται να αναβαθμιστούν ενεργειακά περί τις 10.000 επιχειρήσεις, διασφαλίζοντας τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου τουλάχιστον κατά 30%.

Επιδότηση συσκευών

Μέσα στον Ιούνιο, εξάλλου, θα ανοίξει η ηλεκτρονική πλατφόρμα για τις αιτήσεις συμμετοχής στο πρόγραμμα «Ανακυκλώνω - Αλλάζω Συσκευή». Την επιδότηση θα λάβουν περίπου 350.000 νοικοκυριά για την αντικατάσταση ψυγείων, καταψυκτών και κλιματιστικών. Η επιδότηση θα κυμανθεί από 35% έως 50% ανάλογα με το εισόδημα του δικαιούχου.

Οι ειδικότητες με την υψηλότερη ζήτηση την επόμενη τριετία

Ποιες επαγγελματικές και κοινωνικές δεξιότητες είναι περιζήτητες στην αγορά

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Εως το πολύ κοντινό 2025, τόσο οι άνθρωποι όσο και οι αυτοματοποιημένες μηχανές θα απασχολούνται τον ίδιο αριθμό ωρών. Την ίδια περίοδο, εργάτες σε εργοστάσια συναρμολόγησης και λογιστές θα κινδυνεύουν να χάσουν ή θα έχουν χάσει τη δουλειά τους καθώς, σύμφωνα με την Εκθεση για το Μέλλον της Εργασίας, η αυτοματοποίηση θα έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια 85 εκατ. θέσεων εργασίας παγκοσμίως, κυρίως χειρωνακτικών και θέσεων που απαιτούν επαναλαμβανόμενες διαδικασίες, όπως εργάτες και λογιστές.

Ερευνα του ΣΕΒ επισημαίνει πως το 14% των εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Ενωση απασχολείται σε θέσεις που κινδυνεύουν από τον αυτοματισμό, το 40% σε θέσεις εργασίας που θα μετασχηματισθούν σημαντικά και το 34% σε θέσεις εργασίας που θα υποστούν αλλαγές εξαιτίας του αυτοματισμού. Και όπως σημειώνει ο όμιλος Adecco, η πανδημία της COVID-19 ανάγκασε τις επιχειρήσεις όχι μόνο ν' αυξήσουν την εξ αποστάσεως εργασία, αλλά και να επιταχύνουν την ψηφιοποίηση και την αυτοματοποίηση. Στο πλαίσιο αυτό, και σύμφωνα με την Εκθεση για το Μέλλον της Εργασίας, οι δεξιότητες που θα έχουν τη μεγαλύτερη ζήτηση έως το 2025 σχετίζονται με:

• Επιστήμη δεδομένων (Data Science) και υπολογιστικό νέφος (Cloud Computing). Πρόκειται για θέσεις εργασίας που έχουν να κάνουν με το υπολογιστικό νέφος και περιλαμβάνουν τους data architects, τους προγραμματιστές και τους data scientists.

SHUTTERSTOCK

Στη λίστα με τα πιο ανταγωνιστικά επαγγέλματα είναι και όσα σχετίζονται με το υπολογιστικό νέφος (data architects, προγραμματιστές, data scientists).

Εως το 2025 θα χαθούν 85 εκατομμύρια θέσεις εργασίας λόγω της αυτοματοποίησης.

• Τεχνητή νοημοσύνη (Artificial Intelligence -AI) και μηχανική μάθηση (Machine Learning - ML).
• Big Data Science (επεξεργασία δεδομένων).
• Ψηφιακό μάρκετινγκ και στρατηγική.
• Αυτοματοποίηση διαδικασιών.
• Ανάπτυξη επιχειρήσεων.
• Ψηφιακό μετασχηματισμό.
• Ασφάλεια πληροφοριών (συμπεριλαμβανομένου του κλάδου της κυβερνοασφάλειας).
• Λογισμικό και ανάπτυξη εφαρμογών (UX/UI, προγραμματισμός blockchain).
• Internet of Things (Διαδίκτυο των πραγμάτων).

Περιζήτητες είναι όμως και μερικές κοινωνικές δεξιότητες (soft skills), όπως:

• Επίλυση προβλημάτων.
• Αυτοοργάνωση (self-management).
• Συνεργασία με άλλα άτομα.

Είναι φανερό πως οι τεχνολογίες μετασχηματίζουν τον τρόπο που εργαζόμαστε αλλά και το περιεχόμενο πολλών επαγγελμάτων, με αποτέλεσμα κάποια από αυτά να αυτοματοποιηθούν, ενώ κάποια άλλα, ίσως και άγνωστα ακόμη, να εισέλθουν στην εργασιακή πραγματικότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, η βασική πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις σήμερα, σύμφωνα και με τον Cluster Head του ομίλου Adecco σε Ελλάδα, Ρουμανία και Βουλγαρία, Κωνσταντίνο Μυλωνά, «είναι οι συνεχείς αλλαγές στο εξωτερικό τεχνολογικό, οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον, στις οποίες καλούνται να προσαρμοστούν με ταχύτατους ρυθμούς. Οι εταιρείες που επενδύουν σε προγράμματα κατάρτισης βοηθούν τους υπαλλήλους τους να αναπτύξουν νέες σημαντικές δεξιότητες, ώστε να συμβαδίζουν με τη συνεχώς μεταβαλλόμενη δυναμική της αγοράς, ενώ ταυτόχρονα προωθούν και μια ισχυρότερη μαθησιακή κουλτούρα για την εταιρεία με μακροπρόθεσμα οφέλη όσον αφορά την εταιρική ταυτότητα και κουλτούρα».

Σύμφωνα με την Adecco, εργαλεία όπως οι ατομικοί λογαριασμοί μάθησης, που προωθεί η Ε.Ε. στο πλαίσιο του προγράμματος για την εργασία το 2021 και έχουν στόχο την ευκολότερη πρόσβαση των μεγαλύτερων εργαζομένων σε νέα προγράμματα κατάρτισης, αλλά και τα μικροδιαπιστευτήρια, τα οποία θα αναγνωρίζονται από επιχειρήσεις και οργανισμούς εντός της Ε.Ε., μπορούν να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις.

Αντιστοίχως, όπως επισημαίνει άλλωστε και η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, η μαθητεία μπορεί να αποτελέσει ένα αποδοτικό εργαλείο που απαντά στις τρέχουσες προκλήσεις και παρέχει ευκαιρίες διά βίου μάθησης για την ενίσχυση της παραγωγικότητας, της απασχολησιμότητας και την κάλυψη των τρεχουσών αλλά και μελλοντικών αναγκών της αγοράς εργασίας.

Ουραγός η Ελλάδα στην παραγωγικότητα της εργασίας

Αρνητικά ευρωπαϊκά πρωτεία στην παραγωγικότητα της εργασίας κατέχει η Ελλάδα, κάτι που συνδέεται με το υψηλό ποσοστό μικρών επιχειρήσεων και αυτοαπασχολούμενων, σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας, επιχειρηματολογώντας στη Βουλή υπέρ του νομοσχεδίου για τις εξαγορές και συγχωνεύσεις.

Η συνολική παραγωγικότητα της εργασίας στις ελληνικές επιχειρήσεις είναι στην προτελευταία θέση των κρατών-μελών.

Το ποσοστό των μικρών επιχειρήσεων, με έως 9 υπαλλήλους, αντιπροσωπεύει το 94,4% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα (έναντι 93% του ευρωπαϊκού μέσου όρου), ενώ απασχολεί το 44% του εργατικού δυναμικού (έναντι 29% του ευρωπαϊκού μέσου όρου).

Το ποσοστό των αυτοαπασχολουμένων ανέρχεται σε 28%, έναντι ευρωπαϊκού μέσου όρου 13%.

Οπως επισήμανε ο κ. Σταϊκούρας, δεδομένου του μικρού μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων, δεν αξιοποιούνταν έως σήμερα στον επιθυμητό βαθμό οικονομίες κλίμακας και σύγχρονες τεχνολογίες, ενώ η πρόσβαση σε χρηματοδότηση είναι σχετικά περιορισμένη λόγω αυστηρών τραπεζικών κριτηρίων.

Ετσι, μόνο το 13,5% της συνολικής χρηματοδότησης διοχετεύθηκε σε αυτοαπασχολούμενους και ατομικές επιχειρήσεις.

Το φαινόμενο αυτό αντανακλάται και στην παραγωγικότητα, η οποία έχει θετική συσχέτιση με το μέγεθος των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat για το 2019, η συνολική παραγωγικότητα της εργασίας στις ελληνικές επιχειρήσεις είναι στην προτελευταία θέση των κρατών-μελών. Στη συνολική παραγωγικότητα σε επιχειρήσεις με λιγότερους από 10 υπαλλήλους έχουμε τη χαμηλότερη ευρωπαϊκή επίδοση.

Ο κ. Σταϊκούρας σημείωσε ακόμη ότι η δημιουργία μεγαλύτερων επιχειρήσεων με τα κίνητρα που δίνει το νομοσχέδιο (κυρίως απαλλαγή κατά 30% του φόρου εισοδήματος επί των κερδών για 9 έτη) θα συμβάλει στον περιορισμό της φοροδιαφυγής και της αδήλωτης εργασίας. Το κενό ΦΠΑ στη χώρα μας, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρά τη σημαντική μείωσή του από το 29% το 2018 στο 25,8% το 2019, εξακολουθεί να είναι ένα από τα υψηλότερα στην Ευρωπαϊκή Ενωση.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Μειώνουν και αγορές βασικών ειδών διατροφής οι καταναλωτές

Αρ. Παντελιάδης: Ο όγκος πωλήσεων έχει υποχωρήσει 8% στα σούπερ μάρκετ

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Με αρνητικό πρόσημο τόσο σε όγκο όσο και σε αξία πωλήσεων κινείται ο κλάδος των σούπερ μάρκετ από τις αρχές του έτους μέχρι σήμερα, καθώς το κύμα ανατιμήσεων προκαλεί μείωση της κατανάλωσης ακόμη και σε βασικά είδη διατροφής. «Δεν είμαι πλέον πολύ αισιόδοξος για αντιστροφή της κατάστασης μέχρι το τέλος του έτους. Εχουμε ακόμη ανατιμήσεις μπροστά μας που δεν έχουν περάσει ακόμη στην τιμή καταναλωτή», δήλωσε χαρακτηριστικά σε συνέντευξη Τύπου ο επικεφαλής του ομίλου METRO AEBE Αριστοτέλης Παντελιάδης. Τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι από τις αρχές του έτους η μείωση του όγκου πωλήσεων πλησιάζει το 8%, προκαλώντας έστω και οριακή μείωση –παρά τις αυξήσεις τιμών– της αξίας πωλήσεων κατά περίπου 1%-1,5%.

Μέχρι το τέλος του 2023 ο όμιλος METRO AEBE θα εγκαταστήσει 97 σταθμούς φωτοβολταϊκών σε καταστήματα και αποθήκες, καλύπτοντας το 30% των ενεργειακών αναγκών του.

Την ίδια ώρα, η αύξηση του ενεργειακού και μεταφορικού κόστους περιορίζει τα περιθώρια για απορρόφηση μεγάλου μέρους των ανατιμήσεων. «Το ενεργειακό, μεταφορικό και μισθολογικό κόστος δεν μπορούμε να το μετακυλήσουμε στις τιμές. Οι τιμές είναι αγορανομικά ελεγχόμενες, βάσει της αγορανομικής διάταξης που ισχύει για πλαφόν στα περιθώρια κέρδους», υπογράμμισε ο κ. Παντελιάδης, προσθέτοντας: «Οι ανατιμήσεις προφανώς στο μεγαλύτερο μέρος τους θα περάσουν στους καταναλωτές. Περνούν συνήθως με χρονική υστέρηση 2-3 μηνών από όταν παίρνουμε τους τιμοκαταλόγους από τους προμηθευτές, προσπαθώντας με την αγορά μεγάλων ποσοτήτων να τις συγκρατούμε όσο μπορούμε». Ο ίδιος εκτίμησε ότι η επίμαχη αγορανομική διάταξη, η ισχύς της οποίας λήγει τον Ιούνιο, θα παραταθεί μέχρι το τέλος του έτους. Δεν παρέλειψε, πάντως, να τη χαρακτηρίσει «λάθος κίνηση», λέγοντας: «Οταν "κλειδώνεις" τα περιθώρια κέρδους, εμποδίζεις την αγορά να λειτουργήσει».

> **Εχουμε ακόμη ανατιμήσεις μπροστά μας, λέει ο επικεφαλής του ομίλου METRO.**

Οσον αφορά πάντως την κερδοφορία της METRO AEBE το 2022, ο επικεφαλής του ομίλου εκτίμησε ότι αυτή θα διατηρηθεί στα ίδια επίπεδα με το 2021 (23,5 εκατ. ευρώ τα προ φόρων κέρδη, έναντι 24,12 εκατ. ευρώ το 2020), με τα περισσότερα οφέλη να αναμένονται φέτος από τη δραστηριότητα της χονδρικής (δίκτυο METRO Cash & Carry) λόγω κυρίως των προσδοκιών για πολύ αυξημένη τουριστική κίνηση. Οσον αφορά τις πωλήσεις, η διοίκηση της METRO αναμένει φέτος αύξηση της τάξεως του 6%, στο 1,45 δισ. ευρώ, από 1,36 δισ. ευρώ το 2021. Σημειώνεται ότι το 2021 ο κύκλος εργασιών της ενισχύθηκε σε σύγκριση με το 2020 κατά 2,26%.

Εξαιρετικά αυξημένο, όμως, αναμένεται να είναι και το ενεργειακό κόστος για τη METRO, με τον κ. Παντελιάδη να υπολογίζει ότι αυτό θα ανέλθει, συνυπολογιζομένων των κρατικών επιδοτήσεων, σε 26,4 εκατ. ευρώ, από 19,3 εκατ. ευρώ το 2021, αύξηση περίπου 36%. Μέχρι το τέλος του 2023, πάντως, ο όμιλος αναμένει να καλύπτει πάνω από το 30% των ενεργειακών αναγκών του από δικές του ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς θα εγκαταστήσει 97 σταθμούς φωτοβολταϊκών σε καταστήματα και αποθήκες, επένδυση ύψους 18 εκατ. ευρώ. Συνολικά οι επενδύσεις της METRO AEBE για το τρέχον έτος αναμένεται να κυμανθούν στο επίπεδο των 45 εκατ. ευρώ, ενώ σε ανάλογα επίπεδα προγραμματίζεται να διαμορφωθούν και τα επόμενα χρόνια.

Οι επενδύσεις περιλαμβάνουν τη λειτουργία 5-6 νέων καταστημάτων My market, την επέκταση μέσω franchising στα «καταστήματα ευκολίας» (convenience stores), την ολοκλήρωση μέχρι τον Ιούνιο της επέκτασης του κέντρου διανομής που έχει η εταιρεία στη Θεσσαλονίκη, την εγκατάσταση self check out σε καταστήματα, αλλά και την είσοδο αυτόνομα, πέραν της συνεργασίας που υπάρχει με τη Wolt, στο quick commerce (παράδοση ειδών σούπερ μάρκετ εντός μιας ώρας από την παραγγελία).

Αγώνας δρόμου για τα «ορόσημα» του Ταμείου Ανάκαμψης

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Με ρυθμό μιας μεταρρύθμισης κάθε δύο μέρες πρέπει να κινείται η κυβέρνηση έως το τέλος του χρόνου, προκειμένου να εκπληρώσει τα «ορόσημα» του Ταμείου Ανάκαμψης, αλλά και τις δεσμεύσεις της «ενισχυμένης εποπτείας» και να εισπράξει συνολικά περίπου 6 δισ. ευρώ.

Συγκεκριμένα, όπως αναφέρει η Eurobank στο εβδομαδιαίο δελτίο της «7 Ημέρες Οικονομία», για να διεκδικήσει η χώρα τις δύο δόσεις του Ταμείου Ανάκαμψης που προβλέπονται για το 2022, συνολικού ύψους 5,3 δισ. ευρώ, απαιτείται η εκπλήρωση 65 «οροσήμων».

Προφανώς, επομένως, η είσπραξη των κονδυλίων δεν θα είναι περίπατος. Μέχρι τώρα η χώρα εκπλήρωσε 15 «ορόσημα» για να εισπράξει την πρώτη δόση τον περασμένο μήνα, ύψους 3,6 δισ. ευρώ. Τα επόμενα βήματα θα γίνονται όλο και δυσκολότερα και για φέτος ο πήχυς των απαιτήσεων ανεβαίνει κυρίως το δεύτερο εξάμηνο, όπως προκύπτει από την ανάλυση της Eurobank.

Αναλυτικά, για τη δεύτερη δόση, ύψους 1,72 δισ. ευρώ (αφορά μόνο επιδοτήσεις), πρέπει να ολοκληρωθούν 25 ορόσημα έως το τέλος του δευτέρου τριμήνου. Κάποια από τα ορόσημα αυτά, σημειώνουν οι αναλυτές της Eurobank, έχουν ξεκινήσει να υλοποιούνται ή και τείνουν να ολοκληρωθούν πριν από τη λήξη της προθεσμίας, όπως η μεταρρύθμιση για την απλούστευση της αδειοδότησης των ΑΠΕ, ο ψηφιακός μετασχηματισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω συστήματος κουπονιών (voucher), το στρατηγικό σχέδιο για την επαγγελματική εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση, ο καθορισμός των προδιαγραφών για τη διασύνδεση των ηλεκτρονικών ταμειακών μηχανών και των POS με την ΑΑΔΕ, η παροχή φορολογικών και οικονομικών κινήτρων για τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας μέσω συνεργασιών και εταιρικών μετασχηματισμών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ο οικονομικός μετασχηματισμός του γεωργικού τομέα και η δημιουργία νέων βιομηχανικών πάρκων.

> **Ολοκλήρωση μιας μεταρρύθμισης κάθε δύο ημέρες έως το τέλος του χρόνου.**

Η τρίτη δόση ύψους 3,6 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 1,72 δισ. ευρώ αφορά επιδοτήσεις και 1,84 δισ. ευρώ δάνεια, συνδέεται με την επίτευξη επιπλέον 40 «οροσήμων» έως το τέλος του τετάρτου τριμήνου 2022.

Επιπλέον, η Ελλάδα πρέπει να εκπληρώσει έως το τέλος του 2022 και τις 22 εκκρεμότητες της ενισχυμένης εποπτείας, ώστε να εισπράξει τα 748 εκατ. ευρώ από την επιστροφή κερδών των ευρωπαϊκών κεντρικών τραπεζών που εκκρεμούν από το 2019.

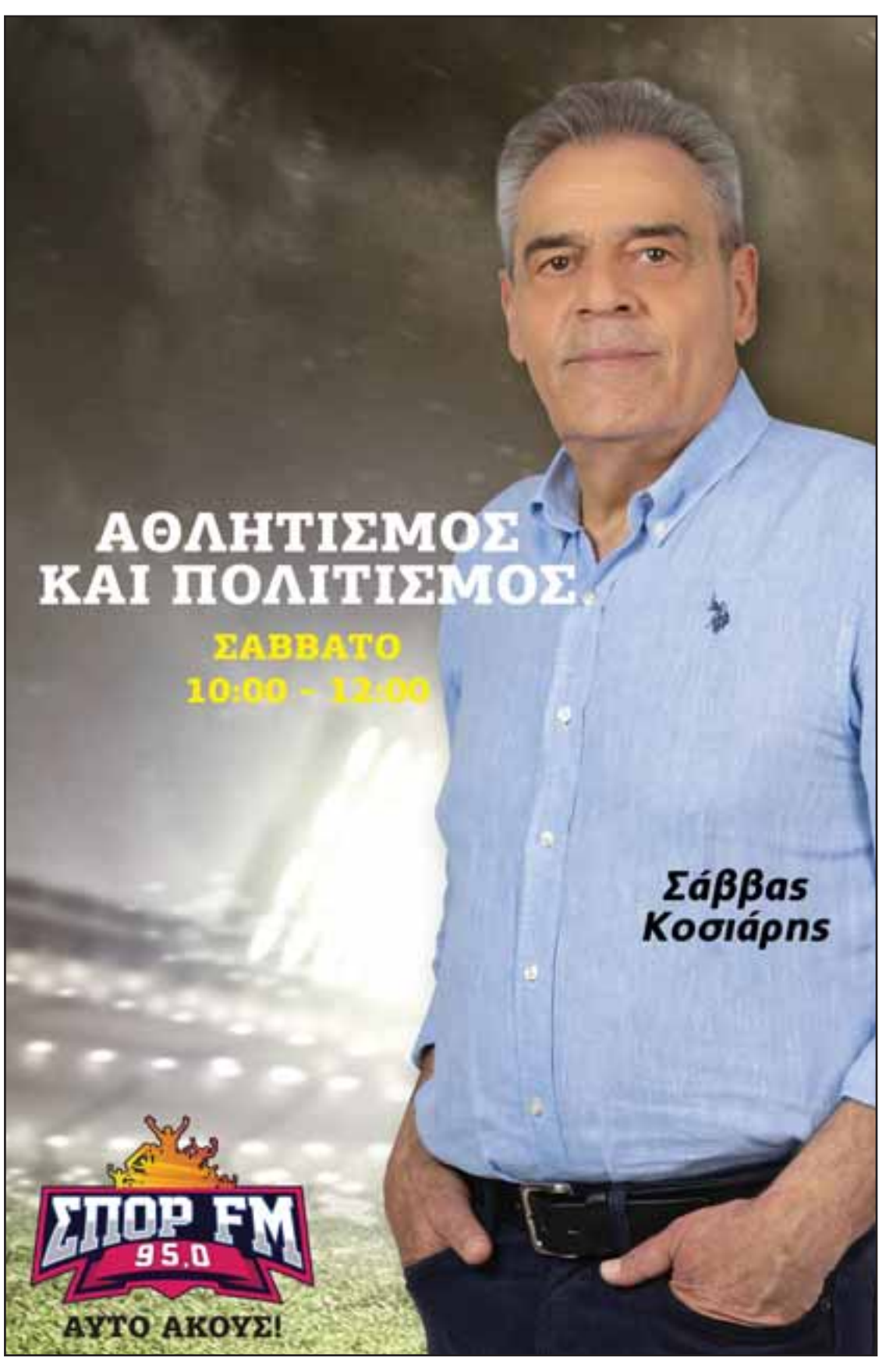

Τα σχέδια των Google, Microsoft και Facebook για την Ελλάδα

Τι συζήτησαν με τον πρωθυπουργό στο Νταβός κορυφαία στελέχη των εταιρειών

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Την περαιτέρω ένταξη της Ελλάδας στα διεθνή δίκτυα υποδομών τους και τη συνεργασία και σε άλλα επίπεδα συζήτησαν με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη στα μέσα της εβδομάδας, κατά τη διάρκεια του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ του Νταβός, κορυφαία στελέχη της Microsoft, της Meta –πρώην Facebook– και της Google. Μεταξύ των συναντήσεων, όμως, του πρωθυπουργού στο ελβετικό θέρετρο έγιναν και κάποιες επίσης λίαν ενθαρρυντικές για την Ελλάδα, με κορυφαίους διεθνείς επενδυτές, όπως ο Ρέι Ντάλιο, δισεκατομμυριούχος διαχειριστής του hedge fund Bridgewater Associates και ο CEO του επενδυτικού ταμείου Mubadala των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, Καλντούν αλ Μουμπάρακ, ο οποίος εξετάζει τους τρόπους δραστηριοποίησης venture capital των Εμιράτων με στόχο ελληνικές εταιρείες.

Στο τραπέζι τέθηκε η προοπτική να ενταχθεί η Ελλάδα στις προτεινόμενες στους εργαζομένους της Google χώρες για εγκατάστασή τους, ώστε να εργάζονται απομακρυσμένα.

Στη συνάντηση του Κυρ. Μητσοτάκη με τον πρόεδρο της Google για δραστηριότητες στην Ευρώπη, στη Μέση Ανατολή και την Αφρική (EMEA), Ματ Μπρίτιν, συζητήθηκε η προοπτική αύξησης των επενδύσεων της Google στην Ελλάδα, αλλά και η ευρύτερη αξιοποίηση εργαλείων που ήδη διαθέτει η πολυεθνική στην Ελλάδα για προγράμματα ψηφιακής κατάρτισης και επιχειρηματικότητας, ειδικά στον τομέα του τουρισμού, όπως επίσης και τα σχέδια της εταιρείας για υποβρύχια καλώδια δεδομένων που θα συνδέουν Ευρώπη, Ασία και Μέση Ανατολή (Blue Submarine Cable System). Το Blue Submarine θα ενισχύσει τη θέση της χώρας μας στο δίκτυο των διεθνών ψηφιακών υποδομών, όπως άλλωστε και τα data centers που αναπτύσσει η Microsoft, σημειώνουν στην «Κ» συνεργάτες του πρωθυπουργού. Επιπλέον συζητήθηκε η προοπτική να ενταχθεί η Ελλάδα στις προτεινόμενες στους εργαζομένους της Google χώρες για εγκατάστασή τους, ώστε να εργάζονται απομακρυσμένα.

> **Η χώρα μπορεί να διαδραματίσει κομβικό ρόλο στην προώθηση καινοτομιών στην Ευρώπη.**

Ο πρωθυπουργός συνάντησε επίσης στο Νταβός τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου και διευθύνοντα σύμβουλο της Microsoft, Σάτια Ναντέλα και τον πρόεδρο της εταιρείας, Μπραντ Σμιθ. Συζητήθηκε επίσης η πρόοδος στην υλοποίηση της επένδυσης της Microsoft για τη δημιουργία κόμβου με τρία data centers στην Αττική. Τους παρουσίασε την ανάπτυξη του τεχνολογικού τομέα στην Ελλάδα, το δυναμικό οικοσύστημα των νεοφυών επιχειρήσεων που προσελκύουν έντονο επενδυτικό ενδιαφέρον και το στρατηγικό πλεονέκτημα που προσφέρει η γεωγραφική θέση της Ελλάδας, όπως και το υψηλής ειδίκευσης εργατικό δυναμικό και, πλέον, τη συνδεσιμότητα με την ευρύτερη περιοχή. Η προοπτική περαιτέρω συνεργασίας στους τομείς της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης είναι ένα θέμα που συμφωνήθηκε να αποτελέσει αντικείμενο συνάντησης στην Αθήνα το αμέσως επόμενο διάστημα, ενώ έγινε επίσης γνωστό πως η Microsoft έχει εβδομαδιαίες συναντήσεις με τα αρμόδια υπουργεία για την προώθηση των κοινού ενδιαφέροντος project της εδώ.

Ο πρωθυπουργός συναντήθηκε και με τον πρόεδρο της Meta για διεθνείς υποθέσεις, Νικ Κλεγκ, όπου αφού συζητήθηκαν οι τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις και το μέλλον του Διαδικτύου, εστίασαν στις ευκαιρίες συνεργασίας που προκύπτουν. Στο πλαίσιο αυτό, σημειώθηκε ότι η Ελλάδα μπορεί να διαδραματίσει κομβικό ρόλο στην προώθηση καινοτομιών στην Ευρώπη, ενώ συμφωνήθηκε να αξιολογηθεί και από τη Meta η χώρα ως προτεινόμενη για εγκατάσταση εργαζομένων της. Σε αυτό το πλαίσιο ο Νικ Κλεγκ σημείωσε επίσης στον πρωθυπουργό πως η Meta θα κάνει τα επόμενα χρόνια 10.000 προσλήψεις στην Ευρώπη, πολλές από τις οποίες θα μπορούσαν να αφορούν Ελληνες.

Μειώθηκαν σημαντικά τα φορολογικά βάρη για τους εργαζομένους το 2021

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών σε συνδυασμό με τη νέα φορολογική κλίμακα που εφαρμόζεται από το 2020 περιόρισε τις επιβαρύνσεις των εργαζομένων στη χώρα μας, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ (tax wages 2022). Συγκεκριμένα, το 2021 καταγράφηκε στην Ελλάδα η δεύτερη μεγαλύτερη μείωση στην Ευρώπη και η τρίτη στον κόσμο στα φορολογικά βάρη των μισθωτών (ασφαλιστικές εισφορές και φόροι). Εργαζόμενοι άγαμοι χωρίς παιδιά είδαν διεθνώς ελάφρυνση 0,06% το 2021.

Στην Ελλάδα όμως είχαν ελάφρυνση 2,23%, που ήταν –όπως προαναφέρθηκε– η δεύτερη μεγαλύτερη μείωση μετά την Τσεχία (-4,12%). Από το 40,8% που ήταν οι επιβαρύνσεις το 2017, περιορίστηκαν στο 38,9% το 2020, ενώ πέρυσι μειώθηκαν περαιτέρω στο 36,7%.

Σημειώνεται ότι το 2020 άλλαξε η φορολογική κλίμακα που οδήγησε σε μείωση των επιβαρύνσεων κυρίως στα χαμηλά εισοδήματα, τον Ιούνιο του ίδιου έτους μειώθηκαν οι ασφαλιστικές εισφορές κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες, το 2021 οι εισφορές περιορίστηκαν περαιτέρω κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες και «πάγωσε» η εισφορά αλληλεγγύης για τους εργαζομένους στον ιδιωτικό τομέα.

Η μείωση των επιβαρύνσεων θα συνεχιστεί και το 2022, καθώς από τον Ιούνιο περιορίζονται κατά 0,5 μονάδα οι εισφορές στην επικούρηση. Υπενθυμίζεται πάντως ότι η μείωση των εισφορών που πραγματοποιήθηκε το 2021 περιλαμβάνεται στα έκτακτα μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας, ωστόσο στις προθέσεις της κυβέρνησης είναι να μονιμοποιήσει το μέτρο από το 2023.

Στην Ελλάδα, ο μέσος εργαζόμενος είχε καθαρό μέσο φορολογικό συντελεστή 22,4% το 2021, σε σύγκριση με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ που ήταν 24,6%. Με άλλα λόγια, στην Ελλάδα ο μέσος μισθός ενός εργαζομένου, μετά από φόρους και παροχές, ήταν 77,6% του ακαθάριστου μισθού του, σε σύγκριση με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ που ήταν 75,4%.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, ο μέσος μεικτός μισθός για έναν άγαμο διαμορφώνεται στα 18.831 ευρώ, ενώ το καθαρό ποσό που λαμβάνει (μετά από φόρους και εισφορές) περιορίζεται στα 14.608 ευρώ.

Μαζί με τις παροχές που σχετίζονται με τα παιδιά και τις φορολογικές διατάξεις, ο καθαρός μέσος φορολογικός συντελεστής των εργαζομένων για έναν μέσο έγγαμο εργαζόμενο με δύο παιδιά στην Ελλάδα ήταν 18,1% το 2021, που είναι ο 13ος υψηλότερος στον ΟΟΣΑ, όταν ο μέσος όρος διαμορφώνεται στο 13,1%.

> **Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, στην Ελλάδα καταγράφηκε η δεύτερη μεγαλύτερη μείωση στην Ευρώπη και η τρίτη στον κόσμο.**

Αυτό σημαίνει ότι ένας μέσος έγγαμος εργαζόμενος με δύο παιδιά στην Ελλάδα είχε μισθό, μετά από φόρους και οικογενειακές παροχές, 81,9% του ακαθάριστου μισθού του, σε σύγκριση με το 86,9% του μέσου όρου του ΟΟΣΑ.

Οπως ανέφερε ο υπουργός Οικονομικών Χρ. Σταϊκούρας, «μία ακόμη έκθεση διεθνούς οργανισμού επιβεβαιώνει την αποτελεσματικότητα και το κοινωνικό πρόσημο της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής, μέσα από τη σημαντική ελάφρυνση της φορολογικής και ασφαλιστικής επιβάρυνσης των πολιτών. Πολιτική που περιλαμβάνει δεκάδες μειώσεις φόρων και ασφαλιστικών εισφορών, όπως, μεταξύ άλλων, είναι η μείωση του φόρου εισοδήματος, η μείωση του ΕΝΦΙΑ, η αναστολή της εισφοράς αλληλεγγύης και η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες».

Τις πέντε πληγές της ελληνικής οικονομίας αναλύει η Κομισιόν

Χρέος, κόκκινα δάνεια, έλλειμμα ισοζυγίου, ανεργία, χαμηλή δυνητική ανάπτυξη

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Τις πέντε βαθιές πληγές της ελληνικής οικονομίας ανέδειξε στην «εις βάθος» έκθεσή της για την Ελλάδα η Κομισιόν, θυμίζοντας ότι ναι μεν η χώρα ετοιμάζεται να βγει από το καθεστώς της ενισχυμένης εποπτείας, αλλά εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες.

«Η Ελλάδα ανέκαμψε γρήγορα από την πανδημία, αλλά η οικονομία παραμένει εκτεθειμένη στην κληρονομιά των ανισορροπιών», παρατηρεί η έκθεση, ένα από τα κείμενα που εκδόθηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Τρία μόνο κράτη-μέλη, η Ελλάδα, η Κύπρος και η Ιταλία, αντιμετωπίζουν υπερβολικές ανισορροπίες.

Οι πέντε πληγές που αναδεικνύει η Κομισιόν είναι οι εξής: υψηλό δημόσιο χρέος, υψηλό ποσοστό κόκκινων δανείων, επίμονο έλλειμμα εξωτερικού ισοζυγίου, υψηλή ανεργία και χαμηλός ρυθμός δυνητικής ανάπτυξης. Ολες αυτές οι πληγές κρύβουν από πίσω τους μια σειρά από άλλα προβλήματα που χαρακτηρίζουν για χρόνια την ελληνική οικονομία και δεν θεραπεύθηκαν από τα μνημόνια, παρά την πρόοδο σε επιμέρους τομείς. Αν και μειώθηκαν σημαντικά, στο 12% τον περασμένο Σεπτέμβριο, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια παραμένουν τα υψηλότερα στην Ευρωπαϊκή Ενωση και επιβαρύνουν την κερδοφορία των τραπεζών και τη δυνατότητά τους να επεκτείνουν τις πιστώσεις τους σε επιχειρήσεις και καταναλωτές. Επίσης, τα δάνεια που «έφυγαν» από τις τράπεζες παραμένουν στην οικονομία, σημειώνει η έκθεση, που κάνει αναφορά στην ανάγκη να βελτιωθεί η κουλτούρα πληρωμών. Επισημαίνεται ότι το ποσοστό κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, 15%, είναι από τα χαμηλότερα στην Ευρωζώνη, η ποιότητα του κεφαλαίου τους είναι χαμηλή λόγω της υψηλής συμμετοχής του αναβαλλόμενου φόρου, ενώ η συμμετοχή των ομολόγων στο ενεργητικό τους αυξήθηκε στο 8,5%, κάτι που σημαίνει ότι είναι εκτεθειμένες σε κινδύνους. Επίσης, η κερδοφορία τους είναι πιθανό να επηρεαστεί αρνητικά από την αύξηση των επιτοκίων. Η εξωτερική θέση της χώρας παραμένει εξαιρετικά δυσμενής. Το ισοζύγιο, αν και βελτιώθηκε το 2021 σε σύγκριση με το 2020, με το έλλειμμα να διαμορφώνεται στο 5,9% του ΑΕΠ, υστερεί σε σχέση με το απαιτούμενο επίπεδο προκειμένου να αποκατασταθεί η ισορροπία στη διεθνή θέση της χώρας και δεν θα βελτιωθεί ούτε φέτος, λόγω της ενεργειακής κρίσης που πλήττει την Ελλάδα περισσότερο από τον μέσο όρο της Ε.Ε.

> **Η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες, τονίζει η Ε.Ε.**

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις αυξήθηκαν μεν σημαντικά, κατά 13%, το 2021, αλλά το απόθεμά τους παραμένει πολύ κάτω από τον μέσο όρο της Ε.Ε., στο 27,3% του ΑΕΠ, από 77% του ΑΕΠ στην Ε.Ε. το 2020. Αν και οι επενδύσεις αυτές αναμένεται να αυξηθούν περαιτέρω, η έκθεση επισημαίνει ότι είναι προσανατολισμένες σε μεγάλο βαθμό σε τομείς με χαμηλή συμβολή στην αύξηση της παραγωγικότητας, όπως τα ακίνητα. Η οικονομική δραστηριότητα, συνεχίζει η έκθεση, επικεντρώνεται σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, με περιορισμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις απασχολούν το 83% των εργαζομένων, σχεδόν 18 μονάδες υψηλότερα από τον μέσο όρο της Ε.Ε.

Επίσης, ο τουρισμός παραμένει σε μεγάλο βαθμό προσκολλημένος στο μοντέλο «ήλιος και θάλασσα». Για την ανεργία σημειώνεται ότι παραμένει μια από τις υψηλότερες στην Ε.Ε., παρά την υποχώρησή της στο 14,7% το 2021, από 27,8% το 2013.

Τέλος, επισημαίνεται ότι ενώ η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας βελτιώθηκε λόγω της συγκράτησης των μισθών, δηλαδή του κόστους, την προηγούμενη δεκαετία, παραμένει χαμηλή εξαιτίας του γεγονότος ότι η παραγωγή επικεντρώνεται σε προϊόντα χαμηλής τεχνολογίας.

SHUTTERSTOCK

Προβλήματα που χαρακτηρίζουν για χρόνια την οικονομία δεν θεραπεύθηκαν από τα μνημόνια, παρά την πρόοδο σε επιμέρους τομείς, τονίζει η Κομισιόν.

Δίνει αυξήσεις για να εμποδίσει τη σύσταση συνδικάτου η Apple

Υψηλότερο ωρομίσθιο κατά 10% για τους υπαλλήλους των καταστημάτων της

Σημαντικές αποφάσεις λαμβάνει ο αμερικανικός κολοσσός υψηλής τεχνολογίας της Apple, ώστε να διατηρήσει το προσωπικό της και να είναι ικανοποιημένο από τις αμοιβές του, όταν η εγχώρια αγορά εργασίας είναι ιδιαίτερα ανελαστική. Παράλληλα, επιδιώκει και να το αποτρέψει από το ενδεχόμενο του συνδικαλίζεσθαι. Οι μισθοί αυξάνονται για τους εργαζομένους στις ΗΠΑ κατά 10% ή περισσότερο, καθώς η εταιρεία καλείται να διαχειριστεί και την εξάπλωση της ιδέας της συγκρότησης σωματείου ανάμεσα στους υπαλλήλους των καταστημάτων λιανικής της. Η Apple, με έδρα το Κουπερτίνο της Καλιφόρνιας, διευκρίνισε ότι θα αυξήσει το ελάχιστο ωρομίσθιο για το προσωπικό της σε τουλάχιστον 22 δολάρια, ήτοι 10% υψηλότερο από πέρυσι. Σημειώνεται πως και τον Φεβρουάριο ο κολοσσός είχε λάβει μία αντίστοιχη απόφαση για αυξήσεις, εξαιτίας του δυσμενούς αντικτύπου του πληθωρισμού στο διαθέσιμο εισόδημα και των διαμαρτυριών ορισμένων εκ των υπαλλήλων του σχετικά με τις συνθήκες εργασίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας του κορωνοϊού.

Η Apple επιταχύνει τώρα τις ετήσιες αυξήσεις των αποδοχών με κριτήριο τις ατομικές επιδόσεις για το προσωπικό των καταστημάτων της και όσους εργάζονται στην ίδια την επιχείρηση, όπως αναφέρεται σε σχετικό ηλεκτρονικό μήνυμα προς τους υπαλλήλους. Σε πολλές περιοχές των ΗΠΑ, όπου υπάρχει δίκτυο καταστημάτων της Apple,

REUTERS

«Εχουμε μια σχέση που στηρίζεται σε μια κοινή δέσμευση, ανοιχτή και βασισμένη στη συνεργασία. Ανησυχώ για το τι θα σήμαινε να βάλουμε έναν τρίτο παράγοντα ως ενδιάμεσο στη μεταξύ μας σχέση», αναφέρει σε μήνυμά του προς τους εργαζομένους ο διευθυντής λιανικής της Apple.

Σε πολλές πολιτείες των ΗΠΑ οι εργαζόμενοι της εταιρείας έχουν ξεκινήσει διαδικασίες για τη σύσταση σωματείου.

όπως η Τζόρτζια, το Μέριλαντ, η Νέα Υόρκη και το Κεντάκι, καταβάλλονται προσπάθειες να συσταθεί σωματείο. Μάλιστα, σε πρόσφατο βίντεο προς το προσωπικό ο διευθυντής λιανικής της εταιρείας απηύθυνε το εξής μήνυμα: «Εχουμε μια σχέση που βασίζεται σε μια κοινή δέσμευση, ανοιχτή και βασισμένη στη συνεργασία. Ανησυχώ για το τι θα σήμαινε να βάλουμε έναν τρίτο παράγοντα ως ενδιάμεσο στη μεταξύ μας σχέση». Σχολιάζοντας τα τεκταινόμενα, η καθηγήτρια Εργατικού Δικαίου του Πανεπιστημίου του Σιάτλ, Σαρλότ Γκάρντεν, επισημαίνει ότι συχνά οι επιχειρήσεις ανακοινώνουν βελτιώσεις στις συνθήκες εργασίας, ενώ παράλληλα στρέφονται κατά της συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων, παρεμποδίζοντας την ελεύθερη επιλογή τους. «Ο κίνδυνος είναι ότι οι εργαζόμενοι αντιλαμβάνονται πως η διατήρηση των βελτιώσεων εξαρτάται από την καταψήφιση της συγκρότησης συνδικάτων και ότι, εάν ψηφίσουν υπέρ αυτής, η εταιρεία θα αντιδράσει με σκληρά μέτρα».

Παράλληλα, οι αμερικανικές εταιρείες υψηλής τεχνολογίας δυσκολεύονται να εντοπίσουν ταλαντούχους ανθρώπους, διότι πολλοί επέλεξαν πιο ευέλικτα σχήματα εργασίας ή, κατά τη διάρκεια της πανδημίας του κορωνοϊού, αποχώρησαν από το εργατικό δυναμικό. Ο επίσης αμερικανικός όμιλος δημιουργίας λογισμικού Microsoft συγκαταλέγεται σε όσους ακολουθούν επιθετική πολιτική μισθών για να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους. Σχεδιάζει φέτος σχεδόν να διπλασιάσει τον προϋπολογισμό της για αυξήσεις μισθών. Ο πληθωρισμός παίζει επίσης ρόλο στην αύξηση των μισθολογικών προσδοκιών, διότι οι τιμές καταναλωτή στις ΗΠΑ τον μήνα Απρίλιο εμφάνισαν άνοδο της τάξεως του 8,3% σε ετήσια βάση, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Τετάρτης. Ο κολοσσός της Apple έχει περίπου 154.000 υπαλλήλους πλήρους απασχόλησης. Το αρχικό ωρομίσθιο, τέλος, υπερβαίνει σαφώς το ελάχιστο εθνικό των ΗΠΑ, το οποίο παραμένει από το 2009 στα 7,25 δολάρια. Στην περίπτωση της Νέας Υόρκης φθάνει τα 15 δολάρια, ενώ με την τελευταία ανακοίνωση της Apple το ελάχιστο ωρομίσθιο διαμορφώνεται στα 22 δολάρια.

BLOOMBERG

Χάνουν την κινεζική αγορά ηλεκτρικών Ι.Χ. οι ξένοι κατασκευαστές

Εάν οι παγκόσμιες αυτοκινητοβιομηχανίες πιστεύουν ότι μπορούν να επεκτείνουν την κυριαρχία τους στην Κίνα την εποχή του ηλεκτρισμού, μάλλον θα βρεθούν προ εκπλήξεως. Οι ισχυροί όμιλοι της εποχής των κινητήρων εσωτερικής καύσεως, όπως οι General Motors και Volkswagen, δείχνουν να υστερούν έναντι των τοπικών παικτών στην ακμάζουσα αγορά ηλεκτρικών οχημάτων. Αλλωστε η Κίνα είναι χώρα-κλειδί για τη χρηματοδότηση και την ανάπτυξη των ηλεκτρικών αυτοκινήτων και εκείνων με συστήματα αυτόνομης οδήγησης. Λόγου χάριν, για την Τιάνα Τσενγκ, υπάλληλο γραφείου στο Πεκίνο, το μείζον θέμα όταν αγόρασε ένα ηλεκτρικό αυτοκίνητο Xpeng των 180.000 γιουάν (27.000 δολαρίων), ήταν αν θα προτιμούσε ένα μοντέλο BYD ή ένα Nio, αλλά όχι κάτι από δυτική εταιρεία. «Αν αγόραζα ένα αυτοκίνητο που καίει βενζίνη, θα σκεφτόμουν ξένες μάρκες».

Χάρη σε καταναλωτές όπως η Τιάνα Τσενγκ, οι πωλήσεις ηλεκτρικών αυτοκινήτων εκτοξεύονται στην Κίνα, όπου η αγορά Ι.Χ. συνολικά αποτιμάται στα περίπου 500 δισ. δολάρια και είναι η μεγαλύτερη στον κόσμο. Το πρώτο τετράμηνο του 2022 ο αριθμός των νέων ενεργειακών επιβατικών αυτοκινήτων (είτε ηλεκτρικών αμιγώς είτε υβριδικών) υπερδιπλασιάστηκε σε σχέση με έναν χρόνο νωρίτερα στα 1,49 εκατομμύρια αυτοκίνητα, σύμφωνα με στοιχεία της Ενωσης Αυτοκινητοβιομηχανιών της Κίνας. Οι καθαρότερες τεχνολογίες αντιπροσώπευαν το 23% της αγοράς επιβατικών, όπου οι συνολικές πωλήσεις οχημάτων μειώθηκαν κατά 12%, γιατί ελαττώθηκε η ζήτηση για βενζινοκίνητα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ενωσης Κατασκευαστών Επιβατικών Οχημάτων της Κίνας, ανάμεσα στις 10 κορυφαίες αυτοκινητοβιομηχανίες που παράγουν νέα ενεργειακά οχήματα, δεν συγκαταλέγεται άλλη ξένη πλην της αμερικανικής Tesla στην τρίτη θέση.

Η δεκάδα των εταιρειών με τις μεγαλύτερες πωλήσεις περιλαμβάνει εννέα κινεζικές και την Tesla.

Ολες οι υπόλοιπες είναι εγχώριες, αρχής γενομένης από τις BYD και Wuling, μέχρι τις Chery και Xpeng. Ο ηγέτης της Κίνας, η BYD, πούλησε περίπου 390.000 ηλεκτρικά οχήματα στη χώρα φέτος, δηλαδή υπερτριπλάσια από όσα πούλησε εκεί η Tesla, η οποία παγκοσμίως διατηρεί την κορυφαία θέση στη συγκεκριμένη κατηγορία.

REUTERS

Συνεχίζεται η ελεύθερη πτώση της λίρας στην Τουρκία

Αμετάβλητα διατήρησε τα επιτόκια η κεντρική τράπεζα

A.P.

Οικονομικοί αναλυτές εκτιμούν πως το τουρκικό νόμισμα κινδυνεύει να διολισθήσει περαιτέρω έναντι του δολαρίου και η ισοτιμία να διαμορφωθεί στις 19 τουρκικές λίρες προς ένα δολάριο. Το κόστος ασφάλισης των τουρκικών ομολόγων έχει εκτοξευθεί πάνω από τις 730 μονάδες βάσης.

Η Τουρκία εμμένει στην αυτοκαταστροφική πολιτική των χαμηλών επιτοκίων, αδιαφορώντας για τον ιλιγγιώδη πληθωρισμό της και κωφεύοντας στη γενικότερη τάση των μεγαλύτερων κεντρικών τραπεζών για στροφή σε περιοριστική πολιτική. Εξακολουθεί, έτσι, να υπονομεύει την τουρκική λίρα που από την αρχή του έτους έχει υποχωρήσει κατά 19%, καθώς τα χαμηλά επιτόκια αποτελούν τον κύριο μοχλό αποδυνάμωσης του νομίσματος.

Μολονότι τα τελευταία στοιχεία φέρουν τον πληθωρισμό στη γειτονική χώρα να έχει εκτοξευθεί στο 70%, η τράπεζα της Τουρκίας άφησε αμετάβλητα τα επιτόκια στο 14%, στα οποία τα έχει μειώσει από το 19% ο νυν διοικητής της κεντρικής τράπεζας, Σαχάπ Καβτσίογλου, υπό τις εντολές του Τούρκου προέδρου. Οπως επισημαίνουν οικονομικοί αναλυτές, αυτό σημαίνει πως τα πραγματικά επιτόκια στη γειτονική χώρα βρίσκονται σε αρνητικό έδαφος. Το αποτέλεσμα ήταν να σημειωθεί χθες νέα υποχώρηση της τουρκικής λίρας κατά 0,6%, με την ισοτιμία της να διαμορφώνεται στις 16,4523 λίρες προς ένα δολάριο. Οικονομικοί αναλυτές εκτιμούν πως το τουρκικό νόμισμα κινδυνεύει να διολισθήσει περαιτέρω έναντι του δολαρίου και η ισοτιμία να διαμορφωθεί στις 19 τουρκικές λίρες προς ένα δολάριο. Παράλληλα διευρύνονται τα εμπορικά της ελλείμματα και η τουρκική οικονομία των 800 δισ. δολαρίων γίνεται ολοένα και πιο ευάλωτη, ενώ δέχεται πιέσεις από την εκτόξευση των τιμών των εμπορευμάτων και μειώνονται τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα. Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις της Goldman Sachs, τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της Τουρκίας έχουν εξανεμιστεί πλήρως και αν αφαιρεθούν τα δάνεια σε σκληρό νόμισμα που παίρνει η κεντρική τράπεζα από τις τουρκικές τράπεζες υποχωρούν σε αρνητικό έδαφος, στα -63,3 δισ. δολάρια. Το νόμισμα της Τουρκίας εμφανίζει φέτος τη χειρότερη εικόνα ανάμεσα σε όλα τα νομίσματα των αναδυόμενων αγορών και την ίδια στιγμή οι μεγαλύτερες κεντρικές τράπεζες, με προεξάρχουσα την αμερικανική Federal Reserve, προχωρούν σε επιθετικές αυξήσεις επιτοκίων για να ανακόψουν τον πληθωρισμό. Πολιτικοί και οικονομικοί παρατηρητές επισημαίνουν, άλλωστε, πως οι τεταμένες σχέσεις της Τουρκίας με τους συμμάχους της στη Βορειοατλαντική Συμμαχία αποτελούν περαιτέρω επιβαρυντικό παράγοντα για τους τουρκικούς τίτλους και την εμπιστοσύνη των επενδυτών.

Από την αρχή του έτους το τουρκικό νόμισμα έχει υποχωρήσει κατά 19% – Στο 70% έχει εκτοξευθεί ο πληθωρισμός.

Μιλώντας στο Bloomberg ο Τάχα Γκοζ, αναλυτής της Commerzbank, εξέφρασε την εκτίμηση της δεύτερης σε μέγεθος γερμανικής τράπεζας πως «όσο τα πραγματικά επιτόκια της Τουρκίας παραμένουν βαθύτατα σε αρνητικό έδαφος, επίκειται νέα υποχώρηση της τουρκικής λίρας προς το δολάριο». Την άποψή του συμμερίζεται ο Μαρέκ Ντριμάλ, αναλυτής της Societe Generale για θέματα Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Αφρικής, που προεξοφλεί πως όσο δεν λαμβάνει μέτρα η επιτροπή νομισματικής πολιτικής στην τράπεζα της Τουρκίας, η τουρκική λίρα θα δέχεται νέες πιέσεις. Αντανακλώντας, άλλωστε, την ανησυχία των επενδυτών, το κόστος ασφάλισης των τουρκικών ομολόγων έχει εκτοξευθεί πάνω από τις 730 μονάδες βάσης, καταγράφοντας το υψηλότερο επίπεδο από το 2008.

Ο Σαχάπ Καβτσίογλου αντικατέστησε πέρυσι τον προκάτοχό του όταν τον απέπεμψε ο Ταγίπ Ερντογάν έπειτα από δύο αποφασιστικές αυξήσεις επιτοκίων. Απηχώντας τις ανορθόδοξες θεωρίες του Τούρκου προέδρου, ο κ. Καβτσίογλου έχει τονίσει πως δεν είναι ανάγκη να αυξήσει τα επιτόκια η Τουρκία απλώς και μόνον επειδή αυτό κάνουν οι άλλες κεντρικές τράπεζες. Υποστηρίζει μάλιστα πως ο πληθωρισμός, που βρίσκεται στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 20 ετών, πρόκειται να αποκλιμακωθεί τον Ιούνιο και στα τέλη του έτους θα έχει μεταστραφεί σε αντιπληθωρισμό. Σαφώς πιο πειθήνιος από τον προκάτοχό του, ο διοικητής της κεντρικής τράπεζας στηρίζει την πολιτική των χαμηλών επιτοκίων στην οποία εμμένει ο Τούρκος πρόεδρος στην προσπάθειά του να διασφαλίζει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και μαζί με αυτούς και τη δημοτικότητά του. Ετσι, με το κόστος δανεισμού σε χαμηλά επίπεδα και τον πληθωρισμό να καλπάζει, η Τουρκία οδεύει προς τις εκλογές που έχουν προγραμματισθεί για το επόμενο έτος.

Προκειμένου να μην αλλάξει πολιτική, η Τουρκία επιχειρεί να στηρίξει το νόμισμά της με πλάγιες μεθόδους, όπως, για παράδειγμα, το μέτρο που υποσχέθηκε προ μηνών ο Ταγίπ Ερντογάν, να αναπληρώνει το ποσοστό που χάνουν οι καταθέσεις εξαιτίας της υποτίμησης του νομίσματος, αλλά υπό τον όρο ότι αυτές παραμένουν σε τουρκικές λίρες και όχι σε σκληρό νόμισμα.

Δεδομένου, πάντως, ότι η αναπλήρωση των καταθέσεων γίνεται με χρήματα των φορολογουμένων, το μέτρο έχει προκαλέσει αντιδράσεις, ενώ στην πράξη αποδεικνύεται πολύ περιορισμένης αποτελεσματικότητας ως προς το πόσο πείθει τους καταθέτες να εμπιστευθούν το τουρκικό νόμισμα. Αρχικά προσέφερε μια σύντομη περίοδο σχετικής σταθερότητας, αλλά τις τελευταίες εβδομάδες έχουν περιοριστεί οι εισροές κεφαλαίων στους τραπεζικούς λογαριασμούς που παραμένουν στο τουρκικό νόμισμα.

BLOOMBERG

Η Ρωσία μείωσε τα επιτόκια για να φρενάρει την ανοδική πορεία του ρουβλίου

Η Τράπεζα της Ρωσίας προχώρησε σε μία ακόμη μείωση των επιτοκίων και συγκεκριμένα στο 11% από το 14%, σε μια προσπάθεια να ανακόψει την υπερβολικά ανοδική πορεία του ρωσικού νομίσματος. Πρόκειται για την τρίτη μείωση των επιτοκίων από το 20% στο οποίο τα αύξησε αιφνιδιαστικά όταν το ρούβλι κατέρρεε μετά την εισβολή στην Ουκρανία. Εκτοτε το ρούβλι διπλασίασε την αξία του έναντι του δολαρίου, που είχε φτάσει να αγοράζει 53 ρούβλια βάσει τουλάχιστον της επίσημης ισοτιμίας. Η είδηση της μείωσης των επιτοκίων οδήγησε το ρούβλι σε διολίσθηση, με την ισοτιμία του να διαμορφώνεται στα 60,80 ρούβλια προς ένα δολάριο. Η ισοτιμία του έναντι του δολαρίου έχει, πάντως, συνολικά ενισχυθεί κατά περισσότερο από 25% από τις αρχές του έτους.

Κύριο αίτιο της θεαματικής ενίσχυσης που σημείωσε το ρωσικό νόμισμα εν τω μέσω του πολέμου δεν είναι άλλο από τους ελέγχους στις κινήσεις κεφαλαίου που επέβαλε το Κρεμλίνο αμέσως μετά την εισβολή στην Ουκρανία. Ανάμεσα στους διάφορους περιορισμούς του είδους καθοριστική στάθηκε η υποχρέωση που επέβαλε η κυβέρνηση στις εξαγωγικές επιχειρήσεις να μετατρέπουν τα έσοδά τους σε ρούβλια. Το μέτρο αύξησε αυτομάτως τη ζήτηση για το ρωσικό νόμισμα.

Υποχώρησαν στο 11% από 14%, ύστερα από απόφαση της κεντρικής τράπεζας.

Μιλώντας στους New York Times, ο Μπρένταν Μακ Κένα, οικονομολόγος και αναλυτής στη Wells Fargo Securities, τόνισε πως «οι έλεγχοι στις κινήσεις κεφαλαίου αποτελούν τον κυριότερο μοχλό ενίσχυσης του νομίσματος και ευθύνονται που έχει τόσο ανατιμηθεί το ρούβλι». Ο ίδιος διευκρίνισε πως «τώρα είναι πραγματικά πάρα πολύ δύσκολο στη Ρωσία να αγοράσει κανείς δολάρια και να μετατρέψει τα ρούβλια σε δολάρια ή σε οποιοδήποτε άλλο νόμισμα». Αν και η ενίσχυση του νομίσματος οδηγεί σε αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, δεν είναι επιθυμητή σε αυτόν τον βαθμό, καθώς ασκεί πιέσεις στα δημόσια οικονομικά της χώρας. Ο προϋπολογισμός της Ρωσίας βασίζεται κατά κύριον λόγο στα έσοδα από τις εξαγωγές των ρωσικών υδρογονανθράκων, που τιμολογούνται σε δολάρια. Ως εκ τούτου, η κυβέρνηση χαλάρωσε τις τελευταίες ημέρες τους περιορισμούς στις κινήσεις κεφαλαίων, αυξάνοντας το ανώτερο όριο χρημάτων που μπορούν να πάρουν μαζί τους όσοι Ρώσοι ταξιδεύουν στο εξωτερικό. Περιόρισε άλλωστε στο 50% από το 80% το ποσοστό του συναλλάγματος που οφείλουν να αντικαταστήσουν με ρούβλια οι εξαγωγικές επιχειρήσεις της χώρας.

EPA

Η είδηση της μείωσης των επιτοκίων οδήγησε το ρούβλι σε διολίσθηση, με την ισοτιμία του να διαμορφώνεται στα 60,80 ρούβλια προς ένα δολάριο.

Σημειωτέον ότι τα υψηλά έσοδα της Ρωσίας από το εμπόριο των ρωσικών υδρογονανθράκων αλλά και η μείωση των εισαγωγών από την αρχή του πολέμου έχουν οδηγήσει το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Ρωσίας σε πλεόνασμα. Σε ό,τι αφορά την επιχειρηματολογία της κεντρικής τράπεζας, επικαλέστηκε την αποκλιμάκωση των πληθωριστικών πιέσεων, που της επέτρεψε να χαλαρώσει τους ελέγχους. Οπως ανέφερε η κεντρική τράπεζα, ο πληθωρισμός στη Ρωσία έχει υποχωρήσει τις τελευταίες εβδομάδες για πρώτη φορά μετά το περασμένο καλοκαίρι. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ρωσικής στατιστικής υπηρεσίας, έχει υποχωρήσει στο 17,5% μέχρι το τέλος της περασμένης εβδομάδας από το 17,8% στο οποίο βρισκόταν τον Απρίλιο. Η κεντρική τράπεζα εκτιμά μάλιστα πως θα επιβραδυνθεί περαιτέρω στο 5% με 7% μέσα στο επόμενο έτος και στο 4% μέσα στο 2024. Στην ανακοίνωσή της για τη μείωση των επιτοκίων, η Τράπεζα της Ρωσίας υπογράμμισε πάντως πως «οι εξωτερικές συνθήκες που αντιμετωπίζει η ρωσική οικονομία παραμένουν εξαιρετικά δύσκολες, καθώς δυσκολεύουν σημαντικά την οικονομική δραστηριότητα».

THE NEW YORK TIMES, BLOOMBERG, CNBC

Moody's: Η διεθνής οικονομία κατεβάζει ταχύτητα

Ακόμη μία επί τα χείρω αναθεώρηση των προβλέψεων για την παγκόσμια οικονομία ήρθε να προστεθεί στο γενικότερα αρνητικό κλίμα. Αυτή τη φορά πρόκειται για τον οίκο πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody's που επικαλούμενος το έμφραγμα στην εφοδιαστική αλυσίδα, την επιτάχυνση του πληθωρισμού μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και τα lockdowns στην Κίνα αναθεώρησε προς τα κάτω τις εκτιμήσεις του για την ανάπτυξη τόσο για το τρέχον όσο και για το επόμενο έτος.

Σύμφωνα με τον εν λόγω οίκο, το ΑΕΠ των ανεπτυγμένων οικονομιών θα αυξηθεί μόλις 2,6% φέτος, ενώ η προηγούμενη πρόβλεψη μόλις τον Μάρτιο μιλούσε για ανάπτυξη 3,2%.

Το ΑΕΠ των ανεπτυγμένων οικονομιών θα αυξηθεί κατά 2,6% φέτος, από 3,2% που προβλεπόταν τον Μάρτιο.

Σε ό,τι αφορά τις αναδυόμενες αγορές, η Moody's υποβαθμίζει και πάλι την πρόβλεψή της στο 3,8% από την προηγούμενη για ανάπτυξη 4,2%. Προειδοποιεί μάλιστα πως ενδέχεται να υποβαθμιστούν περαιτέρω οι προοπτικές για ανάπτυξη σε περίπτωση «κλιμάκωσης της στρατιωτικής αντιπαράθεσης ανάμεσα στη Ρωσία και την Ουκρανία και μεγαλύτερης από τις προβλέψεις επιβράδυνσης της Κίνας».

Το αισιόδοξο στοιχείο στις εκτιμήσεις της είναι πάντως ότι συμφωνεί με την πρόεδρο της ΕΚΤ αλλά και τη μερίδα των οικονομολόγων που εκτιμούν πως με την εξαίρεση μόνο της Ρωσίας, «σε καμία από τις χώρες του G20 δεν αναμένεται να σημειωθεί ύφεση το 2022 και το 2023».

Προειδοποιεί, πάντως, πως υπάρχει πλειάδα κινδύνων που μπορούν να απειλήσουν την παγκόσμια οικονομία και την ανάπτυξή της, όπως οι περαιτέρω πληθωριστικές πιέσεις στις τιμές των εμπορευμάτων, το παρατεταμένο έμφραγμα στην εφοδιαστική αλυσίδα και τα πλέον εκτεταμένα και μεγαλύτερης διάρκειας lockdowns στην Κίνα.

Η Moody's εκφράζει την εκτίμηση ότι «θα είναι καθοριστικοί» οι επόμενοι μήνες, και το πόσο θα αποδειχθεί ανθεκτική η παγκόσμια οικονομία στη διάρκεια αυτής της περιόδου θα καταδείξει αν η ανάπτυξη θα είναι τελικά βιώσιμη το επόμενο έτος. Εχουν προηγηθεί αλλεπάλληλες επί τα χείρω αναθεωρήσεις εκτιμήσεων για την ανάπτυξη από πολλούς διεθνείς οργανισμούς, όπως το ΔΝΤ, ο ΟΟΣΑ και η ΕΚΤ.

Ο οίκος προειδοποιεί πως ενδέχεται να υποβαθμιστούν περαιτέρω οι προοπτικές για ανάπτυξη σε περίπτωση κλιμάκωσης του πολέμου στην Ουκρανία.

Αναψε για τα καλά η μάχη γύρω από τα κρυπτονομίσματα

Στο επίκεντρο η αξία και η επικινδυνότητά τους – Αρνητικές θέσεις από ΕΚΤ, ΔΝΤ

Εντονότερη από ποτέ είναι τις τελευταίες ημέρες η διαμάχη για τα κρυπτονομίσματα, την αξία τους και την επικινδυνότητά τους, με την πρόσφατη μεγάλη υποχώρηση της αξίας τους να δίνει λαβή σε όσους θέλουν να τα αμφισβητήσουν. Την ίδια στιγμή κι ενώ πολλές κεντρικές τράπεζες επιχειρούν να τα προσεγγίσουν, τόσο η ΕΚΤ όσο και το ΔΝΤ εκφράζουν απροκάλυπτα αρνητικές θέσεις για τη νέα και αδιαφανή επένδυση.

Την Τετάρτη, ο Αντρέσεν Χόροουιτζ, από τα πλέον προβεβλημένα στελέχη των επενδυτικών της Σίλικον Βάλεϊ, στοιχημάτισε 4,5 δισ. δολάρια στη «χρυσή εποχή των κρυπτονομισμάτων», επικαλούμενος τη «μαζική είσοδο νέων ταλέντων στον κλάδο» στη διάρκεια του περασμένου έτους. Μιλώντας για το θέμα στο αμερικανικό δίκτυο CNBC ο Κρις Ντίξον, συνεργάτης του στην ίδια εταιρεία, προσέθεσε εμφατικά πως «γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο αποφασίσαμε να αυξήσουμε την έκθεσή μας». Την ίδια ημέρα, πάντως, ο Σκοτ Μίνερντ, υπεύθυνος επενδύσεων στην Guggenheim Partners, τόνισε στο Bloomberg News πως «ούτε το bitcoin ούτε κανένα άλλο κρυπτονόμισμα έχει έως τώρα καθιερωθεί ως αξιόπιστη επένδυση».

Υποστηρικτές και πολέμιοι των κρυπτονομισμάτων διασταυρώνουν τα ξίφη τους ενώ έχει προηγηθεί σοβαρή υποχώρηση των αξιών του κλάδου. Η αξία του bitcoin, για παράδειγμα, έφτασε το ρεκόρ των 69.000 δολαρίων τον Νοέμβριο. Εκτοτε έχει χάσει περισσότερο από τη μισή αξία του καθώς οι επενδυτές αποσύρθηκαν μαζικά από τους επισφαλείς τίτλους ενόψει της ανόδου των επιτοκίων. Η κατάρρευση των αξιών των κρυπτονομισμάτων δεν απέτρεψε, πάντως, πολυάριθμα πάνελ στο Νταβός να επικεντρωθούν στη νέα επένδυση όπως και στα ψηφιακά νομίσματα. Οι φωνές που εκπροσωπούν το κατεστημένο του χρηματοπιστωτικού συστήματος δεν απέφυγαν, ωστόσο, να καταφερθούν εναντίον των κρυπτονομισμάτων με κατηγορηματικό τρόπο. Μιλώντας από το βήμα του Νταβός, η επικεφαλής του ΔΝΤ, Κρισταλίνα Γκεοργκίεβα, τόνισε πως «το bitcoin μπορεί να αποκαλείται νόμισμα αλλά δεν είναι χρήμα». Επισήμανε μάλιστα ότι δεν αποτελεί «σταθερή τοποθέτηση αξίας». Σύμφωνα, άλλωστε, με τον Μάρκο Σωτηρίου, αναλυτή της χρηματιστηριακής ψηφιακών τίτλων GlobalBlock, ο όρος κρυπτονόμισμα είναι παραπλανητικός, καθώς «99% των κρυπτονομισμάτων δεν φιλοδοξούν να είναι νομίσματα αλλά τίτλοι και αξίες πίσω από τα δίκτυα της τεχνολογίας blockchain». Ο ίδιος εκτιμά πως είναι θέμα χρόνου να αγκαλιάσουν όλες οι επιχειρήσεις αυτήν τη νέα τεχνολογία.

Η πρόεδρος της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, εξέφρασε την εκτίμηση πως «το bitcoin και τα άλλα κρυπτονομίσματα δεν έχουν καμία αξία», καθώς «δεν βασίζονται σε καμία αξία, σε κανέναν τίτλο που θα μπορούσε να λειτουργήσει ως είδος ασφαλείας». Η κ. Λαγκάρντ τόνισε πως πρέπει να επιβληθούν ρυθμίσεις στον κλάδο των κρυπτογραφημένων αξιών προκειμένου να προστατευθούν όσοι επενδυτές δεν έχουν εμπειρία.

Μεγάλη υποχώρηση του bitcoin, πλήρης κατάρρευση του terraUSD, αλλά και του παρεμφερούς luna.

Η κ. Γκεοργκίεβα, εξάλλου, δεν παρέλειψε να αναφερθεί στα stablecoins, μια υποκατηγορία κρυπτογραφημένων αξιών, που θεωρούνται ασφαλέστερα και σταθερότερα διότι συνδέονται με την αξία κάποιου νομίσματος. Οπως τόνισε, όμως, όσα stablecoins δεν βασίζονται σε αξίες που να στηρίζουν αποτελούν «πυραμίδα», αναφερόμενη στο γνώριμο είδος επενδυτικής απάτης. Πιο κατηγορηματική η πρόεδρος της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, εξέφρασε την εκτίμηση πως «το bitcoin και τα άλλα κρυπτονομίσματα δεν έχουν καμία αξία», καθώς «δεν βασίζονται σε κάποια αξία, σε κάποιον τίτλο που θα μπορούσε να λειτουργήσει ως είδος ασφαλείας». Η κ. Λαγκάρντ υπογράμμισε, πάντως πως πρέπει να επιβληθούν ρυθμίσεις στον κλάδο των κρυπτογραφημένων αξιών προκειμένου να προστατευθούν όσοι επενδυτές δεν έχουν εμπειρία.

Η απέχθεια της προέδρου της ΕΚΤ προς τον κλάδο είναι γνωστή αφού έχει και στο παρελθόν εκφράσει ανησυχία για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των ψηφιακών νομισμάτων, όπως και για τον εύκολο δρόμο που προσφέρουν στο ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος. Δεδομένου, βέβαια, ότι τόσο η ΕΚΤ όσο και πολλές κεντρικές τράπεζες επιχειρούν να σχεδιάσουν δικά τους ψηφιακά νομίσματα ή ψηφιακές εκδοχές των νομισμάτων τους, η κ. Λαγκάρντ υπογράμμισε πως όταν θα παρουσιαστεί η ψηφιακή εκδοχή του ευρώ, θα είναι κάτι εντελώς διαφορετικό από αυτό που γνωρίζουμε ως κρυπτονομίσματα. Εχει προηγηθεί προ ημερών η πλήρης κατάρρευση δύο κρυπτονομισμάτων, του terraUSD και του παρεμφερούς luna, των οποίων η αξία κυριολεκτικώς μηδενίστηκε την περασμένη εβδομάδα. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα το terraUSD, έχασε τη σύνδεσή του με το αμερικανικό δολάριο.

CNBC, BLOOMBERG, REUTERS

Εύθραυστο το μέλλον της παγκοσμιοποίησης

Οταν υψηλόβαθμοι πολιτικοί νιώθουν την ανάγκη να υπερασπιστούν τις ελεύθερες και ανοιχτές αγορές, τότε η παγκοσμιοποίηση μάλλον βρίσκεται σε άσχημη κατάσταση. Λόγω των προβλημάτων με τις παραδόσεις από την Ασία και του πολέμου στην Ουκρανία, η πολιτική και οικονομική ελίτ θέτει και πάλι επί τάπητος τους κινδύνους που φέρνει η υπερβολική εξάρτηση από ορισμένους προμηθευτές. Στην αρχή ήταν εξαιρετικά δύσκολο να βρεθούν ημιαγωγοί, όπως αναφέρει σε σχετικό δημοσίευμά της η Deutsche Welle. Τώρα οι τιμές ενέργειας έχουν εκτοξευθεί στα ύψη και επίκειται επισιτιστική κρίση.

Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία επιδείνωσε ραγδαία τα προβλήματα που ήταν εμφανή τα τελευταία χρόνια. Η γερμανική βιομηχανία έχει έλλειψη εξαρτημάτων, που κατασκευάζονται στην ανατολική Ασία, και ο τρόπος διαχείρισης της πανδημίας από την κινεζική ηγεσία είχε σοβαρές επιπτώσεις. «Θα είναι ο κόσμος ο ίδιος για την οικονομία; Στον ενεργειακό τομέα σίγουρα όχι», υποστηρίζει ο Ζαν Μαρκ Ολανιέ, γενικός διευθυντής Ευρώπης του κολοσσού συμβούλων επιχειρήσεων Accenture. «Αλλά ακόμη και στον τομέα τροφίμων, με όλα όσα έρχονται τους επόμενους μήνες, κανείς δεν πιστεύει ότι θα επιστρέψει η κατάσταση στο παρελθόν. Η ευρωπαϊκή οικονομία έχασε τουλάχιστον ένα χρόνο συνεπεία του πολέμου. Λόγω του εγκλεισμού και της μειωμένης βιομηχανικής παραγωγής, τους επόμενους 6 έως 9 μήνες κατευθύνεται προς τα εμάς ένα τεράστιο πρόβλημα, που δημιουργήθηκε στην Κίνα», επισημαίνει ο Ολανιέ. «Η κατάσταση με το lockdown στην Κίνα είναι αυτήν τη στιγμή η μεγαλύτερη πρόκληση, επειδή έχει τεράστιο αντίκτυπο στις μεταφορές», υπογραμμίζει η Αντρέα Φούντερ, διευθύντρια αγορών στη σουηδική εταιρεία κατασκευής φορτηγών και μηχανημάτων Volvo. «Και αυτό σε ένα σύστημα άκρως εύθραυστο, που έχει ως αποτέλεσμα να φτάνει σ' εμάς κάθε διαταραχή. Στο παρελθόν υπήρχε η βεβαιότητα των αποθεμάτων στις αποθήκες, αλλά όχι σήμερα». Και στη Volvo λείπουν ημιαγωγοί για την κατασκευή φορτηγών. Για τη Φούντερ, που εργάζεται επί 30 χρόνια στον κλάδο, η κατάσταση είναι σαν ένα είδος ιστορικής κρίσης στον τομέα των παραδόσεων. Για τον Χέρμπερτ Ντίες, διευθύνοντα σύμβουλο της Volkswagen, αυτή τη στιγμή η κατάσταση εξακολουθεί να είναι υπό έλεγχο. Σε συνέντευξή του στο αμερικανικό τηλεοπτικό δίκτυο CNBC, επισημαίνει πως «η ζήτηση είναι σε αξιοπρεπή επίπεδα και πολλοί τομείς στη Γερμανία εξακολουθούν να έχουν πολλές παραγγελίες, αλλά πρέπει πρώτα να χωνέψουμε αυτό που συμβαίνει αυτή τη στιγμή με τον πόλεμο και με τις αλυσίδες εφοδιασμού».

«Η κατάσταση με το lockdown στην Κίνα είναι αυτήν τη στιγμή η μεγαλύτερη πρόκληση», υποστηρίζει η Αντρέα Φούντερ, διευθύντρια αγορών στη σουηδική εταιρεία κατασκευής φορτηγών και μηχανημάτων Volvo.

Ωστόσο, τα προβλήματα θα μπορούσαν επίσης να οδηγήσουν στην αναδιάρθρωση της οικονομίας προς την ψηφιοποίηση και την κλιματική αλλαγή, όπως αναφέρει η DW. Η Κριστίνα Ραάμπ, επικεφαλής της Accenture για τη Γερμανία, την Αυστρία και την Ελβετία, βλέπει, τουλάχιστον στα υψηλά κλιμάκια, να γίνονται σκέψεις προς αυτή την κατεύθυνση. «Στις επιχειρήσεις κανείς δεν υποθέτει ότι θα επιστρέψουμε σε κάποιο είδος κατάστασης όπως πριν από τον κορωνοϊό», λέει. «Μεσοπρόθεσμα, πολλές εταιρείες εξετάζουν εάν δεν θα έπρεπε να δημιουργήσουν περιφερειακές αλυσίδες εφοδιασμού και περιφερειακή παραγωγή, η οποία μπορεί να είναι πιο σταθερή σε κρίσεις, σαν έναν άσο στο μανίκι τους», τονίζει η ειδικός. «Για να είμαστε ανταγωνιστικοί πρέπει να επενδύσουμε πολλά στον αυτοματισμό, δεδομένης της έλλειψης ανθρώπινου δυναμικού».

Η Κριστίνα Ραάμπ εξηγεί ότι ένας από τους λόγους που οι επικεφαλής των εταιρειών σκέφτονται όλο και περισσότερο την τοπική παραγωγή για τοπικές αγορές, είναι ότι οι αλυσίδες εφοδιασμού για μεταφορά εμπορευματοκιβωτίων είναι αργές, όπως συμβαίνει σήμερα.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο πόλεμος απειλεί τα fish and chips

Των **ΛΟΥΣΙ ΤΑΟΥΕΡΣ** *και* **ΑΛΙΣΤΕΡ ΣΜΑΟΥΤ / REUTERS**

Στο Hooked Fish and Chips του δυτικού Λονδίνου ο Μπάλι Σινγκ καταβάλλει προσπάθειες να κρατήσει ενεργή την επιχείρησή του και μία βρετανική παράδοση, ενώ οι τιμές για τα ψάρια, τις πατάτες και το μαγειρικό λάδι, ακόμα και το αλεύρι για το κουρκούτι που χρησιμοποιείται στη συνταγή, έχουν σημειώσει άνοδο. Ο Σινγκ και οι άλλοι συνάδελφοί του στο Ηνωμένο Βασίλειο, που διατηρούσαν ακμάζουσες επιχειρήσεις με τηγανητά ψάρια και πατατάκια σε άλλες εποχές, καλούνται να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές συνέπειες του πολέμου της Ουκρανίας, της πανδημίας του κορωνοϊού και της εξόδου της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ενωση. «Οι τιμές των ψαριών έχουν αυξηθεί με τρόπο εκβιαστικό, όπως και οι τιμές του πετρελαίου, αλλά και όλα όσα πουλάμε σε όλο το φάσμα έχουν αυξηθεί», δήλωσε ο Σινγκ στο ειδησεογραφικό πρακτορείο Ρόιτερς. Κι ενώ κάποτε ο πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον είχε υποσχεθεί, κρατώντας τηγανητά ψάρια και πατατάκια στο χέρι, ότι θα επαναφέρει την παράδοση σε κανονικές συνθήκες μετά την πανδημία, τα πράγματα άλλαξαν. Η ενίσχυση των τιμών κλονίζει τη βρετανική οικονομία. Το ένα τρίτο των καταστημάτων με ψάρια και τσιπς κινδυνεύει να καταρρεύσει φέτος λόγω της «τέλειας καταιγίδας» με τις πιέσεις στις τιμές, σύμφωνα με την εταιρεία παρακολούθησης του αξιόχρεου των επιχειρήσεων, Company Debt. Σε μόλις ένα χρόνο, οι τιμές για τα αγαπημένα ψάρια της Βρετανίας, τον μπακαλιάρο και τον εγκλεφίνο (είδος μπακαλιάρου), αυξήθηκαν κατά 75%, για το πλιέλαιο κατά 60% και για το αλεύρι κατά 40%, δήλωσε η Company Debt.

Ο πληθωρισμός έφτασε στα ανώτατα επίπεδα των τελευταίων 40 ετών, στο 9% τον Απρίλιο και προβλέπεται να αυξηθεί περαιτέρω. Ο μπακαλιάρος και τα πατατάκια στο μαγαζί του Μπάλι Σινγκ κοστίζει τώρα 9,50 λίρες σε σύγκριση με τις 7,95 λίρες πριν από ένα χρόνο – εάν όλο το κόστος μετακυλίετο στους καταναλωτές η τιμή θα ήταν σχεδόν 11 λίρες. «Δυσκολευόμαστε να διατηρήσουμε τις τιμές μας λογικές και ανταγωνιστικές σε σύγκριση με άλλα εστιατόρια γρήγορου φαγητού της περιοχής, ενώ στην πραγματικότητα έχουμε δει μείωση στις πωλήσεις ψαριών και στους πελάτες», λέει ο Σινγκ. Τα τηγανητά ψάρια και τα πατατάκια έχουν θρέψει εκατομμύρια ανθρώπους από τότε που εφευρέθηκε ο συνδυασμός πριν από 160 χρόνια.

Το παραδοσιακό βρετανικό φαγητό κινδυνεύει από τις μεγάλες ανατιμήσεις.

Ορισμένες από τις πρόσφατες δυσκολίες ξεκίνησαν μετά την έξοδο της Βρετανίας από την Ε.Ε., δήλωσε η εταιρεία τράτας απομακρυσμένων υδάτων UK Fisheries. Εκτιμά ότι η ποσότητα του αρκτικού μπακαλιάρου που επιτρέπεται να αλιεύσει η Βρετανία το 2022 μειώθηκε περίπου στο 40% των επιπέδων όταν ήταν μέλος της Ε.Ε.

Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία ενίσχυσε τις τιμές των καυσίμων και της ηλεκτρικής ενέργειας, αυξάνοντας περαιτέρω το κόστος της αλίευσης και του τηγανίσματος των ψαριών. Ο πόλεμος εκτίναξε, επίσης, τις τιμές μαγειρικού λαδιού, λιπασμάτων και αλεύρου. Επιπροσθέτως, μπακαλιάρος και εγκλεφίνος προέρχονται από τη Θάλασσα Μπάρεντς, βόρεια της Νορβηγίας και της Ρωσίας, και ο πόλεμος οξύνει την αβεβαιότητα σχετικά με αυτές τις προμήθειες.

Και σαν να μην έφθανε αυτό, τον Μάρτιο η βρετανική κυβέρνηση κατέταξε τα ρωσικά λευκά ψάρια μεταξύ των αγαθών που θα επιβληθούν δασμοί 35% ως μέρος των κυρώσεων – προς το παρόν διερευνάται ο αντίκτυπος μιας τέτοιας κίνησης.

Τέλος, το πλιέλαιο είναι το βασικό γεωργικό προϊόν που εισάγει το Ηνωμένο Βασίλειο από την Ουκρανία, και η κυβέρνηση διατείνεται πως αναζητεί εναλλακτικές με διαφορετικά φυτικά έλαια, όπως εκείνο της ελαιοκράμβης από την Αυστραλία, όπου η συγκομιδή ήταν πλούσια.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Την Τετάρτη 8 Ιουνίου και ώρα 9:30πμ στις Αποθήκες των Κρατικών Αγορών & Προμηθειών, δίπλα από ΣΟΠΑΖ στη Βιομηχανική περιοχή Παλλουριώτισσας, Λευκωσία, θα διεξαχθεί Πλειστηριασμός που θα περιλαμβάνει τα εξής 13 οχήματα: 1 Θωρακισμένο Βαν ΜΕΡΣΕΝΤΕΣ και 12 AUDI A6.

Οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές μπορούν να επιθεωρήσουν τα οχήματα που βρίσκονται στο χώρο του Πλειστηριασμού δηλαδή στις Αποθήκες των Κρατικών Αγορών & Προμηθειών, από την Πέμπτη 2/6/2022 μέχρι και την Τρίτη 7/6/2022 (εκτός Σάββατο/Κυριακή) μεταξύ 8:00πμ-1:00μμ καθώς και το πρωί του Πλειστηριασμού μεταξύ 7:30-9:00πμ ΜΟΝΟ.

Για περισσότερες πληροφορίες και καταλόγους απευθύνεστε στους Δημοπράτες:

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΛΤΔ
Τ. Παπαδόπουλου 6, Άγιος Δομέτιος, Λευκωσία
(Απέναντι από ξενοδοχείο «ΑΣΤΥ»)
ΤΗΛ.: 99639733, 22778751

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2022

Αλμα επενδύσεων σε επιπλωμένα διαμερίσματα

Εταιρείες προχωρούν στην απόκτηση, ανακατασκευή και εκμετάλλευση πολυκατοικιών στο κέντρο της Αθήνας και του Πειραιά

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Πολλαπλασιάζονται οι επενδύσεις εταιρειών, ή ακόμα και ιδιωτών ξένων επενδυτών, για την απόκτηση, ανακατασκευή και εκμετάλλευση πολυκατοικιών στο κέντρο της Αθήνας. Στόχος είναι η εκμίσθωση σύγχρονων και κατά κανόνα πλήρως εξοπλισμένων κι επιπλωμένων διαμερισμάτων σε τουρίστες, φοιτητές, στελέχη επιχειρήσεων ή απλώς νέες οικογένειες και νοικοκυριά. Στο πλαίσιο αυτό, ανάλογα με το σημείο και τον χαρακτήρα που επιλέγεται για το εκάστοτε ακίνητο, προτιμάται είτε η βραχυχρόνια μίσθωση είτε άλλες μορφές προώθησης για πιο μακροχρόνια παραμονή, ακόμα και μεσιτικά γραφεία. Πρόκειται για μια νέα τάση στην αγορά κατοικίας, καθώς τα περισσότερα κτίρια διατίθενται στην αγορά πλήρως επιπλωμένα κι εξοπλισμένα, συχνά δε με παροχή υπηρεσιών.

Το fund Zoia

Από τους μεγαλύτερους επενδυτές στην αγορά κατοικίας της Αθήνας είναι το ισραηλινό επενδυτικό fund Zoia. Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της Zoia στην Ελλάδα, Σταύρο Τόλια, η εταιρεία υλοποιεί ένα ιδιαίτερα φιλόδοξο επενδυτικό πρόγραμμα, καθώς έχει αποκτήσει και διαχειρίζεται 31 κτίρια στην Αττική, εκ των οποίων το 70% αφορά αποκλειστικά διαμερίσματα. Συνολικά σχεδιάζεται η εκμετάλλευση 750 διαμερισμάτων, τα περισσότερα εξ αυτών στο κέντρο της Αθήνας. Τα 90 βρίσκονται ήδη σε λειτουργία, ενώ τα υπόλοιπα είτε ανακατασκευάζονται ήδη είτε βρίσκονται σε διαδικασία αδειοδότησης. «Πρόκειται για το μεγαλύτερο χαρτοφυλάκιο εξυπηρετούμενων διαμερισμάτων σήμερα, καθώς στοχεύουμε να μπορούμε να καλύπτουμε όλες τις ανάγκες και όλους τους πιθανούς χρήστες, από φοιτητές και νέα ζευγάρια μέχρι ξένους επαγγελματίες και τουρίστες», αναφέρει στην «Κ» ο κ. Τόλιας. Τα πρώτα ακίνητα που λειτούργησε η Zoia δεν ήταν επιπλωμένα, αλλά πλέον όλα τα διαμερισματά της θα είναι πλήρως επιπλωμένα κι εξοπλισμένα, προσφέροντας και μια σειρά από υπηρεσίες, όπως κοινόχρηστα, φύλαξη, πρόσβαση στο Διαδίκτυο, καθαρισμός του σπιτιού κατόπιν συνεννόησης ή ακόμα και χώροι αποθήκευσης εκτός του διαμερίσματος. Σε κάποια άλλα ακίνητα της εταιρείας παρέχεται και γυμναστήριο (ενσωματωμένο στην τιμή του ενοικίου), ενώ στις μελλοντικές κινήσεις της Zoia, και ανάλογα με τις δυνατότητες που προσφέρει το κάθε ακίνητο, αναμένεται να προστεθούν και άλλα χαρακτηριστικά με έμφαση στο ευ ζην, όπως σπα και ποδηλατόδρομοι (όπου υπάρχει περιβάλλων χώρος). Μάλιστα η Zoia βρίσκεται σε διαδικασία αγοράς 10 ακόμα πολυκατοικιών στην Αττική, με έμφαση στο κέντρο της Αθήνας και στον Πειραιά. Στόχος της εταιρείας είναι περιοχές που βρίσκονται κοντά στα τουριστικά αξιοθέατα, έχοντας πραγματοποιήσει μέχρι σήμερα επενδύσεις σε Κολωνάκι, Εξάρχεια, Κεραμεικό, Γκάζι, εμπορικό τρίγωνο ή σε σημεία που βρίσκονται κοντά σε σταθμούς μετρό και πανεπιστήμια, όπως π.χ. η Καλλιθέα και του Ζωγράφου. Για παράδειγμα, στην Καλλιθέα, στην οδό Σαπφούς, πλησίον του Παντείου Πανεπιστημίου, η εταιρεία έχει ανακαινίσει ένα κτίριο επιφάνειας 1.100 τ.μ., διαμορφώνοντας 24 πλήρως επιπλωμένα κι εξοπλισμένα διαμερίσματα, τα οποία εκμισθώνονται κυρίως σε φοιτητές.

Προτιμάται είτε η βραχυχρόνια μίσθωση είτε άλλες μορφές προώθησης για πιο μακροχρόνια παραμονή.

Ανάλογου προσανατολισμού είναι και ένα ακόμα κτίριο που έχει αποκτήσει και εκμεταλλεύεται η Zoia στην περιοχή του Ζωγράφου. Πρόκειται για συγκρότημα 1.124 τ.μ., που έχει διαμορφωθεί σε 18 γκαρσονιέρες/στούντιο κι απέχει 400 μέτρα από την Πανεπιστημιούπολη.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το κτίριο The Hill στη συμβολή των οδών Σαρανταπήχου και Κοσμά του Μελωδού 30, στον περιφερειακό του Λυκαβηττού. Πρόκειται για μια πολυτελή κατασκευή, που αποτελείται από εννέα διαμερίσματα ιδιαίτερου σχεδιασμού και πολυτελούς εξοπλισμού. Το ακίνητο διαθέτει κοινόχρηστη οροφή και χώρο χαλάρωσης, με θέα σε όλη την Αθήνα. Οπως σημειώνει ο κ. Τόλιας, μέχρι το ξέσπασμα της πανδημίας αξιοποιείτο για τη φιλοξενία ξένων επισκεπτών μέσω βραχυχρόνιας μίσθωσης. Εκτοτε και μέχρι σήμερα μισθώνεται με μεγαλύτερης διάρκειας συμφωνίες, π.χ. από νέα ζευγάρια ή και ξένους που εργάζονται στην Ελλάδα, ενώ πλέον πρόκειται να επιστρέψει στην αγορά των βραχυχρόνιων μισθώσεων λόγω του μεγάλου ενδιαφέροντος.

Noval Property

Ασφαλώς, σημαντική είναι η κινητικότητα και άλλων εταιρειών στον τομέα των κατοικιών. Για παράδειγμα, η Noval Property ΑΕΕΑΠ του ομίλου Βιοχάλκο ετοιμάζει μία ακόμα επένδυση στον τομέα των εξυπηρετούμενων διαμερισμάτων, μέσω της αξιοποίησης ακινήτου στην οδό Αρδηττού 40-42, στην περιοχή του Μετς.

Πρόκειται για κτίριο επιφάνειας 4.300 τ.μ., το οποίο είναι ιδιοκτησίας του Κοινωφελούς Ιδρύματος Κοινωνικού και Πολιτιστικού Εργου (ΚΙΚΠΕ) κατά 75% και κατά 25% της εταιρείας ΜΕΠΑΛ Α.Ε. Η Noval το μισθώνει από το 2019 με σύμβαση διάρκειας 15 ετών, με προοπτική ανανέωσης για άλλα 10 χρόνια, ήτοι 25 συνολικά. Στόχος της εταιρείας είναι η μετατροπή του ακινήτου σε κτίριο επιπλωμένων διαμερισμάτων που θα εκμισθώνονται σε ξένους επισκέπτες.

Premia

Αντιστοίχως, η Premia Properties ολοκλήρωσε πρόσφατα την εξαγορά τριών κτιρίων σε Κυψέλη (πλησίον της αγοράς της Κυψέλης, στην οδό Φωκίωνος Νέγρη), Θεσσαλονίκη και Πάτρα, τα οποία λειτουργούνται από τη Hamlet Student Flats ως φοιτητικές κατοικίες. Το κτίριο της Κυψέλης διαθέτει 19 διαμερίσματα, κυρίως γκαρσονιέρες των 20-25 τ.μ., με μηνιαίο ενοίκιο που κυμαίνεται μεταξύ 400 και 450 ευρώ. Στις τιμές αυτές περιλαμβάνεται όμως και το κόστος του ρεύματος και του νερού, ενώ παρέχονται επίσης ηλεκτρικές συσκευές και δωρεάν σύνδεση στο Διαδίκτυο.

Η εταιρεία σχεδιάζει να δημιουργήσει ένα χαρτοφυλάκιο 1.000 εξυπηρετούμενων διαμερισμάτων τα επόμενα χρόνια, με έμφαση σε φοιτητές, εργαζομένους και νέα ζευγάρια.

.Το ισραηλινό επενδυτικό fund Zoia έχει αποκτήσει και διαχειρίζεται 31 κτίρια στην Αττική, εκ των οποίων το 70% αφορά αποκλειστικά διαμερίσματα. Συνολικά σχεδιάζεται η εκμετάλλευση 750 διαμερισμάτων, τα περισσότερα εξ αυτών στο κέντρο της Αθήνας. Τα 90 βρίσκονται ήδη σε λειτουργία, ενώ τα υπόλοιπα είτε ανακατασκευάζονται ήδη είτε βρίσκονται σε διαδικασία αδειοδότησης.

90% των «μιλένιαλ» επιλέγει ενοικίαση

Σε πρόσφατη έρευνα που πραγματοποίησε το ελληνικό τμήμα του RICS (Royal Institute of Chartered Surveyors), με τη συμμετοχή επαγγελματιών του κλάδου, το 54,8% απάντησε ότι η πιο δημοφιλής μορφή εναλλακτικών επενδύσεων στην αγορά κατοικίας αφορά επενδύσεις με στόχο την ενοικίαση (buy to rent). Αντιστοίχως, το 31,2% θεωρεί ότι η επόμενη τάση εναλλακτικής επένδυσης αφορά την ανάπτυξη υποδομών φιλοξενίας ηλικιωμένων (senior living) και 14% την εξοχική κατοικία. Ως προς τα σημεία που προτιμούν οι επενδυτές, το 76,3% των επαγγελματιών αναφέρει τις περιοχές της Αθηναϊκής Ριβιέρας, ενώ ακολουθεί με 17,2% το κέντρο της Αθήνας.

Στην ίδια έρευνα προκύπτει ότι το 90% των εκπροσώπων της γενιάς των «μιλένιαλ», δηλαδή όσων έχουν γεννηθεί την περίοδο από το 1981 έως το 1996 και είναι ηλικίας 26-41 ετών, επιλέγει την ενοικίαση και όχι την αγορά κατοικίας για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών του. Επομένως, είναι σαφές ότι η αγορά κατοικίας στρέφεται πλέον σε λύσεις για το κοινό αυτό, κάτι που σημαίνει ότι θα αυξηθούν και οι επενδύσεις που γίνονται όχι με στόχο την πώληση, αλλά την εκμετάλλευση διαμερισμάτων.

Το πρόβλημα έγκειται στη δυσκολία των επενδυτών να αποκτήσουν αυτοτελή κτίρια, λόγω του πάγιου προβλήματος του κατακερματισμού των ιδιοκτησιών. Σύμφωνα με στελέχη της αγοράς, προς την κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να αναληφθούν πρωτοβουλίες, καθώς υπάρχουν εκατοντάδες κτίρια, διασκορπισμένα σε διάφορα σημεία της Αθήνας, τα οποία «ρημάζουν» λόγω των διαφωνιών μεταξύ των επιμέρους ιδιοκτητών ή κληρονόμων. Για παράδειγμα, μια λύση θα μπορούσε να δοθεί μέσω της αξιοποίησης ακινήτων που βρίσκονται στην κατοχή φορέων του Δημοσίου, όπως δήμοι, υπουργεία και κυρίως φορείς κοινωνικής ασφάλισης.

Στο πλαίσιο αυτό, εκτιμάται ότι στο μέλλον αρκετά ακίνητα που σήμερα λειτουργούν ως κτίρια γραφείων και έχουν κατασκευαστεί πριν από 50 και πλέον χρόνια, θα αλλάξουν χρήση και θα μετατραπούν σε διαμερίσματα.

Τα dark stores φέρνουν στο φως ξεχασμένους εμπορικούς χώρους

Υψηλή ζήτηση για αποθήκες εντός πόλης από αλυσίδες λιανικής

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ακόμα μία ευκαιρία φαίνεται πως θα έχουν οι εμπορικοί χώροι που βρίσκονται σε σημεία χαμηλής εμπορικότητας. Σύμφωνα με σχετική ανάλυση του Κωνσταντίνου Γατή, ερευνητή και ορκωτού εκτιμητή (MRICS), «η επέκταση της γεωγραφικής κάλυψης των αλυσίδων λιανικής, ώστε να εξυπηρετήσουν και τις παραδόσεις του τελευταίου μιλίου (last-mile logistics), έχει αυξήσει τη ζήτηση για ακίνητα που βρίσκονται εντός των μεγάλων αστικών κέντρων και μπορούν να αξιοποιηθούν ως αποθήκες, με στόχο τη συγκέντρωση προϊόντων και τη διανομή τους στους καταναλωτές. Πρόκειται για ακίνητα τα οποία αναπτύσσονται και χρησιμοποιούνται από τις ίδιες τις αλυσίδες, μια εξέλιξη η οποία θα δώσει μια δεύτερη ευκαιρία σε κατηγορίες ακινήτων των οποίων το μέλλον φάνταζε ιδιαίτερα δυσοίωνο», σημείωσε ο κ. Γατής στο πλαίσιο ομιλίας του στο 1ο Premium Real Estate Forum, που πραγματοποιήθηκε το Σαββατοκύριακο στο ΜΕC Παιανίας.

Οι κατηγορίες των logistics και των γραφείων παραμένουν οι δημοφιλέστερες μεταξύ των θεσμικών επενδυτών.

Σημαντικές είναι οι ανακατατάξεις και στα καταστήματα που βρίσκονται στους δημοφιλείς εμπορικούς δρόμους, καθώς παρατηρούνται σταδιακή αποχώρηση των τραπεζικών καταστημάτων και μεγάλη αύξηση της παρουσίας των αλυσίδων σούπερ μάρκετ, αλλά και μεγάλων αλυσίδων ηλεκτρονικών, που πλέον έχουν διαφοροποιημένο προϊοντικό μείγμα μέσω της προσθήκης και των λευκών συσκευών στην γκάμα τους. Στο πλαίσιο αυτό παρατηρείται η ανάγκη για καταστήματα μεγαλύτερης επιφάνειας, από όλο και περισσότερες αλυσίδες, καθώς η τάση της διευρυμένης γκάμας προϊόντων φαίνεται πως είναι πλέον κυρίαρχη στο λιανεμπόριο.

Σε κάθε περίπτωση, οι κατηγορίες των logistics και των γραφείων παραμένουν οι δημοφιλέστερες μεταξύ των θεσμικών επενδυτών. Στον τομέα των logistics, η αύξηση της ζήτησης για ενοικιάσεις χώρων και η ανοδική πορεία των τιμών πώλησης είναι χαρακτηριστικά δεδομένα, αλλά το ενδιαφέρον για τις δευτερεύουσες αγορές παραμένει χαμηλό. Οι νέες αναπτύξεις εντοπίζονται πέριξ των δύο μεγάλων αστικών κέντρων της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, και συγκεκριμένα στο Θριάσιο πεδίο και στη Σίνδο. Σύμφωνα με τον κ. Γατή, οι αγορές αυτές θα ενισχυθούν βραχυπρόθεσμα χάρη στην αναβάθμιση της θέσης της χώρας στο διεθνές διαμετακομιστικό έργο και στην είσοδο νέων επιχειρήσεων μεταφορικού έργου. Κατά τον ίδιο, ο ανοδικός κύκλος της αγοράς αυτής βρίσκεται ακόμα στην εκκίνησή του.

Οσον αφορά την αγορά γραφείων, η πολύ υψηλή επενδυτική ζήτηση είναι επίσης βασικό χαρακτηριστικό της αγοράς.

Ωστόσο αναμένονται σημαντικές γεωγραφικές ανακατατάξεις με επίκεντρο την επένδυση στο Ελληνικό. «Η πορεία των γραφείων στο Ελληνικό θα επηρεάσει συνολικά την αγορά, αποτελώντας βαρόμετρο. Αν οι χρήστες που θα μετακινηθούν εκεί (πέραν των τραπεζών που έχουν ήδη συμφωνήσει να μετακινηθούν στο Ελληνικό) είναι εταιρείες υψηλού προφίλ χωρίς παρουσία στην ελληνική αγορά, τότε οι νέοι γραφειακοί χώροι που θα αναπτυχθούν θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά με την υπόλοιπη αγορά, γεγονός που θα έχει σημαντικές δευτερογενείς επιπτώσεις τόσο στα νότια προάστια της Αττικής όσο και στις υπόλοιπες περιοχές», σημείωσε ο κ. Γατής. Το ζήτημα, δηλαδή, είναι κατά πόσον τα νέα γραφεία στο Ελληνικό θα «κανιβαλίσουν» την υπόλοιπη αγορά γραφείων, περιορίζοντας τις νέες επενδύσεις σε άλλα σημεία, ή θα μπορέσουν να προσελκύσουν νέες εταιρείες χωρίς παρουσία στην Ελλάδα μέχρι σήμερα.

Η επέκταση της γεωγραφικής κάλυψης των αλυσίδων λιανικής, ώστε να εξυπηρετήσουν και τις παραδόσεις του τελευταίου μιλίου (last-mile logistics), έχει αυξήσει τη ζήτηση για ακίνητα που βρίσκονται εντός των μεγάλων αστικών κέντρων και μπορούν να αξιοποιηθούν ως αποθήκες.

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2022

Ενας επίγειος τεχνολογικός παράδεισος

Στην «Κ» μίλησε ο Μάριος Κωνσταντινίδης, υπεύθυνος του Thinker Makerspace του Κέντρου CYENS

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Η «Κ» επισκέφθηκε το κέντρο CYENS, το οποίο βρίσκεται στην καρδιά της παλιάς Λευκωσίας, και συνάντησε τον Μάριο Κωνσταντινίδη manager του Thinker Makerspace και έναν από τους δημιουργούς του Κέντρου. Μοιάζει αντιφατικό ίσως, ένας χώρος γεμάτος με το αύριο και την τεχνολογία που φέρνει, να βρίσκεται στην καρδιά της ιστορίας της πόλης. Ο κ. Κωνσταντινίδης μας ξενάγησε στους χώρους του Thinker Maker Space, ένα από τα κομμάτια του Κέντρου CYENS, το οποίο θα μπορούσαμε να άνετα να χαρακτηρίζαμε μια τεχνολογική όαση, στην έρημο της Κύπρου... Με τον κ. Κωνσταντινίδη μιλήσαμε για νέες τεχνολογίες που είναι διαθέσιμες, όπως τρισδιάστατους εκτυπωτές, σαρωτή 3D, drones, VR oculus quest, κ.ά., αλλά και τον εκθεσιακό χώρο όπου παρουσιάζονται τα έργα που είναι δημιουργημένα από τις τεχνολογίες του Κέντρου. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το Κέντρο έχει ως βάση και τη βιωσιμότητα, που όπως λέει ο κ. Κωνσταντινίδης πρέπει να είναι αποσυνδεδεμένη από την εκτενή εκμετάλλευση πόρων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το έργο σε σχέση με την υγεία των μελισσών, που όπως εξηγεί ο κ. Κωνσταντινίδης το έργο αναπτύσσεται μέσα από το κοινό ενδιαφέρον για την υγεία του πληθυσμού των μελισσών, που μπορεί να επηρεαστεί από πολλούς παράγοντες που κυμαίνονται από ασθένειες μέχρι και τη θερμοκρασία περιβάλλοντος.

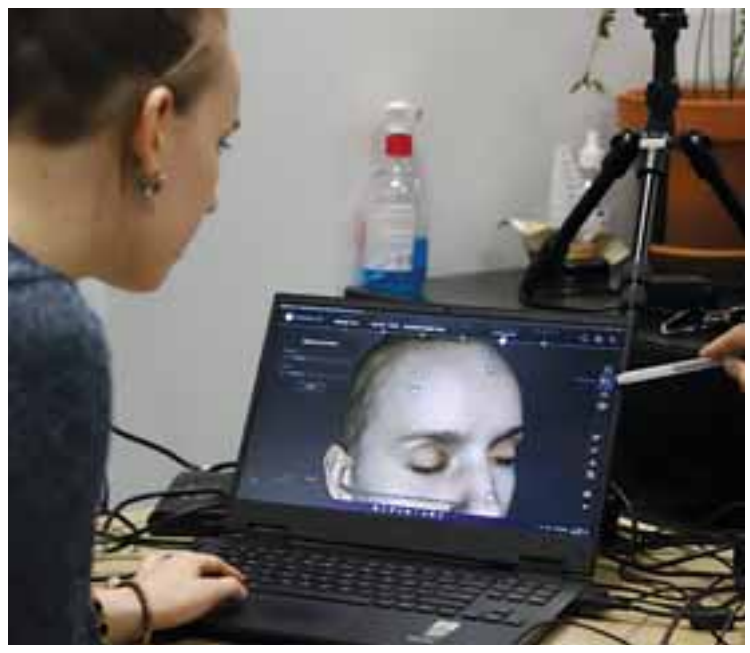

«Ένας χώρος που δραστηριοποιείται στον χώρο της έρευνας και της δημιουργίας δεν δύναται πλέον να στοχεύει μόνο προς την οικονομική ανάπτυξη, αλλά και προς μια βιωσιμότητα, αποσυνδεδεμένη από την εκτενή εκμετάλλευση πόρων» τονίζει ο Μάριος Κωνσταντινίδης στην «Κ».

«Οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός είναι πολύτιμοι για επαγγελματίες που επιδιώκουν να δοκιμάσουν και να αναπτύξουν καινοτόμες ιδέες σε διαφορετικά περιβάλλοντα».

–Μιλήστε μου για το Thinker Maker Space (TMS) του CYENS. Τι είναι αυτό που κάνετε και σε ποιους απευθύνεστε;

–Το Thinker Maker Space (TMS) είναι ένας πολυλειτουργικός δημιουργικός χώρος που υποστηρίζει ντόπιους επιχειρηματίες, σχεδιαστές, καλλιτέχνες και ερευνητές. Το TMS ανήκει στο Κέντρο Αριστείας CYENS Coe και προωθεί την τεχνολογική καινοτομία, ενθαρρύνοντας την τοπική δημιουργική κοινότητα να αναπτύξει έργα που χρησιμοποιούν τεχνικές ψηφιακής κατασκευής και ταχείας δημιουργίας πρωτοτύπων. Ο χώρος είναι ανοιχτός στο κοινό στο πλαίσιο ενός προγράμματος μελών, προσφέροντας εύκολη και δωρεάν πρόσβαση σε σύγχρονο εξοπλισμό και επαγγελματική τεχνική υποστήριξη. Διοργανώνει διάφορες εκθέσεις και παραδίδει πολυάριθμες ομιλίες και εργαστήρια. Αυτές οι πρωτοβουλίες αποτελούν σημαντικό ορόσημο και σημείο αναφοράς για τη δημιουργική κοινότητα, όχι μόνο για την Κύπρο και την Ανατολική Μεσόγειο, αλλά και διεθνώς.

–Ποιες είναι οι τεχνολογίες που χρησιμοποιείτε στο Κέντρο;

–Αν και οι τεχνολογίες που παρέχουμε στον χώρο μας είναι πολλές και καλό θα ήταν για κάποιον που ενδιαφέρεται να επισκεφθεί τον χώρο, μπορώ να σας παραθέσω τις βασικές. Παρέχουμε τρισδιάστατους εκτυπωτές (FDM) και (SLA), που εκτυπώνουν με μία γκάμα ευέλικτων νημάτων και ρητινών, για τη χρήση τους στην ταχεία δημιουργία πρωτοτύπων και κατασκευή μοντέλων μέσω προσθετικής κατασκευής και διαδοχικής πρόσθεσης επάλληλων στρώσεων υλικού. Έχουμε την προσαρμοσμένη κοπή ή σήμανση ξύλου, χαρτονιού και ακρυλικού με ακρίβεια και ευκολία, με τη βοήθεια μηχανής λέιζερ Dual head (ίνες και CO2). Επίσης, υπάρχει ποικιλία από πλακέτες μικροελεγκτών και μικροεπεξεργαστών (Arduino, Raspberry Pi, κ.λπ.), εξαρτημάτων και ανταλλακτικών. Υπάρχουν μηχανήματα και εργαλεία που σχετίζονται με την ξυλουργική (όπως κοπή, διάτρηση, λείανση, δρομολόγηση) και μεταλλουργία (συγκολλητή, μίνι τόρνο), καθώς και εξοπλισμός ήχου και ψηφιακών μέσων. Σαρωτή 3D, drones, VR oculus quest, καθώς και στούντιο φωτογραφίας.

–Έχετε αναφέρει ότι ένας από τους σημαντικούς λόγος για τη δημιουργία αυτού του Κέντρου έχει και οικολογικό χαρακτήρα. Μιλήστε μου για αυτό.

–Η κλιματική αλλαγή και η περιβαλλοντική κρίση είναι πλέον γεγονός, και αποτελούν υπαρξιακή απειλή τόσο για την Κύπρο, την Ευρώπη αλλά και τον υπόλοιπο κόσμο. Ένας χώρος που δραστηριοποιείται στον χώρο της έρευνας και της δημιουργίας δεν δύναται πλέον να στοχεύει μόνο προς την οικονομική ανάπτυξη, αλλά και προς μια βιωσιμότητα, αποσυνδεδεμένη από την εκτενή εκμετάλλευση πόρων. Η προαναφερθείσα ευαισθησία μάς οδήγησε φέτος στη δημιουργία δύο πρωτότυπων πρότζεκτ. Πρωτίστως, στη δημιουργία ενός τρισδιάστατου εκτυπωτή που μπορεί να τυπώσει πηλό, ένα άκρως ανακυκλώσιμο υλικό. Ο εκτυπωτής θα εκτίθεται για την επόμενη εβδομάδα στον εκθεσιακό μας χώρο, ως μέρος της έκθεσης «What have we got here: Materials & Objects Library», του πρότζεκτ «Turning the Wheel». Με το πέρας της έκθεσης ο εκτυπωτής θα διατίθεται στα μέλη μας για πειραματισμό με ανακυκλώσιμα και φυσικά υλικά. Κατά δεύτερον, σε συνεργασία με δύο ερευνητικές ομάδες του CYENS, τις SuPerWorld και LEAR, και το EMME-CARE Center, αναλάβαμε τον σχεδιασμό και την κατασκευή έξυπνων κυψελών, αναπτύσσοντας παράλληλα ένα σύστημα συλλογής δεδομένων. Όταν πλέον ολοκληρωθεί η κατασκευή των έξυπνων μελισσιών (smart beehives), οι συνεργάτες μας θα δουλέψουν στη διαχείριση των συλλεγόμενων δεδομένων και την εξαγωγή χρήσιμων πληροφοριών σχετικά με την υγεία της κυψέλης. Το έργο αναπτύσσεται μέσα από το κοινό ενδιαφέρον για την υγεία του πληθυσμού των μελισσών, που μπορεί να επηρεαστεί από πολλούς παράγοντες που κυμαίνονται από ασθένειες μέχρι και τη θερμοκρασία περιβάλλοντος. Επομένως, παρακολουθώντας αυτούς τους παράγοντες μπορούμε να συμπεράνουμε τις πιο ευνοϊκές συνθήκες για την τοποθέτηση των κυψελών και να διασφαλίσουμε ότι οι μέλισσες είναι όσο το δυνατόν πιο υγιείς.

–Πώς συνδέονται οι καινούργιες τεχνολογίες με τις τέχνες;

–Βοηθούν τους δημιουργούς να ανακαλύψουν νέες δεξιότητες, να πειραματιστούν με νέες ιδέες, εξοπλισμό αλλά και υλικά. Ενθαρρύνουν τον διάλογο και την αλληλεπίδραση μεταξύ επιστημών και κλάδων, καθώς και την απόκτηση γνώσεων. Πιο συγκεκριμένα, οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός είναι πολύτιμοι για επαγγελματίες που επιδιώκουν να δοκιμάσουν και να αναπτύξουν καινοτόμες ιδέες σε διαφορετικά περιβάλλοντα, καθώς και να εξερευνήσουν νέους τρόπους δημιουργίας μέσω διεπιστημονικών συνεργασιών.

–Ποια είναι κενά που παρατηρείτε σε σχέση με την τέχνη και δημιουργία στην Κύπρο και πώς αυτά μπορούν να καλυφθούν στον χώρο σας;

–Βασικά κενά που μπορούν να καλυφθούν στο Κέντρο μας είναι η έλλειψη χώρου επαγγελματικής απασχόλησης και η δυσκολία αγοράς καινοτόμου εξοπλισμού, λόγω κόστους που επιβαρύνει δυνητικά τον δημιουργό. Επιπλέον η έλλειψη χώρων για τη συστηματική προώθηση της εξέλιξη της δουλειάς των καλλιτεχνών, αλλά και η οικονομική υποστήριξη κατά τη διάρκεια της δημιουργίας και τέλος η έλλειψη επαφής με άτομα κοινού ενδιαφέροντος σε παγκόσμιο επίπεδο. Μέσω των εκθέσεων και εργαστηρίων, το ετήσιο φεστιβάλ τέχνης και τεχνολογίας Work In Progress (WIP), το πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών που διοργανώνουμε και συνεργασίες με γνωστά ιδρύματα τέχνης και κουλτούρας του εξωτερικού, έρχεται να καλυφθεί ένα μεγάλο κενό που για χρόνια υπήρχε στη χώρα μας, κάτι που παράλληλα μπορεί να μας τοποθετήσει στον ευρωπαϊκό χάρτη σαν σημείο αναφοράς.

«Οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός είναι πολύτιμοι για επαγγελματίες που επιδιώκουν να δοκιμάσουν και να αναπτύξουν καινοτόμες ιδέες σε διαφορετικά περιβάλλοντα».

"Ευχαριστούμε

για την εμπιστοσύνη σας για πάνω από 25 χρόνια.

Ευγενική υπενθύμιση όπως τερματίσετε την μεταξύ μας τραπεζική σχέση."

Μετά λύπης & χαιρετισμών,
RCB ~~Bank~~

RCB

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

29 - 4.6.22

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΠΟΙΗΣΗ

«Ψυχής μου κύματα»

Ο ηθοποιός Λευτέρης Ζαμπετάκης παρουσιάζει την πρώτη του ποιητική συλλογή «Ψυχής μου κύματα» που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Διόπτρα». Η Μαρίνα Μαλένη θα κάνει την παρουσίαση και τον συντονισμό. Η συγγραφέας και δημοσιογράφος Ελένη Ξένου θα προλογίσει ενώ οι ηθοποιοί Μίρκα Παπακωνσταντίνου και Αχιλλέας Γραμματικόπουλος θα απαγγείλουν ποιήματα από τη συλλογή του Λευτέρη Ζαμπετάκη. Δευτέρα 30 Μαΐου, ώρα 7:00 μ.μ. Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Στροβόλου, Αρχιεπισκόπου Κυπριανού 17, Στρόβολος.

ΘΕΑΤΡΟ

«Μαύρη Γαλότσα»

Παρουσιάζεται στην Κύπρο η κωμωδία της Βάσιας Αργέντη «Μαύρη Γαλότσα», μια κωμωδία σχέσεων γεμάτη γέλιο και συγκίνηση, σε σκηνοθεσία της ίδιας. Πρωταγωνιστούν οι ηθοποιοί Μίρκα Παπακωνσταντίνου, Λευτέρης Ζαμπετάκης και Κρίστι Παπαδοπούλου. Ένα ζευγάρι καθημερινό. Ένα ζευγάρι που ακροβατεί μεταξύ απόλυτης αγάπης και έρωτα από τη μία και αντικειμενικών προβλημάτων από την άλλη. Εφτά χρόνια αναμονής για την πολυπόθητη πρόταση γάμου. Ζήλιες, ασυνεννοησίες και ό,τι άλλο έχει «κληρονομήσει» ο Λευτέρης από την οικογένεια του το φέρνει στη σχέση του με την Αλκυόνη. Με κορυφαία κυριολεκτική προσθήκη στη σχέση τους, που παίρνει σάρκα και οστά.... Τη μαμά του! Μία πεθερά που φαινομενικά έρχεται απρόσκλητη για δικούς της λόγους στο σπίτι του γιου της... αλλά είναι αυτή η αλήθεια; Σκηνικά - κοστούμια: Λάκης Γενεθλής. Φωτισμοί: Alexander Jotovic. Βοηθός σκηνοθέτη: Θεώνη Φύτρου. Σύνθεση τραγουδιού παράστασης: Ανδρέας Καρανίκας. Ερμηνεία τραγουδιού παράστασης: Ελένη Καρακάση. Παραστάσεις: Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας: 2 ,3 4 Ιουνίου. Παττίχειο Θέατρο Λεμεσού: 6, 7, 8 Ιουνίου. Θέατρο Σκάλα - Λάρνακα 9 Ιουνίου. Μαρκίδειο Θέατρο - Πάφος, 10 Ιουνίου. **Εισιτήρια από το Tickethour.Com.Cy και τα Καταστήματα Acs Courier.**

ΒΙΒΛΙΟ

«Το Ταξίδι» Ευ. Μαυρουδή

Ο συγγραφέας Ευάγγελος Μαυρουδής θα παρουσιάσει το τελευταίο του ιστορικό μυθιστόρημα «Το ταξίδι, Κύπρος, 1948-Η αρχή της Οδύσσειας» (Κέδρος, 2020). Για το βιβλίο θα μιλήσουν ο δημοσιογράφος Κώστας Βενιζέλος, ο πρώην υπουργός Αντρέας Χρίστου και ο συγγραφέας. Θα συντονίσει ο δημοσιογράφος Γιάννης Αντωνίου. Στο «Ταξίδι», με κινηματογραφικό τρόπο, ο συγγραφέας μεταφέρει τον αναγνώστη στις πόλεις-σταθμούς τού ταξιδιού, παρουσιάζει τον ελληνοκυπριακό διχασμό και τις αντιπαραθέσεις με τους Τούρκους και τους Βρετανούς, συγκροτώντας μια ανάγλυφη τοιχογραφία της κυπριακής κοινωνίας, που φωτίζει την πορεία του νησιού προς την ένοπλη σύγκρουση, τον διχασμό και το αδιέξοδο. Τρίτη 7 Ιουνίου, ώρα 7:00 μ.μ. Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου, Αίθουσα Ανδρέα Πατσαλίδη, 86-90 Φανερωμένης, Λευκωσία.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Μακρυκωσταίοι και Κοντογιώργηδες»

Στις 2 Ιουνίου ξεκινάει από τη Λευκωσία το καλοκαιρινό της ταξίδι η παραγωγή του ΘΟΚ «Μακρυκωσταίοι και Κοντογιώργηδες» των Αλέκου Σακελλάριου και Χρήστου Γιαννακόπουλου, σε σκηνοθεσία Παναγιώτη Λάρκου. Μια παλιά οικογενειακή βεντέτα στοιχειώνει τις ζωές δύο απλών ανθρώπων που δεν γνωρίζονται μεταξύ τους: του Θωμά Μακρυκώστα και του Στέλιου Κοντογιώργη. Το μίσος αναζωπυρώνεται και οι δύο ήρωες δέχονται οικογενειακές πιέσεις για να αναλάβουν το χρέος της αντεκδίκησης. Διασταυρώνονται κατά τύχη σε ένα ξενοδοχείο στην Αθήνα, κι έτσι η αόρατη διαμάχη γίνεται ορατή. Θα καταφέρουν να βγουν αλώβητοι από αυτό το ξέφρενο αλληλοκυνηγητό και να γράψουν στο χιόνι την παλιά έχθρα; Ο σκηνοθέτης Παναγιώτης Λάρκου και οι συνεργάτες του, έχοντας ως σύμμαχό τους τις απίθανες καταστάσεις, το σπαρταριστό διάλογο και τον καταιγιστικό ρυθμό του έργου, ζωντανεύουν σκηνικά τις συνέπειες ενός αδικαιολόγητου εθίμου, προσφέροντας γέλιο και σατιρίζοντας ανθρώπινους τύπους και συμπεριφορές. Παίζουν: Βασίλης Βασιλάκης, Πέτρος Γιωρκάτζης, Μιχάλης Καζάκας, Ηλιάνα Κάκκουρα, Νάγια Τ. Καρακώστα, Μιχάλης Μουστάκας, Ονησίφορος Ονησιφόρου, Βασίλης Χαραλάμπους, Άγγελος Χατζημιχαήλ. Παραστάσεις: Λευκωσία, Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ΄, 2, 3 και 4 Ιουνίου. Λάρνακα. Παττίχειο Δημοτικό Αμφιθέατρο, 8 Ιουνίου. Ελεύθερη Αμμόχωστος Δημοτικό Αμφιθέατρο Δερύνειας 10 Ιουνίου 2022. Λεμεσός Δημοτικό Κηποθέατρο «Μάριος Τόκας» 17 και 18 Ιουνίου 2022, έναρξη παραστάσεων ώρα 9:00 μ.μ. **Εισιτήρια ηλεκτρονικά στη σελίδα www.thoc.org.cy, Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77772717.**

ΕΚΘΕΣΗ

45 χρόνια Γκαλερί Γκλόρια

Η Γκαλερί Γκλόρια γιορτάζει την επέτειο 45 χρόνων από την ίδρυσή της με μια ομαδική έκθεση. Κατά τη διάρκεια αυτών των 45 χρόνων η Γκαλερί Γκλόρια έχει φιλοξενήσει πέραν των 800 εκθέσεων. Στην έκθεση συμμετέχουν με έργα τους οι ακόλουθοι ζωγράφοι: Σούζαν Βάργκας, Ευγενία Βασιλούδη, Johannes Van Vugt, Γιώργος Γαβριήλ, Μύρια Γεωργίου, Ανδρέας Εφεσόπουλος, Λίζα Ζακχάροβα, Δώρος Ηρακλέους, Glyn Hughes, Κυριάκος Θεοχάρους, Umit Inatci, Ευαγόρας Καραγιώργης, Δημήτρης Καρακάσιεβ, Σταύρος Κίκας, Γιώργος Κοτσώνης, Ευάγγελος Κωνσταντέλος, Αργύρης Κωνσταντίνου, Κίκος Λανίτης, Γκαλερί Γκλόρια, Ζήνωνος Σώζου 3, Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης μέχρι 30 Ιουνίου. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22762605.**

ΧΟΡΟΣ

«Tango Legends» στο Δημοτικό Θέατρο Λατσιών

Οι Tango Legends, η φημισμένη ομάδα χορού και μουσικής ταγκό από την Αργεντινή, παρουσιάζει ένα πρόγραμμα γεμάτο πάθος και δεξιοτεχνία, το οποίο τιμά τη μνήμη του δημιουργού του Nuevo Tango, Astor Piazzolla, με αφορμή τα 30 χρόνια από τον θάνατό του. Οι παγκοσμίου φήμης χορογράφοι και χορευτές του αργεντίνικου tango, Panlo Sosa και Mariela Maldonado, μαζί με άλλους δέκα εξαιρετικούς χορευτές και μουσικούς αποκαλύπτουν με πάθος και αισθησιασμό το θρύλο του αυθεντικού tango. Σε αυτό το ταξίδι οι καλλιτέχνες μοιράζονται με το κοινό τον ανεπανάληπτο αέρα του Buenos Aires. Το κάθε χορευτικό κομμάτι που παρουσιάζουν χαρακτηρίζεται από απίστευτη αριστοτεχνία και εκρηκτικό αισθησιασμό και συνοδεύεται από τις μαγικές νότες των μουσικών, εντυπωσιακά κοστούμια και μεγάλη κομψότητα στις κινήσεις. Δημοτικό Θέατρο Λατσιών, την Δευτέρα 30 Μάιου 2022 στις 8:30 μ.μ. Λεωφόρος Γιάννου Κρανιδιώτη 57, Λατσιά, Λευκωσία. **Εισιτήρια Soldouticketbox**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Πολιτιστικό θέρος εν όψει

Εκινάει το καλοκαίρι και τα θερινά πολιτιστικά προγράμματα αρχίζουν σιγά-σιγά να διαμορφώνονται, κυρίως στα μουσικά και τα θεατρικά πράγματα, με τα πάσης φύσης φεστιβάλ και άλλες διοργανώσεις, που οσονούπω θα ξεκινήσουν να διεξάγονται. Είναι σίγουρο ότι το καλοκαίρι στην Κύπρο μπορεί να είναι πολιτιστικό, και όσες και όσοι μείνουν στη χώρα σίγουρα δεν θα βαρεθούν, αφού θα έχουν αρκετά πράγματα να δουν και να κάνουν, συνδυάζοντας τα με τις όμορφες παραλίες –όσες ακόμη έχουν μείνει άχτιστες δηλαδή– και τη δροσιά του Τροόδους και των φιλόξενων χωριών του.

Ο πολιτισμός στην Κύπρο μοιάζει να ανθεί τους θερινούς μήνες, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τον διεθνή του χαρακτήρα και αυτό ίσως είναι φυσικό, αφού όπως και ο κόσμος όλος και τα μουσικά ή τα θεατρικά σχήματα ταξιδεύουν και έτσι έχουμε την ευκαιρία να δούμε και να ακούσουμε θεάματα που τον χειμώνα –αυτόν τον χειμώνα που έχουμε τέλος πάντων– δεν τα καταφέρνουμε. Και αυτό ίσως θα πρέπει να το παρατηρήσει ο κ. Τουμαζής, ο οποίος έχει διάφορες ιδέες για το πώς η Κύπρος θα μπορέσει να προσελκύσει πολιτιστικό κεφάλαιο από το εξωτερικό και τρόπον τινά να διεθνοποιηθεί πολιτιστικά η νήσος, όπως γίνεται το καλοκαίρι.

Παρατηρώντας τα μουσικά και τα θεατρικά φεστιβάλ του καλοκαιριού τα τελευταία χρόνια σκέφτομαι ότι αυτή η διεθνοποίηση ή εξωστρέφεια ή όσμωση ιδεών μπορεί να γίνει σχετικά εύκολα, αν και είχα διατυπώσει επιφυλάξεις σε ομήγυρη φίλων και συναδέλφων προσφάτως, έχοντας στο μυαλό μου τα φληναφήματα περί κέντρου θρησκευτικού τουρισμού, εκπαιδευτικού κέντρου, ιατρικού κέντρου και άλλα παρόμοια. Το σχετικά εύκολα είναι όντως σχετικό, αλλά αισθάνομαι, έχοντας σκεφτεί περισσότερο την ως άνω συζήτηση, ότι αν το νεοσυσταθέν υφυπουργείο Πολιτισμού καταφέρει να ενισχύσει περισσότερο τις διάφορες πολιτιστικές διοργανώσεις και να συνεργαστεί περισσότερο και πιο στενά με το υφυπουργείο Τουρισμού μπορεί όντως να κάνει πολλά και ωραία, με πολλαπλά οφέλη σε πολλούς και διαφορετικούς τομείς της χώρας.

Ήδη το υπουργείο Παιδείας και οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες διοργανώνουν το Διεθνές Φεστιβάλ Κύπρια, τα οποία έχουν περιπέσει σε κάποιου είδους τέλμα, εδώ και χρόνια, και δεν αφήνουν το αποτύπωμά τους στα πολιτιστικά πράγματα και είναι πολλές φορές ως μη γενόμενα. Ωστόσο, ο θεσμός υπάρχει, οι διαδικασίες και οι σχετικοί προϋπολογισμοί επίσης, μπορεί και πρέπει λοιπόν να ενδυναμωθούν τα Κύπρια. Υπάρχουν οι καλοκαιρινές παραγωγές του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου, οι οποίες είναι δεδομένου επιπέδου και ίσως να μπορούσαν αυτές οι παραστάσεις να γίνουν αφορμή και για άλλα πράγματα, όπως για παράδειγμα οι Δράσεις στις Αποθήκες του ΘΟΚ, τον χειμώνα. Υπάρχει το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος, το οποίο εδώ και χρόνια συστήνει στο κυπριακό κοινό με τρόπο αξιοπρόσεκτο την αρχαία κωμωδία και τραγωδία και την πρόσληψή της από διεθνή θέατρα και ενίοτε από κυπριακά. Πρόκειται για έναν θεσμό που θα ήταν καλό να ενισχυθεί επίσης.

Αν πάμε στα μουσικά φεστιβάλ και εκεί δεν πρέπει να έχουμε –θεωρώ– παράπονο, τουλάχιστον μεγάλο. Ο Φέγγαρος, το Windcraft, το AfroBanana το AglanJazz, ακόμα αυτό της ΕΔΟΝ –τολμώ να πω– είναι από τα μουσικά φεστιβάλ που κάθε καλοκαίρι αφήνουν ισχυρό αποτύπωμα στα μουσικά δρώμενα της χώρας, με το line up τους, τα εργαστήρια που μερικά από αυτά διοργανώνουν. Αυτά τα φεστιβάλ γίνονται με το μεράκι των διοργανωτών, αν και υπάρχει και μια σχετική επιχορήγηση από το κράτος και αυτό είναι καλό. Φυσικά και σε αυτά τα μουσικά φεστιβάλ προστίθενται και άλλες μουσικές διοργανώσεις κυρίως καλλιτεχνών από την Ελλάδα, αλλά και κάποια φεστιβάλ που διοργανώνουν οι Δήμοι, όπως στην Πάφο ή στη Λεμεσό, που όμως μοιάζουν να είναι ειδικού σκοπού. Μουσικά λοιπόν υπάρχει χώρος για όσμωση, για παρουσίαση κυπριακών σχημάτων και αυτό είναι καλό. Παρόμοια πράγματα θα μπορούσαν να γίνουν και στον χώρο των εικαστικών, με την αποπεράτωση, ανάδειξη και λειτουργία του Πολιτιστικού Χωριού στη Λέμπα ή τη διοργάνωση μεγάλων εκθέσεων στη ΣΠΕΛ. Αλλά και στον χορό, στον κινηματογράφο και στο βιβλίο υπάρχουν πολλές δυνατότητες, υπάρχουν πρωτοβουλίες (Φεστιβάλ στη Σαλαμιού, Εναλλακτικού Κινηματογράφου, κ.λπ.).

Όλα τα παραπάνω είναι σημάδια ότι η χώρα έχει καλλιτεχνικό δυναμικό και έχει τη δυνατότητα να διοργανώνει μεγάλες και ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις, αρκεί να καταλάβουν όλοι οι εμπλεκόμενοι, Πολιτεία, φορείς και καλλιτέχνες, ότι χρειάζεται σοβαρότητα και φυσικά κεντρική οργάνωση και σχεδιασμός, και αυτό θα ήταν καλό να το λάβουν υπόψη τους όλοι όσοι ασχοληθούν με το υφυπουργείο Πολιτισμού. Σημαντικές είναι και οι συνεργασίες και ειδικά με το υφυπουργείο Τουρισμού, το οποίο από την πλευρά του θα πρέπει να κάνει πολλά περισσότερα, ώστε η εμπειρία των επισκεπτών του νησιού να περιλαμβάνει και πολιτιστικές δραστηριότητες.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Αυτό το «Γεγονός» δεν αμφισβητείται

Θα άλλαζαν, άραγε, γνώμη όσοι αρνούνται το δικαίωμα της γυναίκας στην άμβλωση, αν έβλεπαν την ταινία «Γεγονός» της Οντρέ Ντιγουάν; Βασισμένη στο ομώνυμο βιβλίο της Avi Ερνό, το οποίο με τη σειρά του βασίζεται σε προσωπικό βίωμα της συγγραφέως, πριν από σχεδόν πέντε δεκαετίες, η ταινία απέσπασε τον Χρυσό Λέοντα στο περυσινό Φεστιβάλ της Βενετίας και εγκωμιαστικές κριτικές. Δεν είναι όμως ούτε τα βραβεία ούτε οι έπαινοι, το κίνητρο για να παρακολουθήσει κανείς το «Γεγονός», που από την ερχόμενη εβδομάδα θα προβάλλεται και στην Ελλάδα. Η εφιαλτική εμπειρία της ηρωίδας, στη Γαλλία του 1963 (καθόλου παρελθόν αν σκεφτεί κανείς το ενδεχόμενο το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ να απαγορεύσει την άμβλωση ανατρέποντας ιστορική απόφαση του 1973) προκαλεί θυμό και απελπισία. Η ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη μετατρέπει το σώμα σε φυλακή και τη ζωή σε ένα απωθητικό μείγμα ανελευθερίας και υποταγής. Η σκηνοθέτις δημιουργεί από τις λέξεις, εικόνες. Η Αν, το κεντρικό πρόσωπο, είναι μια έξυπνη, πολλά υποσχόμενη φοιτήτρια που βλέπει τις πανεπιστημιακές σπουδές της σαν τη μόνη διέξοδο από το περιβάλλον μέσα στο οποίο γεννήθηκε. Προέρχεται από την εργατική τάξη, με γονείς που νιώθουν υπερήφανοι για την πρόοδό της και προσπαθούν να τη στηρίξουν. «Εκπαίδευση», όμως, και μόρφωση δεν είναι μόνο πτυχία. Η ποίηση και η λογοτεχνία, στις οποίες η Αν δείχνει να έχει έφεση, εξάλλου θέλει να γίνει συγγραφέας, την οπλίζουν με σκέψη ανοιχτή, πνεύμα που απεχθάνεται τους περιορισμούς, ορμή ζωής που πειθαρχεί αλλά δεν μπαίνει σε καλούπια.

Οταν, όμως, καταλαβαίνει ότι έχει μείνει έγκυος, τα όνειρά της μοιάζουν να διαλύονται – εκτός και αν καταφέρει να τερματίσει την εγκυμοσύνη της, κάτι που είναι παράνομο εκτός από κοινωνικά κατακριτέο στη Γαλλία του '60. Αποφασίζει λοιπόν να αψηφήσει τον νόμο, ακόμη κι αν αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ρισκάρει τη ζωή της...

«Η Οντρέ», λέει η συγγραφέας για τη σκηνοθέτιδα, «είχε το θάρρος να δείξει την απόλυτη αλήθεια»: τις βελόνες πλεξίματος (για να τραυματίσουν τη μήτρα), τη διαδικασία της παράνομης έκτρωσης από μια γυναίκα που παρέμβαινε χωρίς αναισθητικό. «Μόνο τέτοιες σοκαριστικές εικόνες μάς κάνουν να αντιληφθούμε τη φρίκη που βίωσαν τα γυναικεία σώματα, όπως και το τι συνιστούσε να κάνεις ένα βήμα πίσω», σημειώνει η Ερνό. Και η Οντρέ Ντιγουάν εξηγεί την οπτική της: «Οι πρώτες μου σκέψεις ήταν για το σώμα της νέας αυτής γυναίκας, τι αναγκάστηκε να υπομείνει από τη στιγμή που έμαθε ότι είναι έγκυος. Και το δίλημμα με το οποίο βρέθηκε αντιμέτωπη. Να ρισκάρει τη ζωή της κάνοντας έκτρωση ή να θυσιάσει το μέλλον της γεννώντας το μωρό; Δεν θα ήθελα να βρεθώ μπροστά σε ένα τέτοιο δίλημμα».

Οπως και καμία γυναίκα στον κόσμο, υποθέτουμε. Ανεξάρτητα από εποχή, κοινωνική τάξη ή ηλικία. Σήμερα, έτος 2022 του 21ου αιώνα, ένα μεγάλο μέρος του πλανήτη σαρώνεται από μισογυνικούς περιορισμούς. Σύμφωνα με το Κέντρο για τα Αναπαραγωγικά Δικαιώματα, έναν παγκόσμιο οργανισμό νομικής υπεράσπισης, υπάρχουν 24 χώρες στον κόσμο όπου η άμβλωση απαγορεύεται πλήρως (αφορά 90 εκατομμύρια γυναίκες αναπαραγωγικής ηλικίας) και 50 όπου επιτρέπεται μόνον όταν κινδυνεύει η υγεία της κυοφορούσας. Αλλού αναφέρονται μόνο στη σωματική υγεία, αλλού περιλαμβάνουν την ψυχική, αλλού και περιπτώσεις βιασμού, αιμομιξίας ή εμβρυϊκής ανωμαλίας. «Θα πεθάνουν γυναίκες» αν το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ ανατρέψει την απόφασή του (Roe v. Wade του 1973), που εγγυήθηκε το δικαίωμα της πρόσβασης στην άμβλωση, ακόμη και στις πιο συντηρητικές πολιτείες, προειδοποιεί η ιατρική επιθεώρηση The Lancet, εκτιμώντας ότι οι δικαστές «θα έχουν αίμα στα χέρια τους».

Μας αφορά εμάς εδώ, στην Ελλάδα, αυτό που συμβαίνει εκεί; Τίποτα δεν περιορίζεται στον τόπο του στον παγκοσμιοποιημένο κόσμο μας. Και η απαγόρευση της άμβλωσης έχει την επίδραση του «φαινομένου της πεταλούδας». Συμβαίνει αλλού και ανιχνεύεται στις ζωές όλων μας. Οι αντιδράσεις είναι αλυσιδωτές μαζί και οι τραυματισμοί, μερικοί ανεπανόρθωτοι, σωμάτων και θεσμών.

ΘΕΑΤΡΟ

Δεν μοιραζόμαστε εμπειρίες αλλά πληροφορίες

Η Ελένη Αναστασίου σκηνοθετεί την παράσταση «Βιομαγεία» και μιλάει στην «Κ» για τις ορμητικές ταχύτητες της εποχής μας...

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η Ελένη Αναστασίου σκηνοθετεί την παράσταση «Βιομαγεία» της Μαριάννας Κάλμπαρη με τους Ανδρέα Κουτσόφτα και Μάριαν Κυπριανού επί σκηνής. Για την επιλογή του έργου αναφέρει πως διαβάζοντας τη «Βιομαγεία» ένιωσε κάτι να την τσιγκλάει χωρίς να μπορεί απόλυτα να το εξηγήσει. «Με γοήτευσε από την αρχή η απλότητα της ουσίας του. Με τρομάζει που οι ρυθμοί και οι γρήγορες, στιγμιαίες αποφάσεις αφήνουν τους έρωτες και τις συγκινήσεις της ζωής μας να φεύγουν. Η επιλογή του έργου μάλλον ήταν μια ανάγκη να ξορκίσω αυτόν τον τρόμο. Η Ελένη λέει επίσης πως πλέον δεν μοιραζόμαστε εμπειρίες αλλά πληροφορίες σε σχέση με τα νέα μέσα και αν έχουν αλλάξει προς το θετικό την επικοινωνία των ανθρώπων, σημειώνοντας: «η ευκολία αυτή νιώθω ότι ακρωτηριάζει άλλες δυνατότητές μας».

–Κατ' αρχάς, Ελένη, γιατί διάλεξες αυτό το έργο;

–Θα έλεγα πως μάλλον το έργο διάλεξε εμάς και ίσως έτσι θα πρέπει να συμβαίνει. Διαβάσαμε με τη Μάριαν αρκετά έργα πριν καταλήξουμε. Άλλα δεν έκαναν σε μας και σε άλλα δεν κάναμε εμείς. Διαβάζοντας τη «Βιομαγεία» ένιωσα κάτι να με τσιγκλάει χωρίς να μπορώ απόλυτα να το εξηγήσω. Με γοήτευσε από την αρχή η απλότητα της ουσίας του. Με τρομάζει που οι ρυθμοί και οι γρήγορες, στιγμιαίες αποφάσεις αφήνουν τους έρωτες και τις συγκινήσεις της ζωής μας να φεύγουν. Η επιλογή του έργου μάλλον ήταν μια ανάγκη να ξορκίσω αυτόν τον τρόμο.

–Θα μπορούσες να πεις πως το θέατρο είναι μια τέχνη της δεδομένης στιγμής;

–Νιώθω πως μόνο αν είναι γέννημα της δεδομένης στιγμής μπορεί να λειτουργήσει. Θεωρώ πως το θέατρο είναι μια τέχνη του Τώρα ή του Πάντα, εφόσον υπάρξει το Αν. Αν η παράσταση τη δεδομένη στιγμή καταφέρει να ταρακουνήσει κάτι στο μέσα σου τότε έχει μεταφερθεί στο Πάντα σου. Αν όχι, τότε απλώς θα σηματοδοτήσει μια δεδομένη στιγμή που δεν θα σημαίνει τίποτα επιβεβαιώνοντας την εφήμερη φύση του.

> *«Με τρομάζει που οι ρυθμοί και οι γρήγορες, στιγμιαίες αποφάσεις αφήνουν τους έρωτες και τις συγκινήσεις της ζωής μας να φεύγουν».*

«Θεωρώ πως το θέατρο είναι μια τέχνη του Τώρα ή του Πάντα, εφόσον υπάρξει το Αν. Αν η παράσταση τη δεδομένη στιγμή καταφέρει να ταρακουνήσει κάτι στο μέσα σου τότε έχει μεταφερθεί στο Πάντα σου» λέει η Ελένη Αναστασίου που σκηνοθετεί την παράσταση «Βιομαγεία».

–Ποια είναι, άραγε τα ασήμαντα της ζωής μας;

–Θυμάμαι μικρή τη μαμά μου να λέει πως θέλει να τρώμε όλοι μαζί στο τραπέζι. Ήταν σημαντικό η οικογένεια να βρίσκεται μαζί και να μοιράζεται αυτή τη στιγμή. Κάποιος θα έλεγε σιγά και με τις δουλειές και τους χρόνους είναι δύσκολο. Κι όμως για κάποιους είναι σημαντικό και είναι σημαντικό, γιατί κρατάει ζωντανό ένα αόρατο νήμα επικοινωνίας μεταξύ μας. Πέρυσι το καλοκαίρι στο πλαίσιο μαθημάτων του Σχολείου Σκηνοθεσίας του ΔΗΠΕΘΕ Βέροιας, άκουσα τον Γιάννη Λεοντάρη να λέει πως έχουμε εξοικειωθεί με τις μεγαλύτερες καταστροφές και μας τρομάζει η τρυφερότητα. Αυτή η διαπίστωση ήταν αποκαλυπτική για μένα και αυτή η σκέψη με οδηγούσε καθ' όλη την περίοδο των προβών.

–Τελικά ο διάβολος κρύβεται στις λεπτομέρειες;

–Με κεφαλαία γράμματα θα βροντοφωνάξω «Ναι!». Στις λεπτομέρειες που χτίζουν το δρόμο έτσι ώστε τα χαμόγελα και οι ματιές να φτάσουν από το Εγώ στο Εμείς.

–Τα νέα μέσα δεν έχουν αλλάξει προς το θετικό την επικοινωνία των ανθρώπων;

–Είναι πρόοδος το γεγονός πως μπορώ να ακούσω και να δω έναν άνθρωπο στην άλλη άκρη του πλανήτη ή να μοιραστώ με τους φίλους μου ανά πάσα ώρα και στιγμή τι μου συμβαίνει. Ωστόσο, η ευκολία αυτή νιώθω ότι ακρωτηριάζει άλλες δυνατότητές μας. Κατά τη διάρκεια των προβών διαπιστώσαμε πως η γενιά των μαμάδων και των γιαγιάδων μας ήταν πολύ πιο γλαφυρές στις περιγραφές τους. Κι αυτό γιατί δεν είχαν την ευκολία της εικόνας. Έπρεπε να περιγράψουν αυτό που είδαν, να μεταφέρουν την πληροφορία με την παντελή άγνοια του ακροατή τους. Το νήμα αυτή της επικοινωνίας ξαφνικά γινόταν πιο ισχυρό, γιατί μέσω της πληροφορίας παίρνεις την εμπειρία του συνομιλητή σου και όχι αυτούσιο το γεγονός. Αυτό νιώθω πως είναι προβληματικό. Πλέον δεν μοιραζόμαστε εμπειρίες αλλά πληροφορίες.

–Αγνοούμε τον άνθρωπο δίπλα μας, φταίει η ταχύτητα της καθημερινότητας ή ο φόβος που οι κοινωνίες καλλιεργούν για το άγνωστο, το διαφορετικό, το Άλλο;

–Οι ρυθμοί και οι βεβαιότητες που προκύπτουν από την έξυπνη εποχή μας, μας οδηγούν σε βιαστικές αποφάσεις. Βρίσκεσαι σε μια κοινή παρέα με κάποι@ για πρώτη φορά, κατευθείαν θα ψάξεις ό,τι ταμπέλα μπορείς να βρεις σε facebook, instragram έτσι ώστε να σχηματίσεις το ολόγραμμα μπροστά σου. Μόλις ανακαλύψεις σε ένα σκρολάρισμα 30 δευτερολέπτων ηλικία, φύλο, σεξουαλικό προσανατολισμό, αγαπημένα εστιατόρια, αγαπημένους καλλιτέχνες και που πήγε και δεν του άρεσε έχεις βάλει wow ή next, αγνοώντας ότι αυτός ο ίδιος ο άνθρωπος βρίσκεται μπροστά σου και θα μπορούσες να ακούσεις από αυτόν πως δεν ανέβασε Έφη Θώδη γιατί του αρέσει αλλά γιατί είχε χάσει σ' ένα στοίχημα.

Πληροφορίες: «Βιομαγεία» της Μαριάννας Κάλμπαρη, σε σκηνοθεσία Ελένης Αναστασίου. Παίζουν οι Αντρέας Κουτσόφτας και Μάριαν Κυπριανού. Παραστάσεις: 26, 28 και 29 Μαΐου, 2, 3, 5, 6, 8 Ιουνίου, ώρα 8:30 μ.μ. Flea Theatre, Γιάννη Κορομία 2, Καϊμακλί, Λευκωσία.

Βρυόκαστρο Κύθνου, Ακρόπολη.

Θόλος Επιδαύρου και δίπλα το υπόγειο κτίριο που προηγήθηκε.

Ανασκαφικός πυρετός σε ολόκληρο το Αιγαίο

Αναμένονται σημαντικά ευρήματα

Στο Δεσποτικό άρχισαν οι εργασίες αναστήλωσης ήδη από τα μέσα Μαΐου.

Αστυπάλαια. Ο τεχνίτης ανασκαφής Ιωάννης Σταυλάς με τον σχεδιαστή της έρευνας Νίκο Σεπετζόγλου ανασύρουν εγχυτρικό αγγείο της έρευνας του 2021, το οποίο θα ερευνηθεί στο εργαστήριο.

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Και οι ανασκαφές αναζητούν την κανονικότητα της μετά COVID-19 εποχής. Μετά δύο χρόνια με απρόσμενα εμπόδια, περιοριστικά μέτρα και μειωμένο προσωπικό σε όσες από τις ανασκαφές πραγματοποιήθηκαν, οι αρχαιολόγοι επιστρέφουν στα ανασκαφικά μέτωπα προκειμένου να συνεχίσουν όπως προ της πανδημίας το έργο τους. Μαζί και οι φοιτητές ελληνικών και ξένων πανεπιστημίων.

Οι μεταλλάξεις του κορωνοϊού μπορεί να μην εξαφανίστηκαν εντελώς, αλλά η χαλάρωση των μέτρων επιτρέπει τη διενέργεια των ερευνών κατά τα συνήθη επιστημονικά πρότυπα. «Φέτος θα έχουμε σε πλήρη ανάπτυξη τις ανασκαφές ύστερα από δύο χρόνια», λέει στην «Κ» ο διευθυντής της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων Δημήτρης Αθανασούλης, αισιοδοξώντας ότι σε πολλές ανασκαφές «περιμένουμε εξαιρετικά σημαντικά ευρήματα».

Ο πλούτος των Κυκλάδων

Για την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων φέτος αυξάνονται τα μέτωπα των ανασκαφών. Νέα ανασκαφή ανοίγει στη Νάξο, στη θέση Κάτω Χωριά στο Κάστρο Απαλίρου (συνεργατική της Εφορείας με τη Βρετανική Σχολή Αθηνών), όπου έχει εντοπιστεί σημαντικός βυζαντινός οικισμός της πρώτης χιλιετίας. «Αναμένεται να δώσει πληροφορίες για μια δύσκολη περίοδο για το Βυζάντιο, τους μεταβατικούς αιώνες. Πρώτη φορά θα σκάψουμε έναν αγροτικό οικισμό αυτής της εποχής», επισημαίνει ο Δ. Αθανασούλης, τονίζοντας ότι και στην Τήνο ξεκινά καινούργια ανασκαφή σε συνεργασία με το Εθνικό Ιδρυμα Ερευνών (ΕΙΕ) και ένα κοινό πρόγραμμα για το βυζαντινό και μεσαιωνικό παρελθόν του νησιού. Συγκεκριμένα, σε παλαιοχριστιανική βασιλική στη θέση Ρέντια, με συνδιευθυντές τον ίδιο και την Αναστασία Γιαγκάκη από την πλευρά του ΕΙΕ.

Ενα ενδιαφέρον πιλοτικό πρόγραμμα, το «Αρχαίο όραμα», νέα τεχνολογική εφαρμογή που επιτρέπει την online μετάδοση της αρχαιολογικής έρευνας μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας, ξεκινά από τη Μύκονο. Απευθύνεται σε φοιτητές και μελετητές και αφορά το Παλαιόκαστρο στην Ανω Μερά της Μυκόνου. Σε real time θα μεταδίδεται από τη Δήλο η έρευνα στη μονόκλιτη βασιλική των μέσων του 6ου αιώνα αφιερωμένη στον Αγιο Κήρυκο. «Ασκαφο ναό όπου οι φοιτητές θα έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν όλη τη στρωματογραφία του».

Στη Σίφνο, θα ερευνηθούν σε βάθος και διεπιστημονικά για πρώτη φορά όλες οι θέσεις, με έμφαση στην προϊστορική περίοδο και στην εξόρυξη των μετάλλων του νησιού. Στην Κύθνο συνεχίζεται η ανασκαφή Βρυοκάστρου με συνδιευθυντές στην έρευνα τον Αλέξανδρο Μαζαράκη-Αινιάν, καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, και τον έφορο των αρχαιοτήτων Κυκλάδων. Ο τελευταίος συνεχίζει με τη Ζωζη Παπαδοπούλου και τη Μαρία Σιγάλα τη χαρτογράφηση των αρχαιοτήτων της μυστηριώδους και μη επισκέψιμης Ρήνειας.

Μια εξαιρετικά σημαντική ανασκαφή, διότι για πρώτη φορά αποκαλύφθηκε ότι το νησί έχει βίο τουλάχιστον 5.000 ετών, όπως τονίζει ο διευθυντής της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων, συνεχίζεται στο Κάστρο της Χώρας στη Μύκονο. Επίσης η έρευνα στο κάστρο Αντιπάρου, όπου αποκαλύφθηκε τεράστιος ενετικός πύργος. Στην Ιο, η Μαρίζα Μαρθάρη συνεχίζει στον προϊστορικό οικισμό του Σκάρκου, στη Θηρασιά οι Κώστας Σμπόνιας και Ιρις Τζαχίλη με το Πανεπιστήμιο Ιωνίου την ανασκαφή στην πρωτοκυκλαδική θέση, ενώ το φιλόδοξο πρόγραμμα της έρευνας των ακατοίκητων νησίδων των Κυκλάδων φέτος επικεντρώνεται στις νησίδες γύρω από τη Μήλο και την Κίμωλο. Για πρώτη φορά θα ερευνηθεί συστηματικά και η ακατοίκητη Πολύαιγος.

Δεσποτικό Αντιπάρου

Νωρίς άρχισε τις εργασίες στο Δεσποτικό, δυτικά της Αντιπάρου, ο Γιάννος Κουράγιος. Η συστηματική έρευνα που ξεκίνησε το 1997 στο ακατοίκητο νησί έφερε στο φως εκτεταμένη λατρευτική εγκατάσταση – τη μεγαλύτερη στις Κυκλάδες μετά εκείνη της Δήλου. Τώρα προχωρούν οι αναστηλώσεις στο ναόσχημο κτίριο Δ, λατρευτικό κτίριο του 530 π.Χ. με τέσσερις κίονες και δίρριχτη στέγη. Οι περιμετρικοί τοίχοι θα σηκωθούν σε μικρό ύψος και όχι ψηλά, όπως στην αναστήλωση που προηγήθηκε στο εστιατόριο και στον ναό. Από την περασμένη Δευτέρα στο Δεσποτικό ξεκίνησαν και οι ανασκαφές με στόχο τα κτίρια του ανατολικού συγκροτήματος, τις εντυπωσιακές δεξαμενές που αποκαλύφθηκαν πέρυσι, αλλά και τη νησίδα Τσιμηντήρι. Εκεί ήρθαν στο φως δύο μεγάλα κτίρια και ένα είδος πλατείας, που χρησιμοποιούσαν για τελετουργικούς χορούς.

Αρχαιολόγοι, ερευνητές και φοιτητές ελληνικών, αλλά και ξένων πανεπιστημίων, στη μετά COVID-19 εποχή, γυρίζουν στα σκάμματα για να αποκαλύψουν τεκμήρια πολιτιστικής κληρονομιάς.

«Το ευχάριστο είναι ότι φέτος έρχονται 40 φοιτητές από ξένα πανεπιστήμια, καθώς και Ελληνες φοιτητές από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Πάμε σε μια κανονικότητα, αλλά με προφυλάξεις». Μαζί του η Αλεξάνδρα Αλεξανδρίδου, επίκουρη καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, και η στενή συνεργάτις του Ιλια Νταϊφά από το Πανεπιστήμιο της Θεσσαλίας και βέβαια οι χορηγοί: ΑΙΓΕΑΣ ΑΜΚΕ, Ιδρυμα Π. & Α. Κανελλοπούλου, Ιδρυμα Α. Γ. Λεβέντη.

Στο νησί υπάρχουν μικρές ορατές αλλαγές. Εκτός από τη διαδρομή για τους επισκέπτες που φτάνουν στον μώλο, φέτος υπάρχει ωρομίσθιος φύλακας στον χώρο, ενώ με έξοδα του δήμου περιφράχθηκε όλη η χερσόνησος. Απομένει να ορίσει το υπουργείο Πολιτισμού εισιτήριο και, βέβαια, να λειτουργήσουν χώροι υγιεινής.

Επίδαυρος

Για πέντε εβδομάδες στο τέλος Ιουνίου ξεκινά την ανασκαφή στην περιοχή της Θόλου ο ομότιμος καθηγητής Αρχαιολογίας Βασίλης Λαμπρινουδάκης σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Αργολίδας, το Πανεπιστήμιο Αθηνών και με χρηματοδότηση του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος. Θα συνεχίσουν τέλος Αυγούστου έως τα μέσα Σεπτεμβρίου με φοιτητές και από πανεπιστήμια όπως το Πρίνστον, αλλά και Γερμανούς φοιτητές του προγράμματος Erasmus.

«Στο Ασκληπιείο πιστεύουμε ότι θα τελειώσουμε με το κτίριο, με το υπόγειο που ήταν ανέλπιστη ανακάλυψη», λέει ο ανασκαφέας. Το αρχαϊκό οικοδόμημα του 6ου π.Χ. αιώνα που οικοδομήθηκε δίπλα στην εμβληματική Θόλο, διέθετε υπόγειο χώρο αντίστοιχο του ισογείου, με ψηφιδωτό δάπεδο, κι έδωσε καινούργιες πληροφορίες. Είναι πρόδρομος της μυστηριακής Θόλου –χώρου της χθόνιας λατρείας του Ασκληπιού– και κατεδαφίστηκε όταν αποφασίστηκε να κατασκευαστεί η νέα. Ολα δείχνουν ότι ο Ασκληπιός έφθασε στην Επίδαυρο πολύ νωρίτερα από ό,τι πιστεύαμε.

Πέρυσι, η ανασκαφική ομάδα εντόπισε και τις τέσσερις πλευρές του μνημειακού υπογείου και έφτασε στη νοτιοδυτική γωνία του, όπου υπάρχει ενσωματωμένη στο καταπληκτικό μωσαϊκό δάπεδο μεγάλη λεκάνη. Προφανώς εκεί μαζεύονταν τα υγρά κάποιας τελετουργίας. Το υπόγειο αυτό είχε και σκάλα. Κάποιες «πληγές» στο δάπεδο, συμμετρικές, μαρτυρούν τη στερέωση τραπεζιών – «φέτος θα εξετάσουμε τι είδους τελετουργίες γίνονταν εκεί».

Το δεύτερο ανασκαφικό μέτωπο είναι στην πόλη της Επιδαύρου, όπου τον περασμένο Δεκέμβριο αποκαλύφθηκε γυναικείο άγαλμα φυσικού μεγέθους. Ηρθε στο φως στον χώρο της αγοράς της αρχαίας Επιδαύρου. «Οσοι έχουν περπατήσει από το λιμάνι στο μικρό θεατράκι, θα έχουν δει τα ερείπια ενός μεγάλου ρωμαϊκού κτιρίου», σχολιάζει ο κ. Λαμπρινουδάκης. «Ως εκεί φτάσαμε. Εκεί φτάνει η στοά, η οποία στη ρωμαϊκή εποχή συνδυάστηκε με τη δεξαμενή. Πίσω από τη στοά εντοπίσαμε μεγάλο άνδηρο του 4ου αι. π.Χ. και σε αυτό βρέθηκε το μαρμάρινο άγαλμα γυναίκας που χρονολογείται στους αυτοκρατορικούς ρωμαϊκούς χρόνους και πολλά αναθήματα. Φέτος θα σκάψουμε βαθύτερα».

Υπάρχει, βέβαια, και το οικοδόμημα Κρήνης κοντά στο μικρό θέατρο. Νέα στοιχεία ενθαρρύνουν την ταύτιση του συγκροτήματος με το αναφερόμενο από τον Παυσανία τέμενος του Ασκληπιού στην πόλη της Επιδαύρου.

Αστυπάλαια

Στο δύσβατο Βαθύ στης Αστυπάλαιας, ο διευθυντής της ανασκαφής Ανδρέας Βλαχόπουλος περιμένει 25 αρχαιολόγους, αρχιτέκτονες, συντηρητές και φοιτητές να ξεκινήσουν τον Ιούλιο. Ανάμεσά τους και ομάδα Βρετανών επιστημόνων. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει 15 ημέρες μελέτης του συνόλου των ευρημάτων της προηγούμενης ανασκαφικής περιόδου και έπειτα, τον Σεπτέμβριο, τρεις εβδομάδες στοχευμένης έρευνας στο πεδίο.

Δέκα χρόνια τώρα, οι αρχαιολογικές έρευνες υπό την αιγίδα της Εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας και την υποστήριξη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων είχαν εντυπωσιακά αποτελέσματα. Στις μνημειακές κατασκευές της ανατολικής ακτής του ακρωτηρίου πέρυσι αποκαλύφθηκαν νέοι άθικτοι, εγχυτρισμοί βρεφών. «Το τελευταίο που περίμενα ήταν μια λιθόστρωτη “εξέδρα” σε αυτό το πλάτωμα που βρίσκεται στο εσωτερικό του μεγάλου εντυπωσιακού αναλημματικού έργου. Σε συγκεκριμένο σημείο της βρέθηκαν σε ομάδα το ένα δίπλα στο άλλο, κολλητά, τέσσερα μεγάλα πήλινα αγγεία περίπου του 3000 π.Χ., με ταφές βρεφών. Εκεί θα εστιάσει η μικροανασκαφή υπό τον Σάιμον Χίλσον, καθηγητή Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, με τη συνδρομή της μελετήτριας Αλίκης Γιαννίκου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Σκοπός, να αποσαφηνιστεί το εν πολλοίς άγνωστο μέχρι σήμερα έθιμο ταφής στο προϊστορικό Αιγαίο», υπογραμμίζει ο ανασκαφέας.

Εξωτερικά από τα αγγεία βρέθηκαν τοποθετημένα κοχύλια και βότσαλα, επίσης καμένοι σπόροι και καρποί, πιθανόν κατάλοιπα επιτάφιων τελετών. «Δεν υπάρχουν ατομικά κτερίσματα, αλλά συλλογική τιμή. Μόνο σε μια ταφή βρήκαμε πριν από πέντε χρόνια, κοντά στο κρανίο του μωρού, μια ωραία λίθινη χάντρα. Αποχωρίζεται η κοινωνία των ζωντανών το αντικείμενο που μέχρι τότε είχε χρηστική σημασία και το καταργεί στη μνήμη του νεκρού παιδιού. Του προσφέρει κτερίσματα από το εργαλειακό απόθεμα της κοινότητας. Το γεγονός ότι μια ανασκαφή σε τέσσερα διαφορετικά σημεία του ακρωτηρίου αναδεικνύει μια τέτοια έκταση αυτού του ταφικού εθίμου, μας κάνει προσεκτικούς».

Μεγάλη έκπληξη είναι και ένα μαρμάρινο ειδώλιο νέου τύπου που βρέθηκε πέρυσι στην πάνω επιφάνεια του λιγοστού χώματος του συνόλου. Οπως μας εξηγεί ο διευθυντής της ανασκαφής και αναπληρωτής καθηγητής Προϊστορικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, «έχει την πλαστικότητα των νεολιθικών και την αφαιρετικότητα των πρωτοκυκλαδικών». Στον τόπο όπου εντοπίστηκε υπάρχουν τριγύρω βραχογραφίες πλοίων, σπειρών, ξιφών της 3ης χιλιετίας π.Χ. Υποστηρικτές της ανασκαφής είναι η ΑΙΓΕΑΣ ΑΜΚΕ του Θανάση Μαρτίνου και η Γενική Γραμματεία Αιγαίου στη Μυτιλήνη.

ΠΡΟΣΩΠΟ

Κάθε σώμα είναι ένας Τόπος εγγραφής

Η Νάγια Τ. Καρακώστα στην περφόρμανς της «τι θωρείς;» προσκαλεί το βλέμμα των θεατών να τη δουν... όπως θέλουν αυτοί

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Στο "τι θωρείς;" προσκαλώ το βλέμμα να με δει. Δεν ορίζω όμως τον τρόπο ή τον στόχο του βλέμματος αυτού. Προσκαλώ το βλέμμα να με δει όπως θέλει και να «συμπεράνει» ό,τι θέλει. Αν θέλει μπορεί να το μοιραστεί πάνω στο σώμα μου γράφοντας ή ζωγραφίζοντας» λέει η Νάγια Τ. Καρακώστα για τη διαδραστική της περφόρμανς «τι θωρείς;» στο πλαίσιο του Φεστιβάλ On Bodies της Στέγης Χορού Λευκωσίας. Η ηθοποιός αναφέρει πως κάθε σώμα είναι ένας Τόπος εγγραφής. Ένα πεδίο αέναων ανακαλύψεων και συγκρούσεων και καλεί τους θεατές να το ανακαλύψουν μαζί.

–Νάγια, υπάρχει σωστός τρόπος θέασης ενός γυμνού σώματος;

–Έχω ένα θέμα με τα δίπολα. Κάθε μορφής. Προσωπικά δεν πιστεύω ότι η θέαση ενός γυμνού σώματος ανήκει στη διπολικότητα του σωστού – λάθους, παρά στην ανάγκη που φέρει/τοποθετεί αυτό το σώμα στη δημόσια θέαση. Στην προκειμένη περίπτωση, στην περφόρμανς «τι θωρείς;» η ανάγκη αυτή ξεκίνησε από την ίδια ανάγκη που ξεκίνησαν και τα προηγούμενα μου/μας πρότζεκτ: την ανάγκη να διεκδικήσουμε και να αυτοδιαθέσουμε τα σώματά μας. Γιατί το γυμνό λοιπόν; Γιατί ήρθαν οι στιγμές που πρέπει να ξεκινήσουμε μια γιορτή. Γιορτή σωμάτων και σωματοτύπων. Γιορτή έκφρασης. Γιορτή θέασης και ανάδειξης. Και θα 'ναι μια γιορτή που θα σπάει κάθε ντροπή, ενοχή, τραύμα, ανασφάλεια. Θα 'ναι μια γιορτή γιορτινή για εμάς.

–Τόπος τζαι τοπίον εξερεύνησης λες το γυναικείο σώμα... Πόσο ανεξερεύνητο είναι;

–Κάθε σώμα είναι ένας Τόπος εγγραφής. Ένα πεδίο αέναων ανακαλύψεων και συγκρούσεων. Δράσεων, αντιδράσεων, αποτυπώσεων, επιβολών, αναβολών, δικαιωμάτων, αφηγημάτων, κυρώσεων, εξερευνήσεων, διεκδικήσεων, απολαύσεων. Στο «τι θωρείς;» προσκαλώ το βλέμμα να με δει. Δεν ορίζω όμως τον τρόπο ή τον στόχο του βλέμματος αυτού. Προσκαλώ το βλέμμα να με δει όπως θέλει και να «συμπεράνει» ό,τι θέλει. Αν θέλει μπορεί να το μοιραστεί πάνω στο σώμα μου γράφοντας ή ζωγραφίζοντας. Προσκαλώ το βλέμμα να με δει, γιατί θέλω να εξερευνήσω τα αφηγήματα που εγγράφονται στο δικό μου σώμα. Τι ορίζει και τι ορίζεται από αυτά τα αφηγήματα-βλέμματα; Ακόμη και απ' το ίδιο το βλέμμα στραμμένο στο δικό μας σώμα. Τι θέλουμε να μοιραστούμε από αυτά; Γι' αυτό έλα να το ανακαλύψουμε όλα αυτά μαζί, την Κυριακή (29 Μαΐου) που θα παρουσιαστεί η διαδραστική – αν το κοινό επιθυμεί – περφόρμανς «τι θωρείς;» στο πλαίσιο του φεστιβάλ On Bodies που διοργανώνει η Στέγη Χορού Λευκωσίας. Στην παρέα μου αυτήν τη φορά θα βρίσκεται και η υπέροχα γεμάτη εμπιστοσύνη ματιά της Άρτεμις Ευλογημένου.

«Κάθε σύγκρουση εμπεριέχει μια μετακίνηση. Μεγεθύνουμε ερωτήματα για να δημιουργήσουμε το πλαίσιο στο οποίο δύναται να μετακινηθούμε από το γνώριμο και οικείο».

«Στο "τι θωρείς;" προσκαλώ το βλέμμα να με δει. Δεν ορίζω όμως τον τρόπο ή τον στόχο του βλέμματος αυτού. Προσκαλώ το βλέμμα να με δει όπως θέλει και να «συμπεράνει» ό,τι θέλει» λέει η ηθοποιός Νάγια Τ. Καρακώστα για τη διαδραστική περφόρμανς της «τι θωρείς;».

–Στην performance σου έχεις θέσει ερωτήματα, τα έχεις απαντήσει ή αναζητείς και εσύ τις απαντήσεις;

–Ερωτήσεις ψάχνω, Αποστόλη, όχι απαντήσεις. Ως δημιουργ@ ψάχνουμε και οφείλουμε να ψάχνουμε τρόπους για να πυροδοτήσουμε ένα συμβάν που θα έλθει στη συνέχεια να συγκρουστεί με το υπάρχον –το βαθιά προσωπικό υπάρχον. Άρα ίσως το βαθιά οικουμενικό. Κάθε σύγκρουση εμπεριέχει μια μετακίνηση. Μεγεθύνουμε ερωτήματα για να δημιουργήσουμε το πλαίσιο στο οποίο δύναται να μετακινηθούμε από το γνώριμο και οικείο.

–Στις τελευταίες σου δουλειές ασχολείσαι με το γυναικείο σώμα, τι είναι αυτό που έχεις μάθει και που δεν υποψιαζόσουν για αυτό;

–Ποιο είπαμε είναι το όριο των λέξεων; (γέλια). Κάθε φορά που μιλάω για αυτά –και πίστεψέ με είναι πολύ συχνές αυτές οι φορές – νιώθω πως ανακαλύπτω και κάτι ακόμη που μου χάρισαν και μου έμαθαν αυτά τα πρότζεκτ για τα σώματά μας. Και δράττομαι της ευκαιρίας για να πω ξανά ένα εγκάρδιο ευχαριστώ σε όλες αυτές τις γυναίκες που υπήρξαν κομμάτι όλων των προηγούμενων δράσεων. Αυτό σίγουρα που μου χάρισαν και έμαθα είναι πριν απ' όλα την αναγκαιότητα του μοιράσματος εμπειριών και αποριών. Πολλές φορές ντρεπόμαστε να μιλήσουμε για τα σώματά μας και όταν κάποια σπάσει τη σιωπή αντιλαμβανόμαστε πως έχουμε ή είχαμε τις ίδιες για παράδειγμα εμπειρίες, απορίες ή σκέψεις. Έμαθα και ανακαλύπτω ακόμη τα πόσα δεν γνωρίζω για την εαυτό μου και για το σώμα μου. Ή ακόμη και το ό,τι γνώριζα μα επιβεβαίωσα πως δεν ισχύει το στερεότυπο αφήγημα που θέλει τις γυναίκες σε αντίθετες όχθες. Μαζί κολυμπάμε. Έμαθα τόσα που δεν ξέρω τι να πρωτογράψω. Και η λίστα παραμένει δυνητικά ανοιχτή...

–Αισθάνεσαι ότι κάνεις κάτι πρωτοποριακό με αυτές σου τις δουλειές; Ότι εκτίθεσαι;

–Όχι. Είναι απλώς η δικιά μου γλώσσα και το μέσο, το εργαλείο –αν θες– έκφρασης όσων με καίνε. Πρωτοποριακό κάνουν όλα αυτά τα άτομα που ασχολούνται με την επανεξέταση παγιωμένων νομοθεσιών και τη ρύθμιση των εκπαιδευτικών πλαισίων για την προώθηση της ισότητας και της συμπερίληψης. Σε όλα αυτά τα άτομα λέω και λέμε ένα τεράστιο ευχαριστώ! Είναι αυτός ο καιρός που πρέπει επιτέλους να εντοπίσουμε και να δούμε την κατάσταση κατάματα και κατάκαρδα για να την αλλάξουμε. Να τη μετακινήσουμε και αυτήν. Όπως το κοινό.

–Τέλος, έχεις έναν κόντρα ρόλο από την performance σου, αλλά και τις προηγούμενες δουλειές σου, στους Μακρυκωσταίους του ΘΟΚ... είδες κάτι άλλο στους γυναικείους ρόλους που θα κάνεις;

–Μπορεί να κάνω όπως λες «κόντρα» ρόλο γιατί αλλάζει το πλαίσιο και η αισθητική, η σκηνοθεσία και το μέσο. Παρ' όλα αυτά νομίζω η Τούλα των Μακρυκωσταίων και Κοντογιώργηδων αυτοδιαθέτει το σώμα της όπως κάθε άλλη γυναίκα που συναντάμε. Δεν τίθεται λοιπόν θέμα σύγκρισης.

Πληροφορίες: Φεστιβάλ On Bodies, Νάγια Τ. Καρακώστα, «Τι θωρείς;» Bodies on Stage (17+). Στέγη Χορού Λευκωσίας, Παρθενώνος 5, Άγιος Ανδρέας, Λευκωσία.

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

MAURITSHUIS

ΧΑΓΗ
Σε πλήρη άνθιση

Στις 6 Ιουνίου ολοκληρώνεται στο Μουσείο Mauritshuis η έκθεση «Σε πλήρη άνθιση», στην οποία παρουσιάζονται έργα ζωγραφικής με θέμα τα λουλούδια όπως τα προσέγγισαν οι Ολλανδοί ζωγράφοι κυρίως του 17ου και του 18ου αιώνα. Η τέχνη αυτή, που είναι κλασική και παραμένει αξεπέραστη, έγινε έμβλημα της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης των Κάτω Χωρών και σύμβολο του νέου αστικού πολιτισμού. Στη φωτογραφία, έργο της Ράχελ Ρόις (1700).

DEUTSCHE GRAMMOPHON

ΕΠΕΤΕΙΟΣ
Ο πατέρας του βινυλίου

Η δισκογραφική εταιρεία Deutsche Grammophon μας υπενθύμισε πρόσφατα την επέτειο από τη γέννηση του ιδρυτή της εταιρείας, Εμίλ Μπέρλινερ (1851-1929). Ο Μπέρλινερ ήταν σπουδαίος εφευρέτης – χάρη στη δική του έρευνα έχουμε τη γέννηση του δίσκου, αρχικά για γραμμόφωνο. Ηταν μια επανάσταση στη διάχυση της μουσικής και στην αντίληψη του κοινού για την πρόσβαση στον ήχο. Η Deutsche Grammophon ιδρύθηκε στο Ανόβερο το 1898.

DAS KLEINE GROSZ MUSEUM

ΒΕΡΟΛΙΝΟ
Τζορτζ Γκρος

Ενα νέο μουσείο αφιερωμένο στην τέχνη του Γερμανού ζωγράφου Τζορτζ Γκρος (1893-1959) άνοιξε πρόσφατα στο Βερολίνο. Στεγασμένο σε ένα πρώην πρατήριο βενζίνης της δεκαετίας του '50, το «Μικρό Μουσείο Γκρος» εγκαινιάστηκε με έκθεση έργων της πρώιμης περιόδου αυτού του τόσο ιδιαίτερου καλλιτέχνη. Η έκθεση παρακολουθεί την καλλιτεχνική ενηλικίωση του Γκρος στη διάρκεια της δεκαετίας του '20 και την ανάπτυξη του κοινωνικού και πολιτικού κριτηρίου του.

RIZZOLI

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
Κάλλος και αρμονία

Ανάμεσα στο 1912 και το 1968, ο Φίλιπ Τράμελ Σουτζ (1890-1982) δημιούργησε πάνω από 750 αρχιτεκτονικά έργα, επίτευγμα υψηλής καλλιέργειας, κομψότητας και ομορφιάς, όπως αναφέρει ο εκδοτικός οίκος Rizzoli. Από τις ίδιες εκδόσεις κυκλοφόρησε πρόσφατα η ανανεωμένη έκδοση του βιβλίου που είχε βγει για πρώτη φορά το 1989. Είναι μια πλήρης αναφορά και ανάλυση στο έργο του μεγαλύτερου ίσως Αμερικανού κλασικιστή του 20ού αιώνα.

FITZWILLIAM MUSEUM

ΚΕΜΠΡΙΤΖ
Νέο απόκτημα

Το Μουσείο Φιτζγουίλιαμ στο Κέμπριτζ της Μασαχουσέτης ανακοίνωσε την απόκτηση ενός σημαντικού έργου τέχνης. Πρόκειται για το έργο της Βρετανίδας ζωγράφου Γουίνιφρεντ Νικολσον (1893-1981) στο οποίο έχει ζωγραφίσει τον άντρα της και τον γιο της με τίτλο «Πατέρας και γιος». Ο σύζυγός της ήταν ο εξίσου σπουδαίος ζωγράφος Μπεν Νικολσον. Η κόρη της Γουινιφρεντ και του Μπεν, Κέιτ Νικολσον (1929-2019), ήταν επίσης ζωγράφος.

NOLWEN CIFUENTES / THE NEW YORK TIMES

Η καλλιτέχνις Αλισον Σάαρ δίπλα στο γλυπτό της Λορέν Χάνσμπερι.

Ενα νέο γλυπτό στη Νέα Υόρκη τιμά τη μνήμη της Λορέν Χάνσμπερι

Στις 9 Ιουνίου θα αποκαλυφθεί στην Τάιμς Σκουέαρ της Νέας Υόρκης ένα νέο γλυπτό δημόσιας τέχνης, που έρχεται να αποτίσει φόρο τιμής σε μια σπουδαία γυναίκα, αλλά και να θέσει εκ νέου ζητήματα αξιών και ιεραρχήσεων. Αφιερωμένο στην Αφροαμερικανίδα θεατρική συγγραφέα και ακτιβίστρια Λορέν Χάνσμπερι (1930-1965), το γλυπτό είναι έργο της Αλισον Σάαρ, η οποία ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση να αποδώσει το αδέσμευτο πνεύμα της πρόωρα χαμένης συγγραφέως σε ένα έργο τέχνης που θα κάνει τον διαβάτη να ανακόπτει τον βηματισμό του και να το περιεργάζεται. Γι' αυτό και γύρω από το άγαλμα θα υπάρχουν πέντε μετακινούμενες καρέκλες από ορείχαλκο, στις οποίες ο κόσμος θα μπορεί να κάθεται «και να σκέφτεται ή να συζητάει» δίπλα στη Λορέν Χάνσμπερι. Η εποχή μας αποκαθιστά αδικίες. Η Χάνσμπερι, γεννημένη στο Σικάγο, υπήρξε η πρώτη Αφροαμερικανίδα θεατρική συγγραφέας, έργο της οποίας ανέβηκε στο Μπρόντγουεϊ το 1959. Ηταν το «Σταφύλι στον ήλιο», ένα πολύ δυνατό έργο, στο οποίο πρωταγωνίστησε αρχικά στη θεατρική και λίγο αργότερα στην κινηματογραφική μεταφορά του ο Σίντνεϊ Πουατιέ. Οι κριτικές ήταν διθυραμβικές. Το «Σταφύλι στον ήλιο» είναι εν μέρει αυτοβιογραφικό. Αναφέρεται σε μια οικογένεια Αφροαμερικανών που ζουν στο Σικάγο μια καθημερινότητα γεμάτη αποκλεισμούς. Τι συμβαίνει όμως όταν μετά τον θάνατο του πατέρα της οικογένειας, το ποσό που εισπράττει η οικογένεια γίνεται αιτία για ένα γενικό αναστοχασμό πάνω στην ανάγκη, την επιθυμία και τη διάψευση. Η Λορέν Χάνσμπερι πέθανε νεότατη από καρκίνο στο πάγκρεας, αλλά με το έργο της είχε κερδίσει υστεροφημία. Εγραψε και άλλα θεατρικά, αλλά το «Σταφύλι στον ήλιο» την καθιέρωσε. Γυναίκα ομοφυλόφιλη, παντρεμένη με τον εκδότη Ρόμπερτ Νεμίροφ, από το 1953 έως το 1962, η Χάνσμπερι τοποθετήθηκε δημόσια για τον σεξουαλικό προσανατολισμό της και συνδέθηκε και με άλλους Αφροαμερικανούς διανοουμένους της δεκαετίας του 1960. Η ιδέα για να δημιουργηθεί ένα γλυπτό που θα εξασφαλίσει την αθανασία της ανήκει στη θεατρική συγγραφέα Λιν Νοτάζ, βραβευμένη δύο φορές με Πούλιτζερ. Είναι μια πρωτοβουλία που αναπτύχθηκε από κοινού με την Τζούλια Τζόρνταν, εκτελεστική διευθύντρια των βραβείων Λίλι, τα οποία τιμούν γυναίκες που διακρίνονται σε οποιονδήποτε τομέα του θεάτρου. Με την ευκαιρία της αποκάλυψης του νέου γλυπτού, θα ανακοινωθούν και ετήσιες υποτροφίες για νέους συγγραφείς. Στα αποκαλυπτήρια θα παρευρεθεί και η αδελφή της Χάνσμπερι, 99 ετών σήμερα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Η αιώνια περιστροφή

Το Ικόνιο φλέγεται τον Ιούλιο. Ομως ο κύριος Γκρι επισκέπτεται το τέμενος του Τζελαλεδίν Ρουμί, ή Μουσείο του Μεβλανά, όπου και η σαρκοφάγος του σούφι ποιητή Ρούμι. Ιδρυσε το τάγμα των περιστρεφόμενων δερβίσηδων ή Μεβλεβήδων το 1220. Γεννημένος στο βόρειο Αφγανιστάν, ο Μεβλανά έφτασε στο Ικόνιο μέσω Βαγδάτης και Δαμασκού.

Μπροστά στις σαρκοφάγους, επισκέπτες από διάφορα μέρη της Τουρκίας προσεύχονται πυρετικά. Ο κύριος Γκρι τους κοιτά και θυμάται τον Μίρτσεα Ελιάντε: παραδομένοι στον Δημιουργό, έτοιμοι να κοιτάξουν πίσω από τον θραυσματικό κόσμο που τους περιβάλλει και να αποκτήσουν θέαση της υπερβατικής πραγματικότητας. Αυτό το φοβερό κυνηγητό που κρύβει μιαν άλλη δίψα κάτω απ' τον ήλιο.

Η επανάληψη, η αναπνοή, τα τύμπανα, το λίκνισμα του κορμιού, όλα οδηγούν τον δερβίση σε έκσταση.

Η πιο μεγάλη από τις σαρκοφάγους είναι αυτή του Ρουμί: στην κορυφή της δεσπόζει το δερβίσικο σαρίκι. Γι' αυτό ειδικά ταξίδεψε έως εδώ το 1996 ο Αγγλος συγγραφέας Τζέρεμι Σιλ κι έγραψε το βιβλίο «A fez of the heart».

Εκεί μας πληροφορεί ότι ο Κεμάλ περιόρισε τους δερβίσηδες, επιτρέποντάς τους να επιδίδονται στους εκστατικούς περιστροφικούς χορούς τους σε συγκεκριμένα φεστιβάλ κάθε Δεκέμβριο στο Ικόνιο. Ο Τουργκούτ Οζάλ έδωσε για πρώτη φορά περισσότερες ελευθερίες το 1989.

Το στροβίλισμα των σούφι. Ο Τζελαλεδίν Ρουμί ίδρυσε το τάγμα των περιστρεφόμενων δερβίσηδων ή Μεβλεβήδων το 1220 στο Ικόνιο της Τουρκίας.

Καθώς ο κύριος Γκρι περιφέρεται στον ιερό χώρο, θυμάται τον πύργο των Αέρηδων στη Ρωμαϊκή Αγορά της Αθήνας, που επί οθωμανικής κατοχής είχε μετατραπεί σε τεκέ με περιστρεφόμενους δερβίσηδες.

Θυμάται ακόμα τον Μίρτσεα Ελιάντε όταν έγραφε για το δικρ: σημαίνει υπενθύμιση και συνδέεται με την πολύωρη ρυθμική επανάληψη του ονόματος του Θεού και του προφήτη Μωάμεθ. Η επανάληψη, η αναπνοή, τα τύμπανα, το λίκνισμα του κορμιού, όλα οδηγούν τον δερβίση σε έκσταση.

Ο κύριος Γκρι βγαίνει έξω, στον πυρωμένο, ανελέητο ήλιο. Στον εξωτικό κήπο που απλώνεται, μερικοί ακόμα τύμβοι και μια κυκλική πηγή με βρύσες που τρέχουν ασταμάτητα. Γερτοί, σκυφτοί και γονατιστοί άνδρες πλένουν τα πόδια και τα πρόσωπά τους στη λυτρωτική, δροσερή σκιά της.

Σκέφτεται το σέμα: το αγγελικό, και δαιμονικό μαζί, στροβίλισμα των δερβίσηδων. Ο Σιλ παραπέμπει στην επιστημονική έννοια της περιστροφής. Υποτίθεται ότι καταλαμβάνει θεμελιώδη θέση στην ανθρώπινη ύπαρξη: ηλεκτρόνια, πρωτόνια, νετρόνια, όλα περιστρέφονται αέναα γύρω από τον πυρήνα του ατόμου. Το ίδιο το αίμα στις φλέβες στροβιλίζεται ακατάπαυστα, η ίδια η ύπαρξη, καθώς έρχεται στη Γη (που, ναι, στροβιλίζεται και αυτή μαζί με τους άλλους πλανήτες, τους κομήτες, τον Ηλιο, ολόκληρο τον γαλαξία) και φεύγει από αυτή για τους ουρανούς. Τα πάντα, στροβίλισμα στον αιώνα τον άπαντα.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Φίλτρα... άφιλτρα

Ζούμε την εποχή των φίλτρων, παρά του ότι όλα μοιάζουν αυθόρμητα. Συναισθήματα, σκέψεις, δράσεις ακόμα και τοποθετήσεις φιλτράρονται με έναν εντυπωσιακό τρόπο καμιά φορά, σε σημείο όπου η απόσταση παγώνει. Φυσικά τα χρειαζόμαστε τα φίλτρα. Πώς για παράδειγμα να εκτεθούμε αυτές τις μέρες του πρόωρου καύσωνα, χωρίς αντηλιακό φίλτρο. Το να καεί κάποιος είναι επιζήμιο για την υγεία του. Και είναι αρκετά ειρωνικό, ότι η προστασία της ατομικής ζωής είναι πάντα το πρόταγμα, στο γύρισμα ενός αιώνα που ξεκινάει με παγκόσμιες καταστροφές.

Υπάρχουν πάντα οι αναγωγές στην καθημερινή ψηφιακή μας ζωή. Φίλτρα τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιούν σωρευτικά και οι χρήστες στα social media. Στο Instagram για παράδειγμα δεν είναι λίγες οι γυναίκες (αλλά και άνδρες) ανεξαρτήτως ηλικίας που τα χρησιμοποιούν. Παραδοσιακά επαγγέλματα του φωτογράφου, του μακιγιέρ, ακόμα και του φωτιστή, έχουν αντικατασταθεί από πλήθος φίλτρων που παρέχουν σε οικιακούς χρήστες τη δυνατότητα να φωτογραφηθούν προσεγγίζοντας την τελειότητα που αναζητούν. Η ομορφιά, η νεότητα, η βελτίωση του σώματος, του χρώματος του προσώπου, των ματιών, των ζυγωματικών επιδιώκονται με ασφαλή και πετυχημένα αποτελέσματα.

Φίλτρα, όμως, χρησιμοποιούν και πολλοί λόγιοι, διανοούμενοι, συγγραφείς, πολιτικοί στον λόγο και στις γραφές τους, με έναν τρόπο να καλλωπίζουν τις λέξεις και να ζαλίζουν τον αναγνώστη και θεατή, χωρίς απαραίτητα να φτάνουν στην ουσία, που είναι κάτι που έχει ανάγκη να κρατήσει κάποιος διαβάζοντάς τους. Ολα αυτά παρατηρούνται σε μια εποχή διατράνωσης του οικείου, όπου τα όρια καταλύονται με μεγαλύτερη ευκολία από το παρελθόν, η χρήση ακόμα και του πληθυντικού βαραίνει δυσανάλογα, οι ταυτίσεις ορίζονται καθολικά και οι ενδιάμεσες γραμμές δεν μπορούν να γίνουν σεβαστές. Είναι η εποχή όπου επιτρέπουμε να δει ο άλλος στοιχεία της ωμής μας πραγματικότητας και γινόμαστε και εμείς μάρτυρες κτηνωδιών, αστικών οικογενειακών εγκλημάτων αλλά και καταστροφικού πολέμου.

EPA/SEDAT SUNA

Ουκρανοί στρατιώτες στο Μικολάεφ. Τελευταία μας κάνει εντύπωση που μερικοί άνθρωποι υπερασπίζονται την πατρίδα τους. Τι πάει να πει, άλλωστε, αγαπώ την πατρίδα μου; Φαίνεται ότι το έχουμε ξεχάσει.

Ο άνθρωπος έχει μικρές δυνατότητες σύλληψης του κόσμου, φαντασία όμως απεριόριστη.

Οταν όμως ερχόμαστε σε επαφή με την άφιλτρη δυσάρεστη και οδυνηρή πραγματικότητα, τότε πολλές φορές αναρωτιόμαστε, ίσως εμποτισμένοι από τη φιλτραρισμένη σκέψη μας, από την ανάγκη μιας αποφυγής να εξαπατηθούμε μάλλον, τι είναι αλήθεια και τι ψέμα; Τι από αυτά που βλέπουμε ή ζούμε είναι αληθινό; Το ζήσαμε πολύ πρόσφατα με την έναρξη της πανδημίας, όταν ακούγαμε από πλήθος φωνών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ίσως σε αμφιβόλου ποιότητας ειδησεογραφικές ιστοσελίδες, ότι οι πρώτοι νεκροί της πανδημίας ήταν ηθοποιοί. Η παρανοϊκότητα λειτουργεί ως ένα ισχυρό φίλτρο στη σκέψη, γιατί έχει γαλουχηθεί αρκετός κόσμος συστηματικά με συνωμοσίες, με καχύποπτες σκέψεις, ότι κάτι από κάτω μαγειρεύεται, κάποιος επιθυμεί να μας χειραγωγήσει, ο Μεγάλος Αδερφός, ο Μπιλ Γκέιτς, ο Ελον Μασκ ή ακόμα ο Θεός Ηλιος που έχει στο μυαλό του κάτι σατανικό για την ανθρωπότητα. Τα παραδείγματα είναι άπειρα. Πρόσφατα είδαμε τη φωτογραφία μιας γυναίκας χτυπημένης από βόμβα, σε προχωρημένη εγκυμοσύνη στον πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, και την επόμενη μέρα ήρθε στην επικαιρότητα μια άλλη φωτογραφία, της ίδιας γυναίκας όμορφης και ζωντανής, επιχειρώντας να αποδειχθεί ότι και η ίδια φίλτρα χρησιμοποίησε, όλο αυτό είναι ένα ψέμα.

Το μόνο που δεν χρειάζεται να φιλτράρουμε φυσικά είναι το πόσο έχει προχωρήσει η τεχνολογία, και εάν είναι προς όφελός μας πάντα, ενώ αμφιβάλλουμε ολοένα και περισσότερο για την ανθρώπινη διάσταση, τον ανθρώπινο πόνο, την ανθρώπινη ανάγκη. Είναι γεγονός ότι κανείς δεν μπορεί να είναι βέβαιος για τίποτα. Το οδυνηρό είναι ότι ο άνθρωπος έχει μικρές δυνατότητες σύλληψης του κόσμου, φαντασία όμως απεριόριστη. Και φυσικά τα φίλτρα είναι χρήσιμα. Είναι η προστασία του ανθρώπου από το ωμό, το αδιαμεσολάβητο. Το ασυνείδητο στον ψυχισμό αναδύεται στο προσυνειδητό με συμβολισμούς, εικόνες, αναπαραστάσεις, όνειρα, λέξεις, συνειρμούς, πίεση για να υπενθυμίσει την παρουσία του. Φιλτράρεται όμως μέσα από τη δομή του ψυχισμού για να κατασκευάσει την προστασία της ανθρώπινης συνειδητότητας και να γίνει αντικείμενο επεξεργασίας, και διαχείρισης. Οι άμυνες του ψυχισμού είναι χρήσιμες και ωφέλιμες, όπως το φίλτρο που μας προστατεύει από την ηλικιακή ακτινοβολία. Ο ήλιος όμως είναι η ζωή και αυτό συχνά το ξεχνάμε. Οπως θα έπρεπε να αναρωτιόμαστε εάν τα φίλτρα μας τίθενται στην υπηρεσία της εγγύτητας, της συναισθηματικής βίωσης της σχέσης. Και εντέλει στην υπηρεσία της ζωής. Μία από τις δυσκολίες που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε είναι να ξαναορίσουμε το ανθρώπινο. Γαλουχηθήκαμε σε πλήθος φαντασιώσεων, τη στιγμή που οι άνθρωποι δυσκολεύονται να συνυπάρξουν. Και ενώ η επιθυμία είναι η συμπόρευση, εντούτοις η φιλτραρισμένη και εξ αποστάσεως επαφή ίσως κρίνεται πιο βολική στις μέρες μας.

Τελευταία μας κάνει εντύπωση που μερικοί άνθρωποι υπερασπίζονται την πατρίδα τους. Τι πάει να πει άλλωστε αγαπώ την πατρίδα μου; Φαίνεται ότι το έχουμε ξεχάσει. Θυμόμαστε μόνον τι δεν μας έχει δώσει και γκρινιάζουμε. Οπως συμβαίνει και στις σχέσεις άλλωστε. Και εάν αυτή διακινδύνευε; Εμείς τι θα κάναμε; Θα αντιδρούσαμε με επίγνωση της ιερότητας αυτού που είναι πιο σημαντικό από εμάς, ή θα αλειφόμασταν με «φίλτρα υποτιθέμενης αυτο-προστασίας» και λακίζοντας θα λέγαμε, ναι μεν αλλά...

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Προσωπική και δημόσια ιστορία

CHRISTOPHE BOLTANSKI
Στα ίχνη της
μτφρ. Μιχάλης Μπτσός
εκδ. Πόλις, **σελ.** 301

Βγαίνεις από τα σπλάχνα της. Σε μεγαλώνει, περνάς δύο δεκαετίες κοντά της, ενηλικιώνεσαι κι απομακρύνεσαι. Κάνεις τη ζωή σου, κάνει τη δική της. Και σαν πεθάνει, ξεκινάς έναν αγώνα να καταλάβεις ποια ήταν – γιατί όλα τα χρόνια που ήσουν δίπλα της ήταν απόμακρη και ακατανόητη. Η μάνα σου. Αυτή είναι η αυτοβιογραφική ιστορία του Γάλλου δημοσιογράφου Κριστόφ Μπολτανσκί (γ. 1962). Μια ιστορία γεμάτη ερωτήματα και υφέρπουσα μελαγχολία· δεν θα έλεγα γραμμένη με αγάπη, αλλά δοσμένη με ευαισθησία και κατανόηση· και με μιαν άλλη βαθιά απορία· τι ήταν η δραματική ιστορία που έζησε η χώρα σου για οκτώ ολόκληρα χρόνια (1954-1962), τι σήμαινε ο τραυματικός γαλλοαλγερινός πόλεμος; Διότι η μητέρα που πέθανε στο ασφυκτικό της διαμέρισμα, κατάκοιτη ανάμεσα σε εφημερίδες και σκουπίδια, υπήρξε στα φοιτητικά της χρόνια δραστήριο στέλεχος της αντίστασης. Γιος του κοινωνιολόγου Λικ Μπολτανσκί, στέλεχος της Liberation και του Nouvel Observateur, ο συγγραφέας χτυπάει όλες τις δυνατές πόρτες. Ετσι το πεζογράφημα εναλλάσσει εξιστορήσεις από το παρελθόν με εξιστορήσεις απ' το παρόν· έρευνα του Τύπου με αναδιφήσεις αρχείων· και μαρτυρίες συγγενών, γειτόνων και γιατρών με τις προσωπικές του αναμνήσεις. Η ιστορία έχει σασπένς – και γιατί σιγά σιγά αποκαλύπτει τις απροσδόκητες όψεις ενός ανθρώπου που υπήρξε και νωχελικός, και γωνιώδης όπως η μητέρα του. Αλλά και γιατί η ιστορία καλείται να επινοήσει τον εαυτό της. Από το αυτονόητο σύνολο που αποτελεί μια ζωή στην οποία δεν έχουν συμβεί πολλά θεαματικά εξωτερικά γεγονότα, ο συγγραφέας καλείται να ξεχωρίσει εκείνα όπου σημειώνονται αόρατες καμπές, δυσδιάκριτες ανατροπές κι αθέατες κορυφώσεις. Πώς κάνουμε τη ζωή μας μυθιστόρημα όταν λίγα είναι τα αξιομνημόνευτα, αλλά στο εσωτερικό πεδίο συμβαίνουν αμέτρητης ισχύος κραδασμοί, ισοπεδωτικοί κλονισμοί και ασύλληπτης έντασης αναταράξεις; Ο Κριστόφ Μπολτανσκί γνωρίζει τον τρόπο. Με έργα για την αιματηρή σκηνή της Μέσης Ανατολής και για τη σύγχρονη μεταποιοικιακή σκλαβιά όσων εργάζονται στα αφρικανικά μεταλλεία, αλλά και με την «Κρυψώνα», ένα μυθιστόρημα που το 2015 τιμήθηκε με το βραβείο Femina, γνωρίζει την τέχνη της αφήγησης. Με γλώσσα κοφτή, περισσότερο στοχαστική και όχι ασθματική, με παρομοιώσεις και μεταφορές και με μοντάζ αμφίδρομης πορείας στον χρόνο δημιουργεί τον ρυθμό της έρευνας. Μιλάει έτσι για τη Φρανσουάζ, μια προσωπικότητα που υπήρξε κόρη δύσκολης μάνας· άριστη φοιτήτρια που στα μισά εγκαταλείπει τις σπουδές· που έγινε στέλεχος δικτύου βαθιάς παρανομίας εναντίον της χώρας της στον γαλλοαλγερινό πόλεμο χωρίς να προκύπτει το κίνητρο· που παντρεύτηκε, χώρισε και μεγάλωσε δύο παιδιά· που ήταν εντελώς παθητική αλλά κάποια στιγμή δραστήριο στέλεχος εμπορικής επιχείρησης· και που πριν αποσυρθεί στην ολοκληρωτική της μοναξιά –έβγαινε με τον σκύλο της βράδυ για να μη βλέπει άλλους ανθρώπους– υπήρξε ακούραστη ακτιβίστρια σε εθελοντικές κοινωφελείς οργανώσεις. Και η πιο μεγάλη ανακάλυψη, ότι αυτή η άγνωστη έγραφε αστυνομικά που τα άφηνε ημιτελή μόλις τα είχε στήσει. «Στα ίχνη της», που είναι συναρπαστικό ανάγνωσμα, ο Κριστόφ Μπολτανσκί σκιαγραφεί όψεις της ακατανόητης γυναίκας που υπήρξε η μητέρα του για να συμφιλιωθεί μαζί της. Και παράλληλα ιχνογραφεί το Παρίσι των δεκαετιών του '50 και '60 με τα μπιστρό πλάι στο πανεπιστήμιο, με τα τούβλινα σπίτια σε αδιέξοδα πνιγμένα στις γλυσίνες· και το Παρίσι των δικών μας ημερών, με τους ουρανοξύστες, τα ATMs και τα τεράστια εμπορικά κέντρα. Και, τέλος, το Παρίσι σε μια δύσκολη στιγμή, όταν γκρεμίζεται η Τέταρτη Γαλλική Δημοκρατία. Προσωπική, οικογενειακή και δημόσια ιστορία ξετυλίγονται εμπρός μας με γνώση και χάρη.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΝΙΚΟΛΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Ο Νικόλας Κυριάκου είναι νομικός. Διετέλεσε μέλος της ομάδας στήριξης του Ελληνοκύπριου διαπραγματευτή και συμμετείχε στις διαπραγματεύσεις που έγιναν στο Μον Πελεράν Ι, στη Γενεύη και το Κραν Μοντανά. Το βιβλίο του «10+1 μύθοι για το Κυπριακό» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψηφίδες και είναι το δεύτερο στην Κυπρολογική Σειρά «Ρότσος». Το βιβλίο του αποτελεί ένα εγχειρίδιο γύρω από το Κυπριακό και τους μύθους που έχουν κτιστεί όλα αυτά τα χρόνια.

- Ποια βιβλία έχετε αυτό τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
- Διαβάζω λίγες σελίδες εναλλάξ από το «Tyranny of merit» του Michael Sandel και το «Aftermath» του Harald Jähner. Το πρώτο είναι ένα δοκίμιο για την έννοια της αξιοκρατίας και το δεύτερο για τα μεταπολεμικά χρόνια στη Γερμανία.
- Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
- Δεν ταυτίστηκα ποτέ με αυτό τον τρόπο, ίσως να είναι αδυναμία μου.
-Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε;
- Τη Λουΐζα Παπαλοΐζου γιατί υποψιάζομαι ότι μοιραζόμαστε μια συγκεκριμένη αίσθηση της Κύπρου, τον Juan Gabriel Vasquez επειδή τα παιχνίδια της μνήμης που παίζει μου είναι γνώριμα και τον Σταύρο Ζουμπουλάκη για να μιλήσουμε για την ηθική συγκρότηση του ανθρώπου. Ελπίζω να δεχθούν.
-Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
-Από επαγγελματική διαστροφή θα ρωτούσα πώς ορίζεται ένα κλασικό βιβλίο. Χάριν απάντησης: «Το μηδέν και το άπειρο», του Άρθουρ Κέσλερ.
-Σε ποιο κλασικό βιβλίο ανατρέχετε;
-Πάσχω από δύο σύνδρομα: παραρμητικές αγορές βιβλίων σε κάθε ευκαιρία, που έχει οδηγήσει σε ράφια αδιάβαστων βιβλίων και ανάγνωση βιβλίων μόνο μία φορά ώστε να μπορέσω να διαβάσω τα νέα βιβλία. Έτσι, δεν ανατρέχω σε παλιά αναγνώσματα.
-Ο μύθος στην ελληνική ιστορία πάντα συνέπαιρνε τους αναγνώστες. Εσείς βεβαίως επιλέγετε να τον χρησιμοποιήσετε αρνητικά...
-Νομίζω ο μύθος είχε μια μεταπλαστική και παιδευτική λειτουργία, με ηθικό περιεχόμενο. Δεν πιστεύω ότι έχει εγγενώς αρνητικό ή θετικό περιεχόμενο. Στο βιβλίο μου επιχειρώ να κλονίσω την παραπειστική λειτουργία του.
-Ποιος είναι ο ρόλος των μύθων στην πορεία του Κυπριακού;
-Πιστεύω ότι η πολιτική ελίτ του τόπου δημιουργούσε για δεκαετίες ένα αφήγημα παράλληλης πραγματικότητας για να δικαιολογήσει τις αστοχίες της και να χειραγωγήσει την κοινωνία. Δεν το εννοώ, φυσικά, με συνωμοσιολογικούς όρους.
-Ποιος είναι ο καθοριστικότερος μύθος του και γιατί;
-Θα διάλεγα τον μύθο ότι οι αγνοούμενοι είναι μόνο οι 1619 ελληνοκύπριοι που χάθηκαν το 1974. Κανείς δεν μιλάει για τους Τουρκοκύπριους αγνοούμενους, ούτε για όσους εξαφανίστηκαν την περίοδο 1963-64. Αυτό εκπαίδευσε γενεές Κυπρίων στην προσχηματική χρήση ενός ανθρωπιστικού θέματος, η οποία υπονόμευσε ηθικά την κοινωνία μας και έδωσε το μήνυμα ότι τα πάντα επιτρέπονται.
-Στο Κυπριακό λέτε δεν είναι κανένας αθώος. Έχουν όμως όλοι την ίδια ευθύνη;
-Προφανώς όχι. Ο σκοπός δεν είναι να ποσοτικοποιήσουμε την ευθύνη. Αυτό δεν θα μας έβγαζε πουθενά. Το ζήτημα είναι να αναστοχαστούμε πάνω στις επιλογές μας των τελευταίων δεκαετιών.
-Από την πορεία του Κυπριακού τι θα έπρεπε να κρατήσει η νέα γενιά;
-Το αδιέξοδο του εθνικισμού, την ασημαντότητα του βερμπαλισμού, την αξία του μέλλοντος.
-Η μνήμη έχει ρόλο σε όλο αυτό;
-Πρώτιστη! Το συμπυκνώνει ο Σεφέρης: «Κύριε, βόηθα να θυμόμαστε πώς έγινε τούτο το φονικό την αρπαγή το δόλο την ιδιοτέλεια, το στέγνωμα της αγάπης Κύριε, βόηθα να τα ξεριζώσουμε».

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη Read LIBRARY

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΕΡΑΣΙΔΗΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΚΑΜΠΑΡΔΩΝΗΣ, ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
«Τετράς η Ξακουστή του Πειραιώς»
εκδ. Μικρός Ήρως, σελ. 84

Πολλοί είναι εκείνοι που παρομοιάζουν τον Μάρκο Βαμβακάρη με τον Jimi Hendrix κυρίως για την ορμητικότητα, τη δεξιοτεχνία και την αστείρευτη έμπνευσή του, όταν έπιανε το τρίχορδο μπουζούκι του, όπως και ο συνάδελφός του την ηλεκτρική κιθάρα, αλλά και την τραχιά φωνή του. Την ίδια περίπου εποχή έφυγαν από τη ζωή, ο ένας το 1970, ο άλλος το 1972. Δεν «συναντήθηκαν» ούτε μέσω της δισκοθήκης του Hendrix, στην οποία η μυθολογία του Rock & Roll αναφέρει ότι βρέθηκαν δίσκοι του Μανώλη Χιώτη. Όμως και το ρεμπέτικο έχει τη δική του μυθολογία και πίσω της είναι κρυμμένες ατελείωτες ιστορίες μέσα από τις προσωπικές διηγήσεις που πολλές φορές διχάζουν και τους ίδιους τους πρωταγωνιστές της. Τι κρίμα λοιπόν να μην έχει ακούσει ο Hendrix τον «πλεκτρισμό» της γνήσιας πενιάς του Μάρκου. Και οι δύο καταξιώθηκαν μακριά από τον τόπο γέννησής τους. Ο Hendrix, όταν μετακόμισε από την Αμερική στην Αγγλία και συγκεκριμένα στο Λονδίνο, ενώ ο Μάρκος, όταν έφυγε από τη γενέτειρά του, τη Σύρα και πήγε στον Πειραιά. Ο πρώτος δημιούργησε το πιο δυναμικό γκρουπ της εποχής του, τους Experienced και ο Μάρκος τη δημοφιλή κομπανία: «Τετράς η Ξακουστή του Πειραιώς». Έτσι έμεινε στην ιστορία. Και οι δύο πέρασαν στους Αθάνατους της Μουσικής, ανοίγοντας νέους μουσικούς δρόμους και επηρεάζοντας πολλούς μουσικούς. Η «Τετράς η Ξακουστή του Πειραιώς» σχηματίστηκε το 1934, ήταν η πρώτη κομπανία με μπουζουκομπαγλαμάδες σπεσιαλίστες μουσικούς. Αποτελούνταν από τον Μάρκο Βαμβακάρη, τον Γιώργο Μπάτη, που υπήρξε ο «νονός» του ονόματος της ορχήστρας και τους Μικρασιάτες, Ανέστο Δελιά και Στράτο Παγιουμτζή.

Το ηλεκτρονικό βιβλίο διανέμεται από την εφαρμογή Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο https://www.read-library.com/ για περισσότερα βιβλία.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Λιομάζωμα στη Μυτιλήνη (πηγή: Φ.Α. ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ). «Στον Μεσοπόλεμο, ο αγροτικός κόσμος συνειδητοποιεί τη θέση του και αρχίζει να διεκδικεί πράγματα για τον εαυτό του».

Η Ελλάδα από τη γη έκανε restart...

Ο καθηγητής Δημήτρης Γ. Παναγιωτόπουλος έδωσε «φωνή» στην εν πολλοίς αγνοημένη ιστορία του αγροτικού τομέα

Της **ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Με δεδομένο ότι μέχρι και το 1960 ο αγροτικός κόσμος αποτελεί την πλειοψηφία της ελληνικής κοινωνίας, είναι σχεδόν αυτονόητο ότι η γνώση της ιστορικής εξέλιξης αυτής της πληθυσμιακής ομάδας συνιστά προϋπόθεση για όποιον επιθυμεί να παρακολουθήσει την πορεία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας, σε όλα σχεδόν τα επίπεδα, από το οικονομικό και το πολιτικό μέχρι το ιδεολογικό. Ωστόσο η ιστορία του «κόσμου του μόχθου» και του αγροτικού τομέα παραμένει εν πολλοίς αγνοημένη και υποφωτισμένη. Η απουσία ενδιαφέροντος για τον αγροτικό κόσμο δεν είναι βέβαια ελληνικό φαινόμενο. Διεθνώς, ακόμη και τις πρώτες δεκαετίες μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, τον αγρότη συνόδευε το στίγμα της οπισθοδρόμησης και του συντηρητισμού και για να τεθεί υπό αμφισβήτηση η επικρατούσα θέασή του ως αντικειμένου («ένας σάκος με πατάτες»), πρέπει να φτάσουμε στο ’60 και το ’70 και στην ανανέωση των αγροτικών σπουδών που φέρνουν τους αγρότες στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και της μελέτης.

Να συμβάλει με τον τρόπο του στην αποκατάσταση αυτής της αδικίας επιχειρεί ο Δημήτρης Γ. Παναγιωτόπουλος, ιστορικός, καθηγητής της Ιστορίας του Αγροτικού Κόσμου και της Γεωπονικής Επιστήμης στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, δίνοντας «φωνή» στη μεγάλη αυτή κοινωνική τάξη. Το πρόσφατο βιβλίο του «Οι αγρότες στην ελληνική ιστορία» (εκδ. Πατάκη) αποτελεί αναμφισβήτητα μια σημαντική δουλειά που έρχεται να καλύψει ένα κενό. «Εχουν γραφτεί πολλά και διάφορα, αλλά από το βιβλίο του Κώστα Βεργόπουλου “Το αγροτικό ζήτημα στην Ελλάδα” (1975) και μετά δεν έχει κυκλοφορήσει κάτι συνολικό για τους αγρότες, για τη συμβολή τους στη συγκρότηση, τη διαμόρφωση, την εξέλιξη του ελληνικού κράτους», λέει στην «Κ» ο συγγραφέας. «Κυρίως, δεν υπήρχε μια καινούργια ερμηνεία της ιστορίας του αγροτικού κόσμου, μια νέα νοηματοδότηση. Εν τω μεταξύ, η έρευνα έχει φέρει στο φως πολλά νέα στοιχεία, οπότε θεώρησα σημαντικό να γράψω αυτό το βιβλίο», συμπληρώνει.

«Δεν είναι εντυπωσιακό ότι στην επέτειο των 200 χρόνων από το 1821, σχεδόν κανείς δεν αναφέρθηκε στους αγρότες;»

Με το βιβλίο του ο καθηγητής του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών Δημήτρης Γ. Παναγιωτόπουλος καλύπτει ένα σημαντικό κενό.

Η 200ή επέτειος του Εθνους, αλλά και μια συντομότερη έκδοση με τίτλο «Ο αγροτικός τομέας στην Ελλάδα. Προκλήσεις και προοπτικές» που κυκλοφόρησε από την Τράπεζα Πειραιώς, έδωσε την αφορμή για το συγκεκριμένο βιβλίο, και το 1821 αποτέλεσε το σημείο εκκίνησης της ιστορίας των αγροτών. «Δεν είναι εντυπωσιακό ότι σε αυτήν την επέτειο, σχεδόν κανείς δεν αναφέρθηκε στους αγρότες;» σημειώνει ο κ. Παναγιωτόπουλος. «Κι όμως μετέχουν σε όλα, λαμβάνουν ενεργό μέρος στην εθνεγερσία και αγκαλιάζουν την εθνική ιδέα. Δεν γνωρίζουμε ακριβώς ποιες είναι οι επιδιώξεις τους, όμως σίγουρα διεκδικούσαν δύο πράγματα: Ελευθερία και γη. Η διανομή των εθνικών γαιών βέβαια δεν ήταν εύκολη υπόθεση. Ο Καποδίστριας ως πραγματιστής καταλάβαινε ότι κάτι πρέπει να κάνει με όλον αυτόν τον κόσμο, έπρεπε να τους αποδώσει τη γη, όμως δεν είχε μεγάλα περιθώρια κινήσεων. Η γη αποτελούσε το μόνο περιουσιακό στοιχείο του κράτους και ήταν δεσμευμένη από τα εθνικά δάνεια. Ουσιαστικά περνούν σχεδόν 50 χρόνια και φτάνουμε στην αγροτική μεταρρύθμιση Σωτηρόπουλου - Κουμουνδούρου για να γίνει η πρώτη διανομή, ενώ τα δεδομένα άλλαζαν και οι πολιτικές περιπλέκονταν στα μεγάλα γεγονότα του 19ου και του 20ού αιώνα: Την προσάρτηση της Θεσσαλίας (1881), τον διπλασιασμό της χώρας στους Βαλκανικούς Πολέμους, τη Μικρασιατική Καταστροφή και τα προσφυγικά κύματα».

Οι «κορυφώσεις»

Το βιβλίο ακολουθεί τους μεγάλους σταθμούς στην ιστορία των αγροτών, τις «κορυφώσεις» όπως τις ονομάζει ο κ. Παναγιωτόπουλος. «Ηδη αναφέραμε τη συμμετοχή των αγροτών στην Επανάσταση τον 19ο αιώνα και το ζήτημα της διανομής των εθνικών γαιών που απασχολεί το ελληνικό κράτος όλο τον 19ο αιώνα. Κορυφώσεις θεωρούνται επίσης η προσάρτηση της Θεσσαλίας και η σταφιδική κρίση, τα μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα, αυτά που γνωρίζουμε ως αγροτικές εξόδους σε περιόδους που οι αγρότες βιώνουν μεγάλη κρίση στην Πελοπόννησο και τη Στερεά Ελλάδα. Κορύφωση είναι και η αγροτική μεταρρύθμιση που ξεκινάει ο Βενιζέλος. Αναφέρω τον Βενιζέλο γιατί δρομολογεί μεγάλες αλλαγές. Μπορεί στο μυαλό του αρχικά να είχε την εξαστικοποίηση και τον εκσυγχρονισμό του κράτους με αιχμή την εκβιομηχάνιση, τα πράγματα όμως εξελίχθηκαν διαφορετικά και γι’ αυτό προχώρησε στη δημιουργία ισχυρών θεσμών για τη γεωργία. Εφτιαξε τη γεωπονική σχολή για να έχει στελέχη, δημιούργησε ερευνητικά κέντρα, υπουργείο Γεωργίας, και φυσικά το συνεταιριστικό δίκτυο προκειμένου να λύσει το πρόβλημα με το σύστημα αλυσιδωτού δανεισμού. Πρέπει να πούμε βέβαια πως όλες οι επόμενες κυβερνήσεις ασχολήθηκαν με την ελληνική γεωργία και καμία δεν πήρε πίσω όσα είχαν ξεκινήσει. Υπήρχε μια συνέχεια και μια συνέπεια. Αλλωστε μην ξεχνάμε ότι κάθε φορά που έκανε restart η Ελλάδα –μετά την πτώχευση του 1893 ή το ’22–, στη γη στηριζόταν. Ακόμη και στην τελευταία κρίση ο αγροτικός τομέας άντεξε περισσότερο».

Συνειδητοί επιχειρηματίες; Οχι, συνειδητοί μικροαστοί...

Παρακολουθώντας την πορεία του αγροτικού κόσμου στην Ελλάδα, μάλλον μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ο Μεσοπόλεμος είναι ένα σημαντικό ορόσημο. Τότε ο Ελληνας χωρικός γίνεται αγρότης; «Σε μεγάλο βαθμό, ναι», απαντάει ο κ. Παναγιωτόπουλος.

«Τότε ο Ελληνας αγρότης βρίσκει πολιτική έκφραση, τότε ιδρύεται το αγροτικό κόμμα. Ο αγροτικός κόσμος συνειδητοποιεί τη θέση του και αρχίζει να διεκδικεί πράγματα για τον εαυτό του. Σε αυτή τη σταδιακή αλλαγή παίζουν σημαντικό ρόλο μεγάλα γεγονότα όπως ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, γιατί οι αγρότες βγαίνουν από το καβούκι τους, από το χωριό, από τον μικρό ορίζοντα και βλέπουν παραπέρα. Αυτό τους κάνει να πιστεύουν ότι ενδεχομένως μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο».

Αλλαγή λογικής

Τις δεκαετίες του ’60, του ’70 και μετά, η Ελλάδα, υπογραμμίζει ο κ. Παναγιωτόπουλος, «περνάει από τη λογική “να φτιάξουμε προϊόντα για να ταΐσουμε τον ελληνικό λαό” σε αυτήν της δημιουργίας ανταγωνιστικών προϊόντων».

Ερχεται η δεκαετία του ’80 και ο αγρότης πρέπει να κατακτήσει το επόμενο στάδιο και να γίνει επιχειρηματίας. «Σε εκείνη τη φάση δυστυχώς δεν συντονίστηκαν σωστά όλα τα πράγματα. Κάπου άρχισε να χαλάει το σύστημα των συνεταιρισμών, μπήκαμε σε μια σειρά επιδοτούμενων προϊόντων από την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), δεν έγιναν οι απαραίτητες αναδιαρθρώσεις. Επίσης, είχαμε μεγάλη αγροτική έξοδο, άνθρωποι άφηναν τα χωριά τους και πήγαιναν στις πόλεις. Αντί να γίνουν συνειδητοί επιχειρηματίες έγιναν συνειδητοί μικροαστοί».

Τεράστιες δυνατότητες

Φτάνοντας στο σήμερα ο Δημήτρης Παναγιωτόπουλος τονίζει ότι «έχουμε αρκετούς αγρότες και υπάρχει δυναμική μαζί με μια τάση επιστροφής νέων στη γη, όπως επισημαίνουν οι αγροτοκοινωνιολόγοι. Υπάρχει βέβαια η συμβολαιακή γεωργία που παίζει πολύ μεγάλο ρόλο, και θα συνεχίζει να παίζει. Αναφέρομαι στη σύνδεση της μικροκαλλιέργειας οικογενειακού τύπου με τα μεγάλα αγροτοδιατροφικά δίκτυα. Επιμένω όμως, ότι παρά τις παγκόσμιες προκλήσεις, με πιο πρόσφατες τον πόλεμο στην Ουκρανία και την επισιτιστική κρίση, ο ελληνικός αγροτικός τομέας έχει απεριόριστες δυνατότητες. Η Ελλάδα μπορεί να παράγει πολλά υψηλής ποιότητας προϊόντα».

Τα καπνά ήταν για δεκαετίες προϊόν απολύτως προσαρμοσμένο στο σύστημα της ελληνικής μικρής οικογενειακής εκμετάλλευσης (πηγή: Ιστορικό Αρχείο ΠΙΟΠ/Ειδική Βιβλιοθήκη, Αρχείο ΑΤΕ, «Η ΕΟΚ και ο Ελληνικός Καπνός»).

Η ζωή στο Βυζάντιο του 11ου αιώνα

Ενα μυθιστόρημα ιστορικού και φιλοσοφικού στοχασμού, που αναδεικνύει την καθημερινότητα των απλών ανθρώπων της εποχής

ΙΣΙΔΩΡΟΣ ΖΟΥΡΓΟΣ
Περί της εαυτού ψυχής
εκδ. Πατάκη, 2021, **σελ.** 752

Της **ΤΕΣΥΣ ΜΠΑΪΛΑ**

«Η ψυχή μόνο αυτοευνουχίζεται. Δεν υπάρχει ξυράφι σε χέρι αλλουνού, που θα σου κόψει κομμάτι της. Μπορούν να σε εξοργίσουν, να σε βασανίσουν, να σε σκοτώσουν, την ψυχή σου όμως δεν μπορούν να τη χαράξουν. Κοίτα έξω απ' αυτό το κάστρο, πέρα απ' αυτήν την πόλη, υπάρχουν χιλιάδες που κόβουν την ψυχή τους με το ίδιο τους το χέρι». Με ένα μυθιστόρημα αφιερωμένο στη βυζαντινή περίοδο επιστρέφει ο Ισίδωρος Ζουργός, καταθέτοντας ξανά την απαράμιλλη γλωσσική και λεξιπλαστική δεινότητά του σε ένα κείμενο ιστορικού και φιλοσοφικού στοχασμού. Μια γλωσσική αγωγή ενίοτε λυρική, ρεαλιστική ωστόσο και σκληρή όταν απαιτείται, που διοχετεύει στο κείμενο την ομορφιά, τον πλούτο, την πιστότητα και, εντέλει, τη μεστότητα της ελληνικής γλώσσας. Κινηματογραφική ροή της αφήγησης, περιγραφές ανεξίτηλες και διάλογοι ολοζώντανοι, απροσδόκητες και ταυτόχρονα ανατρεπτικές μεταφορές και παρομοιώσεις γίνονται τα όπλα στη φαρέτρα ενός δεινού λογοτέχνη για μία ακόμη φορά και αναδεικνύουν τη συγγραφική μαεστρία με τρόπο ουσιαστικό και έξοχο.

Την εποχή του Μανουήλ Α΄ Κομνηνού, σε βαθιά γεράματα, ο Σταυράκιος Κλαδάς, νοτάριος και αντιγραφέας συγγραμμάτων σε όλη τη διάρκεια της ζωής του, αποφασίζει να συγγράψει το δικό του χρονικό και να διοχετεύσει εκεί τις προσωπικές εμπειρίες ενός ταραχώδους και περιπλανώμενου βίου. Από τη μοναξιά των χειρογράφων στη δίνη των διλημμάτων, των διωγμών και των ερώτων, ο Σταυράκιος γίνεται η επιτομή του ανθρώπου που ζει στα τέλη του

Κινηματογραφική ροή της αφήγησης, περιγραφές ανεξίτηλες και διάλογοι ολοζώντανοι.

11ου αιώνα, καθώς ο Ζουργός δεν ενδιαφέρεται να παρουσιάσει μία ακόμη ιστορία των βυζαντινών χρόνων που εκτυλίσσεται στα παλάτια της εποχής. Αγωνιά να αναδείξει την απλή ζωή των καθημερινών ανθρώπων της εποχής των Ρωμαίων, να φέρει στο φως τον λόγιο πολιτισμό της, αλλά και τους περιορισμούς της, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα την αγωνία του ανθρώπου για την επίγεια ζωή, σε συνδυασμό με τις αναζητήσεις του γύρω από την ουράνια.

Ο Ζουργός βρίσκει την ευκαιρία να παρουσιάσει αξίες που βρίθουν σε όλα του τα έργα, όπως αυτή της ανάγκης για οικογενειακή ζεστασιά, αλλά και να φέρει στο φως θέματα

Την εποχή του Μανουήλ Α΄ Κομνηνού, σε βαθιά γεράματα, ο Σταυράκιος Κλαδάς, νοτάριος και αντιγραφέας συγγραμμάτων σε όλη τη διάρκεια της ζωής του, αποφασίζει να συγγράψει το δικό του χρονικό.

που σχετίζονται, επίσης, με το σήμερα, όπως η προσφυγιά, η αγάπη, η μνήμη ως προμαχώνας της αδιάπτωτης συνέχειας, η βίαιη ενηλικίωση, η εφηβική αναζήτηση, η ανάγκη του ανθρώπου για ελευθερία, αυτοδιάθεση, ενδοσκόπηση και εντέλει ανεξαρτησία.

Κι ενώ στο εξαίρετο, επίσης, έργο του Ισίδωρου Ζουργού «Σκηνές από τον βίο του Matias Αλμοσίνο» ο συγγραφέας σκηνοθετεί ένα αθέατο πέρασμα του ήρωά του μέσα από πίνακες ζωγραφικής του Ρέμπραντ και του Μπρέγκελ κατά την περιήγησή του, στο νέο του βιβλίο η περιδιάβαση του ήρωα γίνεται ανάμεσα σε στίχους ποιητών,

Το βιβλίο του Ισίδωρου Ζουργού ανασύρει στο φως ιδεολογικούς προβληματισμούς άλλων εποχών.

βιβλία, βιβλικές ρήσεις, το χαμένο σύγγραμμα «Περί Ωκεανού», που θα τον οδηγήσει στη δική του φυγή από τη μονή Στουδίου, αλλά και στοχασμούς βουδιστών με κορυφαία στιγμή τον στίχο του βουδιστή μοναχού Τάιγκου Ρίκαν, «ο κλέφτης φεύγοντας ξέχασε το φεγγάρι στο παράθυρο». Η σκηνογραφική τοιχογραφία που επιλέγει να δημιουργήσει ο Ζουργός, διαπερνώντας τις κειμενικές αναφορές, αποτελεί για τον ήρωά του αλλά και για τον αναγνώστη, πιθανώς και για τον ίδιο τον συγγραφέα, μια κιβωτό λογιοσύνης στην οποία μπορεί να ενταχθεί η σκέψη, αν και όπως εκμυστηρεύεται ο συγγραφέας «η λογιοσύνη δε βελτιώνει απαραίτητα και το ήθος». Και δεν είναι διόλου τυχαία αυτή η δημιουργία, αφού «αν δεν είναι η συγγραφή κιβωτός, τι άλλο μπορεί να νικήσει τον χρόνο;».

Χαρακτηριστικό στοιχείο των έργων του Ισίδωρου Ζουργού είναι η συνομιλία των ηρώων είτε με λογοτεχνικούς ήρωες όπως είναι ο Γιούγκερμαν στο «Λίγες και μία νύχτες» είτε με πρόσωπα όπως ο Μιχαήλ Ψελλός στην προκειμένη περίπτωση. Συνομιλίες που προσδίδουν μια αναπλαστική σύνθεση της εποχής με αρτιότητα και λειτουργούν ως αφηγηματικό παιχνίδισμα, καθιστώντας το μυθιστόρημά του ένα αντικείμενο λογοτεχνικής διακειμενικότητας, που ανασύρει στο φως ιδεολογικούς προβληματισμούς άλλων εποχών και παρασύρει τον αναγνώστη στην αποκάλυψη των θέσεων του ίδιου του συγγραφέα για τη δύναμη της γραφής και της λογοτεχνίας, για τις συγγραφικές εμμονές και αγωνίες του.

Ενα πολυσχιδές μυθιστόρημα, εξαιρετικά γραμμένο από έναν ευρηματικό συγγραφέα, που και αυτή τη φορά κατάφερε να δημιουργήσει ένα διάτορο αφηγηματικό σύμπαν στο οποίο ο αναγνώστης καλείται να εισχωρήσει και να το γνωρίσει μέσα από περιγραφές συναισθημάτων, τοπίων, προσωπικοτήτων και ιστορικών λεπτομερειών, γνωρίζοντας ταυτόχρονα έναν από τους σημαντικότερους συγγραφείς της νεοελληνικής λογοτεχνίας.

Το βιβλίο κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη.

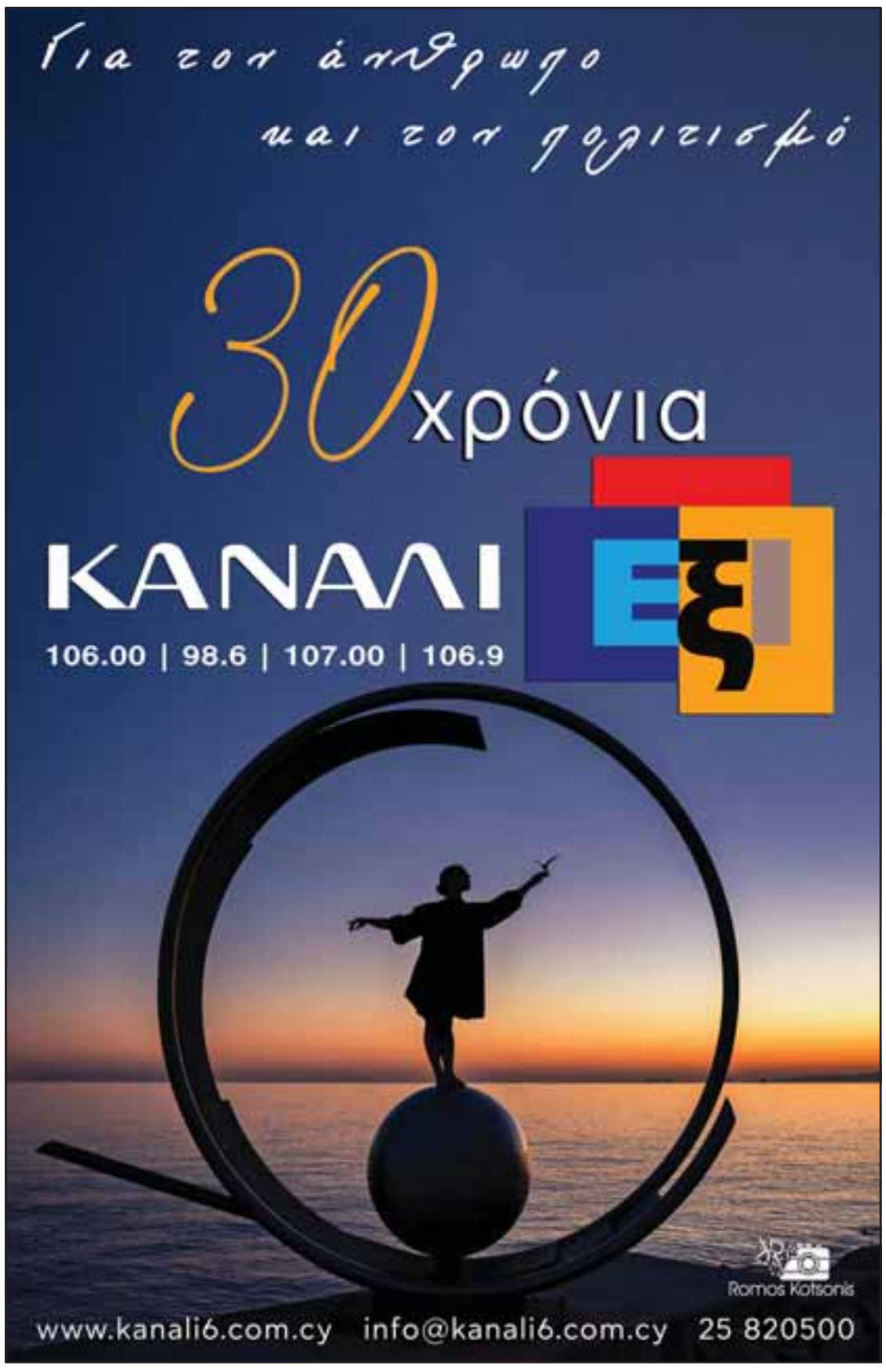

Κάποιες σκηνές τις γυρίσαμε 40 φορές!

Ο σκηνοθέτης του «Top Gun: Maverick», Τζόζεφ Κοσίνσκι, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΑΙΜΙΛΙΟ ΧΑΡΜΠΗ**

Οταν το πρώτο «Top Gun» κυκλοφόρησε στις αίθουσες το 1986, ο Τζόζεφ Κοσίνσκι ήταν 12 ετών. Η εντύπωση που του έκανε το φιλμ του Τόνι Σκοτ ήταν τόσο ισχυρή που ο μικρός γύρισε σπίτι και έπιασε να μαστορεύει τηλεκατευθυνόμενα αεροπλανάκια για να τα πετάξει πάνω από τα καλαμποκοχώραφα της Αϊόβας, όπου μεγάλωσε. Μερικά χρόνια αργότερα, μάλιστα, έφτασε να σπουδάσει μέχρι και αεροναυπηγική στο Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ.

«Με κάποιον τρόπο, το "Top Gun: Maverick" είναι για εμένα η επιστροφή στο πρώτο μου ενδιαφέρον, την αεροπορία. Διότι για να κάνουμε αυτή την ταινία, έπρεπε πραγματικά να μπούμε στις λεπτομέρειες της αεροπορίας, να καταλάβουμε πώς θα τα καταφέρουμε, με τον τρόπο που τα καταφέραμε», σημειώνει ο σκηνοθέτης του σίκουελ στο θρυλικό φιλμ της δεκαετίας του 1980, που κυκλοφορεί πλέον και στις ελληνικές αίθουσες.

Εκεί ο Κοσίνσκι βρέθηκε πλέον να «παίζει» με αληθινά μαχητικά αεροπλάνα. «Υπήρχαν αρκετές σουρεάλ σκηνές για εμένα στο γύρισμα. Για παράδειγμα, εκείνη που φαίνεται και στο τρέιλερ, με τον Μάβερικ στη μοτοσικλέτα του να κάνει κόντρα με το F-18 στον αεροδιάδρομο – πραγματικά χαρακτηριστική "Top Gun" στιγμή. Οπότε εγώ είμαι στο όχημα της κάμερας δίπλα από τη μοτοσικλέτα και στο χέρι μου έχω τον ασύρματο της αεροπορίας, καλώντας απευθείας τον πιλότο· και μόλις βλέπω ότι εκείνος και ο Τομ είναι μαζί στο κάδρο, του λέω να αυξήσει την ισχύ (σ.σ. "hit the afterburner"). Κι εκείνος το έκανε και απογειώνόταν. Σκεφτόμουν: "Ουάου, αυτή είναι μία από τις πιο κουλ στιγμές στη ζωή μου". Τη γυρίσαμε περίπου 40 φορές αυτή τη σκηνή, 40 προσπάθειες για να βγει η λήψη που μπήκε στην ταινία. Ηταν τρομερά διασκεδαστικό. Το πιο δύσκολο κομμάτι ήταν ο καιρός. Ο συντονισμός του Τομ και του πιλότου ήταν εύκολο, το δύσκολο ήταν να πετύχεις το τέλειο ηλιοβασίλεμα στο φόντο».

Ο κανόνας των 15 λεπτών

Το πρώτο πράγμα, βέβαια, που έπρεπε να γίνει ήταν να πειστεί ο Τομ Κρουζ να επιστρέψει στα κόκπιτ των μαχητικών. «Σε αυτές τις περιπτώσεις υπάρχει ο λεγόμενος κανόνας των 15 λεπτών. Αν δεν μπορείς να πείσεις κάποιον μέσα σε αυτό το διάστημα για το πρότζεκτ σου, τότε μάλλον δεν θα τα καταφέρεις ποτέ. Το μεγαλύτερο ερώτημα ήταν: Ποια είναι η συναισθηματική ραχοκοκαλιά της ταινίας; Τι ταξίδι θα κάνει ο Μάβερικ; Στο αρχικό σενάριο δεν υπήρχε αυτό το στοιχείο της επανασύνδεσης με τον γιο του Γκουζ (σ.σ. τον υποδύεται ο Μάιλς Τέλερ), όμως εμένα μου φάνηκε πως αυτή ήταν η καρδιά της ιστορίας. Και με τον Τομ, τελικά όλα καταλήγουν στο συναίσθημα. Αν μπορεί να βρει τη συναισθηματική σύνδεση, είναι κλειδί για να υπογράψει. Στο τέλος των 15 λεπτών είπε απλά: "Θα την κάνουμε αυτή την ταινία". Και αυτό ήταν».

Παρ' όλα αυτά, όπως έχει τονίσει και ο ίδιος σε συνεντεύξεις του, ο Τομ Κρουζ δεν θα έβαζε την υπογραφή δίχως μια εγγύηση... αυθεντικότητας. «Το πρώτο πράγμα που έκανα όταν συνάντησα τον Τομ ήταν να τον πείσω πως αυτή είναι μια ταινία που "πρέπει" να γίνει. Του είπα ότι θα τη γυρίζαμε σε πραγματικές συνθήκες, επειδή πίστευα ότι όντως μπορούμε να το κάνουμε. Οχι μόνον επειδή αυτό είναι το προσωπικό του μάντρα στις ταινίες –να το κάνει ο ίδιος–, αλλά κι επειδή ήξερα πως υπάρχει η τεχνολογία, που θα αιχμαλωτίσει την εμπειρία του να βρίσκεσαι όντως μέσα σε ένα μαχητικό τζετ, κάτι που δεν μπορούσε να γίνει στο πρώτο "Top Gun". Εκεί εφάρμοσαν μερικές εξαιρετικές πρακτικές λύσεις, όμως δεν μπορούσαν να μπουν μέσα στο τζετ με τους ηθοποιούς. Πλέον το μότο μας ήταν: "Οτιδήποτε μπορούμε να καταγράψουμε αληθινά, θα το γυρίσουμε έτσι". Υπό αυτήν την έννοια, πρόκειται για μια πολύ παλιομοδίτικη ταινία, γυρισμένη ωστόσο με εξοπλισμό τελευταίας τεχνολογίας».

PARAMOUNT

Από αριστερά, ο σεναριογράφος Κρίστοφερ Μακουάρι, ο Τομ Κρουζ, ο Τζόζεφ Κοσίνσκι και ο παραγωγός Τζέρι Μπρουκχάιμερ. «Το πρώτο πράγμα που έκανα όταν συνάντησα τον Τομ ήταν να τον πείσω πως αυτή είναι μια ταινία που "πρέπει" να γίνει», λέει ο σκηνοθέτης για την προσπάθειά του να πείσει τον «Μάβερικ» να επιστρέψει σε κόκπιτ μαχητικού αεροσκάφους, 36 χρόνια μετά το πρώτο «Top Gun».

SCOTT GARFIELD/PARAMOUNT

«Και πάλι νιώθεις το ηλιοβασίλεμα. Αυτή η ώρα μαγικού φωτός που όλοι θυμόμαστε από το "Top Gun" είναι κάτι που πρέπει να δουλέψεις πολύ σκληρά για να το πετύχεις», λέει ο σκηνοθέτης της ταινίας.

Μοιάζει απίστευτο, ωστόσο πράγματι σχεδόν όλες οι σκηνές πτήσης –και αερομαχίας– στην ταινία γυρίστηκαν με τους ηθοποιούς όχι απλώς μέσα στο κόκπιτ, αλλά ιπτάμενους, στα υπερηχητικά αεροσκάφη. «Μαζί με τον διευθυντή φωτογραφίας έπρεπε να βρούμε έναν αποτελεσματικό τρόπο γυρίσματος, γιατί είναι σπουδαίο να στείλεις εκεί πάνω τους ανθρώπους, όμως αν δεν το καταγράψεις σωστά, τότε απλά χάνεις τον χρόνο σου. Οπότε δουλέψαμε με τη Sony για τον σχεδιασμό μιας πρωτότυπης κάμερας, η οποία ήταν αρκετά μικρή για να μπει στο κόκπιτ και ταυτόχρονα ικανή να καταγράψει εικόνες επιπέδου IMAX· και δεν χωρέσαμε μόνο μία κάμερα εκεί μέσα αλλά έξι. Ολα αυτά έγιναν βέβαια σε συντονισμό με το Ναυτικό, ώστε να υπάρχει ασφάλεια. Και οι ίδιες οι κάμερες έπρεπε να αντέχουν ταχύτητες κοντά στα 1.000 χλμ./ώρα, πιέσεις 8G και ύψος 37.000 ποδών».

Μεθοδικός μαραθώνιος

Πώς ήταν ωστόσο να γυρίζεις ταινία σε 37.000 πόδια; «Ο όγκος της προετοιμασίας και του συντονισμού ήταν τρομερός. Μπορεί να γυρίζαμε 14 ώρες, για να καταλήξουμε με μόνο ένα λεπτό χρήσιμου υλικού. Ηταν ένας πολύ αργός, μεθοδικός μαραθώνιος. Ομως δημιουργεί ένα αισθητικό αποτέλεσμα που είναι αδύνατο να μιμηθούν οποιαδήποτε ειδικά εφέ. Βλέπεις τις δυνάμεις πάνω στα σώματα των ηθοποιών, αυτό δεν μπορείς να το υποκριθείς. Νιώθεις την αυθεντικότητά του. Το γεγονός, βέβαια, ακριβώς ότι ήταν το "Top Gun" μας επέτρεψε να έχουμε τόσο στενή συνεργασία με το Ναυτικό, επειδή οι άνθρωποι που είναι τώρα υπεύθυνοι εκεί, είναι οι ίδιοι που είδαν την ταινία το 1986 και μετά πήγαν να καταταγούν!».

Οσο για τους πιστούς του οριτζιναλ «Top Gun» που βλέπουν το καινούργιο με καχυποψία, ο Αμερικανός σκηνοθέτης έχει να πει τα εξής: «Δεν μπορεί να μπει κανείς στα παπούτσια του Τόνι Σκοτ, είναι αδύνατον. Εκείνος δημιούργησε την αισθητική, η οποία έχει αντιγραφεί στο εξής από εκατοντάδες ταινίες. Δημιούργησε την εικόνα, το στυλ. Αν ήταν εύκολο να το κάνεις αυτό, θα το έκαναν όλοι. Είναι ο φωτισμός, η γωνία της κάμερας, η διάθεση, ο τόνος, όλα αυτά που κάνουν το "Top Gun". Ετσι, όταν το προσεγγίσαμε, ο Τομ κι εγώ συμφωνήσαμε πως δεν θέλουμε να φτιάξουμε το cover της πρώτης ταινίας. Δεν έπρεπε να γίνει αντιγραφή ή παρωδία. Επρεπε να αισθάνεσαι ότι είναι το "Top Gun" αλλά ταυτόχρονα να σφυρηλατήσουμε τη δική μας αισθητική. Και πάλι όμως νιώθεις το ηλιοβασίλεμα. Αυτή η ώρα μαγικού φωτός που όλοι θυμόμαστε από το "Top Gun", είναι κάτι που πρέπει να δουλέψεις πολύ σκληρά για να το πετύχεις. Παρ' όλα αυτά, ήμουν αισιόδοξος ότι χρησιμοποιώντας το σύστημα καμερών και την τεχνολογία μας, θα είχαμε αυτή την αίσθηση συν την αμεσότητα και τον ρεαλισμό, που απλά δεν μπορούσε να επιτευχθεί το 1986. Τελικά νομίζω πως η ταινία ξεχωρίζει από μόνη της».

Το μότο μας ήταν: «Οτιδήποτε μπορούμε να καταγράψουμε αληθινά θα το γυρίσουμε έτσι». Πρόκειται για μια παλιομοδίτικη ταινία, γυρισμένη με εξοπλισμό τελευταίας τεχνολογίας.

Βλέπεις τις δυνάμεις πάνω στα σώματα των ηθοποιών, αυτό δεν μπορείς να το υποκριθείς.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Περιβαλλοντική εκπομπή.
11.00 Κοίτα με στα μάτια, ΙΙΙ
Εκπομπή για τα ζώα.
11.30 Χρυσές συνταγές
Εκπομπή μαγειρικής με τη Μαριλένα Ιωαννίδου.
12.00 Brand News
Ενημερωτική εκπομπή με τον Νικόλα Μαρκαντώνη.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
Ενημερωτική εκπομπή.
15.00 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
15.30 Προσωπογραφίες, V
16.30 Χρονογράφημα, IV
17.00 Εκείνη & εκείνοι
Με την Αθηνά Χάλκου.
17.50 Πολιτιστικό ημερολόγιο
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.20 Τα καλύτερά μας χρόνια
Σειρά εποχής.
19.20 Ειρήνη Πάσι
Κωμωδία εποχής.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.05 Bel Canto
Ρομαντική ταινία, με τους Τζουλιάν Μουρ, Κεν Γουατανάμπε, κ.ά.
00.30 Προσωπογραφίες, V - (Ε)
01.15 Εκείνη & εκείνοι - (Ε)
02.15 Επαναλήψεις

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

21.05 The Light Between Oceans
07.30 Μαγικός κόσμος - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα
08.45 Παιδική ζώνη
α. Ο μικρός Χνουδωτός
β. Μπόμπι και Μπιλ
γ. Γκάρφιλντ
δ. Αστυνόμος Σαΐνης
ε. Mini Pet Pals
στ. Ο σούπερ μπαμπάς
ζ. Ο Μπο ταξιδεύει
η. Τα Στρουμφάκια
11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη - (Ε)
16.00 Μανώλης και Κατίνα (Ε)
Κυπριακή κωμική σειρά.
16.30 Ιστορίες του χωρκού (Ε)
Κυπριακή κωμική σειρά.
17.00 Baywatch, IX - (Ε)
Περιπετειώδης σειρά.
17.45 Κοίτα με στα μάτια
Εκπομπή για τα ζώα.
18.00 Euromaxx on Vacation
Σειρά ταξιδιωτικών ντοκιμαντέρ.
18.30 Σε προσκυνώ γλώσσα
19.30 Σελίδες ιστορίας
Ντοκιμαντέρ.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
21.05 The Light Between Oceans
Κοινωνική ταινία, με τους Μάικλ Φασμπέντερ, Αλίσια Βικάντερς, κ.ά.
23.00 Εκείνη & εκείνοι - (Ε)
00.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
00.20 Brand News - (Ε)
02.20 Επαναλήψεις

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.00 X-Factor
06.00 60΄ Ελλάδα - (Ε)
Οδοιπορικό.
07.00 Roomies
Ψυχαγωγική εκπομπή με τις Κατερίνα Ζαρίφη, Ντορέττα Παπαδημητρίου και Μαρία Σολωμού.
08.00 Αστέρας Ραχούλας - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.00 24 ώρες - (Ε)
09.50 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 The Chase - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι γνώσεων.
14.00 Το σόι σου - (Ε)
14.45 Άσε μας ρε μαμά
Κωμική σειρά.
15.40 The Λούης Night Show
Σατιρική εκπομπή,
17.25 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.10 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα (Ε)
(Συνέχεια)
18.45 TET-A-TET
Talk show.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 X-Factor
Talent show.
00.50 Συμπεθέροι απ' τα Τίρανα
Κωμική σειρά.
01.45 TET-A-TET στον Alpha - (Ε)
Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος.

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.15 Johhny English
06.30 Ο κόσμος να χαλάσει (Ε)
08.00 Mamma Mia (Ε)
08.30 Το πιο γλυκό μου ψέμα (Ε)
Κωμική σειρά.
09.00 Δείξε μου τον φίλο σου (Ε)
Κωμική σειρά.
09.30 La Pasta Pomilώri - (Ε)
Κωμική σειρά.
11.10 Daddy cool - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Ενημερωτική εκπομπή.
12.50 Θα βρεις τον δάσκαλό σου
14.30 Casa De Mikel, III - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
16.00 Ο πόλεμος των άστρων - (Ε)
Ελληνική σειρά.
17.40 5 X 5 - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
18.00 Τα νέα του ΑΝΤ1 σε 10΄
18.15 5 X 5
(Συνέχεια)
18.40 ROUK ZOUK Special
Τηλεπαιχνίδι.
20.15 Τα νέα του ΑΝΤ1
21.15 Johhny English
Κωμωδία, με τους Ρόουαν Άτκινσον, Τζον Μάλκοβιτς, κ.ά.
22.45 7 Days In Entebbe
Δραματική ταινία, με τους Ντάνιελ Μπρουλ, Ρόζαμουντ Πάικ, κ.ά.
01.10 Εγκλήματα - (Ε)
02.00 Δούρειος ίππος - (Ε)
02.50 Έρωτας κλέφτης - (Ε)
03.40 Dr. Ρούλης - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

21.15 Police Academy 3
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.50 OPEN Weekend
Ψυχαγωγική εκπομπή με την Ελένη Τσολάκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη.
15.15 Green Kitchen by Madame Ginger
Εκπομπή μαγειρικής, με τη Μαριλού Παντάκη.
16.15 Έρωτας με διαφορά - (Ε)
Ελληνική σειρά.
17.15 Επιπλογκουρμεδιές, ΙΙ
Εκπομπή μαγειρικής.
Ο Σταυρής Γεωργίου μοιράζεται τα μυστικά του για γευστικές γκουρμεδιές, παρέα με ξεχωριστούς καλεσμένους.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Σ' αγαπάω μεν... αλλά
Κωμική σειρά.
19.10 Ρίξε μια ζαριά
Τηλεπαιχνίδι γνώσεων
20.10 OMEGA NEWS
21.15 Police Academy 3
Κωμωδία, με τους Στιβ Γκούτενμπεργκ, Μπούμπα Σμιθ, κ.ά.
23.00 Ένα τραγούδι ακόμα (Ε)
Μουσική εκπομπή με τον Γιώργο Θεοφάνους.
01.00 TAXI
Τηλεπαιχνίδι.
02.00 Επαναλήψεις

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 Surviror
06.00 Οι Αδιάφθοροι - (Ε)
Κωμική σειρά.
06.30 Love It - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή με την Ιωάννα Μαλέσκου.
07.30 Θεία Λειτουργία
Απευθείας μετάδοση.
09.50 Ώρα για φαγητό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
10.40 Dot., V
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Νάντια Μπουλέ και τον Μίνωα Θεοχάρη.
11.40 Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.20 Κάτι ξαναψήνεται - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.00 BBQ Stories
Εκπομπή μαγειρικής.
17.00 Όλα Γκουντ
Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Γρηγόρη Γκουντάρα και Ναταλί Κάκκαβα.
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.10 Όλα Γκουντ
Συνέχεια.
19.10 Η πεθερά
Κωμική σειρά.
20.00 Τομές στα γεγονότα
21.00 Surviror
Παιχνίδι επιβίωσης με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 Γεγονότα σε τίτλους
00.40 Happy Traveller (Ε)
01.30 Όλα Γκουντ (Ε)
03.30 Dot., V (Ε)
04.30 Ήρθε κι έδεσε - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

06.50 Τηλεαγορά
08.00 Το ράλι του θανάτου
09.25 Τετράποδοι μάγοι
Οικογενειακή ταινία.
13.00 Μπετόβεν και μπουζούκι
Ελληνική ταινία.
15.15 Ο κράχτης
Ελληνική ταινία.
19.00 Από τα πλούτη στο τίποτα
Ξένη ταινία.
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

07.50 Παιδικό παραμύθι.
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι Σ/Κ
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, ΙΙΙ - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.25 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία
01.40 Ξένες σειρές

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξυπνες αγορές
14.00 Ασημένια φεγγάρια
15.35 Έξυπνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξυπνες αγορές
16.40 Δελτίο Ειδήσεων
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 EXTRA News
20.20 Ελληνική ταινία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

21.00 Vice
06.30 Faith, Hope And Love
08.15 The Sunchaser
10.20 The Basketball Diaries
12.15 Hammer
14.00 Annie Hall
15.45 La Dolce Vita
19.00 Mermaids
21.00 Vice
23.30 Happy Birthday
01.30 Exfiltres
Escape From Raqqa
03.15 Riverfront Romance
04.45 Percy Vs Goliath

GREEK CINEMA

21.40 Η ζαβολιάρα
07.35 Η ζαβολιάρα
09.00 Λίγο πριν ξημερώσει
10.15 Αναζήτηση
11.45 Θου Βου
Φαλακρός πράκτωρ
13.20 Ουρανός
14.35 Μια νύχτα στον παράδεισο
15.55 Ο ταξιτζής
17.15 Ταπεινός καταφρονεμένος
20.00 Ο θησαυρός του μακαρίτη
21.40 Η ζαβολιάρα
23.05 Εκείνος και εκείνη
00.40 Ένας νομοταγής πολίτης
02.10 Η ζούγκλα των πόλεων

Σκέψεις για τη Μικρά Ασία σήμερα

Η βρετανική πρεσβεία πραγματοποίησε εκδήλωση με αφορμή τα 100 χρόνια από την καταστροφή της Σμύρνης

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

Είναι μερικά χρόνια τώρα που η βρετανική πρεσβεία στην Αθήνα πραγματοποιεί αρκετές εκδηλώσεις ιστορικού κυρίως ενδιαφέροντος. Μετά τη διακοπή της πανδημίας, σχεδόν επόμενο ήταν να διοργανώσει, εν μέσω του επετειακού 2022, μια εκδήλωση για τον έναν αιώνα από τη Μικρασιατική Καταστροφή: πραγματοποιήθηκε την Τρίτη 17 Μαΐου, στη βρετανική πρεσβευτική κατοικία στο Κολωνάκι, η οποία κάποτε στέγαζε την οικία του Ελευθερίου Βενιζέλου.

«100 χρόνια μετά: Σκέψεις για τη Μικρά Ασία» ήταν ο τίτλος της εκδήλωσης, ο υπεύθυνος πολιτικών θεμάτων της πρεσβείας Χρήστος Ψάλτης ήταν ο συντονιστής της, ενώ το πάνελ παρουσιάστηκε από τον Βρετανό πρέσβη Μάθιου Λοτζ: κεντρικός ομιλητής ήταν ο διπλωμάτης και ιστορικός σερ Μάικλ Λιουέλιν Σμιθ, πρώην πρέσβης του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ελλάδα, ο οποίος έχει γράψει μεταξύ άλλων τον πρώτο τόμο μιας βιογραφίας του Βενιζέλου (αναμένεται στα ελληνικά από τις εκδόσεις της Εστίας).

Ο ίδιος μίλησε για το πώς έβλεπαν τη Μικρασιατική Εκστρατεία οι δυτικές δυνάμεις, ενώ έπειτα πήραν τον λόγο ο Γιάννης Στεφανίδης, καθηγητής Διπλωματικής Ιστορίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ο Σπύρος Πλουμίδης, αναπληρωτής καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, ο Σωτήρης Ριζάς, διευθυντής του Κέντρου Ερεύνης της Ιστορίας του Νεότερου Ελληνισμού της Ακαδημίας Αθηνών και ο αρθρογράφος της «Κ» Κώστας Ιορδανίδης, οι οποίοι αναφέρθηκαν σε διάφορα γεγονότα και πτυχές της περιόδου.

Η «Κ» παρακολούθησε την εκδήλωση και παραθέτει μερικά βασικά σημεία των ομιλιών των συμμετεχόντων.

Οι «Μεγάλοι Τρεις» και η απόφαση για την εκστρατεία

Ξεκινώντας την ομιλία του με την παραδοχή ότι αρκετοί Ελληνες φίλοι και συνάδελφοί του γνωρίζουν καλύτερα το ζήτημα (και αφού στο μεταξύ είχε εξάρει τη συμβολή της «Κ» στην πρόσφατη εκδοτική παραγωγή και αρθρογραφία για τη Μικρά Ασία), ο σερ Μάικλ Λιουέλιν Σμιθ επικεντρώθηκε στη Συνδιάσκεψη Ειρήνης του Παρισιού (1919), που οργανώθηκε από τις δυνάμεις της Αντάντ προκειμένου να θέσουν τους όρους τους στους ηττημένους του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Σε αυτό το πλαίσιο, ειδικά ο Βρετανός πρωθυπουργός Ντέιβιντ Λόιντ Τζορτζ δεν είχε στις προτεραιότητές του κάποια διευθέτηση για τη Μικρά Ασία. Γνώριζε όμως καλά ότι η περιοχή περιλαμβανόταν στις εδαφικές διεκδικήσεις της Ελλάδας, ενώ εκτιμούσε και τον ομόλογό του Ελευθέριο Βενιζέλο. Θεωρούσε μάλιστα ότι η Ελλάδα ήταν μια ανερχόμενη δύναμη στην Εγγύς Ανατολή, με τη βοήθεια της οποίας η Βρετανία θα κυριαρχούσε στην Ανατολική Μεσόγειο, προς όφελος και των δύο χωρών.

Από τη μεριά του, ο Βενιζέλος πίστευε –και θα μπορούσε να συγχωρεθεί για αυτό, σύμφωνα με τον Σμιθ– ότι η Βρετανία ήταν ο ισχυρότερος παίκτης των λεγόμενων «Μεγάλων Τεσσάρων» (ή «Συμβουλίου των Τεσσάρων») της Συνδιάσκεψης. Στους οποίους βέβαια περιλαμβάνονταν και οι Γάλλοι, με πρωθυπουργό τον Ζορζ Κλεμανσό, που πρωτίστως ήθελαν να εξασφαλίσουν ότι δεν θα απειλούνταν πια από τη Γερμανία· οι Αμερικανοί, με πρόεδρο τον Γούντροου Γουίλσον, ο οποίος ήταν αποφασισμένος να συστήσει την Κοινωνία των Εθνών· και οι Ιταλοί, που ήταν αντίθετοι με τις ελληνικές θέσεις, αλλά αποχώρησαν λόγω διαφωνιών με τους υπόλοιπους τρεις.

Ετσι λοιπόν, εξήγησε ο σερ Μάικλ Λιουέλιν Σμιθ, «ήταν οι ίδιοι οι "Μεγάλοι Τρεις", ο Λόιντ Τζορτζ, ο Κλεμανσό και ο Γουίλσον, που αποφάσισαν να στείλουν τον ελληνικό στρατό στη Μικρά Ασία τον Μάιο του 1919. Δεν θα το είχαν κάνει αν είχαν δώσει μεγαλύτερη προσοχή στις παραινέσεις των διπλωματικών και στρατιωτικών συμβούλων τους. Στη βρετανική πλευρά υπήρχαν προειδοποιήσεις από τους "ειδικούς" Αρνολντ Τόινμπι και Χάρολντ Νίκολσον, καθώς και μια στιβαρή αρνητική στάση από τον επικεφαλής των βρετανικών ενόπλων δυνάμεων, τον στρατάρχη Χένρι Γουίλσον –που δολοφονήθηκε αργότερα από τον IRA–, ο οποίος προσπάθησε να μεταπείσει τον Βενιζέλο.

»Ο Λόιντ Τζορτζ πρωτοστάτησε. Εκμεταλλεύτηκε την ευκαιρία που πρόσφερε η απουσία των Ιταλών, έπειτα από μια διαφωνία γύρω από το Φιούμε και την Αδριατική που τους έκανε να αποχωρήσουν από τη Συνδιάσκεψη, και έτσι το "Συμβούλιο των Τεσσάρων" έγινε "Συμβούλιο των Τριών". Οι Ιταλοί ήταν αντίθετοι με τις ελληνικές διεκδικήσεις στη Σμύρνη και είχαν να προωθήσουν τις δικές τους. Ο πρόεδρος Γουίλσον συμφώνησε με τον Λόιντ Τζορτζ γιατί είχε θυμώσει με τους Ιταλούς. Ο Κλεμανσό μπορεί και να έβλεπε την απόβαση σαν ρίσκο –σύντομα θα είχε ενδοιασμούς για το εγχείρημα–, όμως ο Βενιζέλος είχε εξασφαλίσει τη στήριξή του στην απόφαση στέλνοντας Ελληνες στρατιώτες στη γαλλική εκστρατεία στην Ουκρανία. Εκείνη η εκστρατεία σύντομα αποδείχθηκε φιάσκο.

«Το λάθος του Βενιζέλου ήταν οι ασυνήθιστα εσφαλμένοι υπολογισμοί του σχετικά με την ανθεκτικότητα της Τουρκίας και με την υποστήριξη των συμμάχων της Ελλάδας».

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Ιούλιος 1921, Εσκί Σεχίρ. Ο Βασιλέας Κωνσταντίνος Α΄ παρασημοφορεί σημαία στρατιωτικού συντάγματος στο πλαίσιο επιχείρησης τόνωσης του ηθικού των Ελλήνων ανδρών ενόψει της προέλασης στην Αγκυρα.

»Γιατί λοιπόν πήραν –ειδικά ο Λόιντ Τζορτζ– μια τέτοια απόφαση; Ηθελε να βοηθήσει τον Βενιζέλο και ήξερε ότι ο Βενιζέλος ήθελε πάνω από όλα να εξασφαλίσει τη Μικρά Ασία για λογαριασμό της Ελλάδας. Ο κρίσιμος λόγος ήταν ότι το να έχει την Ελλάδα σαν σύμμαχο θα βοηθούσε τη Βρετανία να διασφαλίσει την επίτευξη των στόχων της στην Εγγύς Ανατολή, να αστυνομεύει το Αιγαίο και να ελέγχει τα Στενά των Δαρδανελίων, κάτι που οι Βρετανοί θεωρούσαν ως ουσιώδες εθνικό συμφέρον».

Μετά την απόβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη τον Μάιο του 1919, οι συσχετισμοί μεταξύ όλων των φιλικών ή εχθρικών στην Ελλάδα δυνάμεων –των «ξένων», όπως τους έλεγε χαρακτηριστικά ο Σμιθ– θα συνέχιζαν να αλλάζουν προς το χειρότερο. Ο Λόιντ Τζορτζ είχε αποδυναμωθεί πολιτικά στην πατρίδα του, με τον Ουίνστον Τσώρτσιλ να τον αντιπολιτεύεται και στο θέμα της Μικράς Ασίας. Η διεθνής επιρροή των ΗΠΑ είχε επίσης μειωθεί, ενώ ο Κλεμανσό είχε αποκοπεί εντελώς από τα ελληνικά συμφέροντα, μέχρι που η Γαλλία, όπως και η Ιταλία, ήρθε σε συμφωνία με την Τουρκία. Υπήρχε εξάλλου και ο ίδιος ο Μουσταφά Κεμάλ, ένας άνδρας «τεραστίων ικανοτήτων», σύμφωνα με τον σερ Μάικλ Λιουέλιν Σμιθ.

Συμπερασματικά, αξιολογώντας όσα γνωστά ακολούθησαν, ο Βρετανός Σμιθ παρατήρησε ότι «το λάθος του Βενιζέλου ήταν οι ασυνήθιστα εσφαλμένοι υπολογισμοί του σχετικά αφενός με την ανθεκτικότητα της Τουρκίας και αφετέρου με τη συνέπεια και την υποστήριξη των συμμάχων της Ελλάδας, καθώς και με την οικονομική και πολιτική ισχύ της χώρας του. Ισως έπρεπε να είχε δώσει μεγαλύτερη προσοχή στις απόψεις του Μεταξά το 1915. Τι είχε κατά νου ο Λόιντ Τζορτζ; Πίστευε στα αλήθεια στις προοπτικές της Ελλάδας σαν μιας ευεργετικής δύναμης, που θα εξυπηρετούσε τα βρετανικά όπως και τα ελληνικά συμφέροντα και θα εξασφάλιζε την ελεύθερη διέλευση των Στενών. Το αναπάντητο ερώτημα είναι τι θα είχαν απογίνει οι ελληνικές κοινότητες της Μικράς Ασίας αν δεν είχε υπάρξει η ελληνική κατοχή το 1919. Κανείς δεν μπορεί να το γνωρίζει και δεν θέλω να ασχοληθώ με υποθέσεις και με "θα μπορούσε να". Δύσκολα πάντως η μοίρα τους θα μπορούσε να είναι χειρότερη από ό,τι αποδείχθηκε στην πραγματικότητα το 1922-23. Και ίσως σε αυτό το εναλλακτικό σενάριο να είχε σωθεί και η Ανατολική Θράκη. Οι ξένοι επέστρεψαν με πλήρη ισχύ για να διαπραγματευτούν τη Συνθήκη της Λωζάννης – και διαδραμάτισαν θετικό ρόλο στο έργο της αποκατάστασης των προσφύγων. Η Λωζάννη ήταν μια επιτυχία της διπλωματίας και, αν και επώδυνη εμπειρία, ήταν επίσης επιτυχία για τον Βενιζέλο, τον Κέρζον (σ.σ. επικεφαλής της βρετανικής αντιπροσωπείας) και τον Ισμέτ Ινονού. Οι ξένοι μπόρεσαν να θέσουν τα θεμέλια μιας νέας διευθέτησης στην Εγγύς Ανατολή. Παρόλο που ενίοτε δοκιμάζεται από την Τουρκία, έχει επιβιώσει για 100 χρόνια μετά την καταστροφή».

Η πολυκύμαντη σχέση Ελευθερίου Βενιζέλου και Γεωργίου Βλάχου

Ο σερ Μάικλ Λιουέλιν Σμιθ κάλυψε περίπου όσα χρειάζεται να γνωρίζει κανείς για τα σχέδια των δυτικών δυνάμεων στη Μικρά Ασία. Εστω κι έτσι, οι παρατηρήσεις σχετικά με την επίδραση του ιταλικού παράγοντα, που πρόσφερε στη συνέχεια ο Γιάννης Στεφανίδης, καθηγητής διπλωματικής ιστορίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ήταν πολύτιμες: η ιταλική στάση στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, τόνισε ο κ. Στεφανίδης, χαρακτηριζόταν κυρίως από έλλειψη προτεραιοτήτων και πολλές παράλληλες αξιώσεις, που περιλάμβαναν και τη Μικρά Ασία· ο Βενιζέλος επιχείρησε επανειλημμένως να συνδιαλλαγεί με τους Ιταλούς, οι οποίοι ωστόσο, με προεξάρχοντα τον υπουργό Εξωτερικών Σονίνο, απέρριπταν τα ελληνικά ανοίγματα, μέχρι που η στάση τους ενόχλησε τους «Τρεις Μεγάλους» στο Παρίσι το 1919.

«Το Μικρασιατικό ζήτημα ήταν η βασική κινητήριος δύναμη πίσω από την είσοδο της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο».

Τον λόγο στη συνέχεια πήρε ο Σπύρος Πλουμίδης, αναπληρωτής καθηγητής νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, ο οποίος αναφέρθηκε στους ανθελληνικούς διωγμούς που εξαπέλυσε η Τουρκία το πρώτο μισό του 1914 στη δυτική Μικρά Ασία, ως γενεσιουργό αίτιο της Μικρασιατικής υπόθεσης για την Ελλάδα. Η αγριότητα της τουρκικής πολιτικής ήταν τόση (με τη Σφαγή της Φώκαιας ειδικά να συγκινεί τον Γάλλο αρχαιολόγο Φελίξ Σαρτιό και τον Αμερικανό πρόξενο στη Σμύρνη Τζορτζ Χόρτον), που ο Ελευθέριος Βενιζέλος εξέφρασε στην ελληνική Βουλή την ανησυχία του για την «ολοκληρωτική καταστροφή του ελληνισμού της Μικράς Ασίας». Στην πραγματικότητα, εξήγησε ο κ. Πλουμίδης, «το Μικρασιατικό ζήτημα ήταν η βασική κινητήριος δύναμη πίσω από την είσοδο της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο».

Για τα επιχειρήματα των αντιβενιζελικών και την καιροσκοπική στάση τους κατά της Μικρασιατικής Εκστρατείας μίλησε ο Σωτήρης Ριζάς, διευθυντής του Κέντρου Ερεύνης της Ιστορίας του Νεότερου Ελληνισμού της Ακαδημίας Αθηνών. Αναφερόμενος στον Νικόλαο Στράτο, τον Νικόλαο Καλογερόπουλο, τον Αλέξανδρο Ρίζο Ραγκαβή, τον Ιωνα Δραγούμη και βέβαια τον Δημήτριο Γούναρη (του οποίου η αντίθεση στη Μικρασιατική Εκστρατεία οφειλόταν σε λόγους τακτικισμού, αν όχι οπορτουνισμού), ο κ. Ριζάς έδειξε πώς τα προβλήματα που προέκυψαν για τους αντιβενιζελικούς λόγω της μεταστροφής τους στο ζήτημα της Μικρασιατικής Εκστρατείας εντάθηκαν μετά τη νίκη τους στις εκλογές της 1ης Νοεμβρίου 1920, όταν πια έπρεπε να ξεπεράσουν και την απροθυμία του εκλογικού σώματος για παράταση του πολέμου.

Τον κύκλο των ομιλιών έκλεισε ο αρθρογράφος της «Καθημερινής» Κώστας Ιορδανίδης, που αφηγήθηκε την τεταμένη σχέση μεταξύ του ιδρυτή της εφημερίδας, του αντιβενιζελικού δημοσιογράφου Γεωργίου Βλάχου, και του Ελευθερίου Βενιζέλου. Η ιστορία της οικογένειας του πρώτου ήταν συνδεδεμένη με την ιστορία του ελληνικού κράτους· ο δεύτερος ήταν γιος εμπόρου. Οταν μάλιστα ο Βενιζέλος ανήλθε στην εξουσία το 1917, ο Βλάχος θέλησε να εγκαταλείψει τη δημοσιογραφία και να επιστρέψει στην παλιά του δουλειά, στην Εθνική Τράπεζα. Η αίτησή του, πληροφορήθηκε, απορρίφθηκε από τον πρωθυπουργό και έτσι αποφάσισε να ιδρύσει μια εφημερίδα. «Οταν το 1932», κατέληξε ο κ. Ιορδανίδης, «οι δύο άνδρες συναντήθηκαν για πρώτη και τελευταία φορά, στο Παρίσι, στο Hotel de Crillon, ο Βενιζέλος ισχυρίστηκε ότι ποτέ δεν ενημερώθηκε πως ο Βλάχος επιθυμούσε να επιστρέψει στην τράπεζα. Η συνάντηση των δύο ορκισμένων πολιτικών εχθρών εξελίχθηκε πολύ ομαλά, σύμφωνα με την κόρη του Βλάχου, Ελένη. Ο Βενιζέλος του πρότεινε και να διευθύνουν μαζί, αλλά ο Βλάχος αρνήθηκε την προσφορά. Ηταν πολύ αργά για να ξεκινήσει μια νέα φιλία».

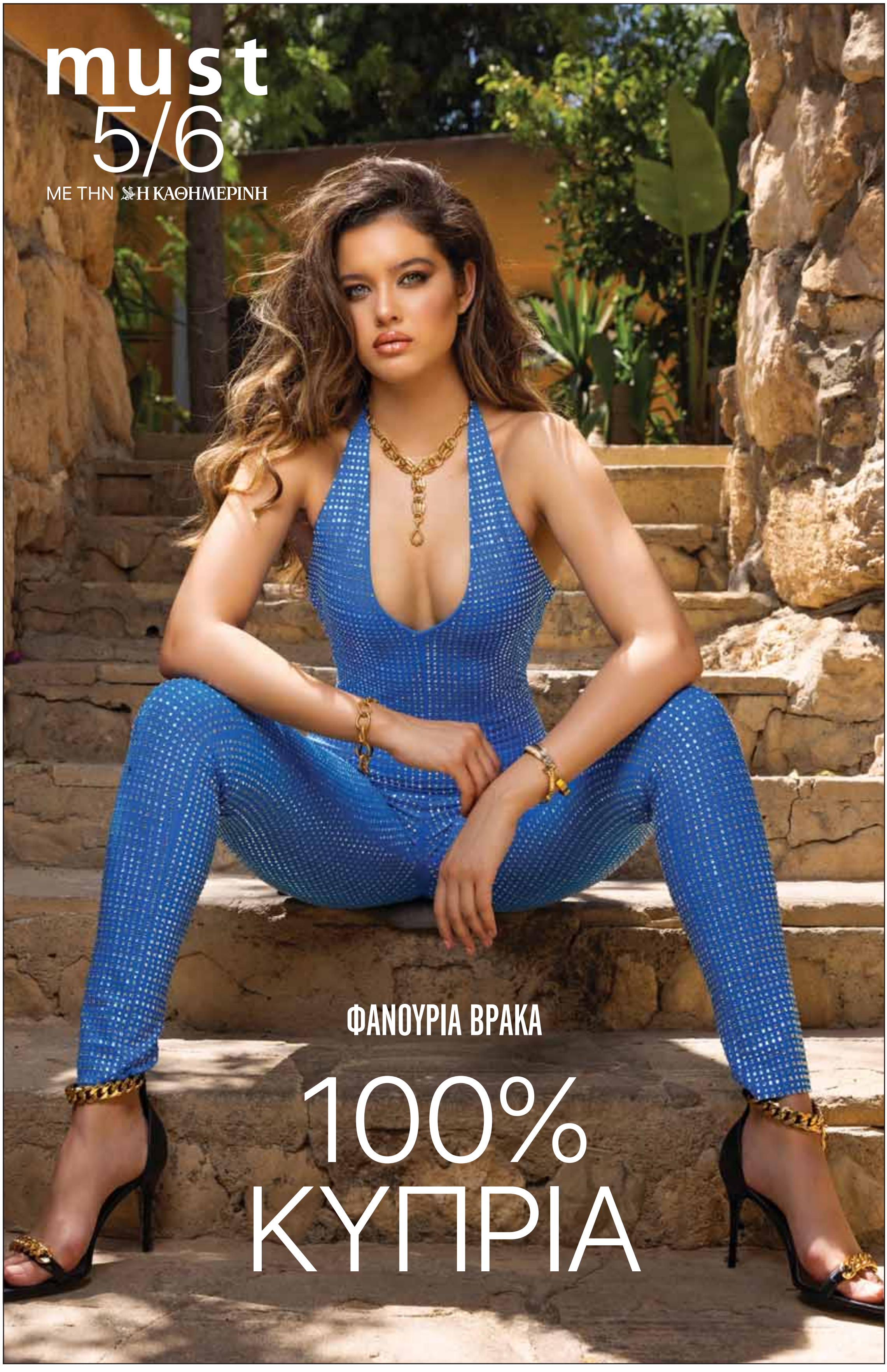
must
5/6
ΜΕ ΤΗΝ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΦΑΝΟΥΡΙΑ ΒΡΑΚΑ
100%
ΚΥΠΡΙΑ